Фикрәт Әмиров

Көзүн ајдын

Фикрет Амиров

Гёзюн айдын
(с доброй вестью)

Музыкальная комедия в 3-х действиях 4-х картинах

Либретто Магеррама Ализаде

Стихи Талета Эйюбова

АЗЕРБАЙДЖАНСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ МУЗЫКАЛБНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
БАКУ — 1962

Фикрәт Әмиров

Ҝөзүн ајдын

YOXLANIB
2008 il

3 пәрдәли 4 шәкилли мусигили комедија

Либреттосу Мәһәррәм Әлизадәниндир

Ше'рләри Тә'ләт Әјјубовундур

Библиотека АГК

41732

АЗӘРБАЈҸАН ДӨВЛӘТ МУСИГИ НӘШРИЈЈАТЫ
БАКЫ — 1962

Перевод Владимира Кафарова

Музыкальный консультант Захар Стельник

Рэссамы К. Казымзадэ
Художник К. Кязимзаде

„Көзүн аjдын" мусигили комедиjасыны бәстәкар Фикрәт Әмиров 1946-чы илдә jазмышдыр. Бу әсәр Азәрбаjчан мусигили комедиjа театрынын репертуарында мөһкәм jер тутмуш вә динләjичиләрин бөjүк рәғбәтини газанмышдыр. Фикрәт Әмиров „Көзүн аjдын"ы 1957-чи илдә икинчи дәфә редактә етмишдир.

„Көзүн аjдын"—мүасир мөвзуда jазылмыш мусигили комедиjадыр. Әсәрдә верилән һадисә Азәрбаjчанда, „Шән һәjат" колхозунда баш верир. Әсәрин садә сүжети колхозчу гыз Леjли илә колхоз сәдри, Сосиалист Әмәjи Гәһрәманы Алаjын севки әһвалатындан бәһс едир. Кәнчләрин валидеjнләри онларын евләнмәләринә һәвәслә разыдырлар, анчаг көзләнилмәjән һадисәләр бу ишә мане олур. Алаjын Меһпарәjә jаздығы мәктуб сәһвән онун анасы Көвһәр халаjа чатыр. Биринчи сүжет хәттинин анлашылмазлығы бурадан әмәлә кәлир: Алаjын Меһпарәjә олан jаланчы „мәһәббәти" вә онун Леjлиjә „хәjанәти". Дикәр сүжет хәтти арабачы Гәһрәман Кәраj оғлунун колхоза кәлмәси илә башланыр. Онун адынын „гәһрәман" сөзү илә охшарлығы даһа мүрәккәб долашыглыға сәбәб олур. Гоча Гәһрәманы Алаjла гарышыг салырлар вә бунун нәтичәсиндә бир сыра мәзәли һадисәләр баш верир, Леjлинин Алаjа гаршы мәһәббәтинә шүбһә јаранып вә с.

Әсәрин сонунда бүтүн анлашылмазлыглар мүвәффәгиjjәтлә нәтичәләнир. Алаj илә Леjли бир-биринә говушурлар вә мусигили комедиjа кәндә гонаг кәлмиш молдавиjалы колхозчуларын шәрәфинә тәнтәнәли достлуг баjрамы илә гуртарыр.

Комедиjанын мәтни иштирак едән шәхсләрин ағыллы вә тутарлы репликалары илә долудур.

„Көзүн аjдын"ын мусигиси Фикрәт Әмировун jарадычылығына хас олан мелодиjа көзәллиjи, сәмими лирикасы, хәлгилиjи илә фәргләнир.

Үч пәрдәдән ибарәт олан комедиjада ифадәли мусиги парчалары аз деjилдир.

Комедиjада ән чох инкишаф етмиш мусиги партиjасы Леjлинин партиjасыдыр. Онун ики лирик ариозосу (I вә II пәрдәләрдән) вә II пәрдәдәки „Мәһәббәт маһнысы" нәчиб вә сәмими һиссләрлә долудур. Алаjын партиjасы да өз сәмимилиjи илә сечилир. Бу партиjанын III пәрдәдәки һәзин ариозосу мүәллифин бөjүк мүвәффәгиjjәтидир. Алаjла Леjлинин jүксәк мәһәббәт лирикасы онларын III пәрдәдәки дуетиндә верилмишдир. Комедиjада марагаглы епизодлардан олан Көвһәр халанын, Теллонун маһнысы (I пәрдәдән), Гәһраманла Наркиләнин „Кәсмә шикәстәси", Гәраман илә Әлмәрданын вә Көвһәр хала илә Әлмәрданын дуетләри (III пәрдәдән) хәлгилик вә мәзһәки үнсүрләрлә долудур. Рәгсләр көзәл оркестровка едилмиш вә мелодик чәһәтдән мәлаһәтлидир. III пәрдәдәки интродуксиjа ифадәлидир.

Үзеjир Һачыбәjовун мусигили комедиjаларынын чанлы ән'әнәләринә архаланан Фикрәт Әмиров вә онун либретточулары „Көзүн аjдын" комедиjасында Азәрбаjчанда, Совет һакимиjjәти дөврүндә jаранмыш jени һәjатла сых әлагәли, шән вә мараглы бир әсәр jаратмышлар.

„Көзүн аjдын" Азәрбаjчанда сон илләрдә jазылмыш мусигили комедиjалар арасында ән jахшы комедиjалардан бири һесаб олунур.

Музыкальная комедия „Гёзюн айдын" („С доброй вестью") написана композитором Фикретом Амировым в 1946 году. Она прочно вошла в репертуар азербайджанского театра музыкальной комедии и пользуется у слушателей неизменным успехом. Вторую редакцию „Гёзюн айдын" Ф. Амиров осуществил в 1957 году.

„Гёзюн айдын" — музыкальная комедия на современную тематику. Действие её разворачивается в азербайджанском колхозе „Счастливая жизнь", бесхитростный сюжет сводится к истории любви колхозницы Лейли и председателя колхоза, Героя Социалистического Труда, Алая. Родители молодых людей охотно готовы благословить их союз, но этому мешают непредвиденные события. Письмо Алая колхознице Мехпаре по ошибке попадает его матери Гёхар хала. Из этого вытекает одна сюжетная линия недоразумений: лживая „любовь" Алая к Мехпаре и его „измена" Лейли. Другая сюжетная линия возникает из-за приезда в колхоз аробщика Герая Каграман оглы, сходство имени которого со словом „герой" приводит к ещё большей путанице: старика Герая принимают за Алая и это вызывает ряд забавных ситуаций, сомнений в любви Лейли к Алаю и прочее.

В конце концов все недоразумения благополучно разрешаются. Алай и Лейли становятся женихом и невестой и музыкальная комедия заканчивается торжественным праздником дружбы в честь гостей—молдавских колхозников.

Остроумный текст комедии насыщен меткими репликами действующих лиц, типичными для народного говора.

Музыка „Гёзюн айдын" отличается обычной для Ф. Амирова мелодической красотой, органическим ощущением народности, тёплой лиричностью.

В трёх актах комедии заключено немало выразительных музыкальных номеров.

Наиболее развитая партия Лейли. В ней выделяются два лирических ариозо (в I и II актах), „Песня любви" во II акте, проникнутая благородным, искренним чувством. Задушевностью отличается и партия Алая, в которой более всего удалось автору элегическое ариозо III акта. С особенной силой лирика возвышенных чувств Алая к Лейли раскрывается в их дуэте III акта. Глубокой народностью, юмором веет от таких эпизодов музыкальной комедии, как песня Гёхар халы, песня Теллона (I акт), „Кэсмэ шикестэ" Герая и Наргилэ, дуэтов Герая и Алимардана, Гёхар халы и Алимардана (III акт). Ярко оркестрованы и мелодически привлекательны танцы; выразительна интродукция к III акту.

Опираясь на живые традиции музыкальных комедий Узеира Гаджибекова, Ф. Амиров и его либреттисты создали в „Гёзюн айдын" жизнерадостное, талантливое произведение, проникнутое дыханием новой жизни, выросшей в Азербайджане в Советскую эпоху.

„Гёзюн айдын" по праву занимает место одной из лучших музыкальных комедий, написанных в Азербайджане за последние годы.

СОДЕРЖАНИЕ

Стр.

Увертюра 9

ПЕРВОЕ ДЕЙСТВИЕ

1. Песня Лейли и хор девушек 14
2. Сцена (Лейли, Мехпара, Теллон и девушки) 21
3. Сцена (Мехпара, Теллон и девушки) 26
4. Сцена (Мехпара, Теллон и девушк) 31
5. Песня Теллона 34
6. Песня Гёхар халы 36
7. Ариозо Лейли 40
8. Танец 43
9. 10, 11, 12—сцена репетиции 47
13. Финал 48

ВТОРОЕ ДЕЙСТВИЕ

1-ая картина

14. Ариозо Алая 52
15. Куплеты Наргилэ и Герая 58
16. *** 60
17. Песня Теллона 61
18. *** 62
19. Песня Лейли песня любви) 63
20. Ариозо Лейли 67

2-ая картина

21. Сцена (Сальянский и хор) 70
22. Лирический танец (Сбор винограда) 75
23. Хороводная 76
24. Финал 80

ТРЕТЬЕ ДЕЙСТВИЕ

25. Интродукция 86
26. Песня Лейли 88
27. Ариозо Алая 91
28. Дуэт Герая и Алимардана 94
29. Дуэт Гёхар халы и Алимардана 98
30. Дуэт Лейли и Алая (песня любви) 101
31. *** 106
32. Сцена (Лейли, Алай и гости) 107
33. Молдавский танец 113
34. Финал 119

Приложение

Либретто музыкальной комедии „Гёзюн айдын" 151

МҮНДӘРИЧАТ

Сәһ.

Увертүра 9

БИРИНЧИ ПӘРДӘ

1. Лејлинин маһнысы вә гызлар хору 14
2. Сәһнә (Лејли, Меһпарә, Теллон вә гызлар) 21
3. Сәһнә (Меһпарә, Теллон вә гызлар) 26
4. Сәһнә (Меһпарә, Теллон вә гызлар) 31
5. Теллонун маһнысы 34
6. Көвһәр халанын тәснифи 36
7. Лејлинин ариозосу 40
8. Рәгс 43
9, 10, 11, 12—мәшг сәһнәси 47
13. Финал 48

ИКИНЧИ ПӘРДӘ

1-чи шәкил

14. Алајын ариозосу 52
15. Наркилә вә Гәһрәманын куплетләри 58
16. *** 60
17. Теллонун маһнысы 61
18. *** 62
19. Лејлинин маһнысы (мәһәббәт маһнысы) 63
20. Лејлинин ариозосу 67

2-чи шәкил

21. Сәһнә (Салјански вә хор) 70
22. Лирик рәгс (Үзүмүн јығымы) 75
23. Јаллы 76
24. Финал 80

ҮЧҮНЧҮ ПӘРДӘ

25. Интродуксија 86
26. Лејлинин маһнысы 88
27. Алајын ариозосу 91
28. Гәһрәман вә Әлмәрданын дуети 94
29. Көвһәр хала вә Әлмәрданын дуети 98
30. Лејли вә Алајын дуети (мәһәббәт маһнысы) 101
31. *** 106
32. Сәһнә (Лејли, Алај вә гонаглар) 107
33. Молдав рәгси 113
34. Финал 119

Әлавә

„Көзүн ајдын“ мусигили комедијасынын либреттосу 127

ИШТИРАК ЕДӘНЛӘР

Алај Әлизадә — колхоз сәдри, Сосиалист Әмәји Гәһрәманы, *тенор*
Лејли — колхозчу, *сопрано (мессо-сопрано)*
Әлмәрдан
Шаһмурад оғлу — Лејлинин атасы, колхозун бригадири, *баритон*
Көвһәр хала — Алајын анасы, *сопрано (мессо-сопрано)*
Теллон — почталјон, *тенор*
Салјански — Мәдәнијјәт сарајынын өзфәалијјәт дәрнәјинин режиссору, *баритон*
Гәһрәман
Кәрај оғлу — арабачы, *тенор*
Наркилә — Гәһрәманын арвады, сагычы, *сопрано*
Меһпарә — колхозчу, *сопрано (мессо-сопрано)*
Лачын — колхозчу, *охумагсыз*
Күләр — Мәдәнијјәт сарајынын директору, *охумагсыз*
Гонаг — *баритон*
Фотограф
Пионер гыз *охумагсыз*
Сәһијјә ишчиси
Гызлар, оғланлар

ДЕЙСТВУЮЩИЕ ЛИЦА

Алай Ализаде — председатель колхоза, Герой Социалистического Труда, *тенор*
Лейли — колхозница, *сопрано (меццо-сопрано)*
Алимардан
Шахмурад оглы — отец Лейли, бригадир колхоза, *баритон*
Гёхар хала — мать Алая, *сопрано (меццо-сопрано)*
Теллон — почтальон, *тенор*
Сальянский — режиссер кружка самодеятельности Дворца культуры, *баритон*
Герай Каграман оглы — аробщик, *тенор*
Наргилэ — жена Герая, доярка, *сопрано*
Мехпара — колхозница, доярка, *сопрано (меццо-сопрано)*
Лачин — колхозница, *не поет*
Гюляра — Директор Дворца культуры, *не поет*
Гость
Фотограф
Пионерка *не поют*
Медработница
Парни, девушки

КӨЗҮН АЈДЫН

ГЁЗЮН АЙДЫН
(С доброй вестью)

3 пәрдәли 4 шәкилли мусигили комедија

Музыкальная комедия в 3-х действиях 4-х картинах

БИРИНЧИ ПӘРДӘ

ПЕРВОЕ ДЕЙСТВИЕ

УВЕРТҮРА

УВЕРТЮРА

ФИКРӘТ ӘМИРОВ
ФИКРЕТ АМИРОВ

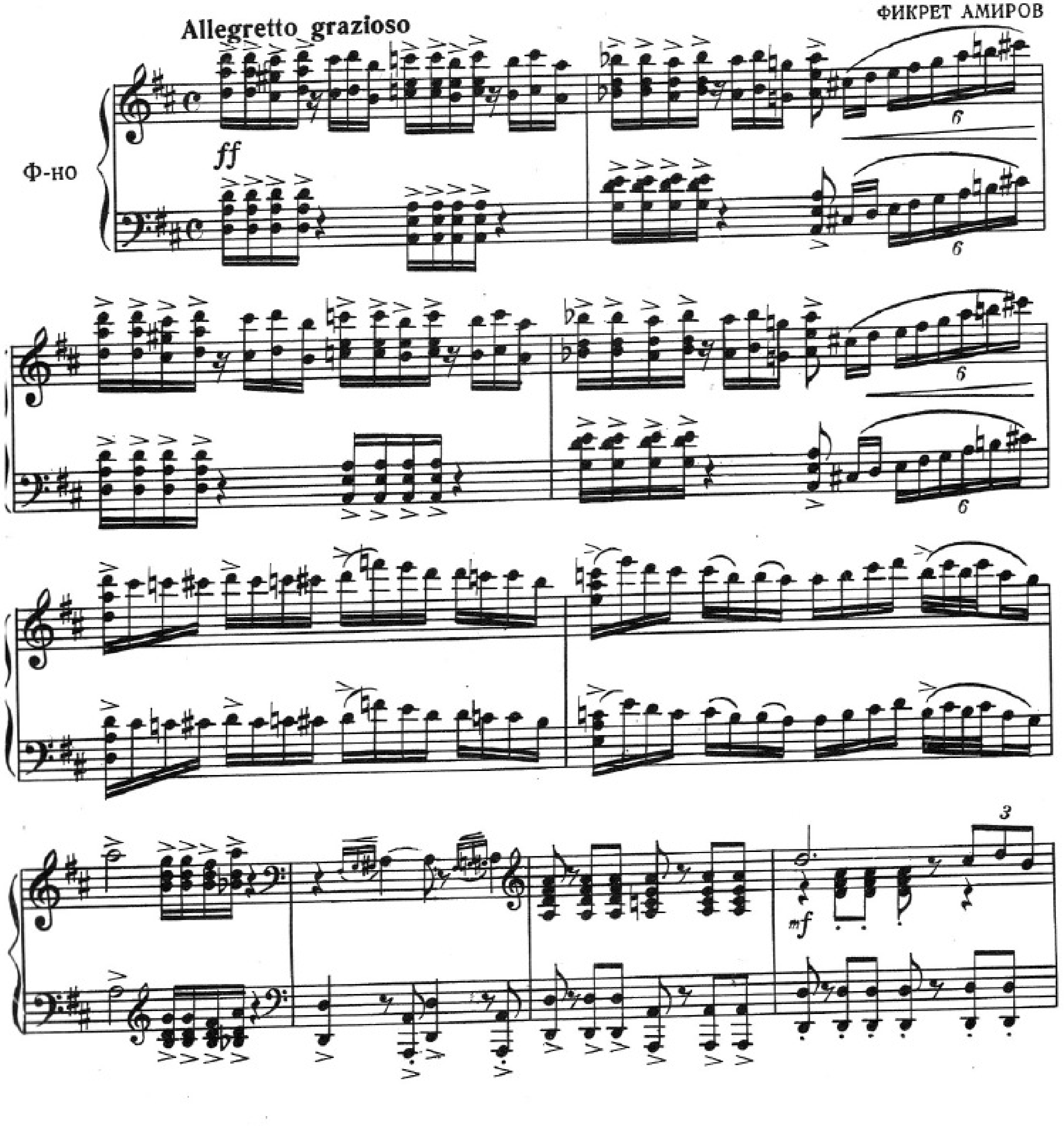

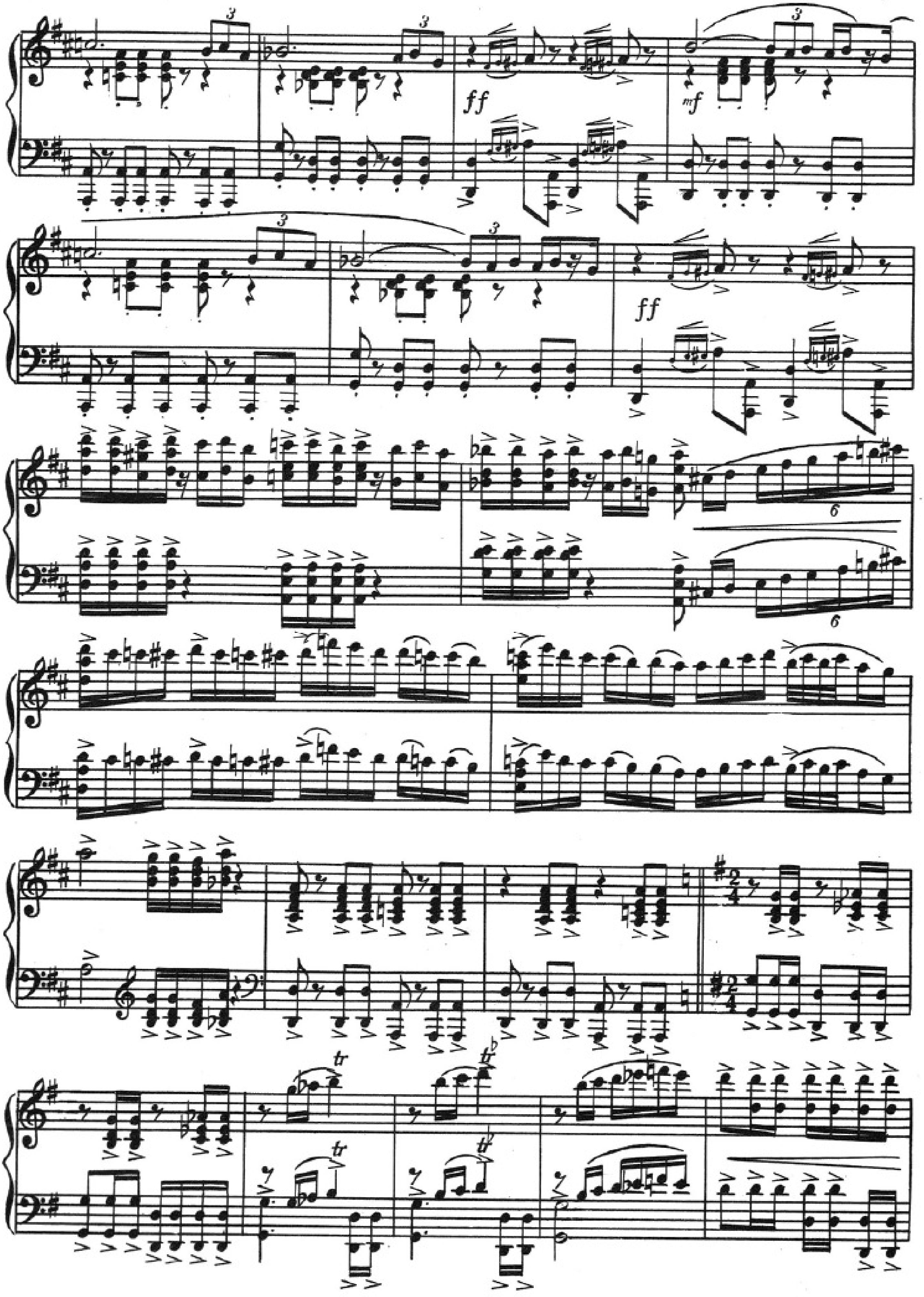
ff
mf
ff

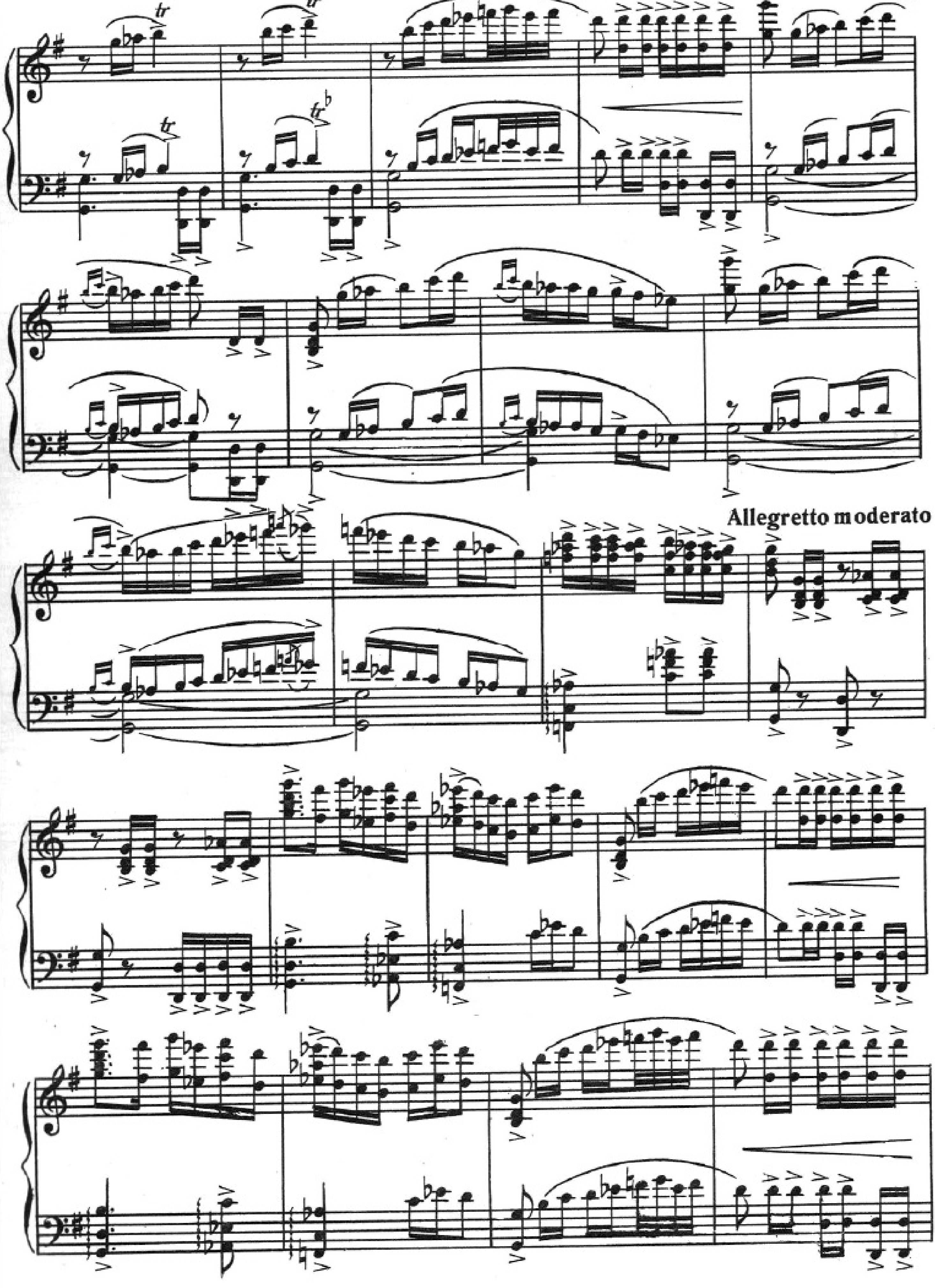

tr
tr
Allegretto moderato

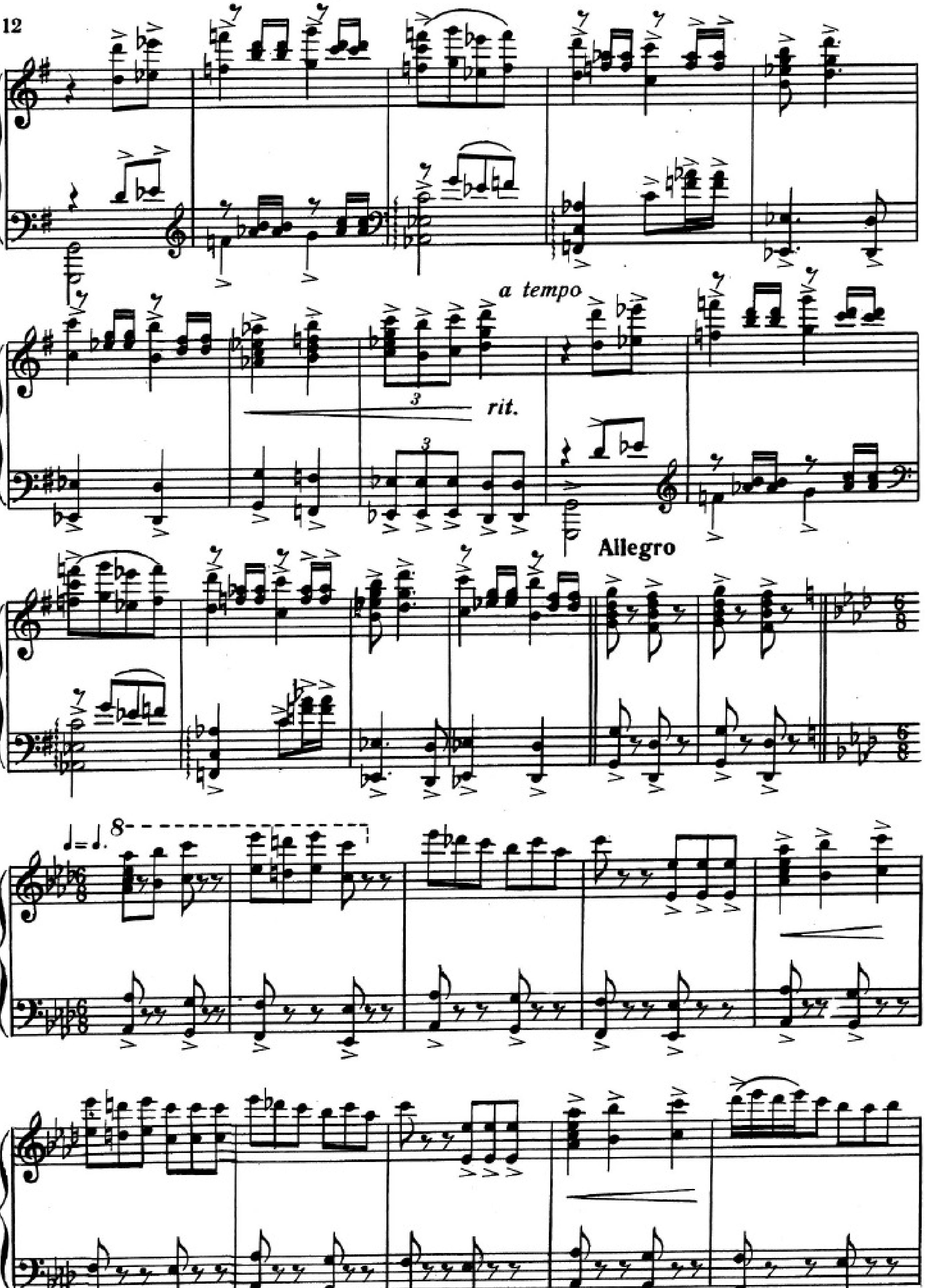

a tempo
rit.
3
Allegro
8

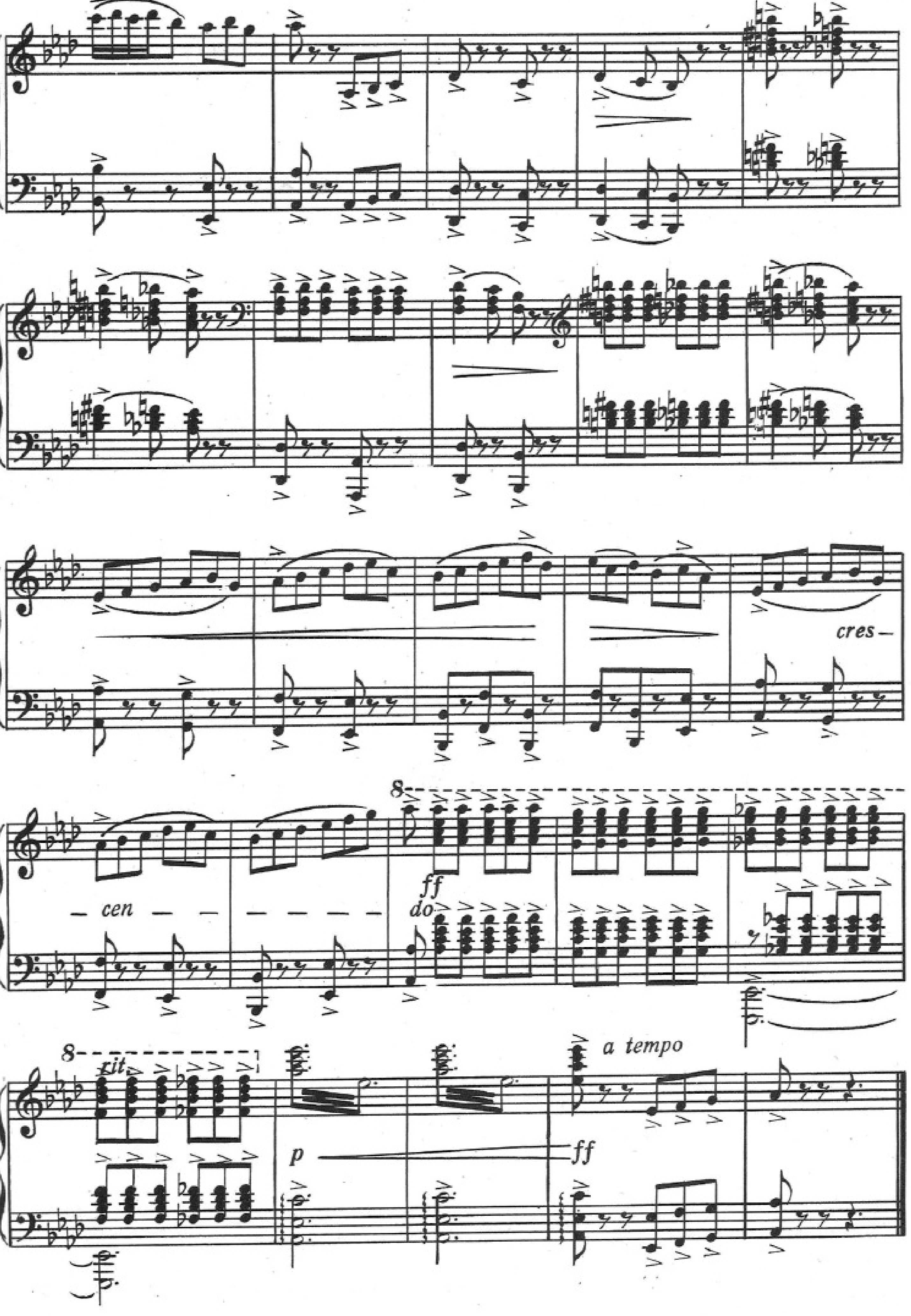
cres-
cen
do
ff
8
rit.
a tempo
p
ff

ЛЕЈЛИНИН МАҺНЫСЫ ВƏ ГЫЗЛАР ХОРУ

№ 1

ПЕСНЯ ЛЕЙЛИ И ХОР ДЕВУШЕК

Moderato cantabile

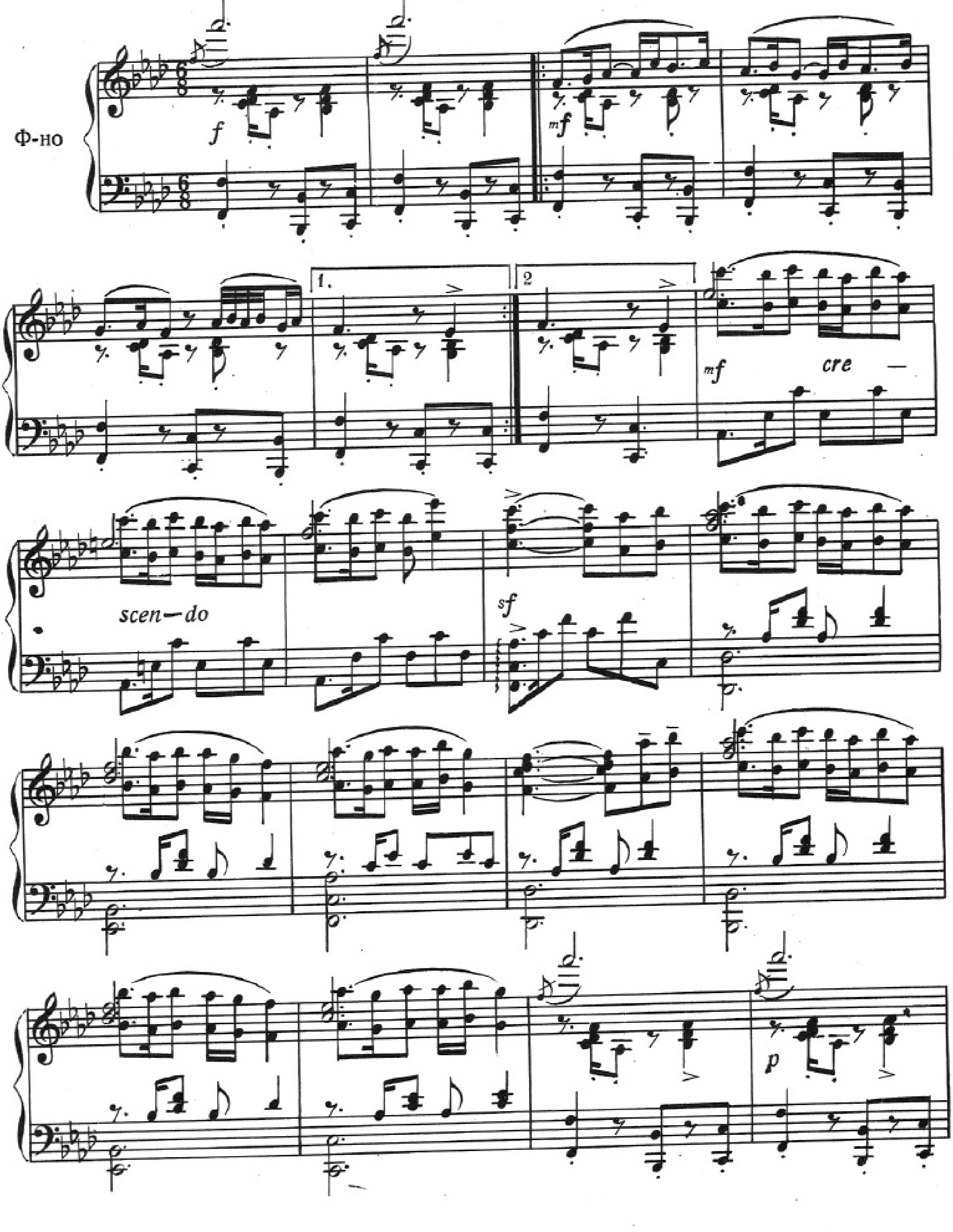

Лејли. Лейли

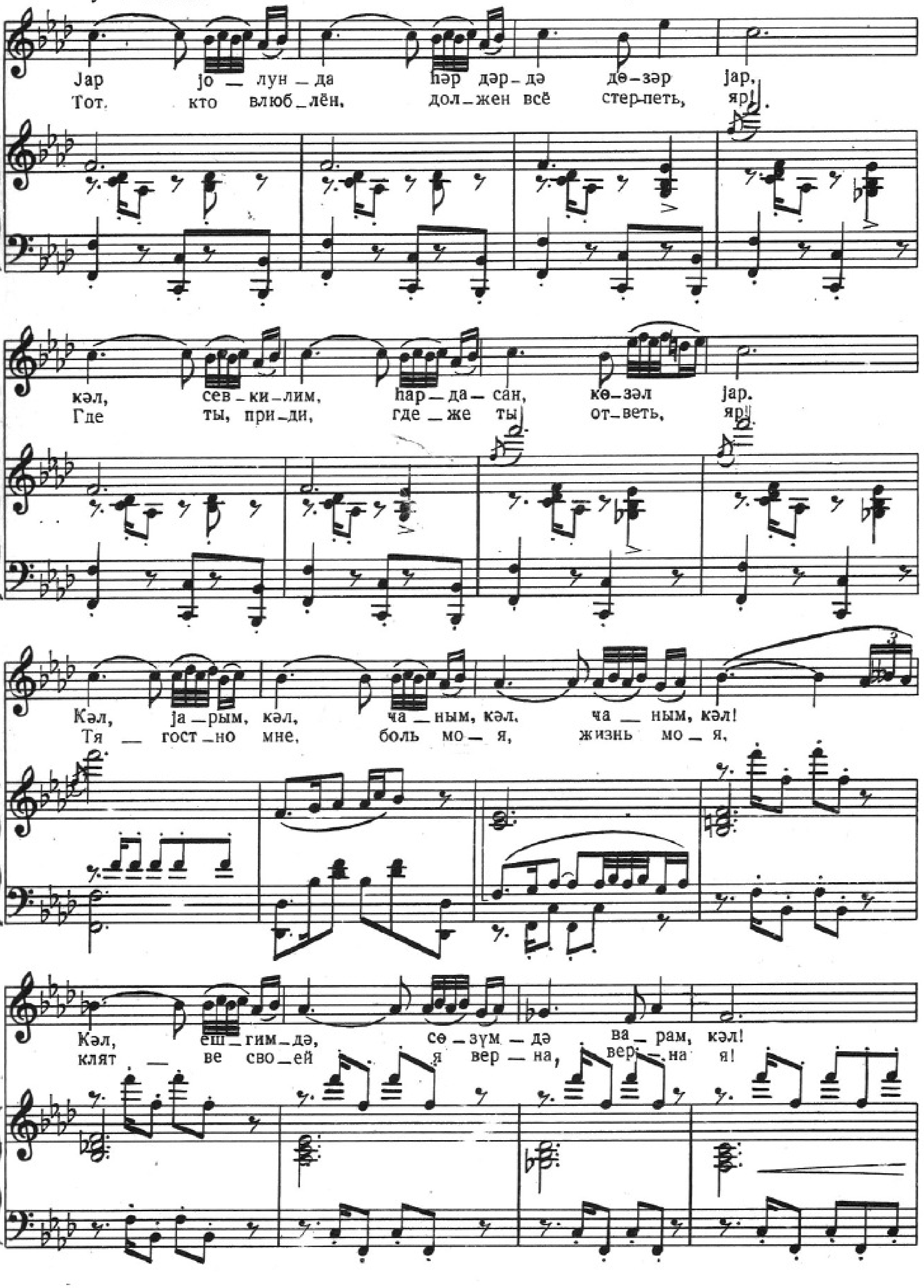
Јар јо_лун_да һәр дәр_дә дө_зәр јар,
Тот, кто влюб_лён, дол_жен всё стер_петь, яр!
кәл, сев_ки_лим, һар_да_сан, кө_зәл јар.
Где ты, при_ди, где _ же ты от_веть, яр!
Кәл, ја_рым, кәл, ча_ным, кәл, ча_ным, кәл!
Тя _ гост_но мне, боль мо_я, жизнь мо_я,
Кәл, еш_гим_дә, сө_зүм_дә ва_рам, кәл!
клят _ ве сво_ей я вер_на, вер_на я!

Хор

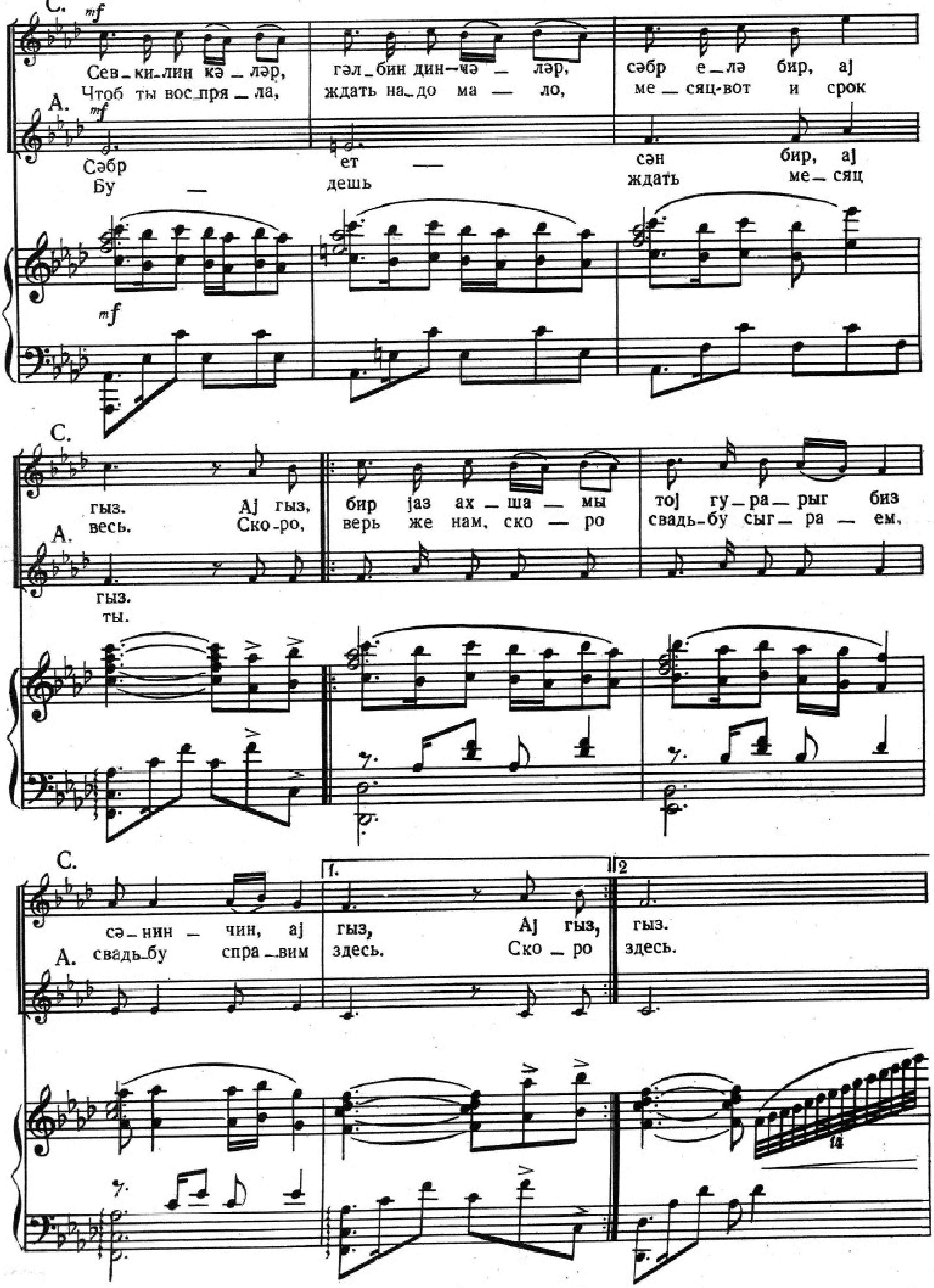
С.
mf
Сев-ки-лин кә-ләр, гәл-бин дин-чә-ләр, сәбр е-лә бир, аj
Чтоб ты вос-пря-ла, ждать на-до ма-ло, ме-сяц-вот и срок
А.
mf
Сәбр ет сән бир, аj
Бу-дешь ждать ме-сяц
mf
С.
гыз. Аj гыз, бир jаз ах-ша-мы тоj гу-ра-рыг биз
весь. Ско-ро, верь же нам, ско-ро свадь-бу сыг-ра-ем,
А.
гыз.
ты.
С.
сә-нин-чин, аj гыз, Аj гыз, гыз.
А. свадь-бу спра-вим здесь. Ско-ро здесь.
1.
2
14

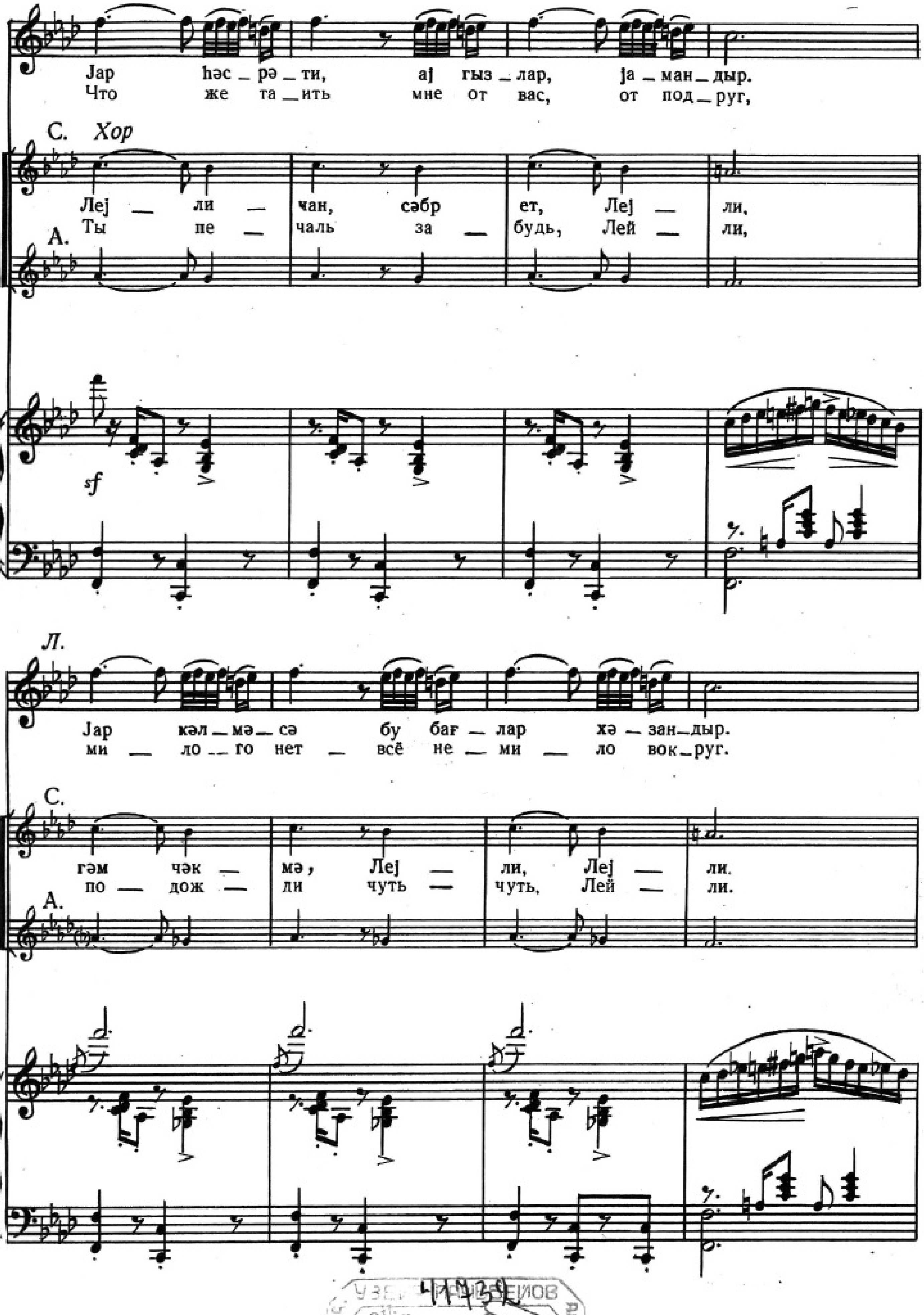
Јар һәс–рә–ти, ај гыз–лар, ја–ман–дыр.
Что же та–ить мне от вас, от под–руг,
С. Хор
Леј – ли – чан, сәбр ет, Леј – ли,
Ты пе – чаль за – будь, Лей – ли,
А.
sf
Л.
Јар кәл–мә–сә бу бағ–лар хә–зан–дыр.
ми – ло–го нет – всё не – ми – ло вок–руг.
С.
гәм чәк – мә, Леј – ли, Леј – ли.
по – дож – ли чуть – чуть, Лей – ли.
А.

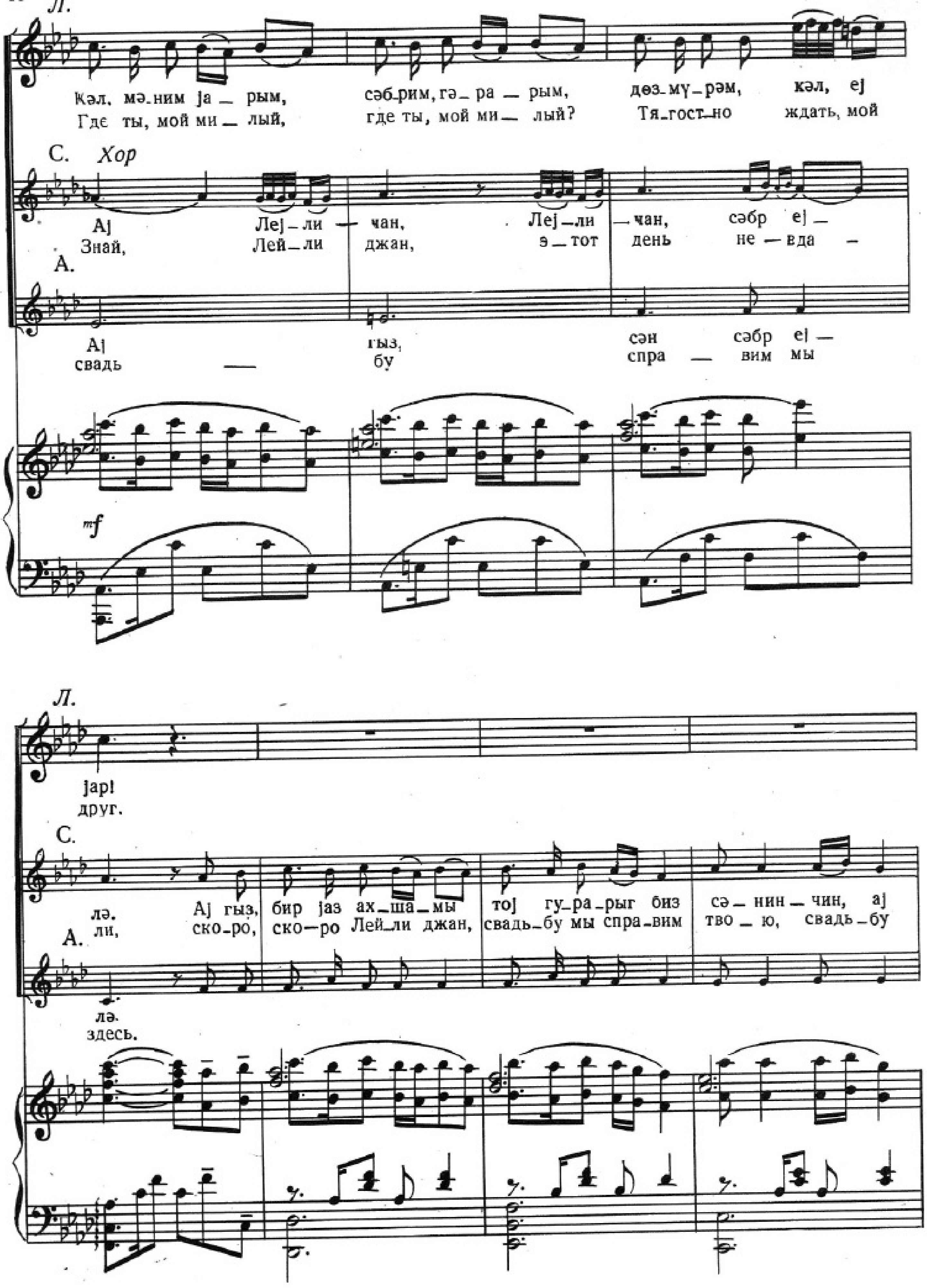
Л.
Кәл, мәним јарым, сәбрим, гәрарым, дөзмүрәм, кәл, еј
Где ты, мой милый, где ты, мой милый? Тягостно ждать, мой
С. Хор
Ај Лејличан, Лејличан, сәбр еј
Знай, Лейли джан, этот день недале
А.
Ај гыз, сән сәбр еј
свадьбу справим мы
mf
Л.
јарı
друг.
С.
лә. Ај гыз, бир јаз ахшамы тој гурарыг биз сәнинчин, ај
ли, скоро, скоро Лейли джан, свадьбу мы справим твою, свадьбу
А.
лә.
здесь.

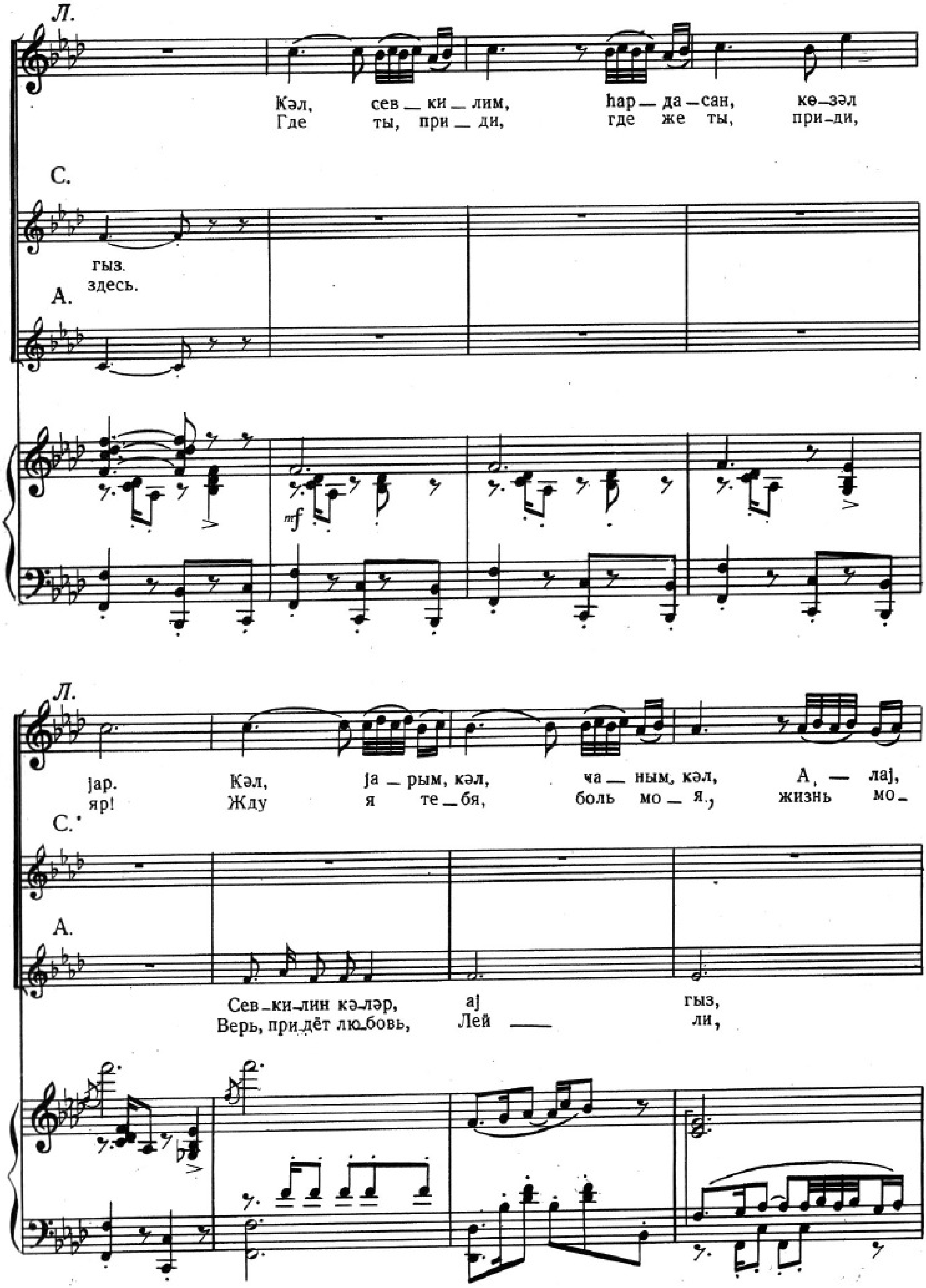
Л.
Кәл, сев_ки_лим, һар_да_сан, көзәл
Где ты, при_ди, где же ты, при-ди,
С.
гыз.
здесь.
А.
mf
Л.
јар. Кәл, ја_рым, кәл, ча_ным, кәл, А_лај,
яр! Жду я те_бя, боль мо_я, жизнь мо_
С.
А.
Сев_ки_лин кәләр, ај гыз,
Верь, придёт лю_бовь, Лей ли,

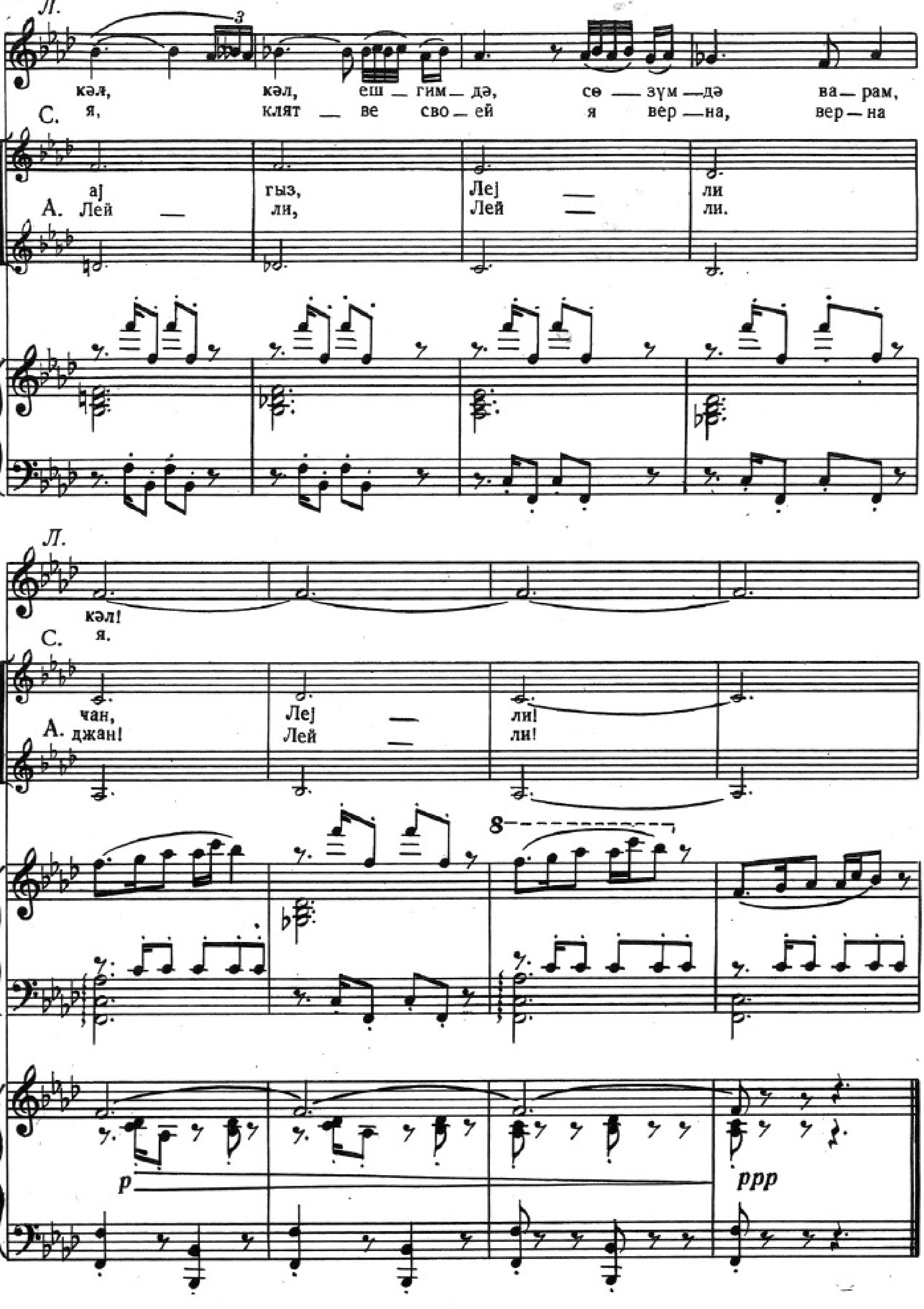
Л.
кәл,
кәл,
еш — гим — дә,
сө — зүм — дә
ва — рам,
С.
я,
клят — ве
сво — ей
я
вер — на,
вер — на
аj
гыз,
Леj — ли
А.
Лей — ли,
Лей — ли.
Л.
кәл!
С.
я.
чан,
Леj — ли!
А.
джан!
Лей — ли!
8
p
ppp

СӘҺНӘ
(Лејли, Меһпарә, Теллон вә гызлар)

№ 2

СЦЕНА
(Лейли, Мехпара, Теллон и девушки)

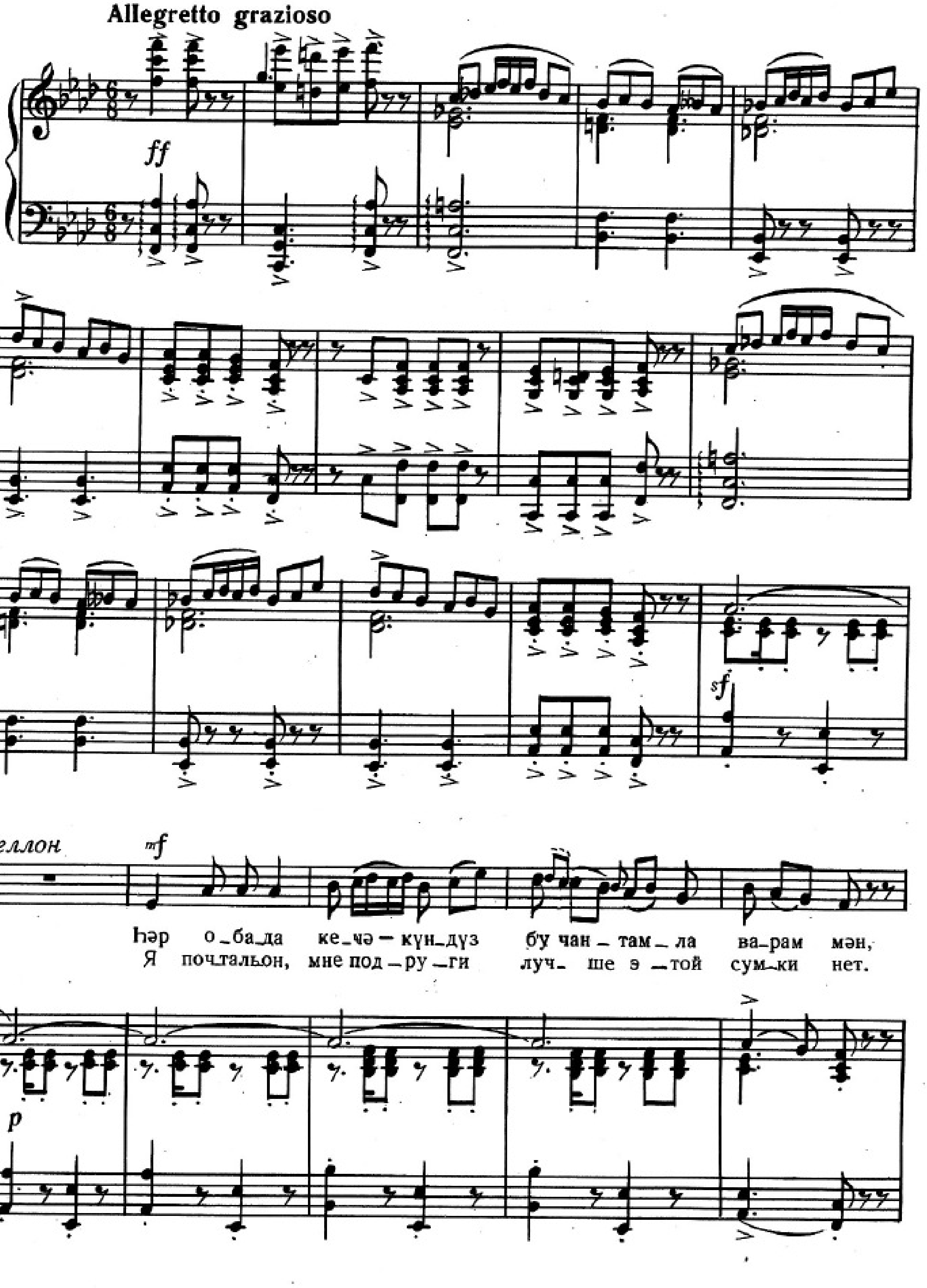

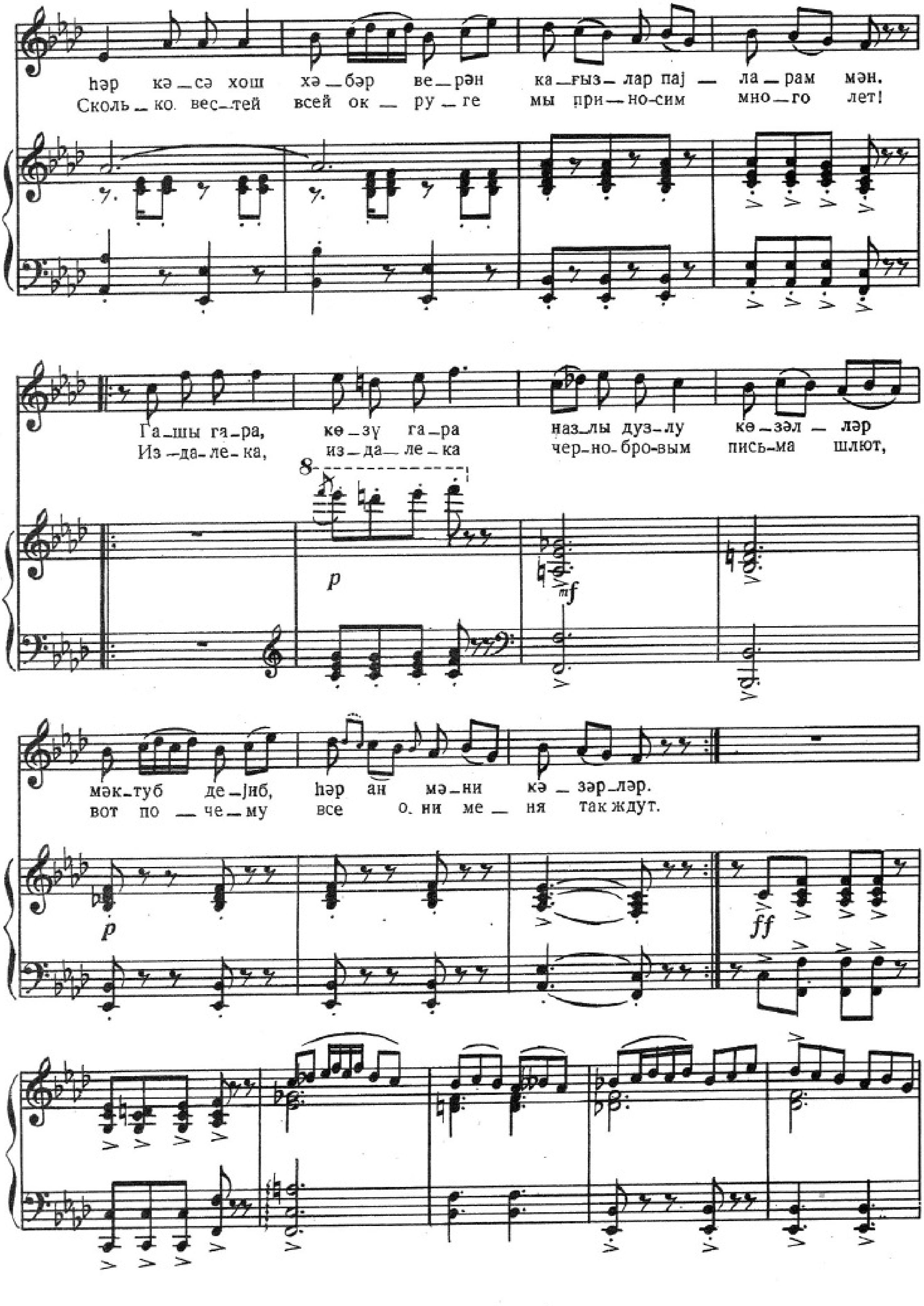
һәр кә_сә хош хә_бәр ве_рән ка_гыз_лар пај_ла_рам мән.
Сколь_ко вес_тей всей ок_ру_ге мы при_но_сим мно_го лет!
Га_шы гә_ра, кө_зү га_ра наз_лы дуз_лу кө_зәл_ләр
Из_да_ле_ка, из_да_ле_ка чер_но_бро_вым пись_ма шлют,
мәк_туб де_јиб, һәр ан мә_ни кә_зәр_ләр.
вот по_че_му все о_ни ме_ня так ждут.
8
p
mf
ff

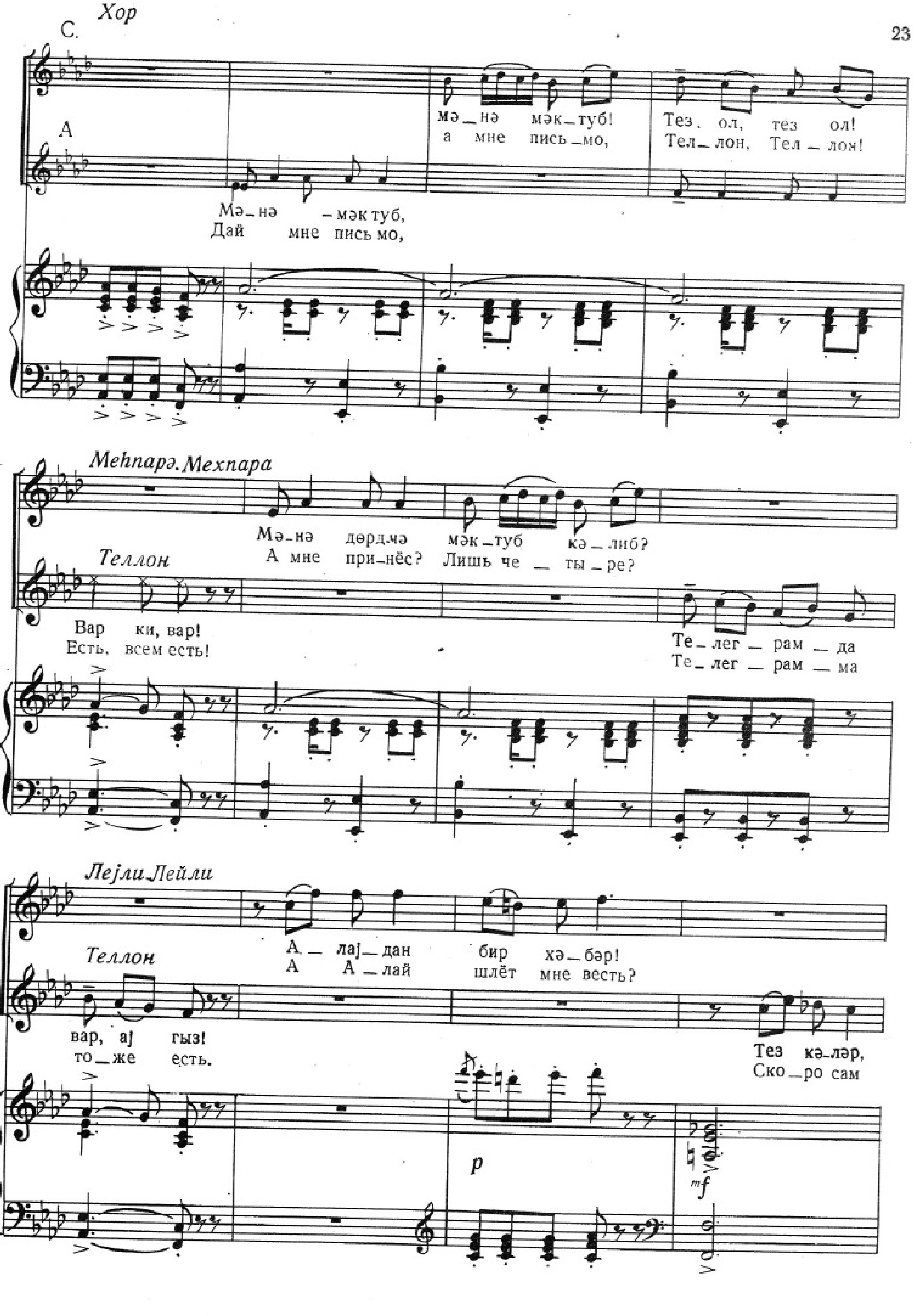
Хор
С.
А
мә_нә мәк_туб!
а мне пись_мо,
Тез, ол, тез ол!
Тел_лон, Тел_лон!
Мә_нә _мәк туб,
Дай мне пись мо,
Меһпарә. Мехпара
Мә_нә дөрд_мә мәк_туб кә_либ?
А мне при_нёс? Лишь че _ ты_ре?
Теллон
Вар ки, вар!
Есть, всем есть!
Те_лег _ рам _ да
Те_лег _ рам _ ма
Лејли. Лейли
А _ лаj_дан бир хә_бәр!
А А_лай шлёт мне весть?
Теллон
вар, аj гыз!
то_же есть.
Тез кә_ләр,
Ско_ро сам
p
mf

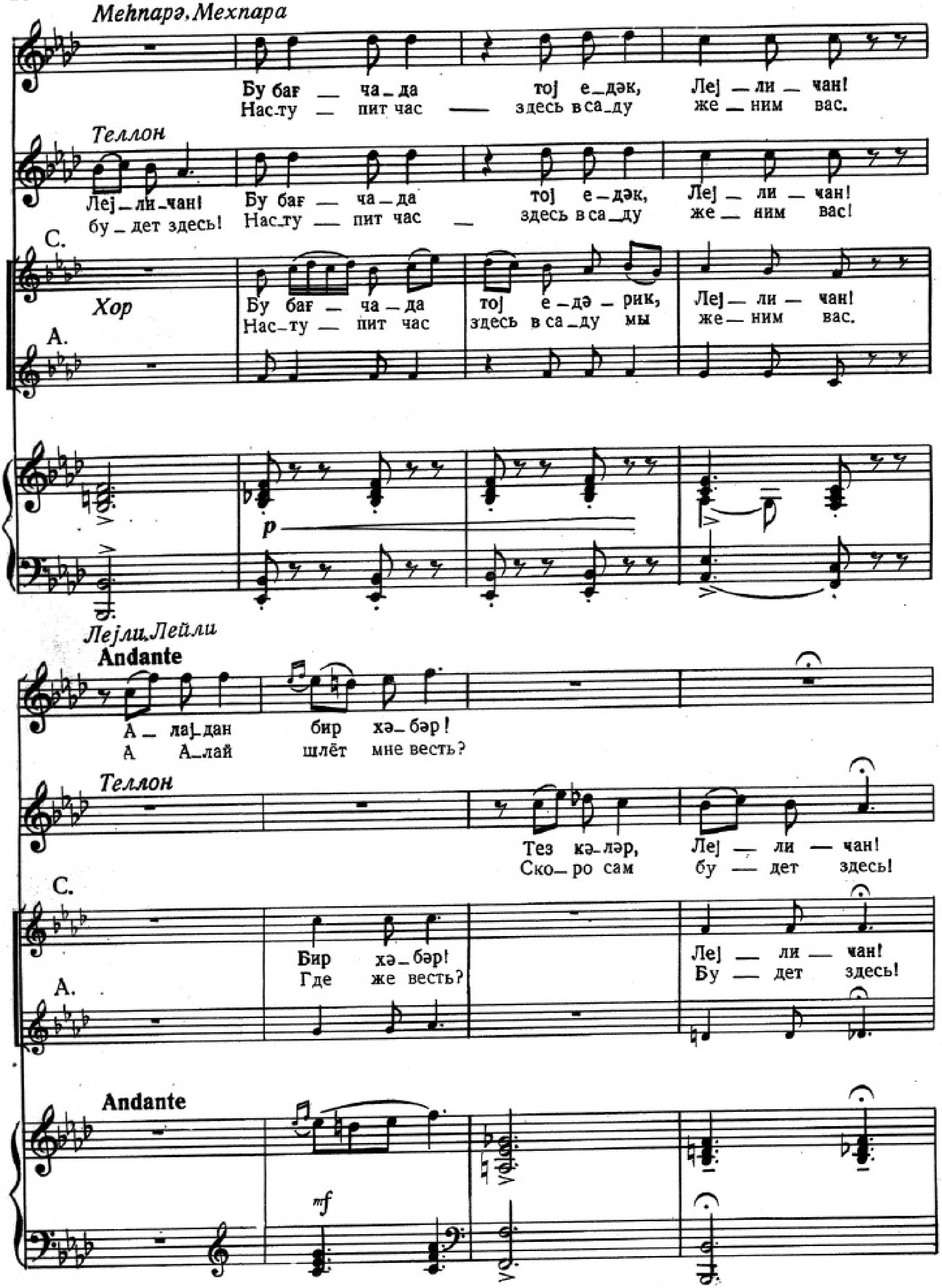
Меhпарә. Мехпара
Бу бағ — ча_да тоj е_дәк, Леj — ли — чан!
Нас_ту — пит час — здесь в са_ду же — ним вас.
Теллон
Леj_ли_чан! Бу бағ — ча_да тоj е_дәк, Леj — ли — чан!
бу_дет здесь! Нас_ту — пит час — здесь в са_ду же — ним вас!
С.
Хор
Бу бағ — ча_да тоj е_дә_рик, Леj — ли — чан!
Нас_ту — пит час здесь в са_ду мы же — ним вас.
А.
p
Лејли.Лейли
Andante
А_лаj_дан бир хә_бәр!
А А_лай шлёт мне весть?
Теллон
Тез кәләр, Леj — ли — чан!
Ско_ро сам бу — дет здесь!
С.
Бир хә_бәр! Леj — ли — чан!
Где же весть? Бу — дет здесь!
А.
Andante
mf

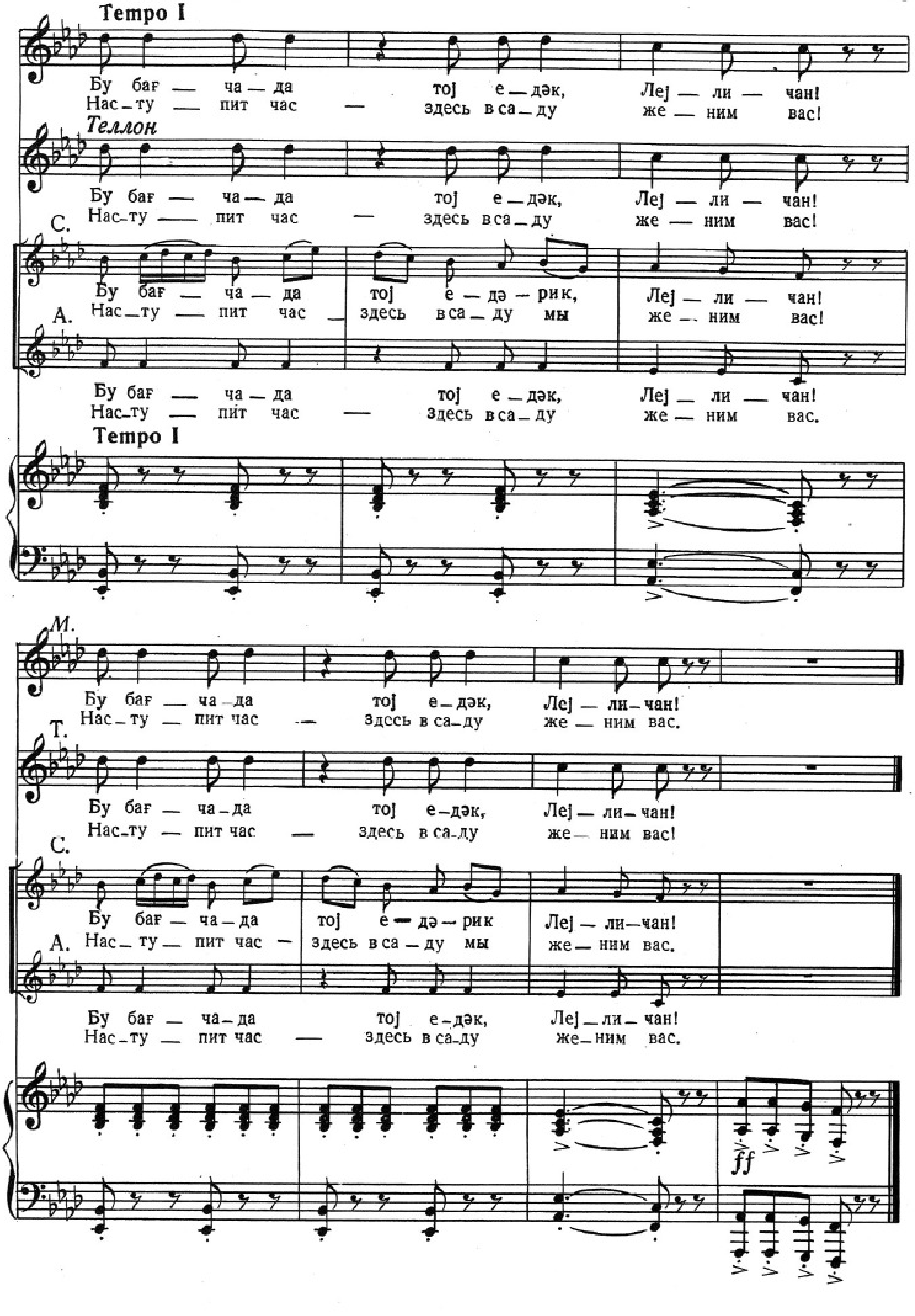
Tempo I
Бу бағ — ча — да тоj е — дәк, Леj — ли — чан!
Нас — ту — пит час — здесь в са — ду же — ним вас!
Теллон
Бу бағ — ча — да тоj е — дәк, Леj — ли — чан!
Нас — ту — пит час — здесь в са — ду же — ним вас!
С.
Бу бағ — ча — да тоj е — дә — рик, Леj — ли — чан!
А.
Нас — ту — пит час — здесь в са — ду мы же — ним вас!
Бу бағ — ча — да тоj е — дәк, Леj — ли — чан!
Нас — ту — пит час — здесь в са — ду же — ним вас.
Tempo I
М.
Бу бағ — ча — да тоj е — дәк, Леj — ли — чан!
Нас — ту — пит час — здесь в са — ду же — ним вас.
Т.
Бу бағ — ча — да тоj е — дәк, Леj — ли — чан!
Нас — ту — пит час — здесь в са — ду же — ним вас!
С.
Бу бағ — ча — да тоj е — дә — рик Леj — ли — чан!
А.
Нас — ту — пит час — здесь в са — ду мы же — ним вас.
Бу бағ — ча — да тоj е — дәк, Леj — ли — чан!
Нас — ту — пит час — здесь в са — ду же — ним вас.
ff

СӘҺНӘ (Меһпарә, Теллон вә гызлар) № 3 СЦЕНА (Мехпара, Теллон и девушки)

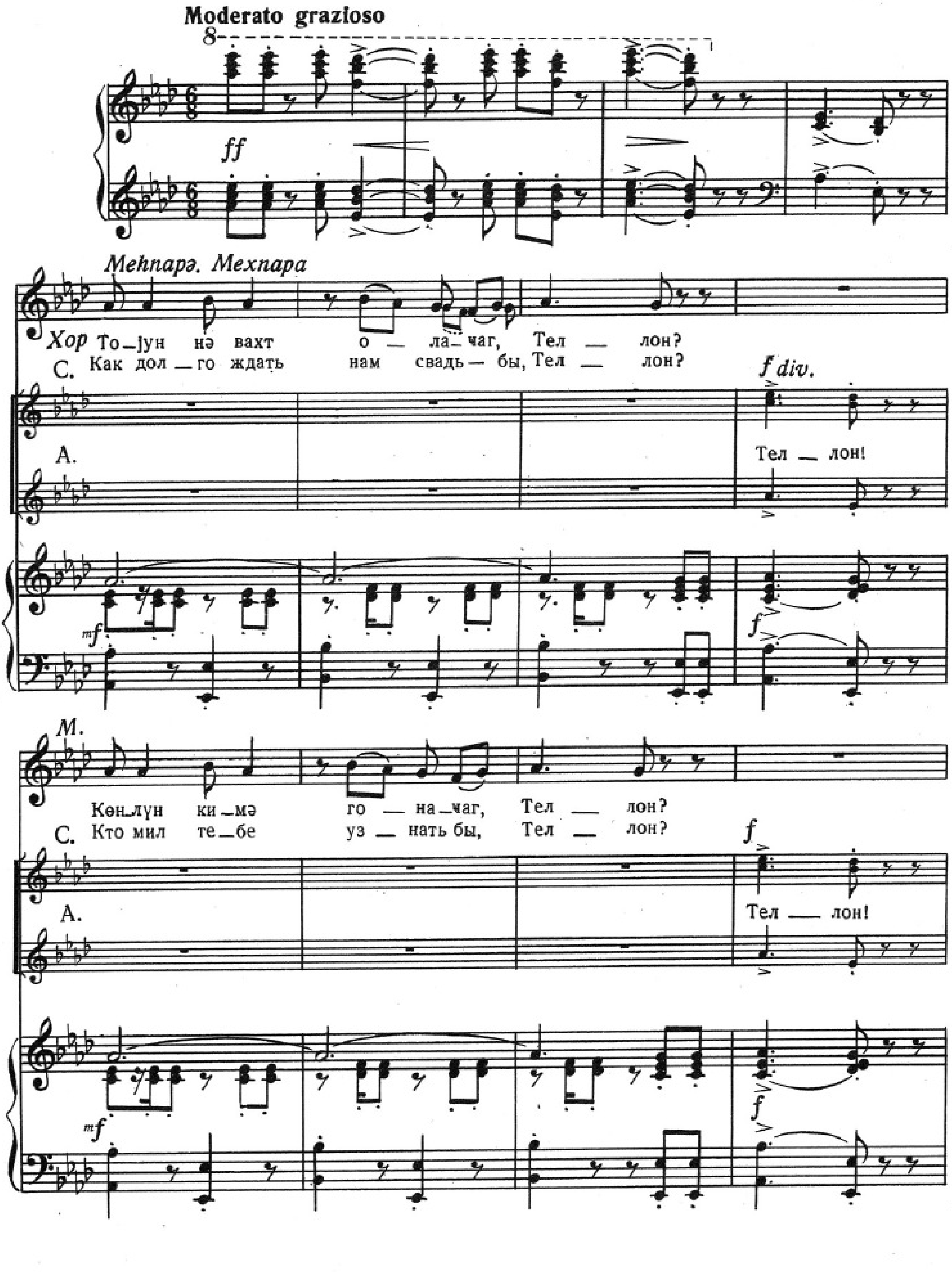

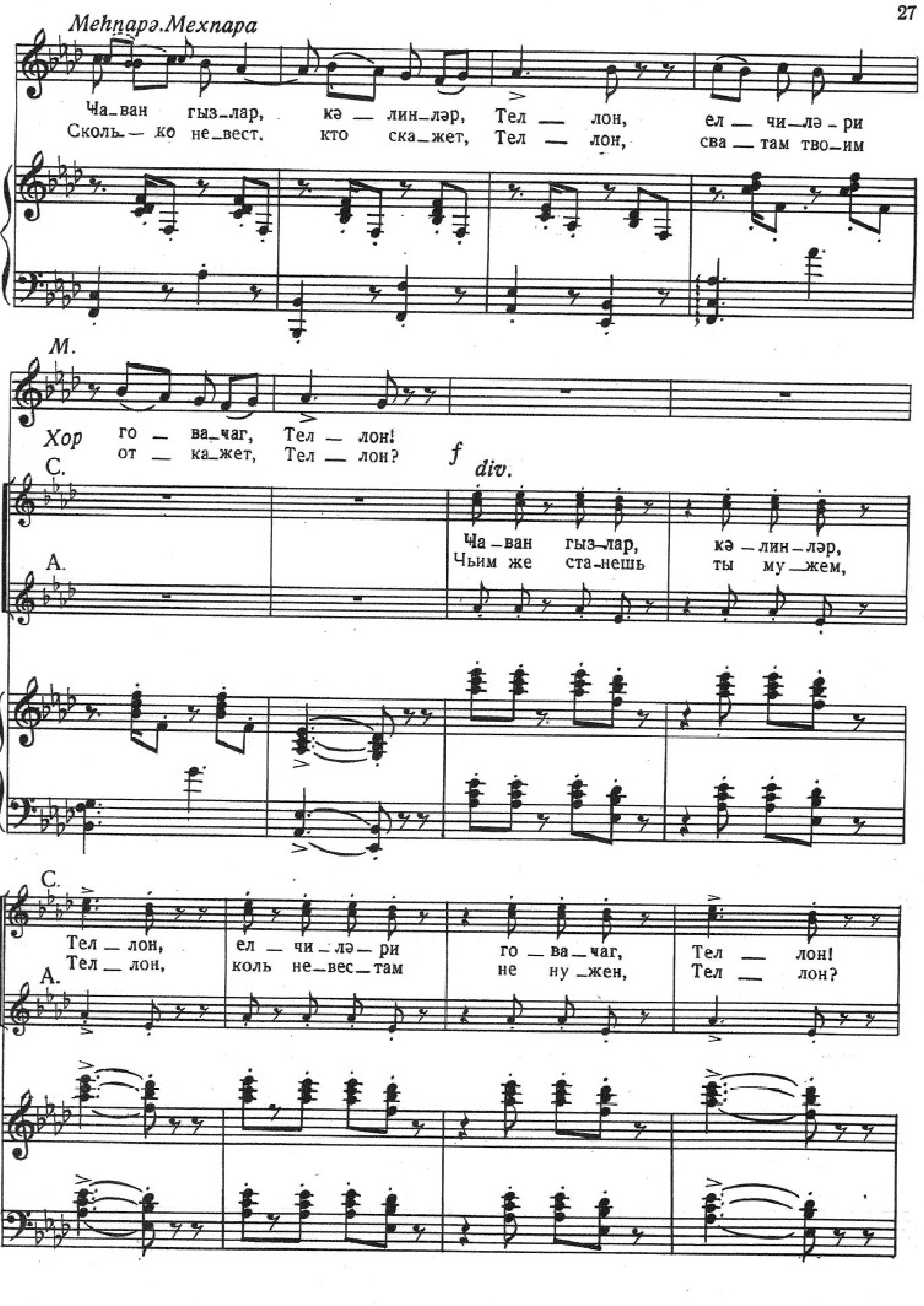
Меhпарə.Мехпара
Чаван гызлар, кə — линлəр, Тел — лон, ел — чи—лə—ри
Сколь— ко не—вест, кто ска—жет, Тел — лон, сва — там тво—им
М.
Хор го — ва—чаг, Тел — лон!
от — ка—жет, Тел — лон?
f
div.
С.
Чаван гыз—лар, кə — лин—лəр,
Чьим же ста—нешь ты му—жем,
А.
С.
Тел — лон, ел — чи — лə — ри го — ва—чаг, Тел — лон!
Тел — лон, коль не—вес—там не ну—жен, Тел — лон?
А.

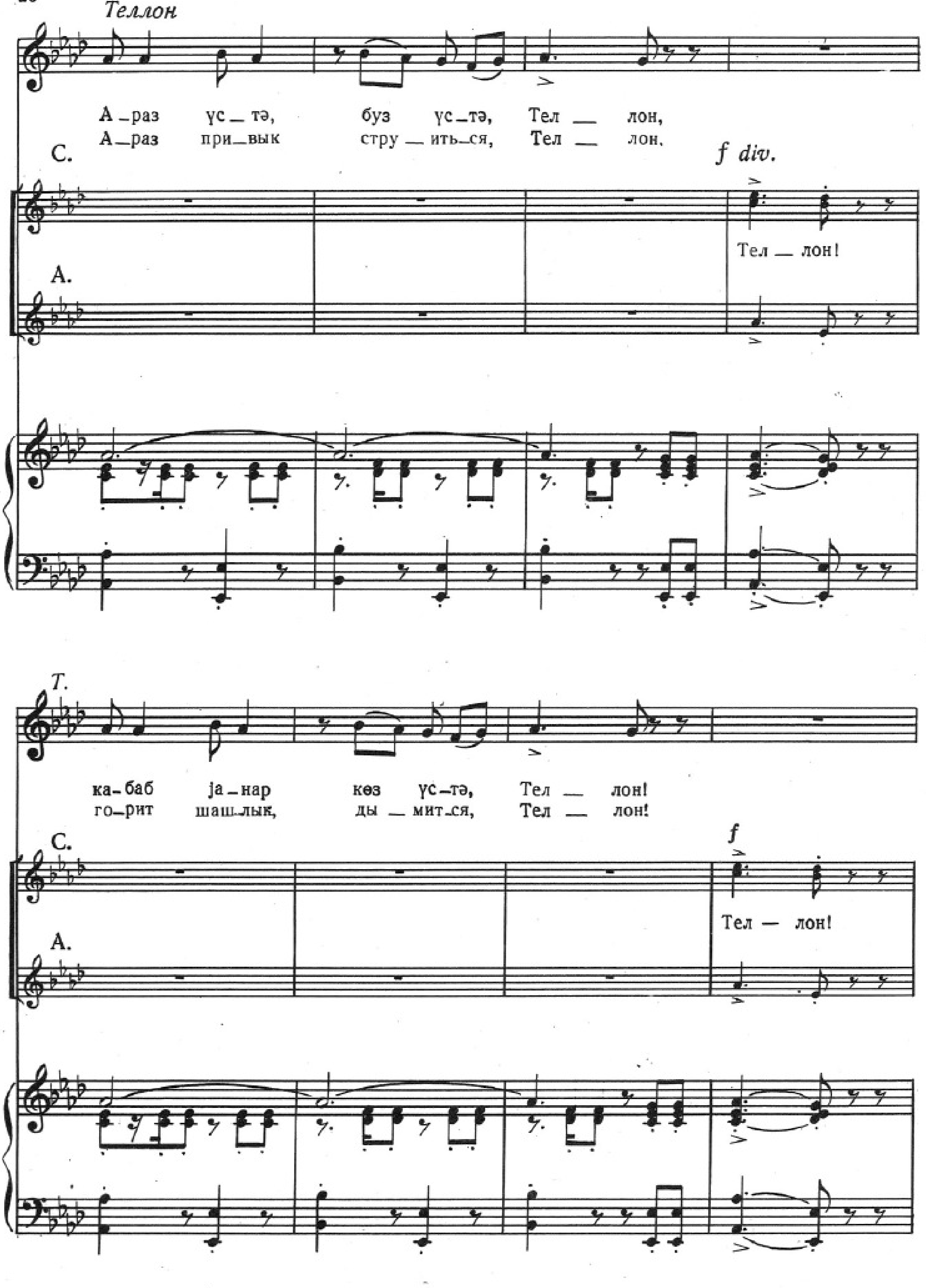
Теллон
А – раз үс – тә, буз үс – тә, Тел – лон,
А – раз при – вык стру – ить – ся, Тел – лон,
С.
f div.
Тел – лон!
А.
Т.
ка – баб ја – нар көз үс – тә, Тел – лон!
го – рит шаш – лык, ды – мит – ся, Тел – лон!
С.
f
Тел – лон!
А.

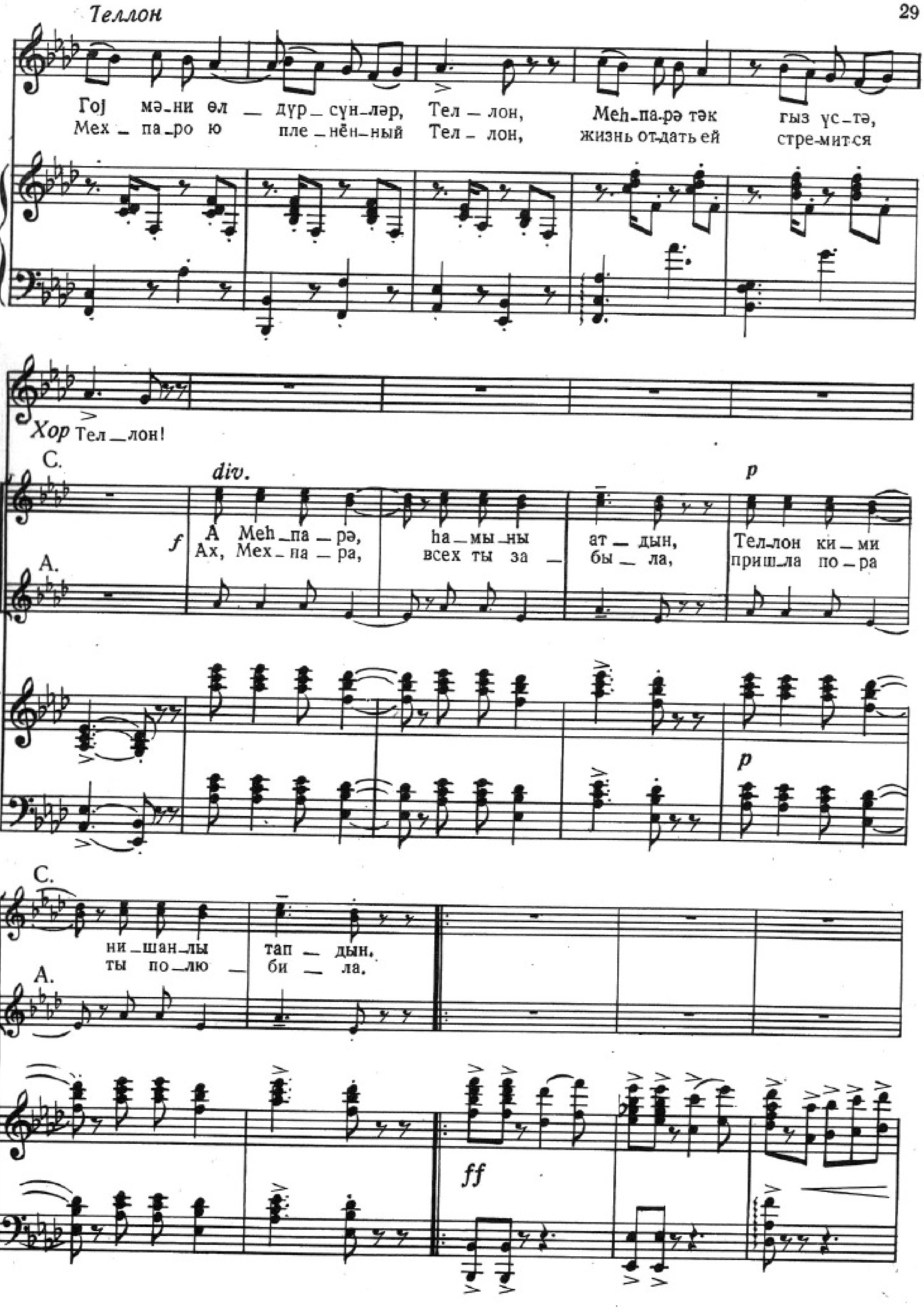
Теллон
Гоj мә_ни өл _ дүр_ сүн_ләр, Тел _ лон, Меһ_па_рә тәк гыз үс_тә,
Мех _ па_ро ю пле _ нён_ный Тел _ лон, жизнь от_дать ей стре_мит_ся
Хор Тел _ лон!
С.
div.
f
А Меһ_па_рә, һа_мы_ны ат _ дын, Телпон ки _ ми
Ах, Мех_па _ ра, всех ты за _ бы _ ла, приш_ла по_ра
p
А.
С.
ни _ шан_лы тап _ дын.
ты по_лю _ би _ ла.
А.
ff

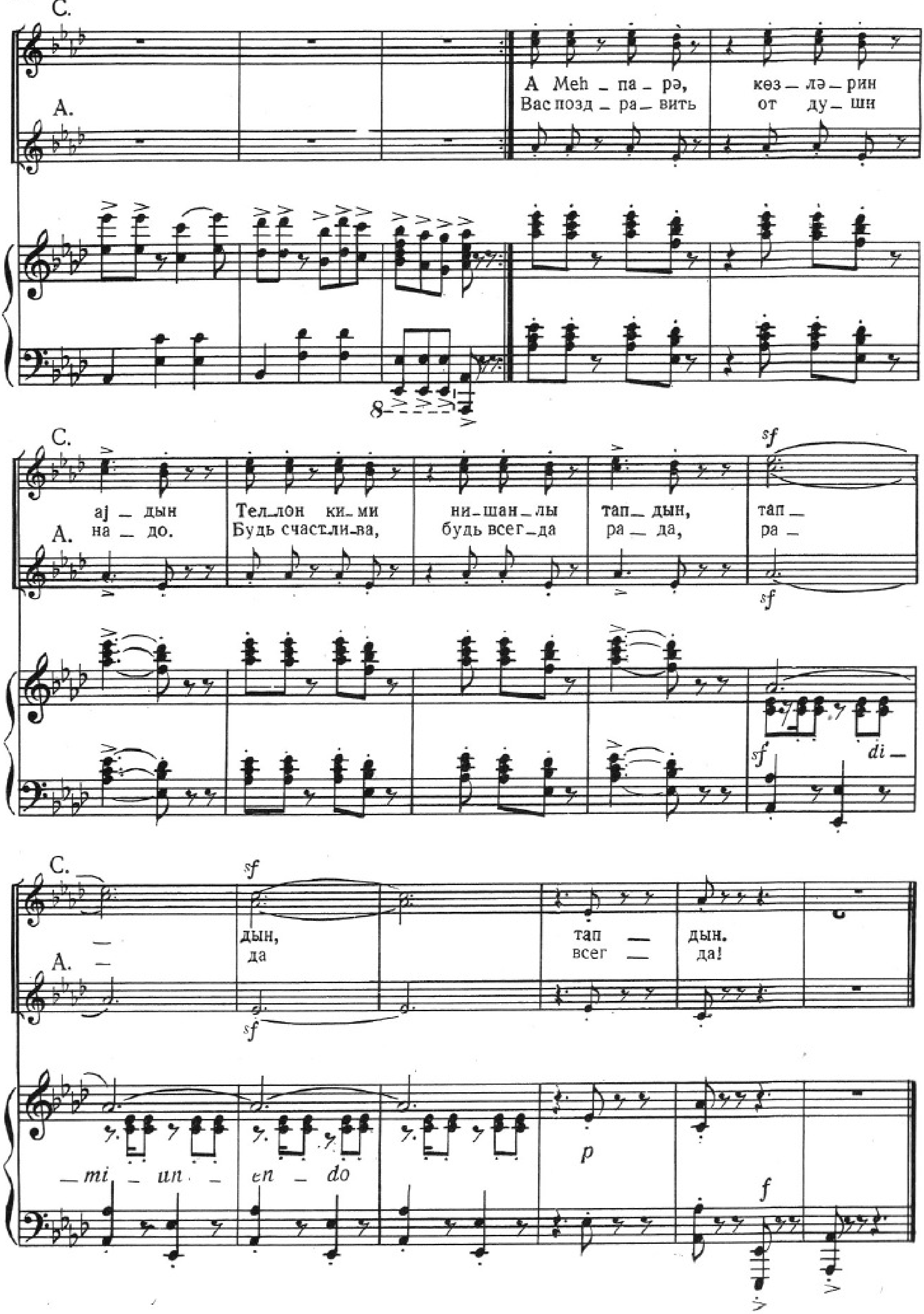
С.
А.
8
А Меһ – па – рә,
кө3 – лә – рин
Вас позд – ра – вить
от ду – шн
ај – дын
Тел – лон ки – ми
ни – шан – лы
тап – дын,
тап –
на – до.
Будь счаст – ли – ва,
будь всег – да
ра – да,
ра –
sf
di –
– mi – un – en – do
дын,
да
тап – дын.
всег – да!
p
f

СӘҺНӘ
(Меһпарә, Теллон вә гызлар)

СЦЕНА
(Мехпара, Теллон и девушки)

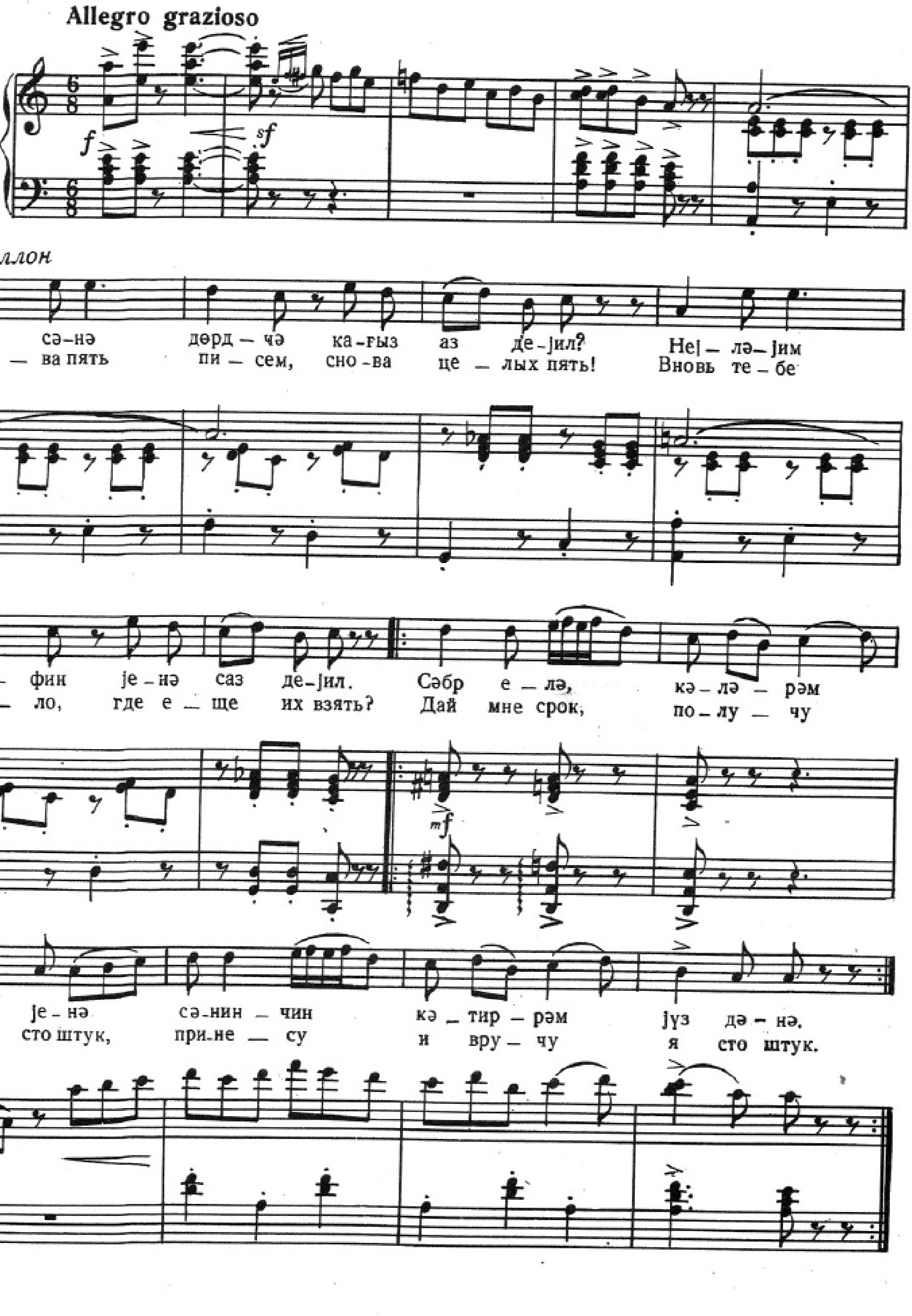

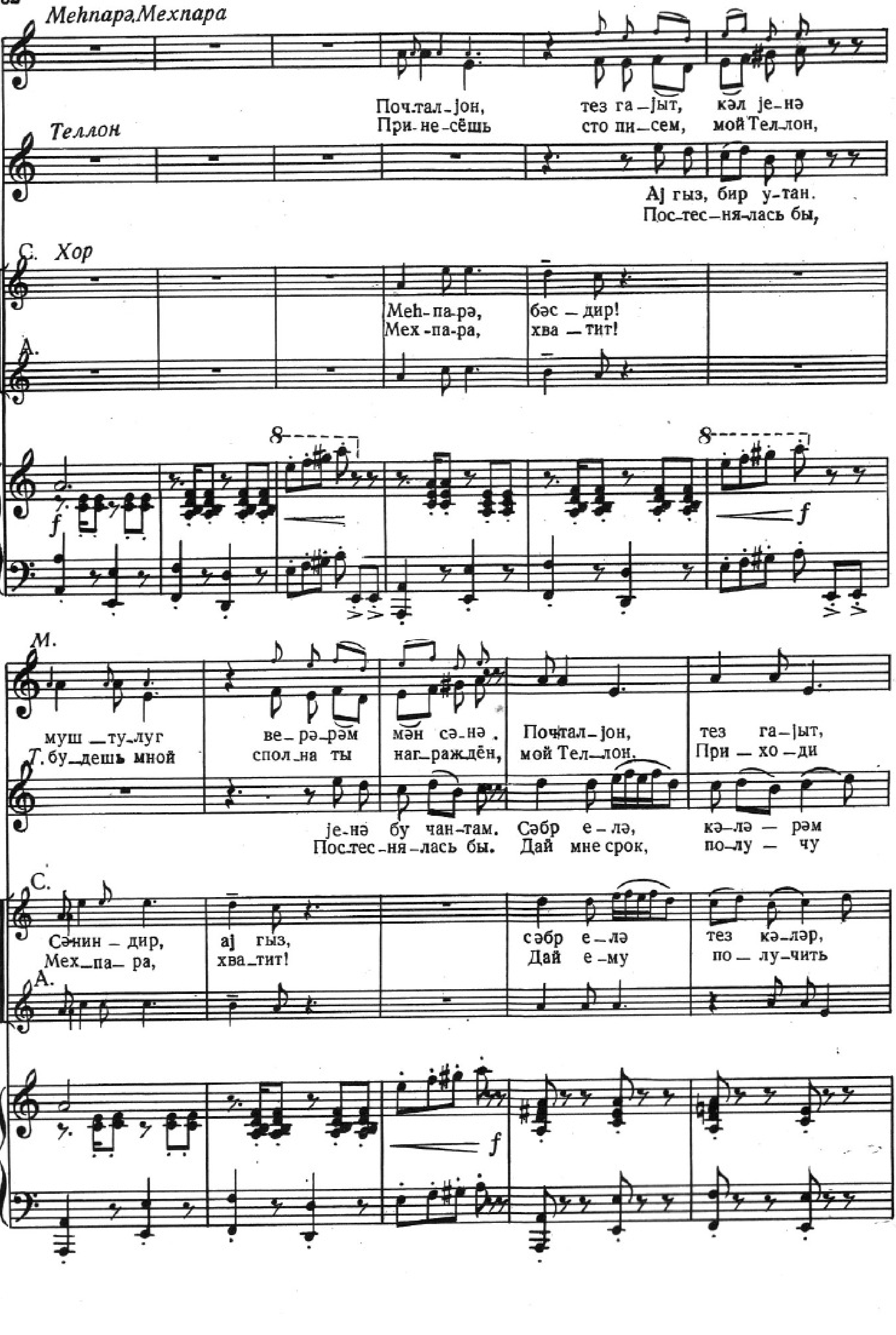
Меhпарә Мехпара
Почтал-јон, тез га-јыт, кәл је-нә
При-не-сёшь сто пи-сем, мой Тел-лон,
Теллон
Ај гыз, бир у-тан.
Пос-тес-ня-лась бы,
С. Хор
Меh-па-рә, бәс-дир!
Мех-па-ра, хва-тит!
А.
f
М.
муш-ту-луг ве-рә-рәм мән сә-нә. Почтал-јон, тез га-јыт,
Т. бу-дешь мной спол-на ты наг-раж-дён, мой Тел-лон. При-хо-ди
је-нә бу чан-там. Сәбр е-лә, кә-лә-рәм
Пос-тес-ня-лась бы. Дай мне срок, по-лу-чу
С.
Сәнин-дир, ај гыз, сәбр е-лә тез кә-ләр,
Мех-па-ра, хва-тит! Дай е-му по-лу-чить
А.

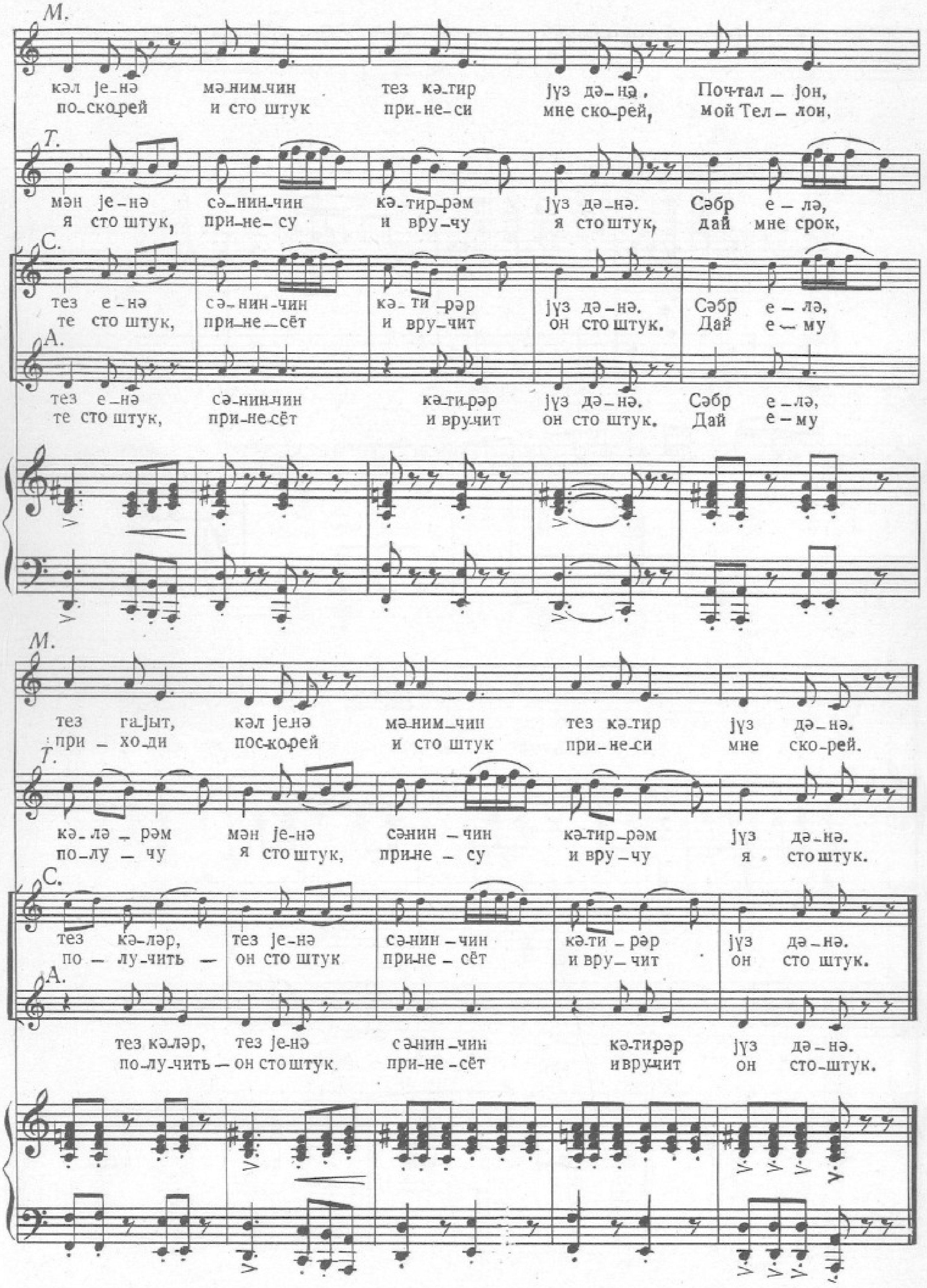
M.
кәл јенә мәнимчин тез кәтир јүз дәнә, Почтал — јон,
по-скорей и сто штук принеси мне скорей, мой Телпон,
T.
мән јенә сәнинчин кәтиррәм јүз дәнә. Сәбр елә,
я сто штук, принесу и вручу я сто штук, дай мне срок,
C.
тез енә сәнинчин кәтирәр јүз дәнә. Сәбр елә,
те сто штук, принесёт и вручит он сто штук. Дай ему
A.
тез енә сәнинчин кәтирәр јүз дәнә. Сәбр елә,
те сто штук, принесёт и вручит он сто штук. Дай ему
M.
тез гајыт, кәл јенә мәнимчин тез кәтир јүз дәнә.
приходи поскорей и сто штук принеси мне скорей.
T.
кәләрәм мән јенә сәнинчин кәтиррәм јүз дәнә.
получу я сто штук, принесу и вручу я сто штук.
C.
тез кәләр, тез јенә сәнинчин кәтирәр јүз дәнә.
получить — он сто штук принесёт и вручит он сто штук.
A.
тез кәләр, тез јенә сәнинчин кәтирәр јүз дәнә.
получить — он сто штук. принесёт и вручит он сто-штук.

ТЕЛЛОНУН МАҺНЫСЫ № 5 ПЕСНЯ ТЕЛЛОНА

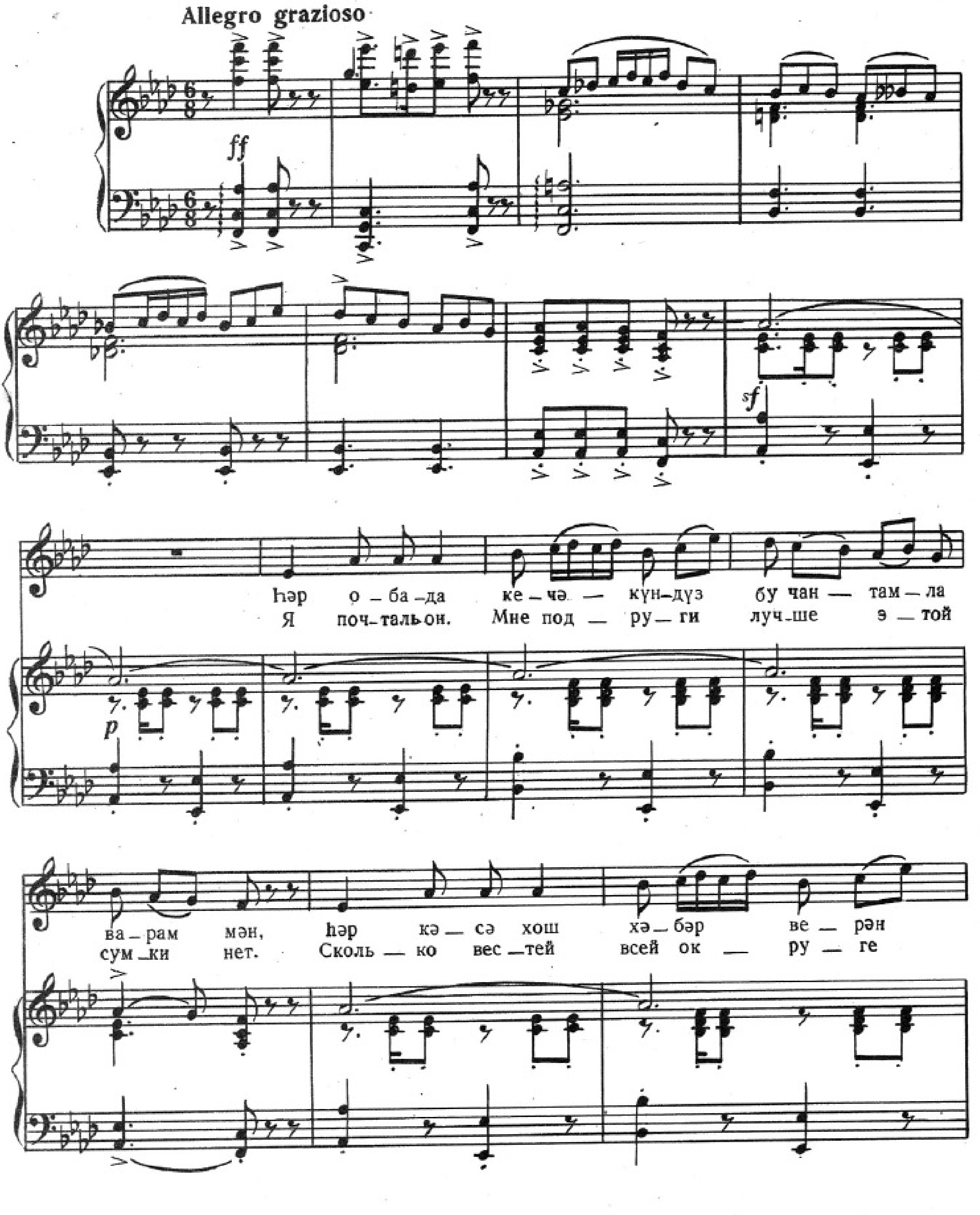

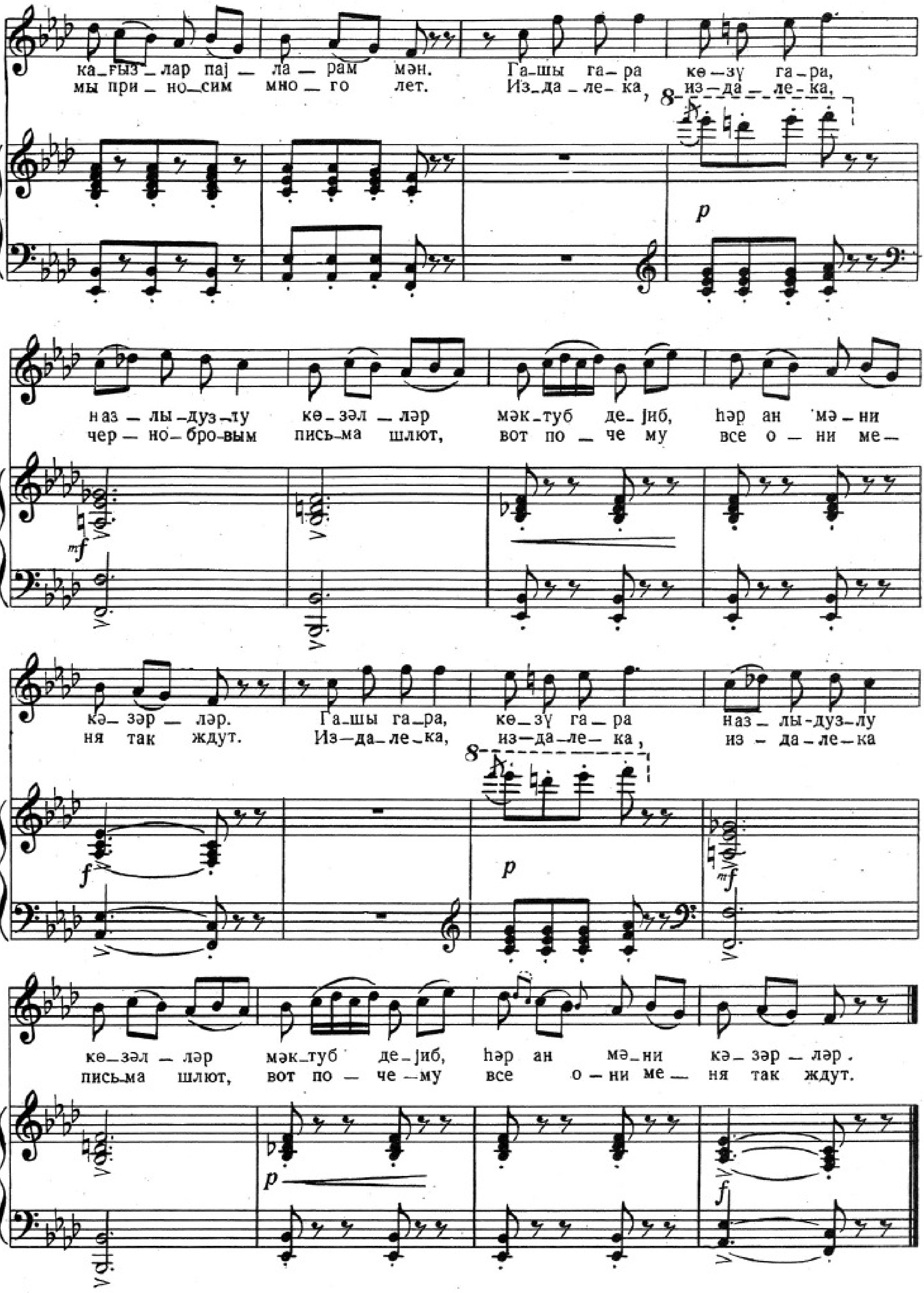
ка–ғыз–лар пај–ла–рам мән. Га–шы га–ра көз–ү га–ра,
мы при–но–сим мно–го лет. Из–да–ле–ка, из–да–ле–ка,
8
p
наз–лы–дуз–лу көз–әл–ләр мәк–туб де–ʝиб, һәр ан мә–ни
чер–но–бро–вым пись–ма шлют, вот по–че–му все о–ни ме–
mf
кә–зәр–ләр. Га–шы га–ра, көз–ү га–ра наз–лы–дуз–лу
ня так ждут. Из–да–ле–ка, из–да–ле–ка, из–да–ле–ка
8
f
p
mf
көз–әл–ләр мәк–туб де–ʝиб, һәр ан мә–ни кә–зәр–ләр.
пись–ма шлют, вот по–че–му все о–ни ме–ня так ждут.
p
f

КӨВҺӘР ХАЛАНЫН ТӘСНИФИ № 6 ПЕСНЯ ГЁХАР ХАЛЫ

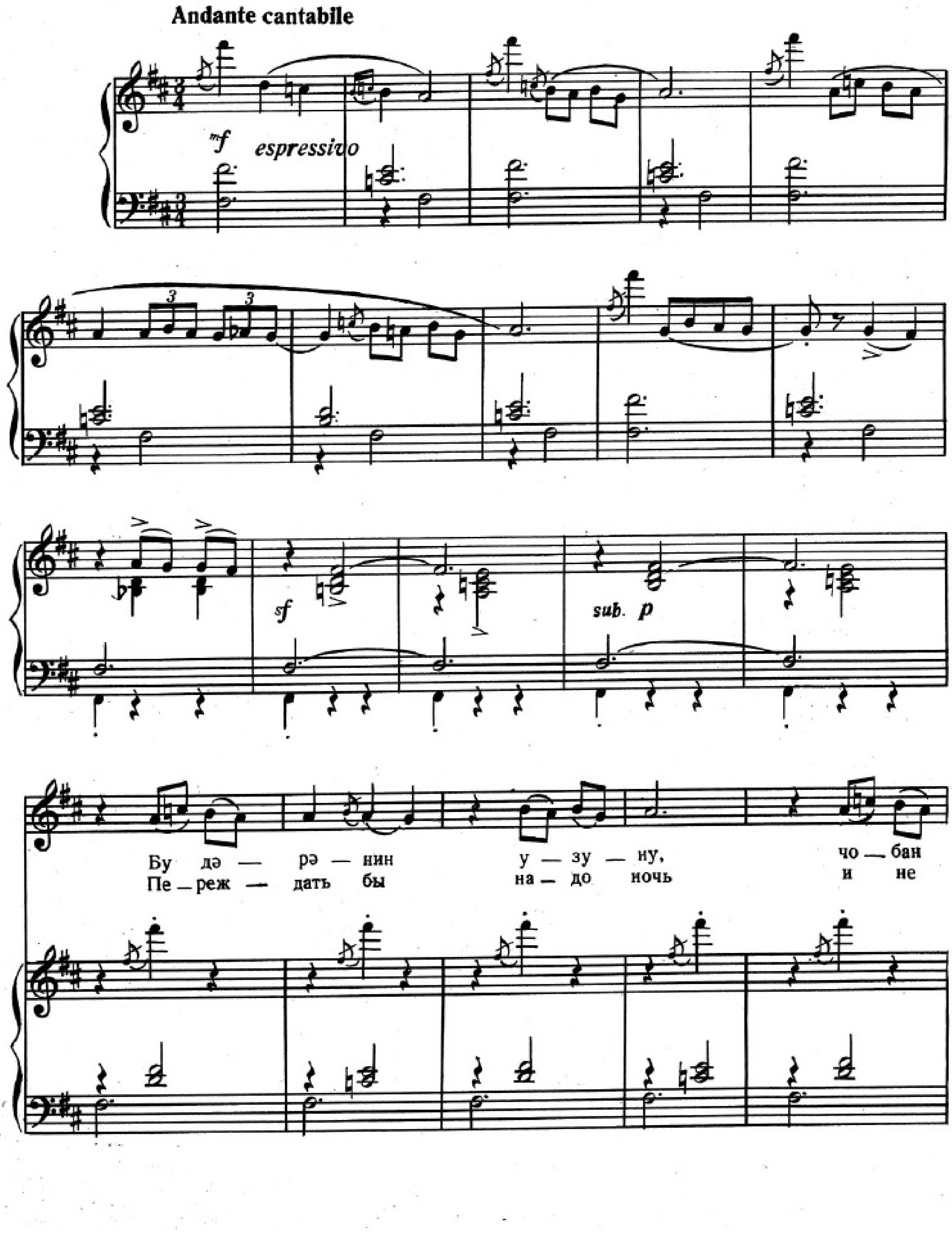

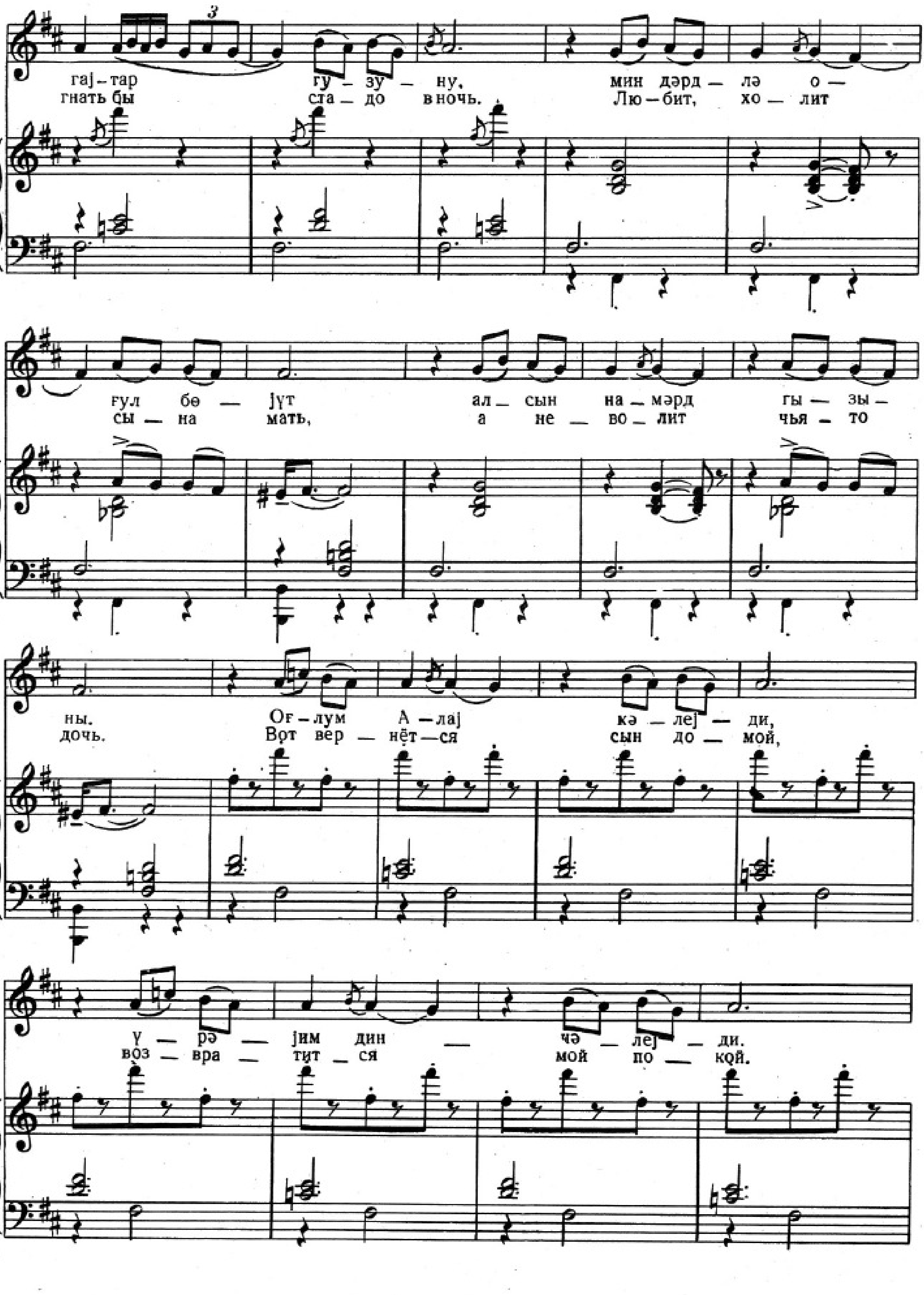
гај—тар гу—зу—ну, мин дәрд—лә о—
гнать бы ста—до в ночь. Лю—бит, хо—лит
ғул бө—јүт ал—сын на—мәрд гы—зы—
сы—на мать, а не—во—лит чья—то
ны. Оғ—лум А—лај кә—лej—ди,
дочь. Вот вер—нёт—ся сын до—мой,
ү—рә—јим дин—чә—лej—ди.
воз—вра—тит—ся мой по—кой.

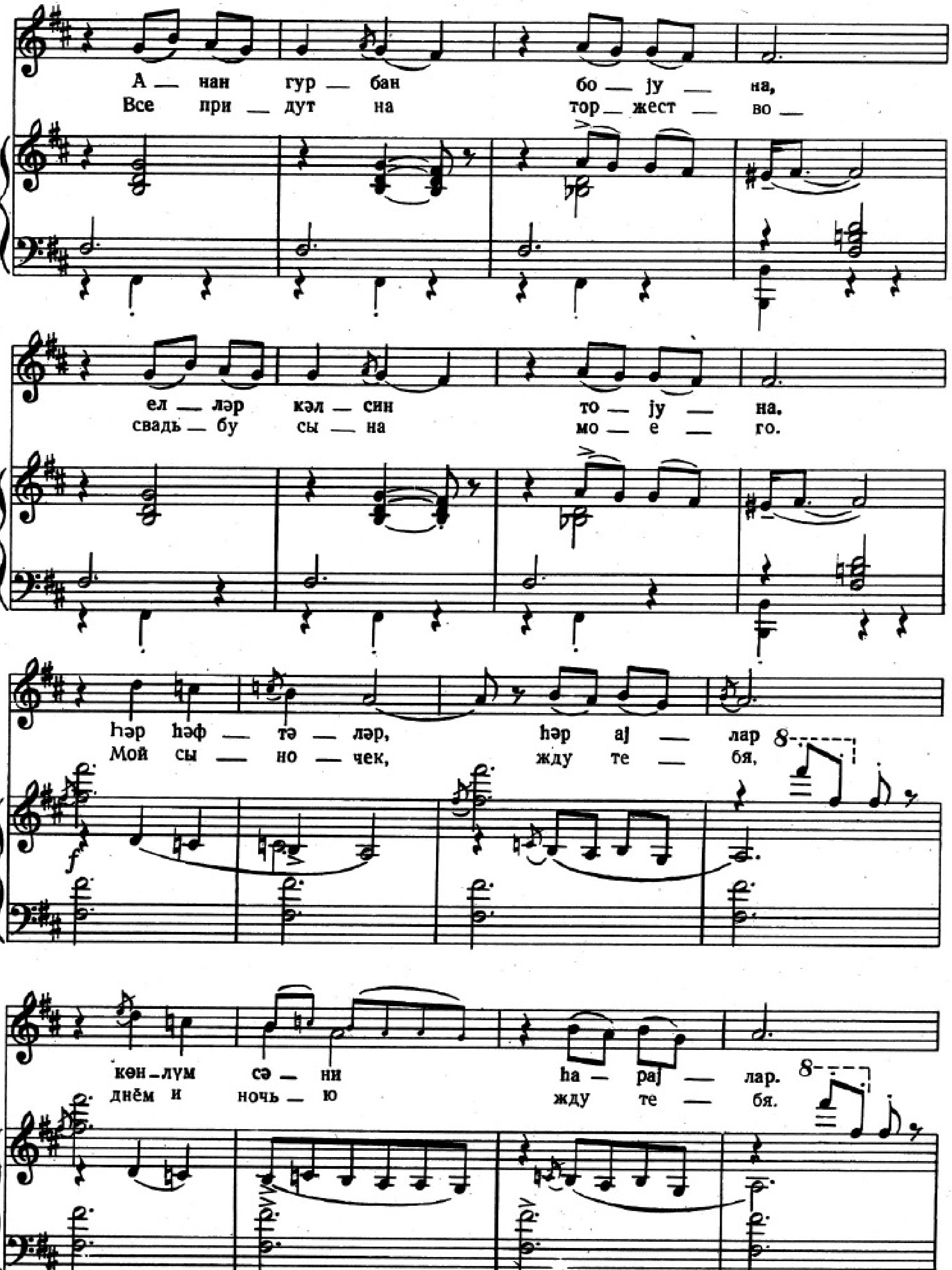
А — нан гур — бан бо — ју — на,
Все при — дут на тор — жест — во —
ел — ләр кәл — син то — ју — на.
свадь — бу сы — на мо — е — го.
һәр һәф — тә — ләр, һәр ај — лар
Мой сы — но — чек, жду те — бя,
8
f
көн — лүм сә — ни һа — рај — лар.
днём и ночь — ю жду те — бя.
8

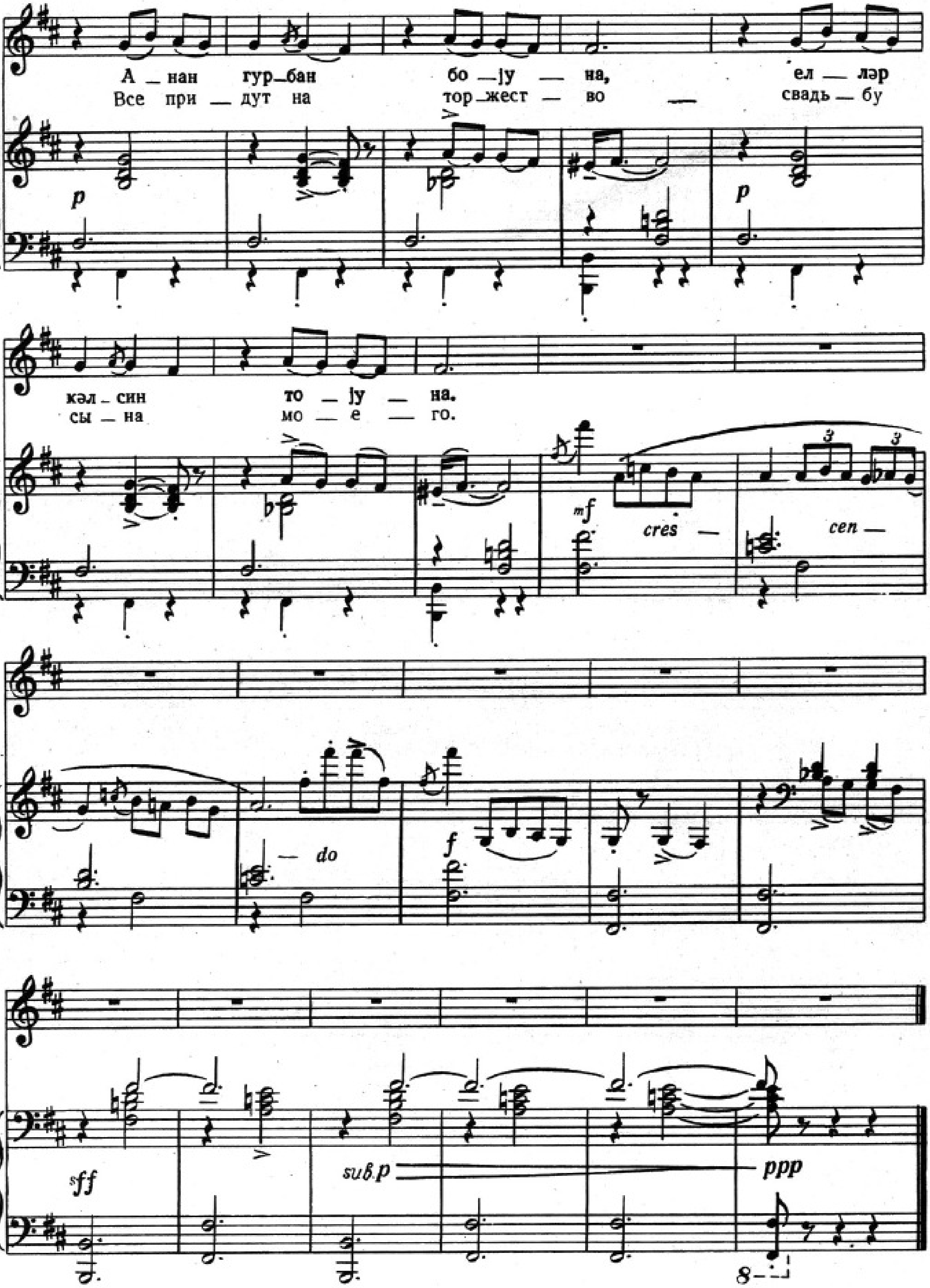
А — нан гур — бан бо — ју — на, ел — ләр
Все при — дут на тор — жест — во — свадь — бу
p
p
кәл — син то — ју — на.
сы — на мо — е — го.
mf
cres — cen — do
f
sff
sub.p
ppp
8

ЛЕЈЛИНИН АРИОЗОСУ № 7 АРИОЗО ЛЕЙЛИ

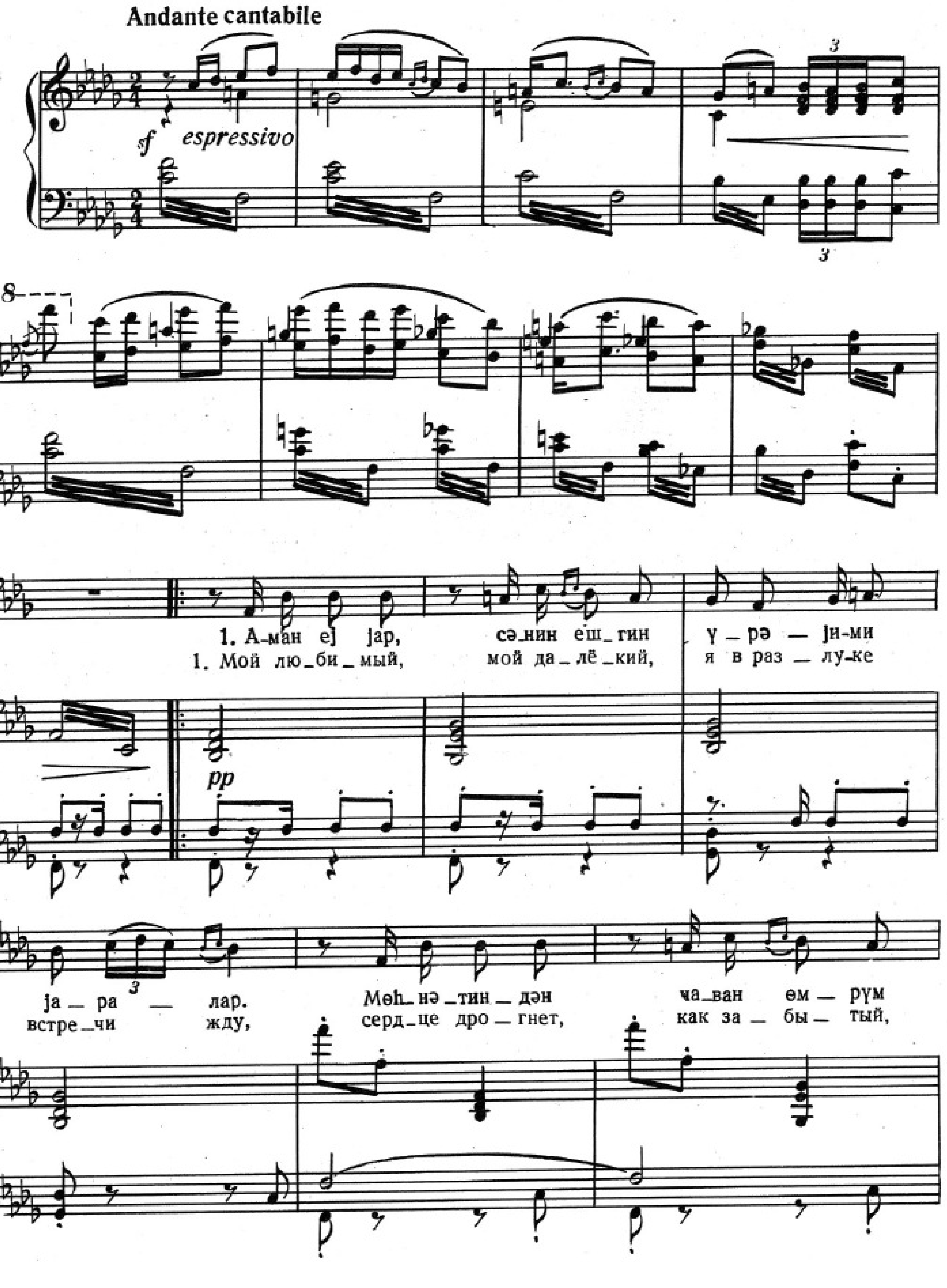

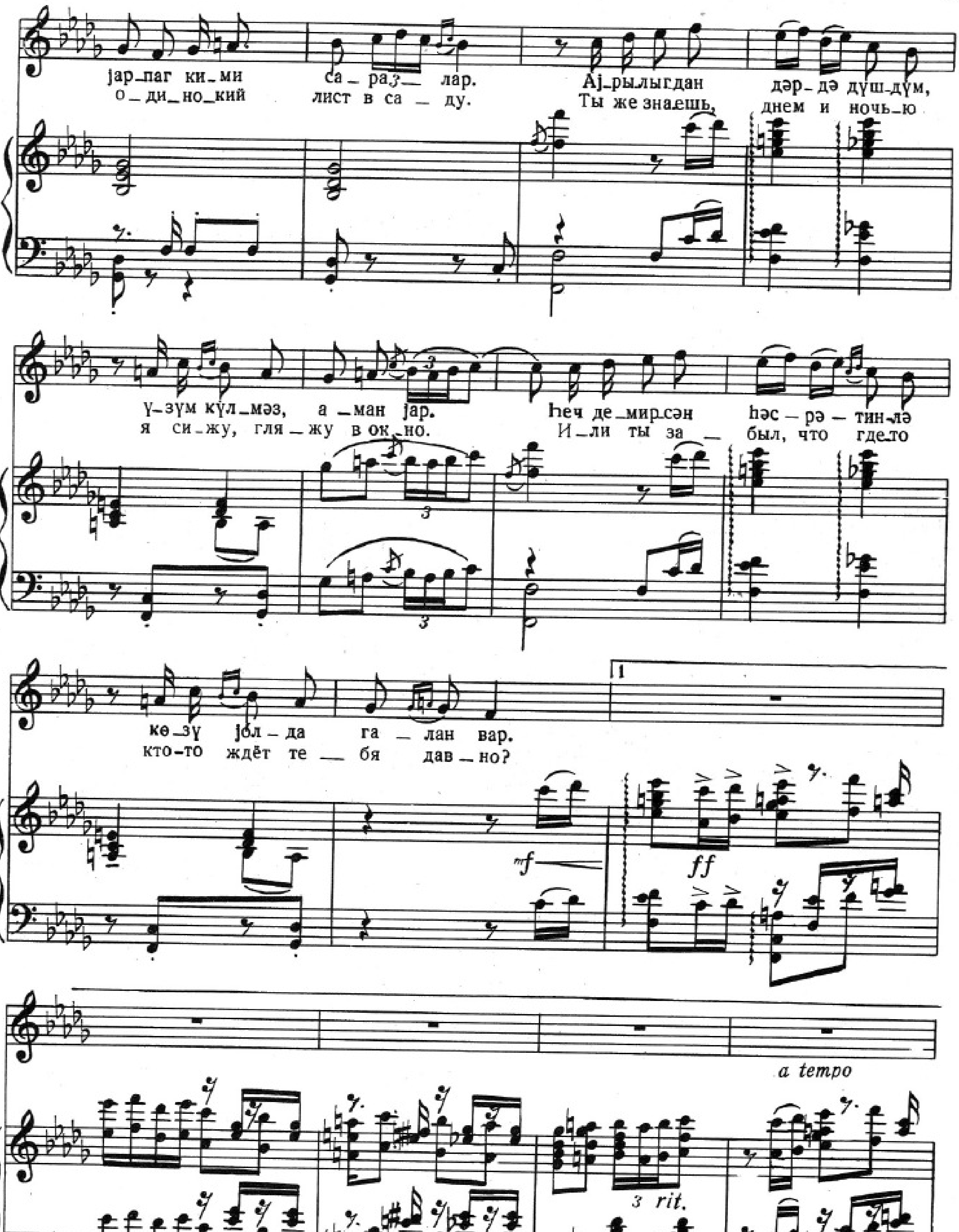
јар_паг ки_ми са_раз_ лар.
о_ди_но_кий лист в са_ду.
Аj_ры_лыгдан дәр_дә дүш_дүм,
Ты же знаешь, днем и ночь_ю
үзүм күл_мәз, а_ман јар.
я си_жу, гля_жу в ок_но.
Һеч де_мир_сән һәс_рә_тин_лә
И_ли ты за_ был, что где_то
көзү јол_да га_лан вар.
кто-то ждёт те_бя дав_но?
mf
1
ff
rit.
a tempo

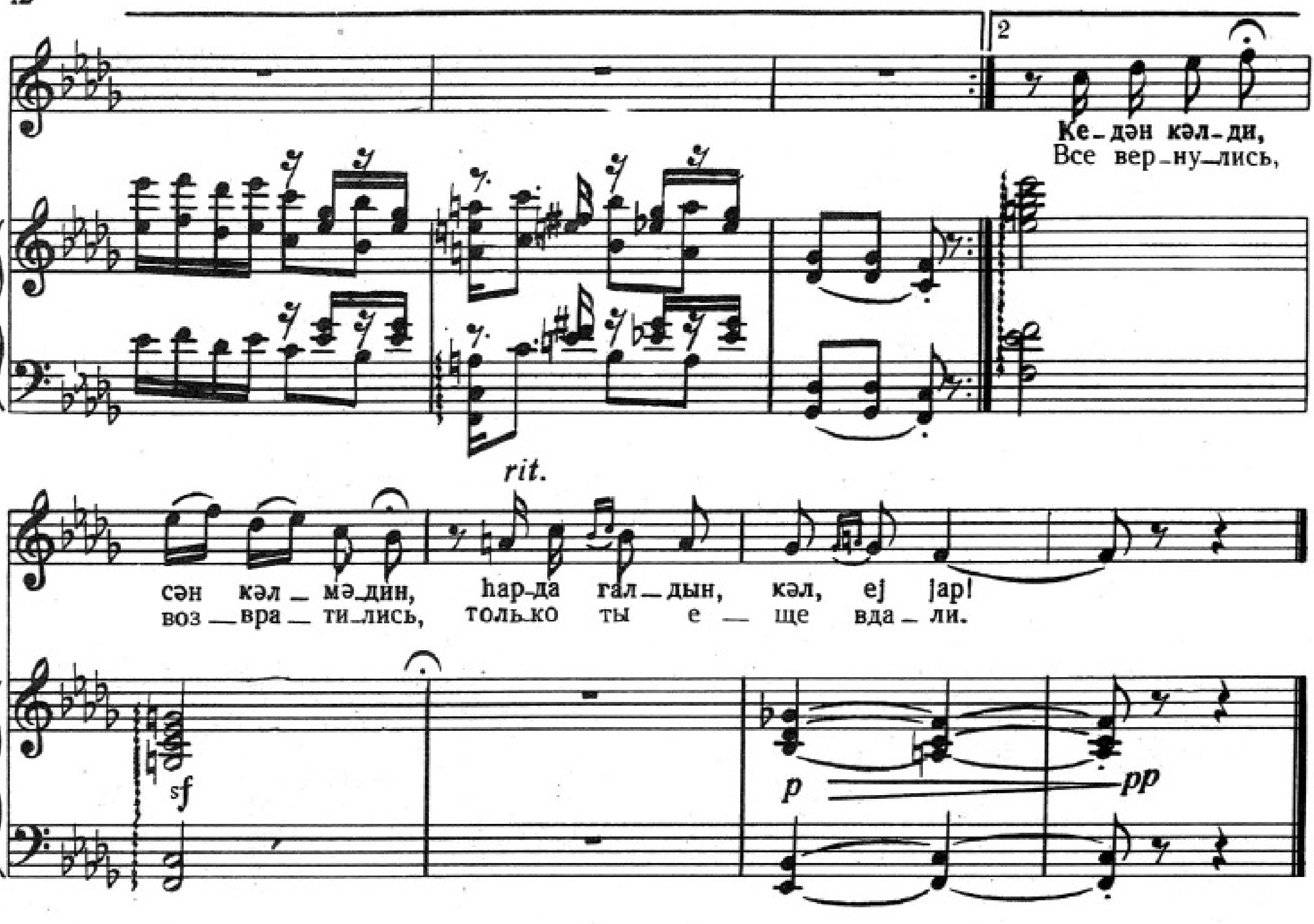

2. Нә замандыр мәним көзүм бу јолларын үстәдир,
Чаван өмрүм ајрылыгдан дәрдә дүшүб, хәстәдир.
Кедән кәлди, сән кәлмәдин, һарда галдын, кәл, еј јар!
Кедән кәлди, сән кәлмәдин, һарда галдын, аман јар!
Кедән кәлди, сән кәлмәдин, һарда галдын, кәл, еј јар!

2. Все глаза я проглядела,
Вдалеке пропал твой след,
Истомилась, ожидая,
А тебя всё нет и нет.
Все друзья твои вернулись,
Все вернулись, все пришли,
Только ты не возвратился,
Только ты еще вдали.

РӘГС № 8 ТАНЕЦ

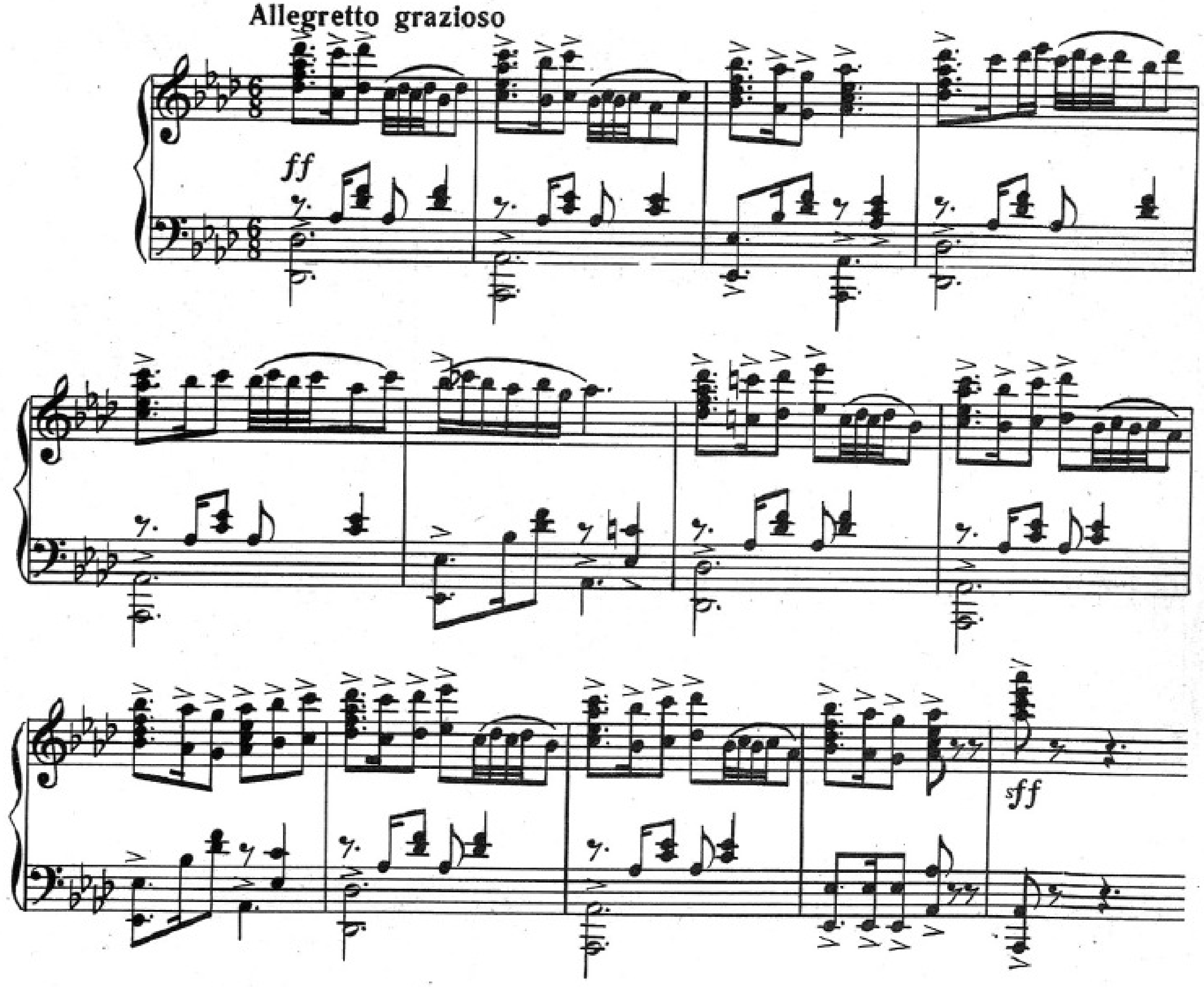

(Ојунун ширин јериндә Фәхрәндә кәлир. Салјански рәгси дајандырыр. Диалогдан сонра рәгс тәкрар олунур).

(В разгаре танца появляется Фахранда. Сальянский останавливает танец. После диалога танец повторяется).

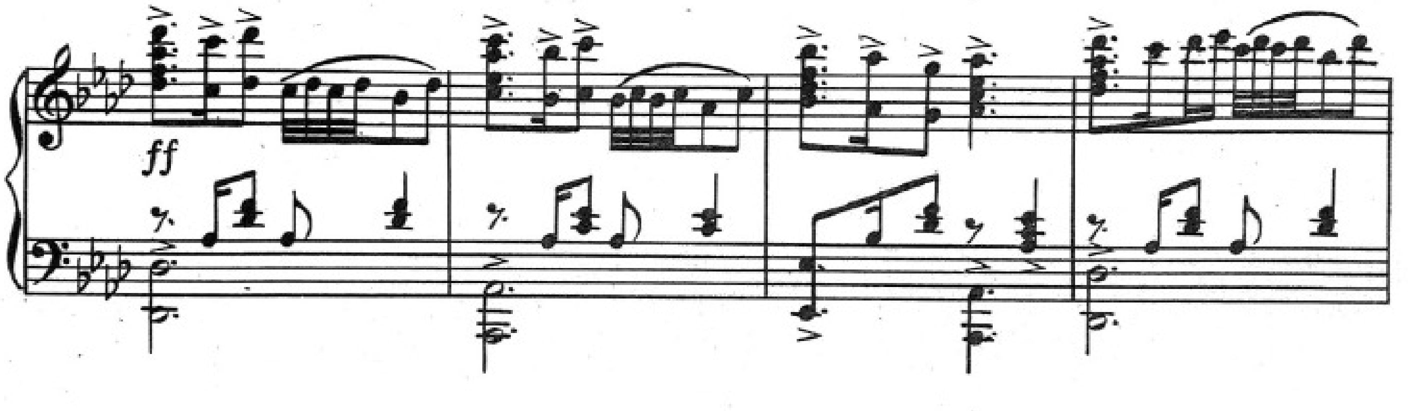

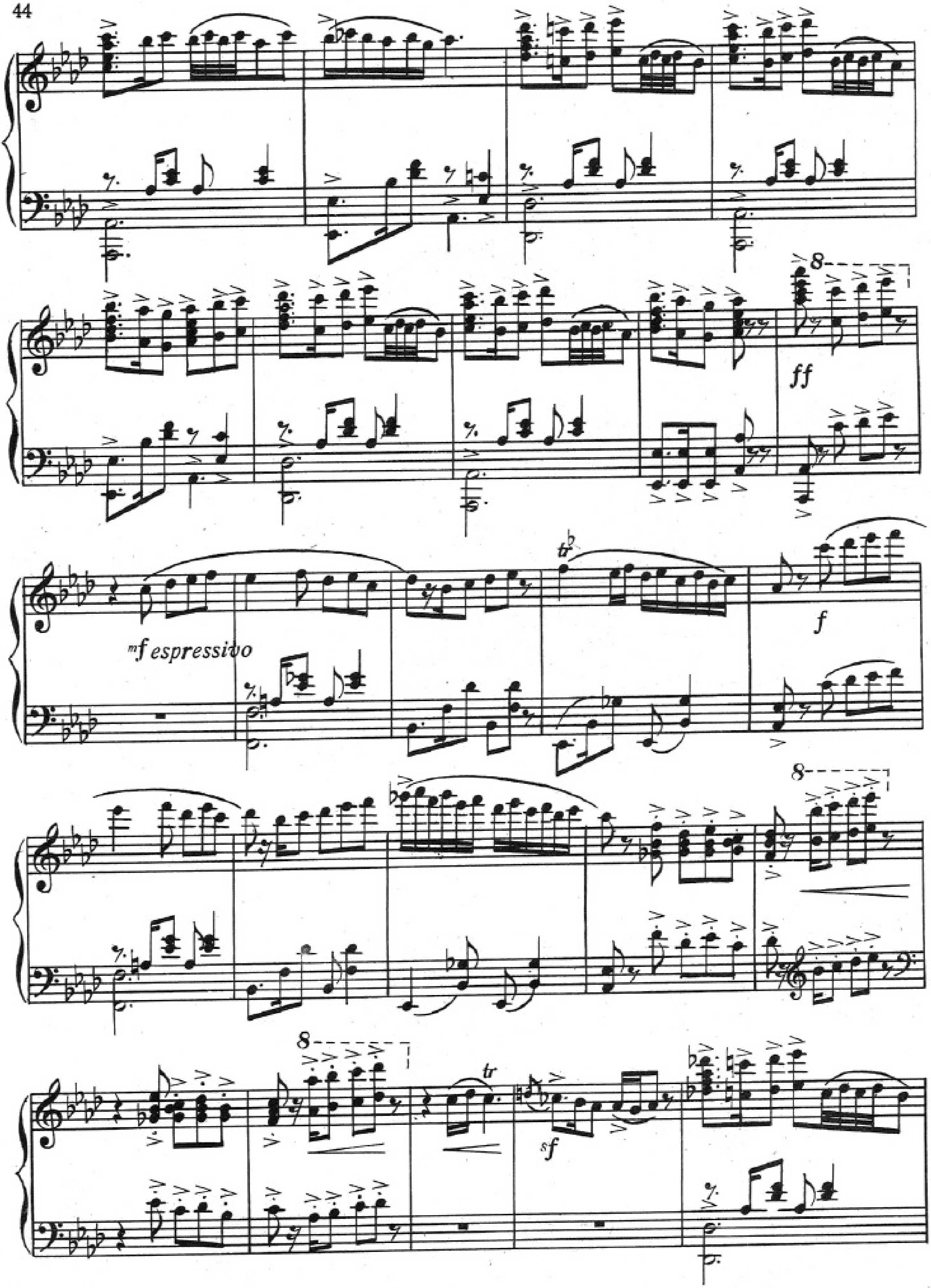
8
ff
tr
mf espressivo
f
8
8
tr
sf

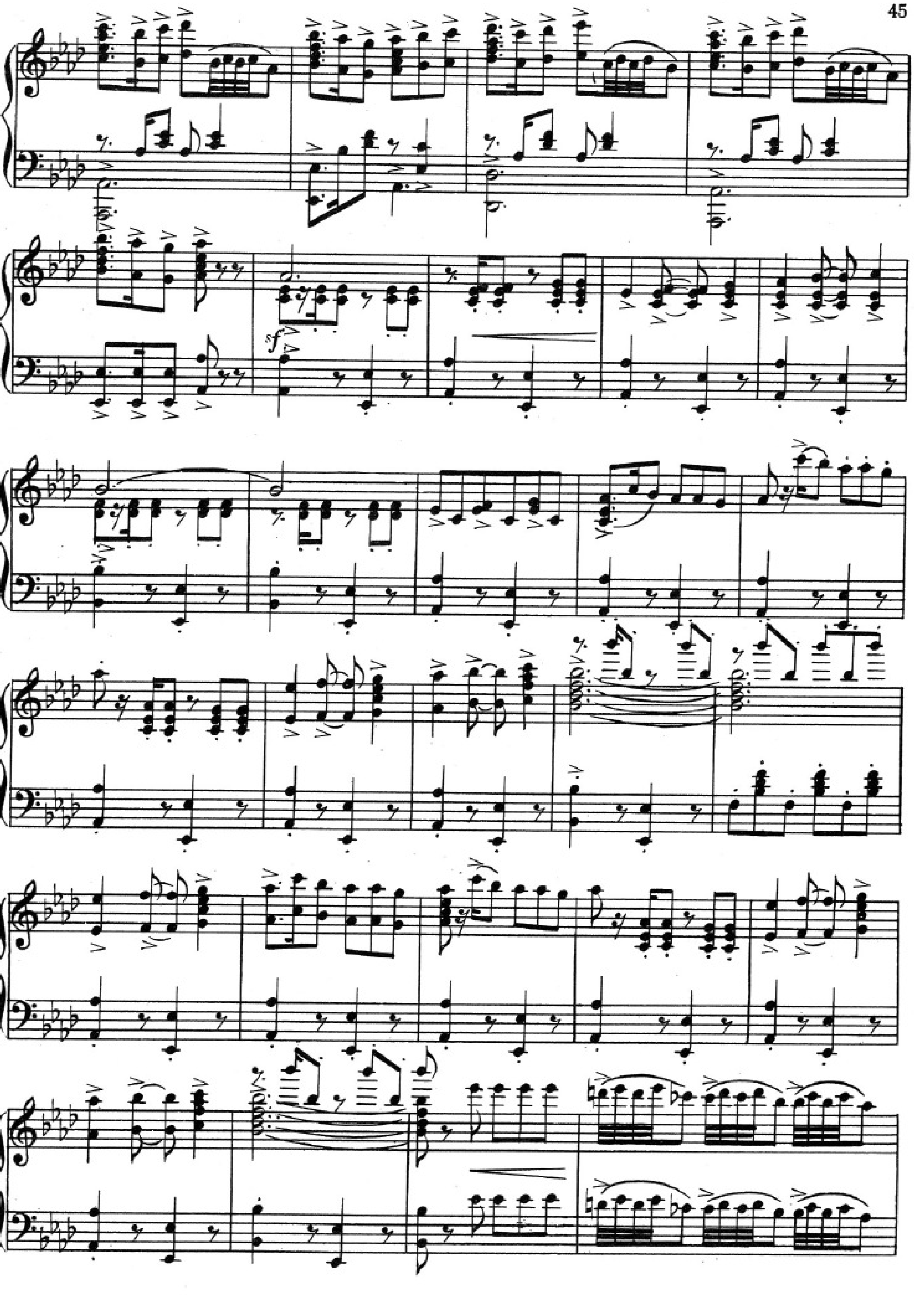
sf

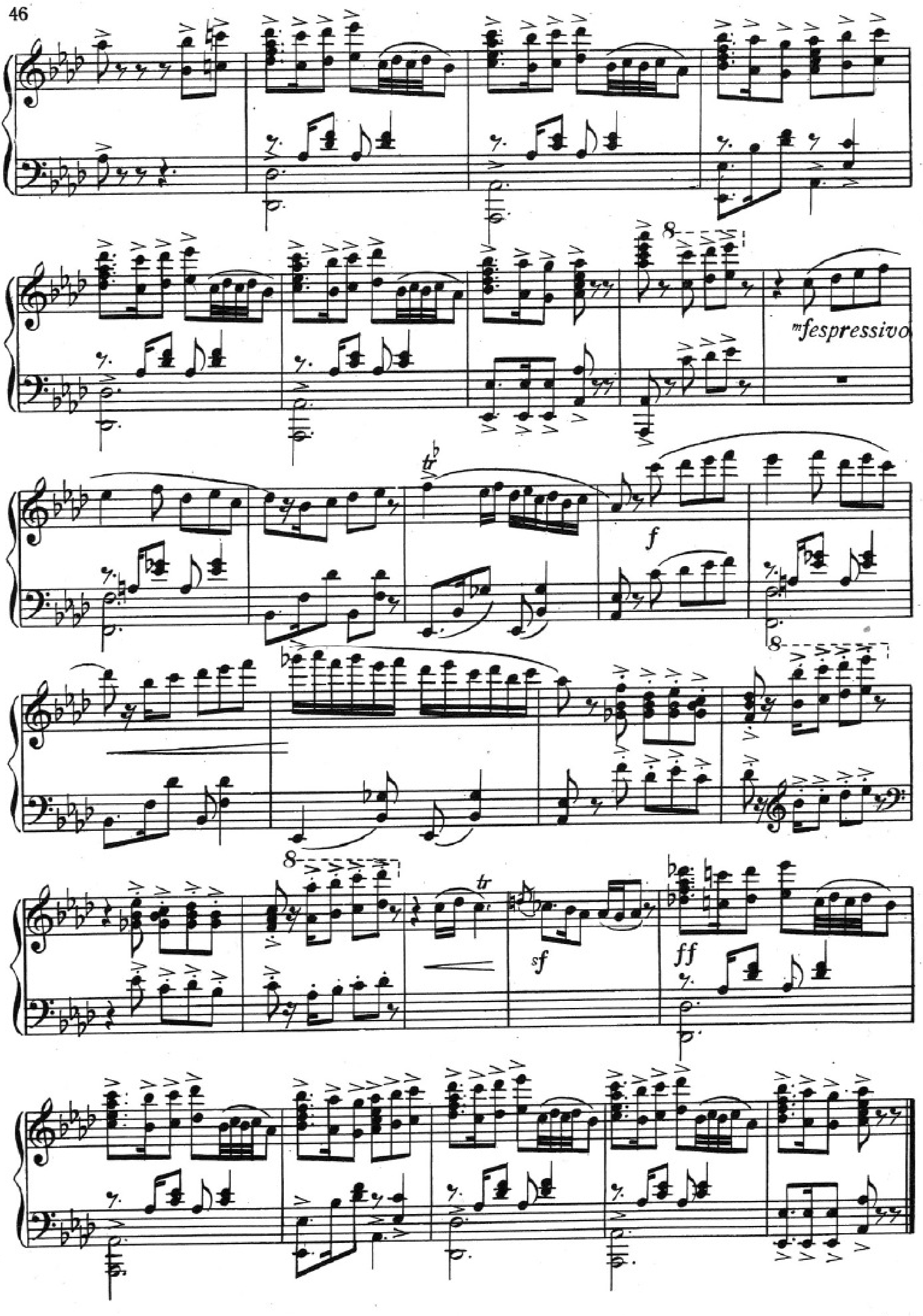
mf espressivo
tr
f
8
sf
ff

№ 9

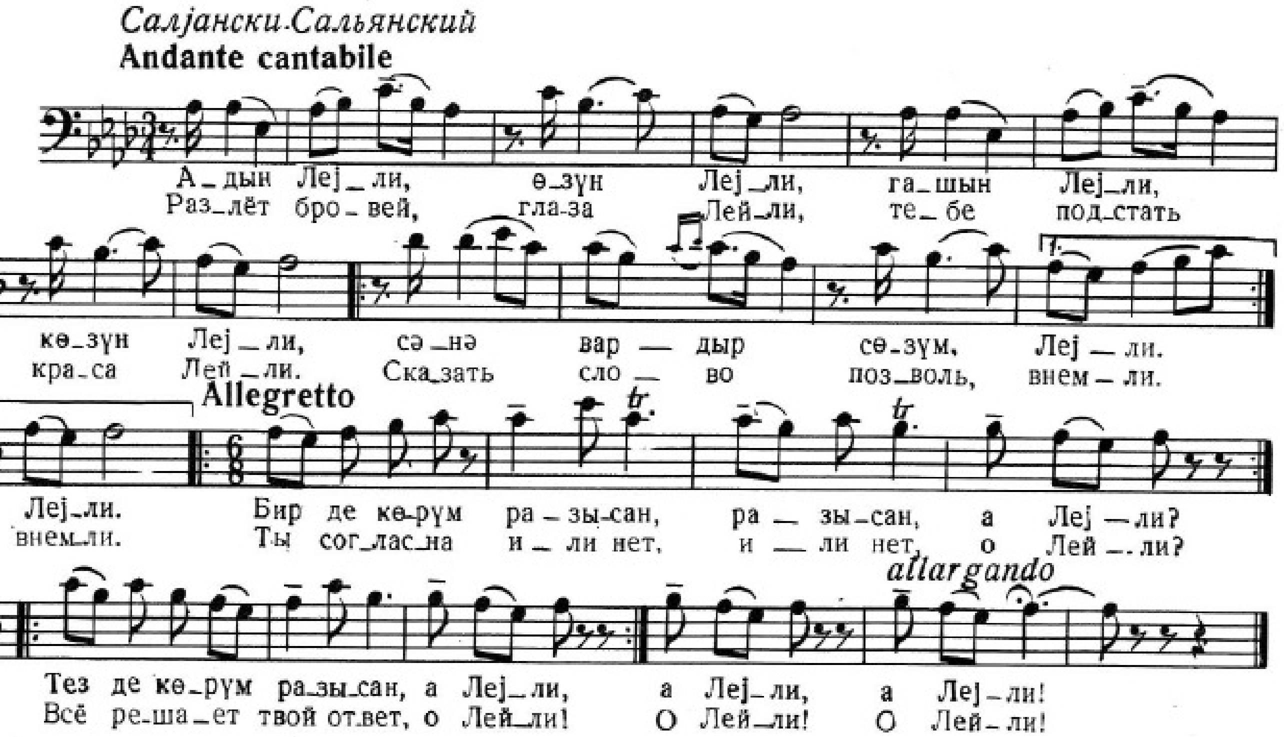
Салјански-Сальянский
Andante cantabile
А-дын Лej-ли, өзүн Лej-ли, гашын Лej-ли,
Раз-лёт бро-вей, гла-за Лей-ли, те-бе под-стать
көзүн Лej-ли, сә-нә вар-дыр сөзүм, Лej-ли.
кра-са Лей-ли. Ска-зать сло-во поз-воль, внем-ли.
Allegretto
Лej-ли. Бир де көрүм ра-зы-сан, ра-зы-сан, а Лej-ли?
внем-ли. Ты сог-лас-на и-ли нет, и-ли нет, о Лей-ли?
allargando
Тез де көрүм ра-зы-сан, а Лej-ли, а Лej-ли, а Лej-ли!
Всё ре-ша-ет твой от-вет, о Лей-ли! О Лей-ли! О Лей-ли!

№ 10

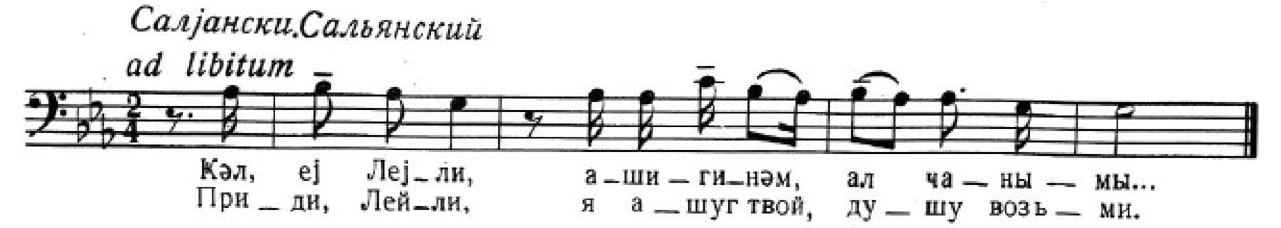
Салјански-Сальянский
ad libitum
Кәл, еj Лej-ли, а-ши-ги-нәм, ал ча-ны-мы...
При-ди, Лей-ли, я а-шуг твой, ду-шу возь-ми.

№ 11

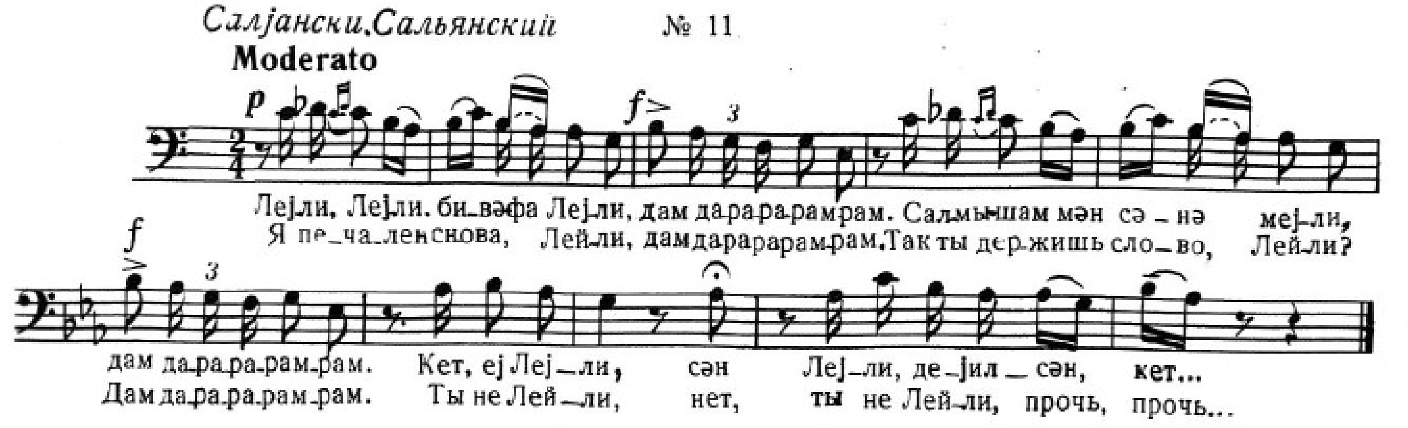
Салјански-Сальянский
Moderato
Лejли, Лejли, би-вәфа Лej-ли, дам да-ра-ра-рам-рам. Сал-мышам мән сә-нә меj-ли,
Я пе-ча-лен снова, Лейли, дам да-ра-ра-рам-рам. Так ты дер-жишь сло-во, Лей-ли?
дам да-ра-ра-рам-рам. Кет, еj Лej-ли, сән Лej-ли, де-јил-сән, кет...
Дам да-ра-ра-рам-рам. Ты не Лей-ли, нет, ты не Лей-ли, прочь, прочь...

№ 12

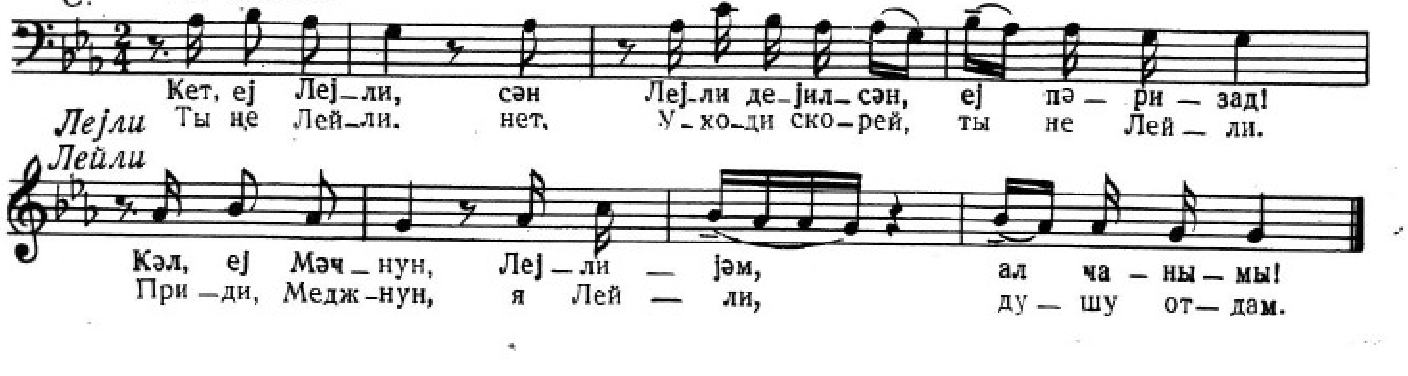
С.
ad libitum
Кет, еj Лej-ли, сән Лej-ли де-јил-сән, еj пә-ри-зад!
Ты не Лей-ли, нет, У-хо-ди ско-рей, ты не Лей-ли.
Лејли
Лейли
Кәл, еj Мәч-нун, Лej-ли-јәм, ал ча-ны-мы!
При-ди, Медж-нун, я Лей-ли, ду-шу от-дам.

№ 13 ФИНАЛ

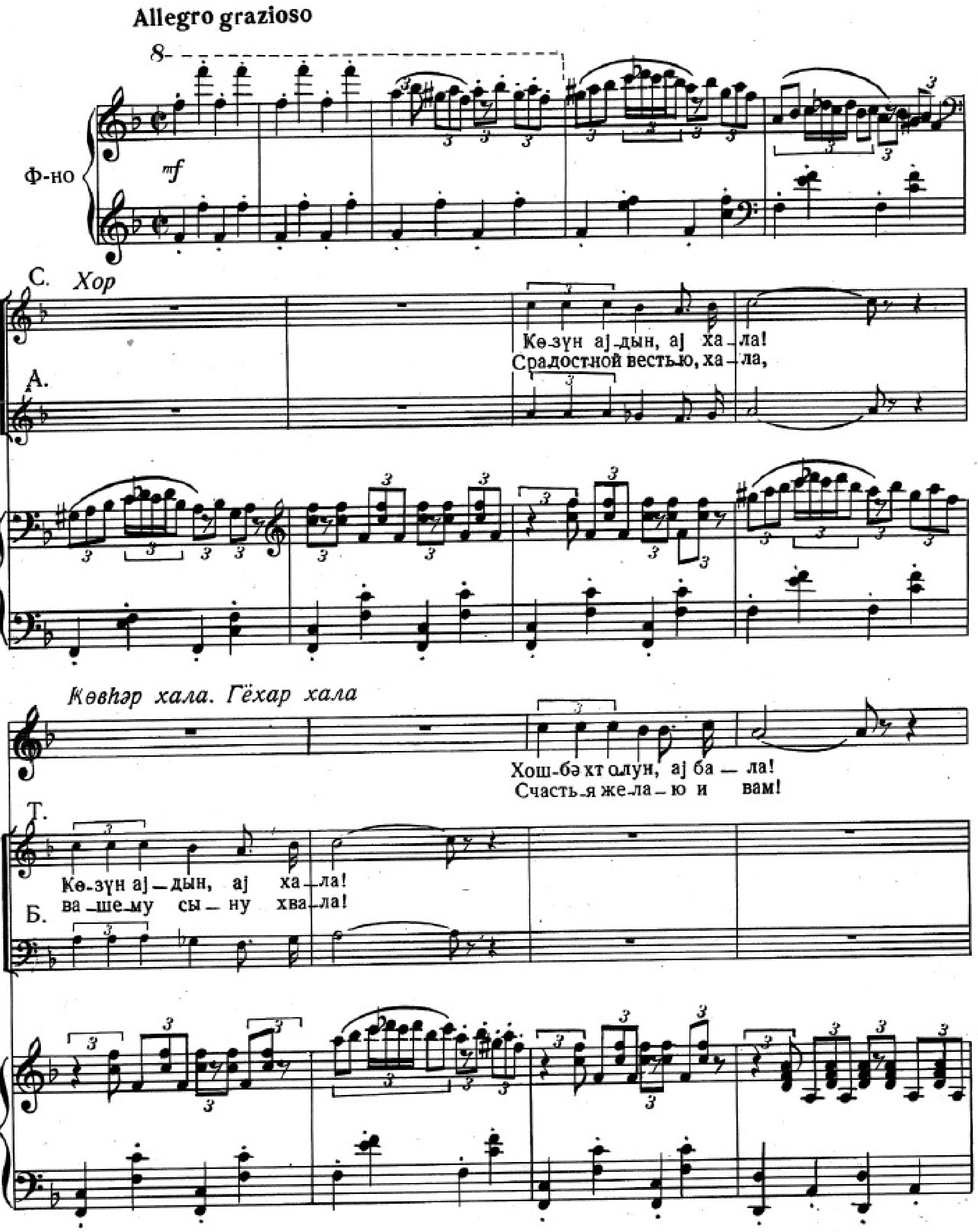

Allegro grazioso
8
Ф-но
mf
С.
Хор
Көзүн ajдын, aj хала!
Срадостной вестью, хала,
А.
Җөвһәр хала. Гёхар хала
Хош-бәхт олун, aj бала!
Счастья желаю и вам!
Т.
Көзүн ajдын, aj хала!
вашему сыну хвала!
Б.

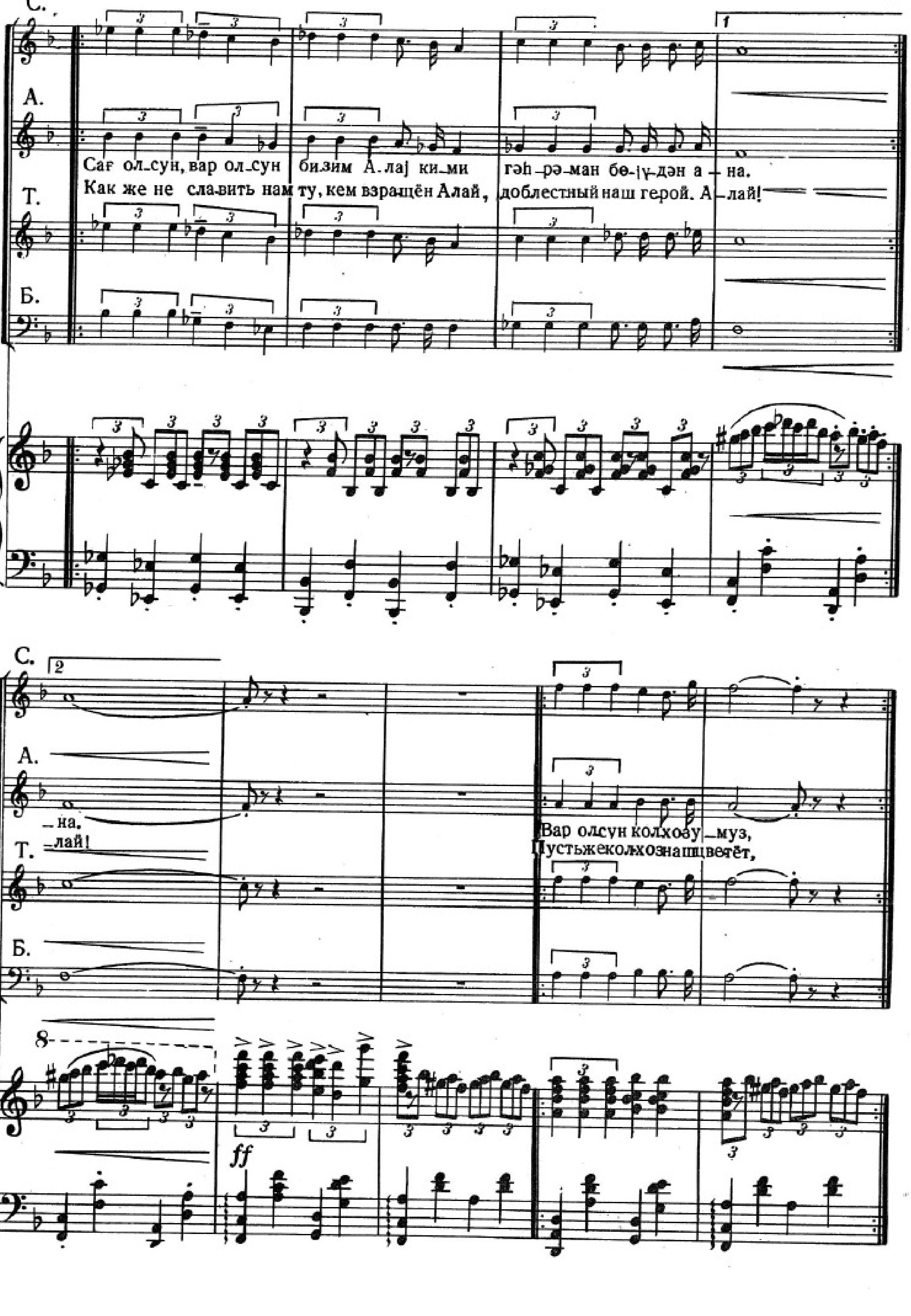
С.
А.
Т.
Б.
Саґ ол-сун, вар ол-сун бизим А-лај ки-ми гәһ-рә-ман бө-|ү-дән а-на.
Как же не сла-вить нам ту, кем взра-щён Алай, доблестный наш герой. А-лай!
-на,
-лай!
Вар олсун колхоху-муз,
Пусть же колхоз наш цветёт,
ff

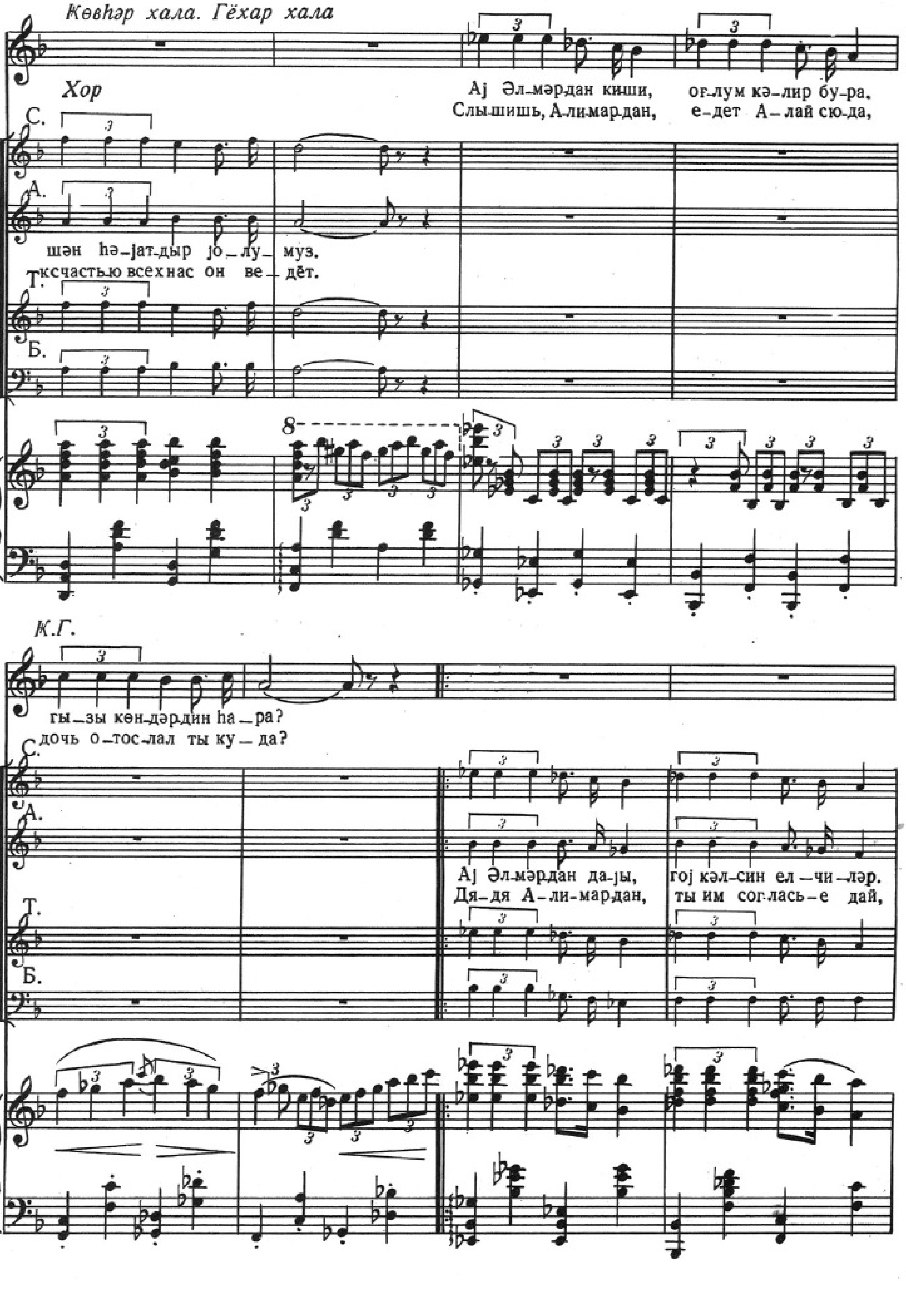
Ҝөвһәр хала. Гёхар хала
Хор
Аj Әл-мәрдан киши, оғлум кәлир бу-ра.
Слы-шишь, А-ли-мар-дан, е-дет А-лай сю-да,
С.
А.
шән һә-jат-дыр jо-лу-муз.
к счастью всех нас он ве-дёт.
Т.
Б.
8
Ҝ.Г.
гы-зы көн-дәр-дин һа-ра?
дочь о-тос-лал ты ку-да?
С.
А.
Аj Әл-мәр-дан да-jы, гоj кәл-син ел-чи-ләр.
Дя-дя А-ли-мар-дан, ты им сог-лась-е дай,
Т.
Б.

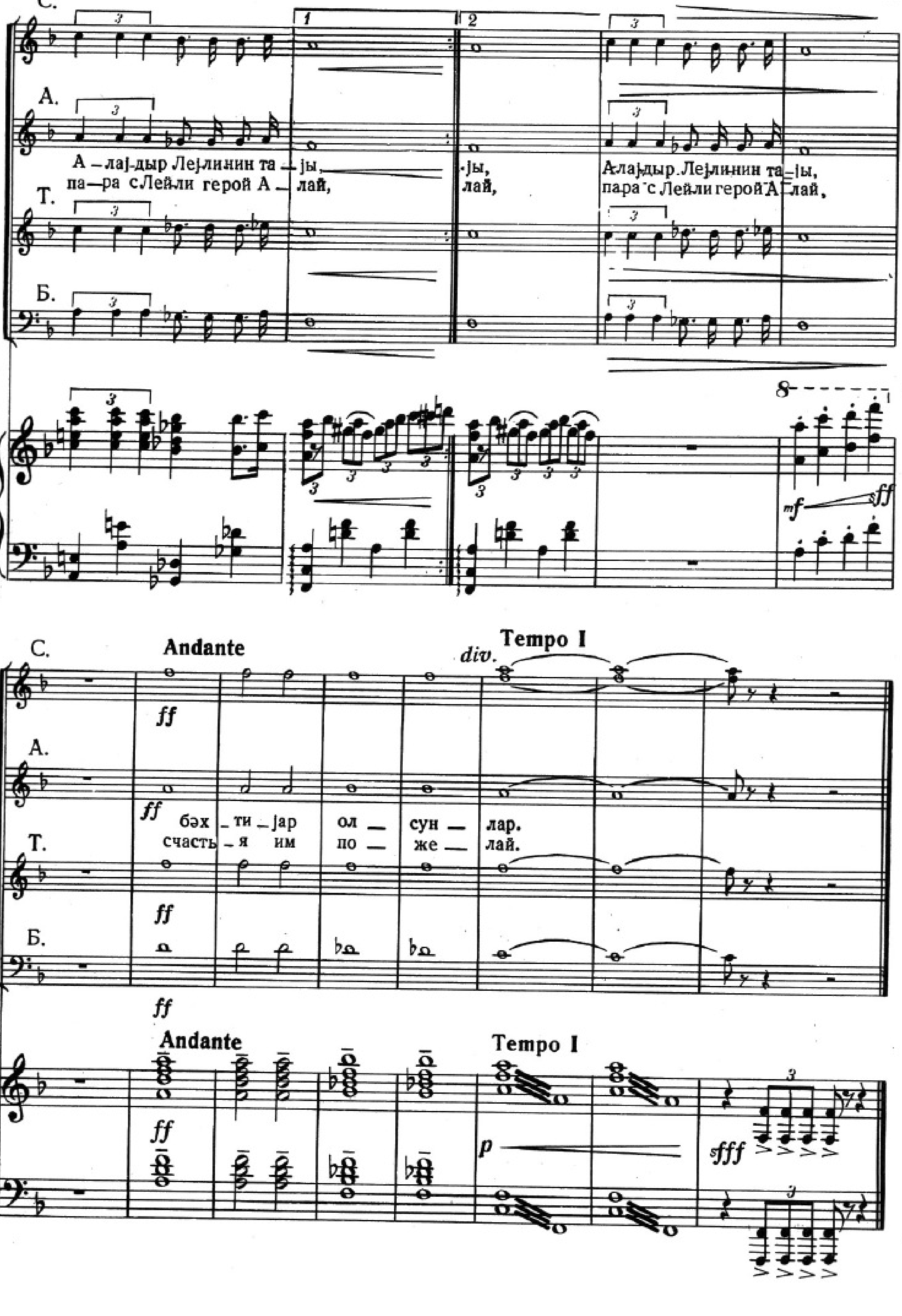
С.
А.
А – лај-дыр Лејлинин та – јы,
па – ра с Лейли герой А – лай,
јы,
лай,
Алајдыр. Лејлинин та – јы,
пара с Лейли герой А – лай,
Т.
Б.
С.
Andante
Tempo I
div.
А.
бәх – ти – јар ол – сун – лар.
счасть – я им по – же – лай.
Т.
Б.
Andante
Tempo I

ИКИНЧИ ПӘРДӘ
1-чи шәкил
АЛАЈЫН АРИОЗОСУ

№ 14

ВТОРОЕ ДЕЙСТВИЕ
1-я картина
АРИОЗО АЛАЯ

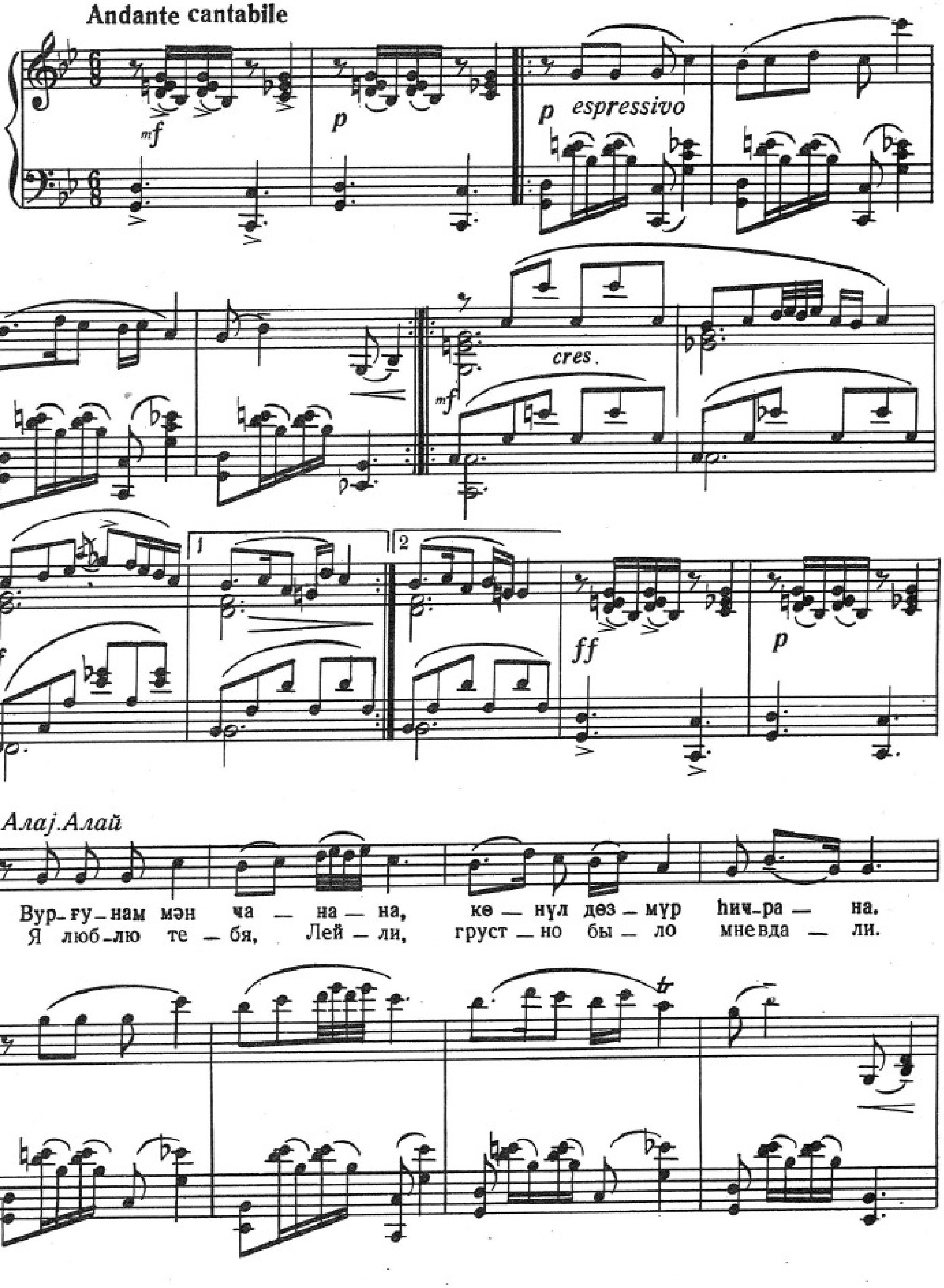

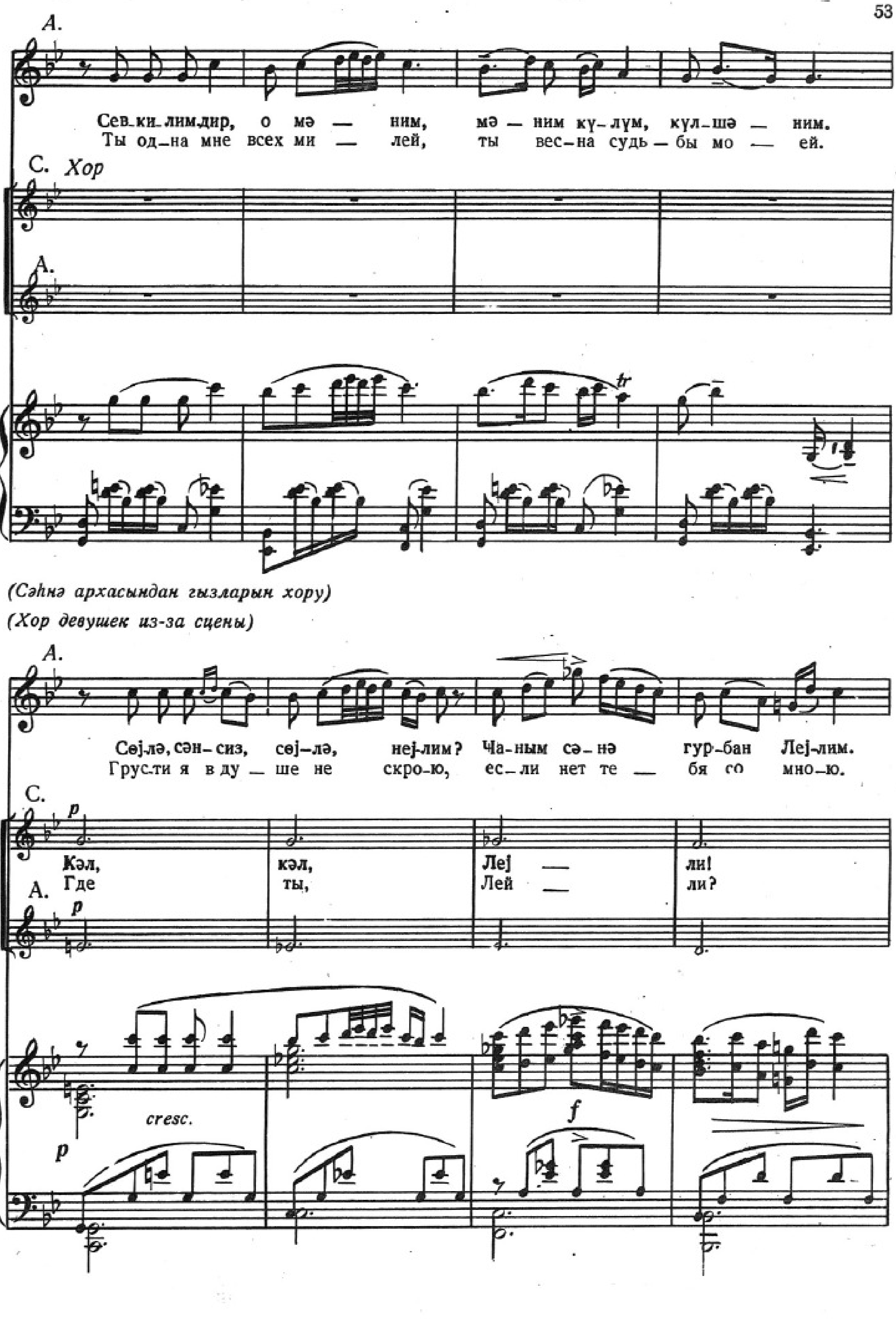
A.
Сев-ки-лим-дир, о мә — ним, мә — ним күлүм, күл-шә — ним.
Ты од-на мне всех ми — лей, ты вес-на судь-бы мо — ей.
С. Хор
A.
tr
(Сәһнә архасындан гызларын хору)
(Хор девушек из-за сцены)
A.
Сөј-лә, сән-сиз, сөј-лә, неј-лим? Ҹа-ным сә-нә гур-бан Леј-лим.
Грус-ти я в ду — ше не скро-ю, ес-ли нет те — бя со мно-ю.
С.
p
Кәл, кәл, Леј — ли!
Где ты, Лей — ли?
A.
p
cresc.
p
f

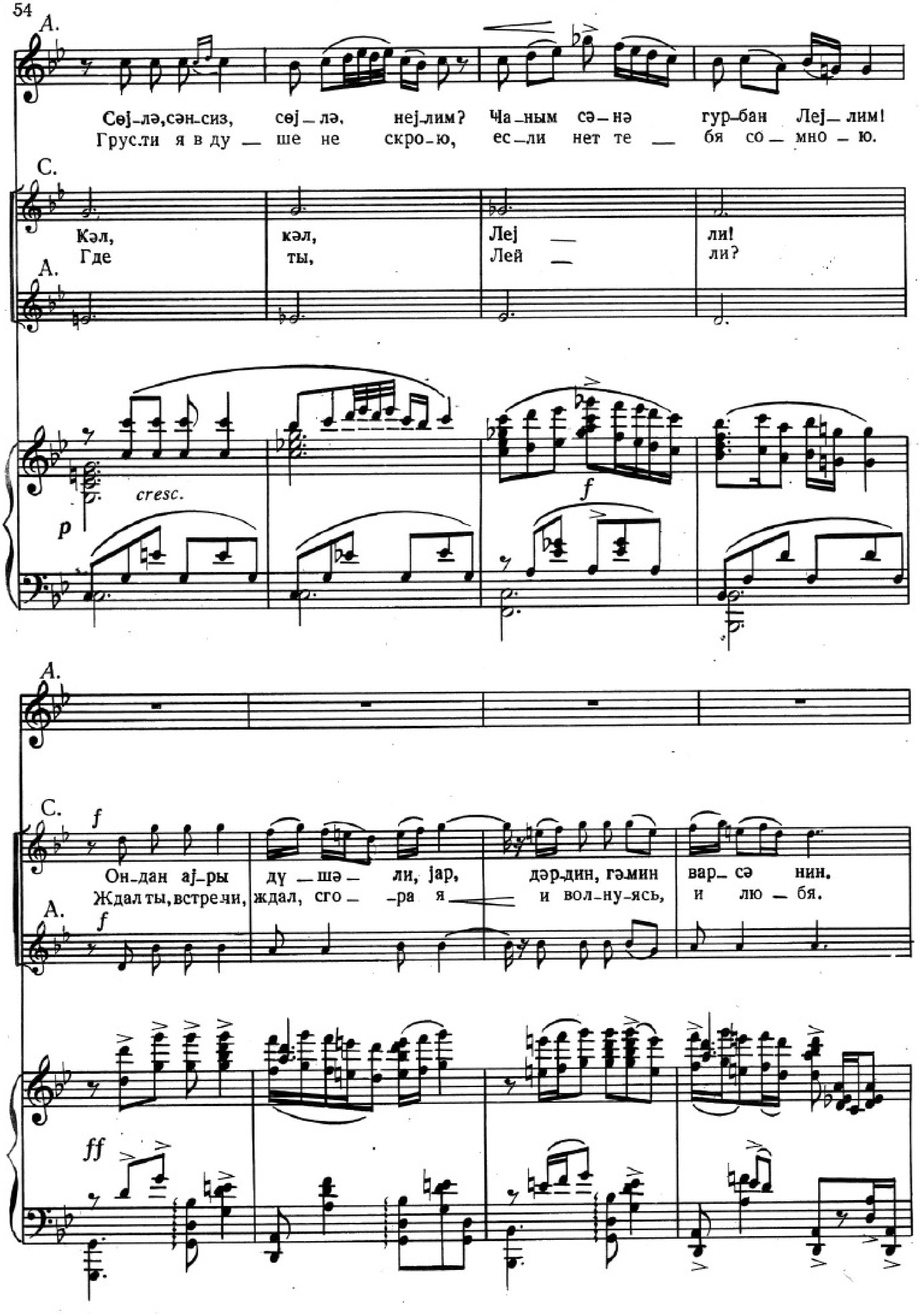
A.
Сөј-лә, сән-сиз, сөј-лә, неј-лим? Чаным сә-нә гур-бан Леј-лим!
Грус-ти я в ду-ше не скро-ю, ес-ли нет те-бя со-мно-ю.
С.
Кәл, кәл, Леј-ли!
Где ты, Лей-ли?
A.
cresc.
p
f
A.
С.
f
Он-дан ај-ры дү-шә-ли, јар, дәр-дин, гәмин вар-сә-нин.
Ждал ты, встречи, ждал, сго-ра я и вол-ну-ясь, и лю-бя.
A.
f
ff

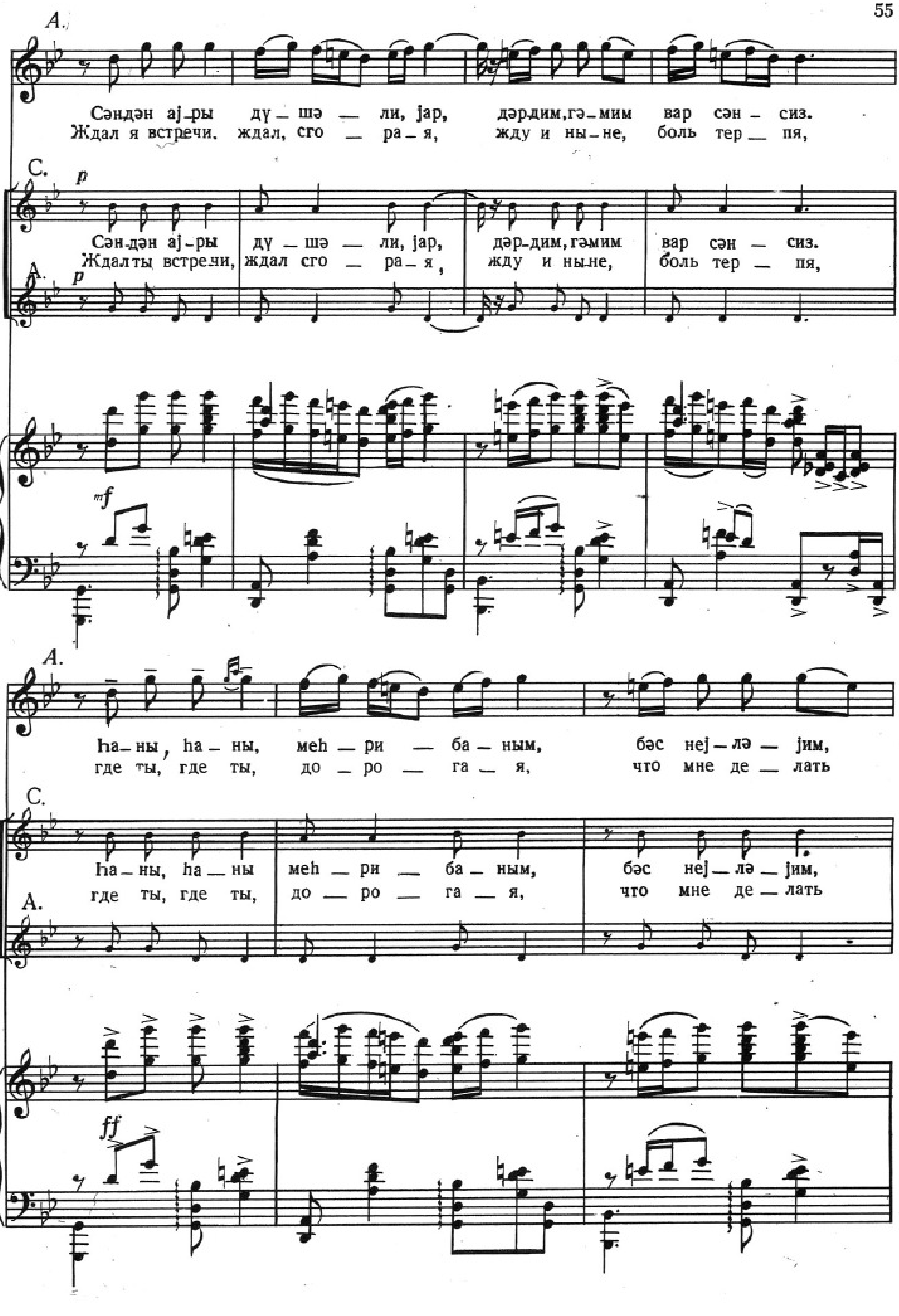
A.
Сәндән aj–ры дү–шә–ли, jар, дәрдим, гә–мим вар сән–сиз.
Ждал я встречи, ждал, сго–ра–я, жду и ны–не, боль тер–пя,
С.
p
Сән–дән aj–ры дү–шә–ли, jар, дәр–дим, гәмим вар сән–сиз.
Ждал ты встречи, ждал сго–ра–я, жду и ны–не, боль тер–пя,
А.
p
mf
A.
һа–ны, һа–ны, меһ–ри–ба–ным, бәс неj–лә–jим,
где ты, где ты, до–ро–га–я, что мне де–лать
С.
һа–ны, һа–ны меһ–ри–ба–ным, бәс неj–лә–jим,
А.
где ты, где ты, до–ро–га–я, что мне де–лать
ff

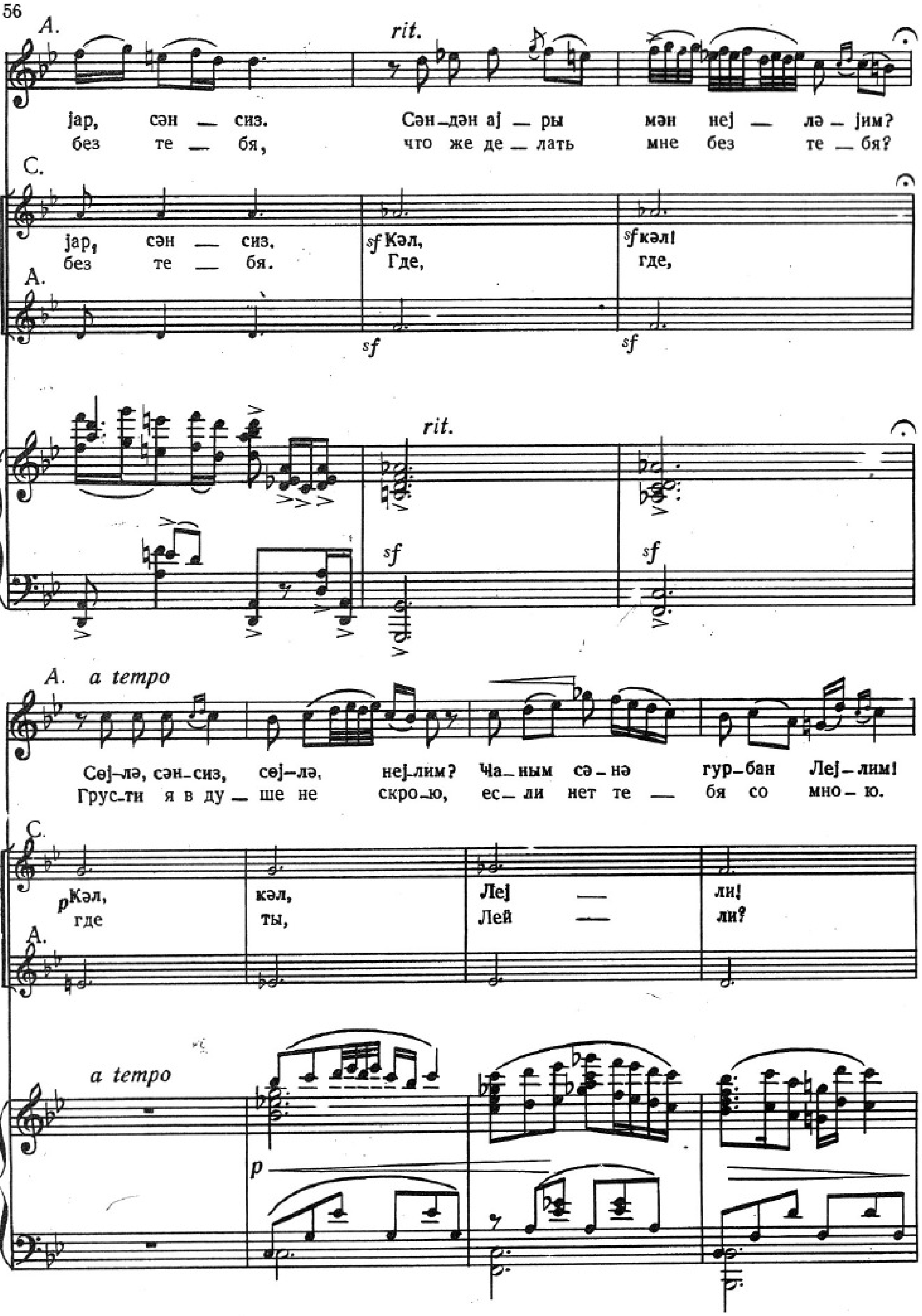
A.
rit.
јар, сән — сиз. Сән–дән ај — ры мән неј — лә — јим?
без те — бя, что же де — лать мне без те — бя?
C.
јар, сән — сиз. sf Кәл, sf кәл!
без те — бя. Где, где,
A.
sf
sf
rit.
sf
sf
A. a tempo
Сөј–лә, сән–сиз, сөј–лә, неј–лим? Ча–ным сә–нә гур–бан Леј–лим!
Грус–ти я в ду — ше не скро–ю, ес — ли нет те — бя со мно–ю.
C.
p Кәл, кәл, Леј — ли!
где ты, Лей — ли?
A.
a tempo
p

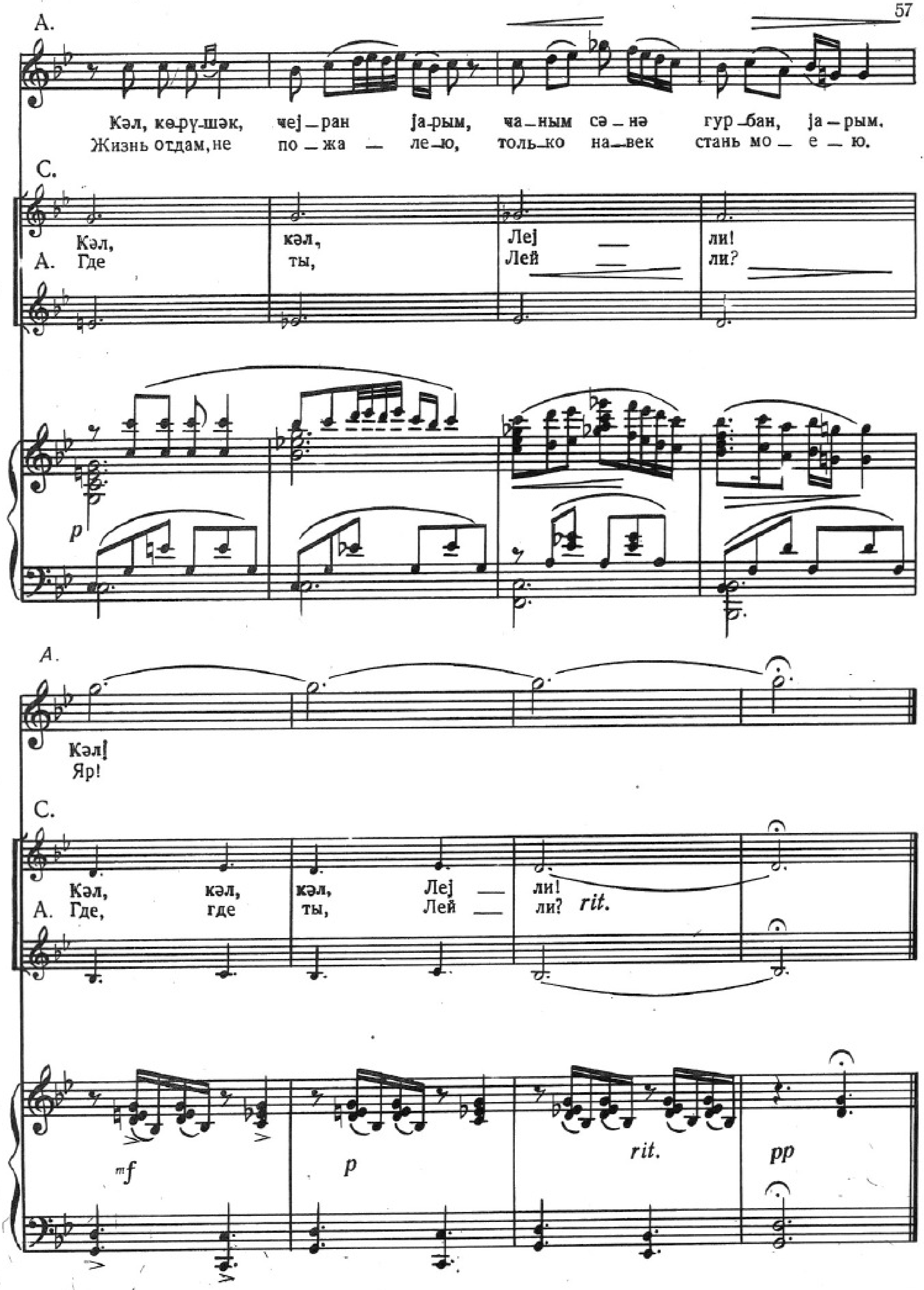
A.
Кәл, көрүшәк, чеј-ран јарым, чаным сә-нә гур-бан, ја-рым.
Жизнь отдам, не по-жа-ле-ю, толь-ко на-век стань мо-е-ю.
С.
Кәл, кәл, Леј-ли!
А. Где ты, Лей-ли?
p
A.
Кәл!
Яр!
С.
Кәл, кәл, кәл, Леј-ли!
А. Где, где ты, Лей-ли? rit.
mf
p
rit.
pp

НАРКИЛӘ ВӘ ГӘҺРАМАНЫН КУПЛЕТЛӘРИ — 15 № — КУПЛЕТЫ НАРГИЛЭ И ГЕРАЯ

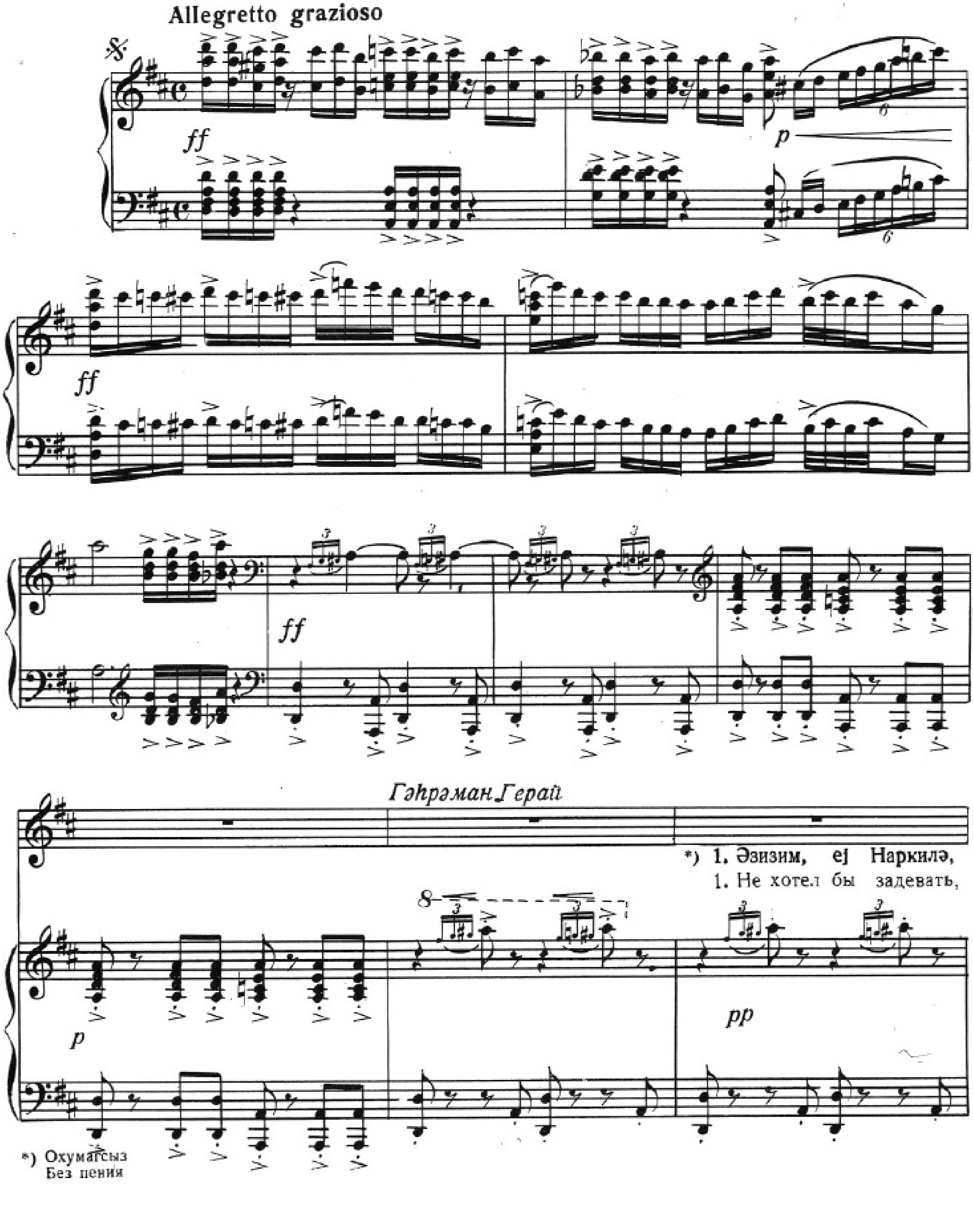

*) Охумагсыз
Без пения

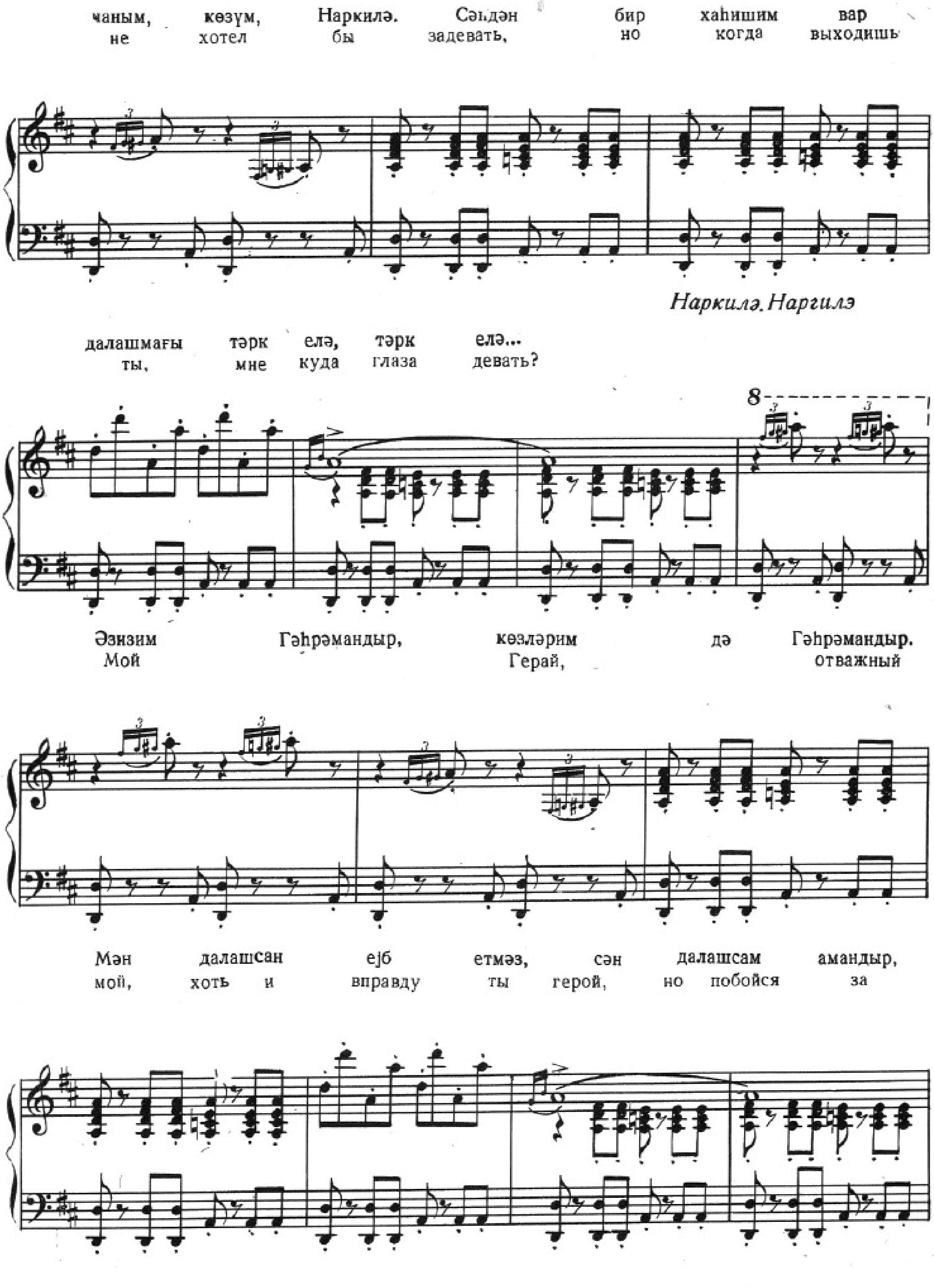
чаным, көзүм, Наркилә. Сәһдән бир хаһишим вар
не хотел бы задевать, но когда выходишь
Наркилә. Наргилә
далашмағы тәрк елә, тәрк елә...
ты, мне куда глаза девать?
8
Әзизим Гәһрәмандыр, көзләрим дә Гәһрәмандыр.
Мой Герай, отважный
Мән далашсан ејб етмәз, сән далашсам амандыр,
мой, хоть и вправду ты герой, но побойся за

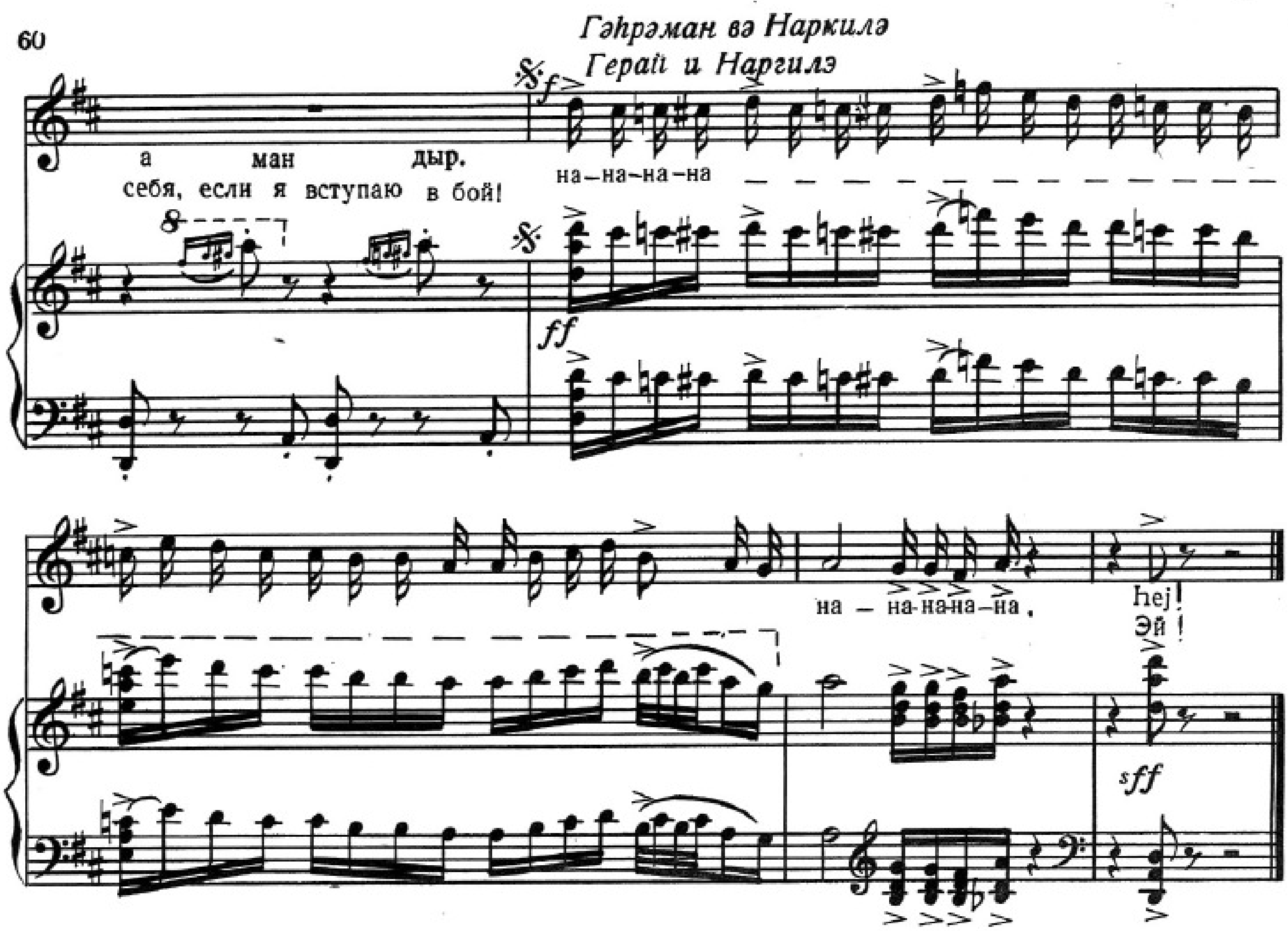

2. Әзизијәм бу баға,
бу бағчаја, бу баға, бу баға.
Бир дәфә үзүн күлсә
чанымы верәрәм садаға, садаға.

Бүлбүл учду будаға,
гонду будагдан-будаға,
бу дүнјада бир чаным вар
олсун сәнә садаға, садаға....

2. Кто-то рыщет по садам,
что-то ищет тут и там.
За одну твою улыбку
без раздумья жизнь отдам.

Соловей забрался к нам,
он кочует по ветвям.
Ты — один, и жизнь — одна,
я тебе её отдам.

№ 16

* * *

Наркилә. Наргилэ

Moderato cantabile

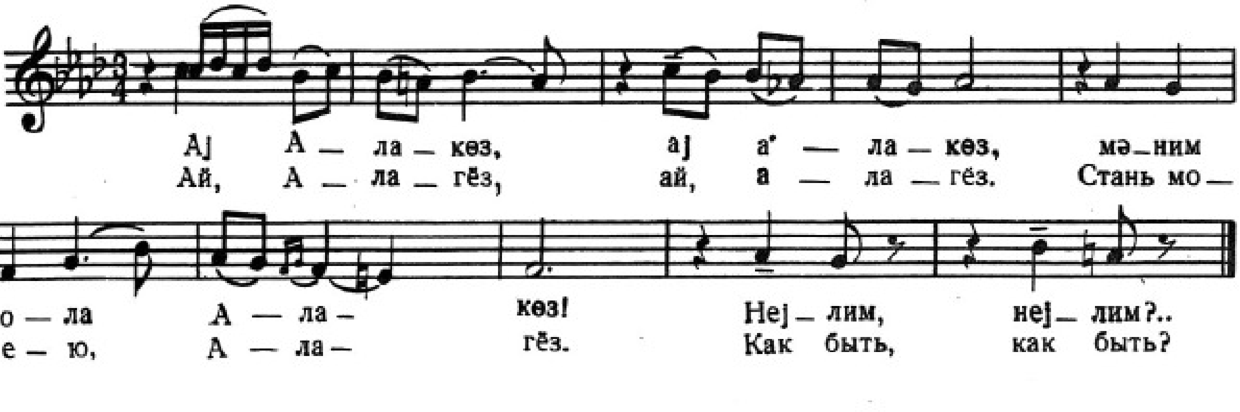

ТЕЛЛОНУН МАҺНЫСЫ № 17 ПЕСНЯ ТЕЛЛОНА

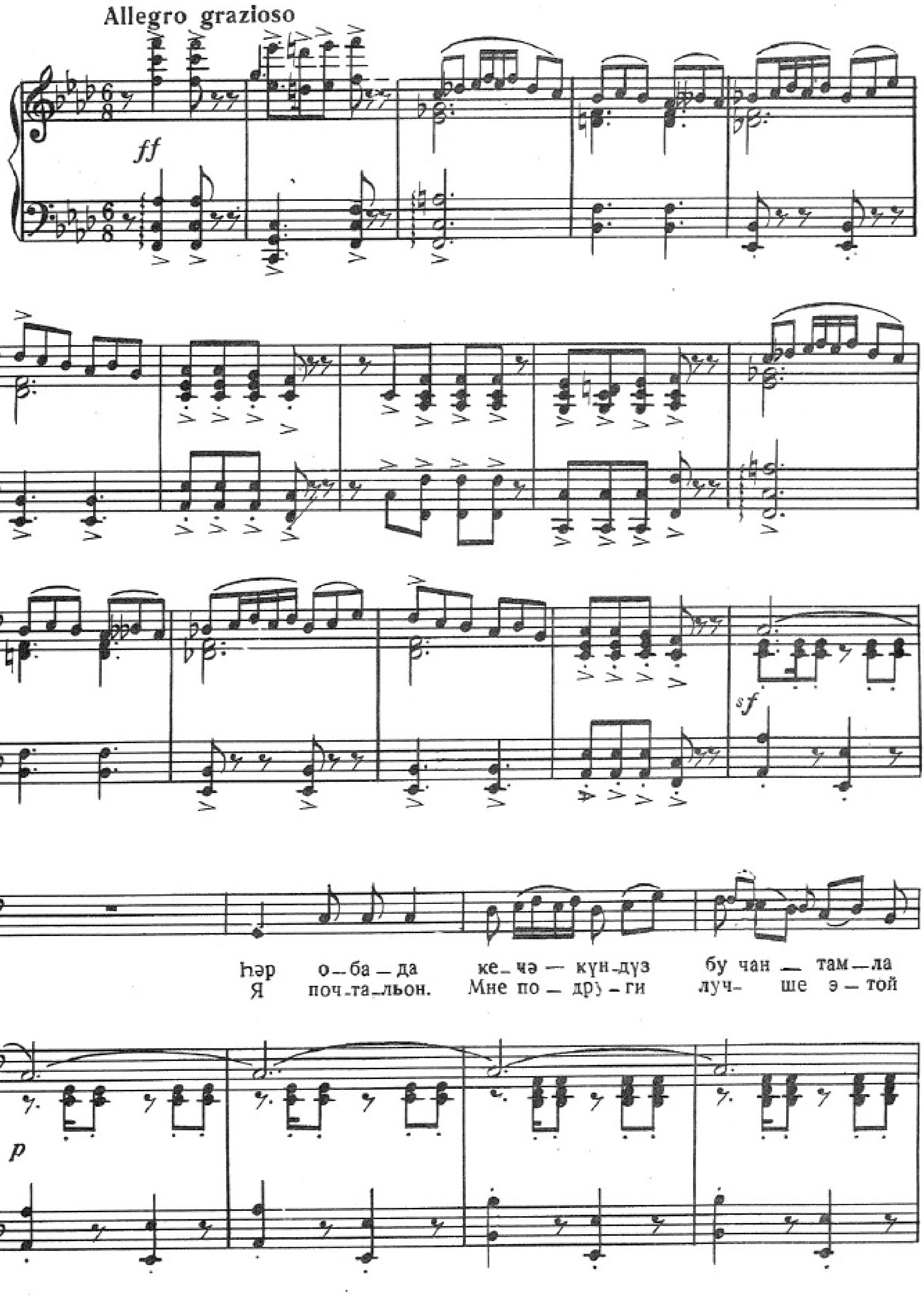

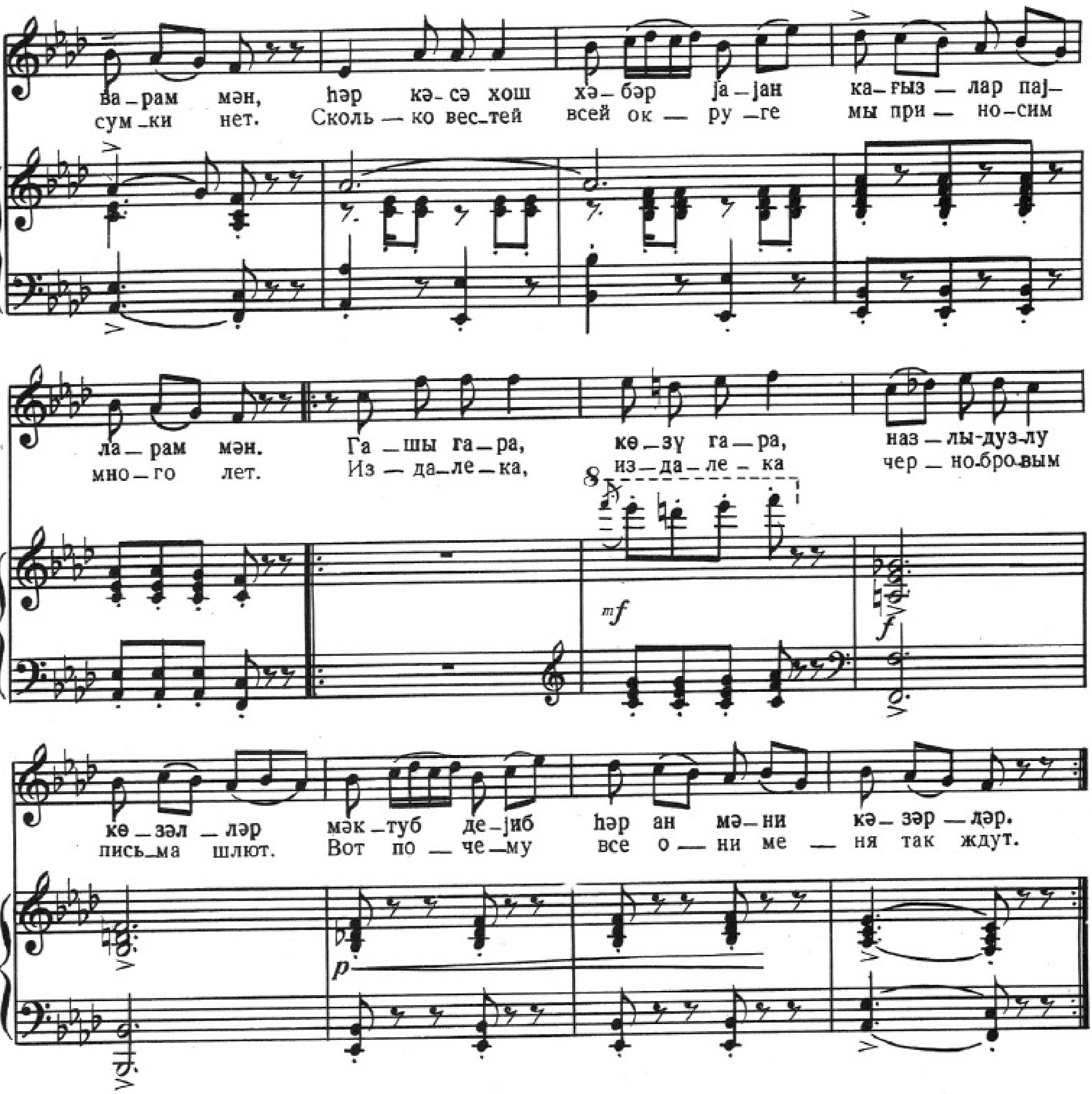

№ 18

* * *

Теллон

Moderato

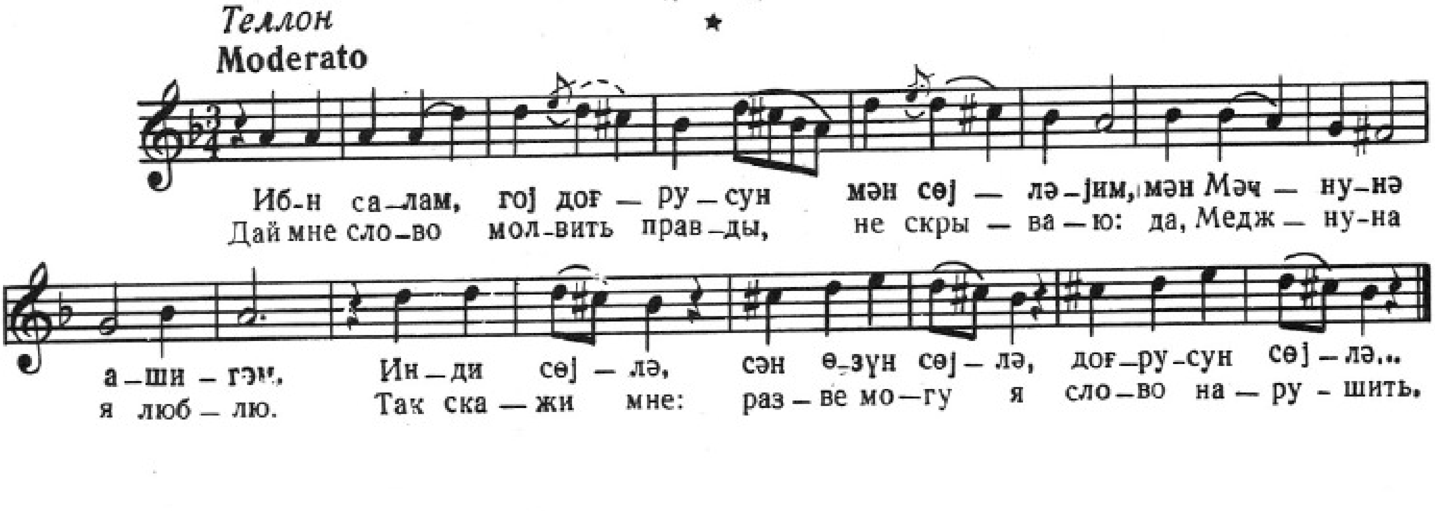

ЛЕЈЛИНИН МАҺНЫСЫ № 19 ПЕСНЯ ЛЕЙЛИ

(Мәһәббәт маһнысы) (Песня любви)

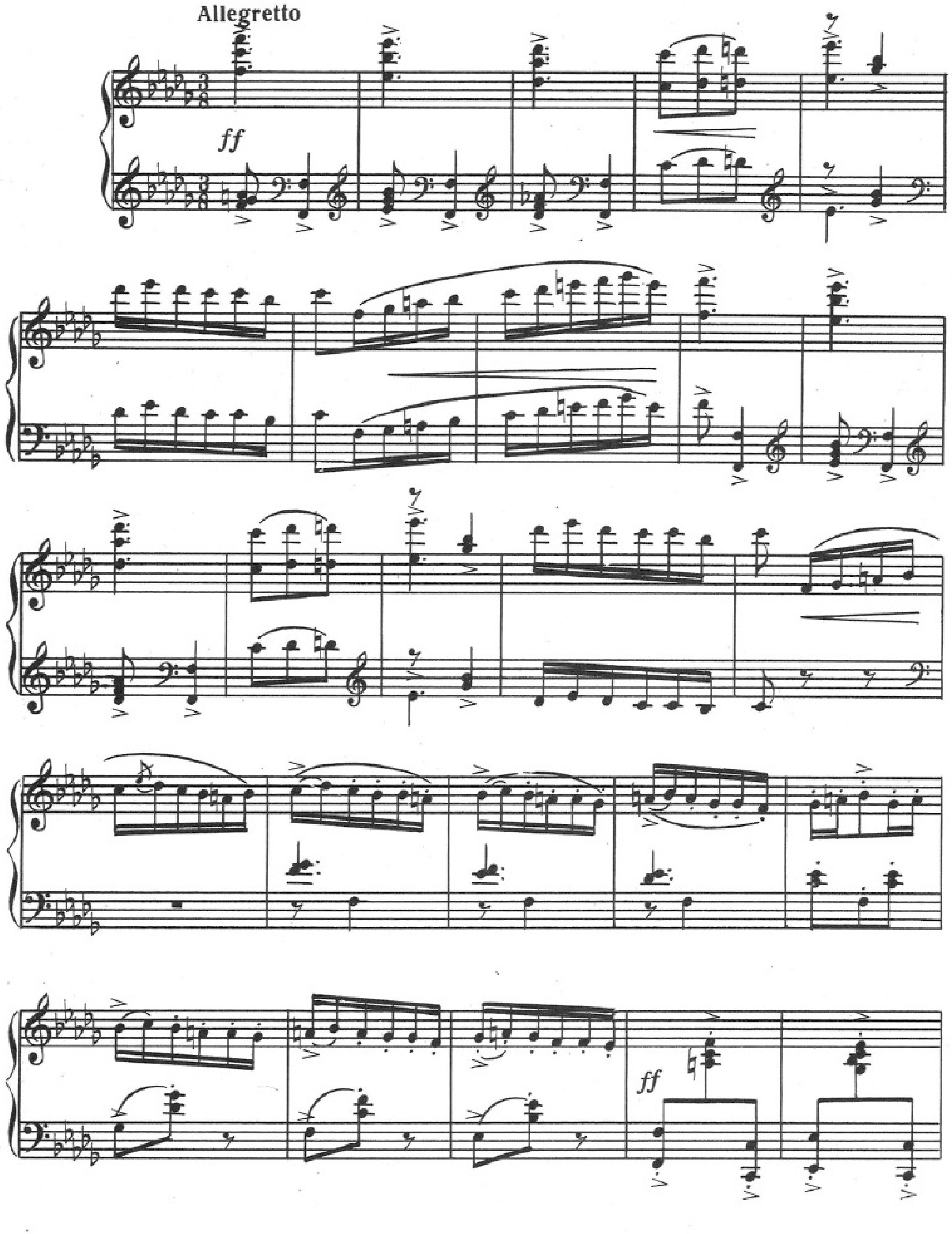

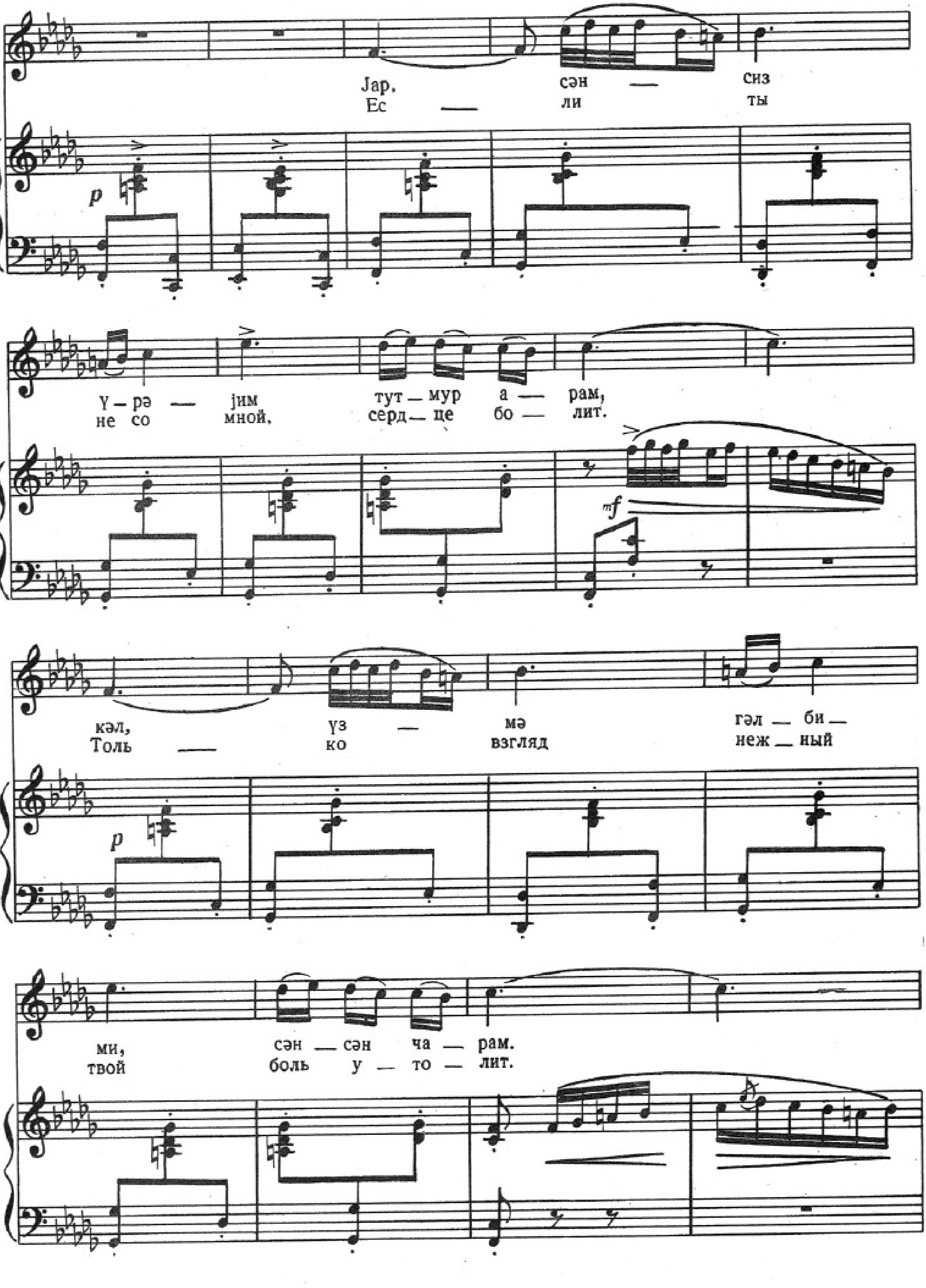
Jар. сән — сиз
Ес — ли ты
ү — рә — јим тут — мур а — рам,
не со мной, серд — це бо — лит.
кәл, үз — мә гәл — би —
Толь — ко взгляд неж — ный
ми, сән — сән ча — рам.
твой боль у — то — лит.

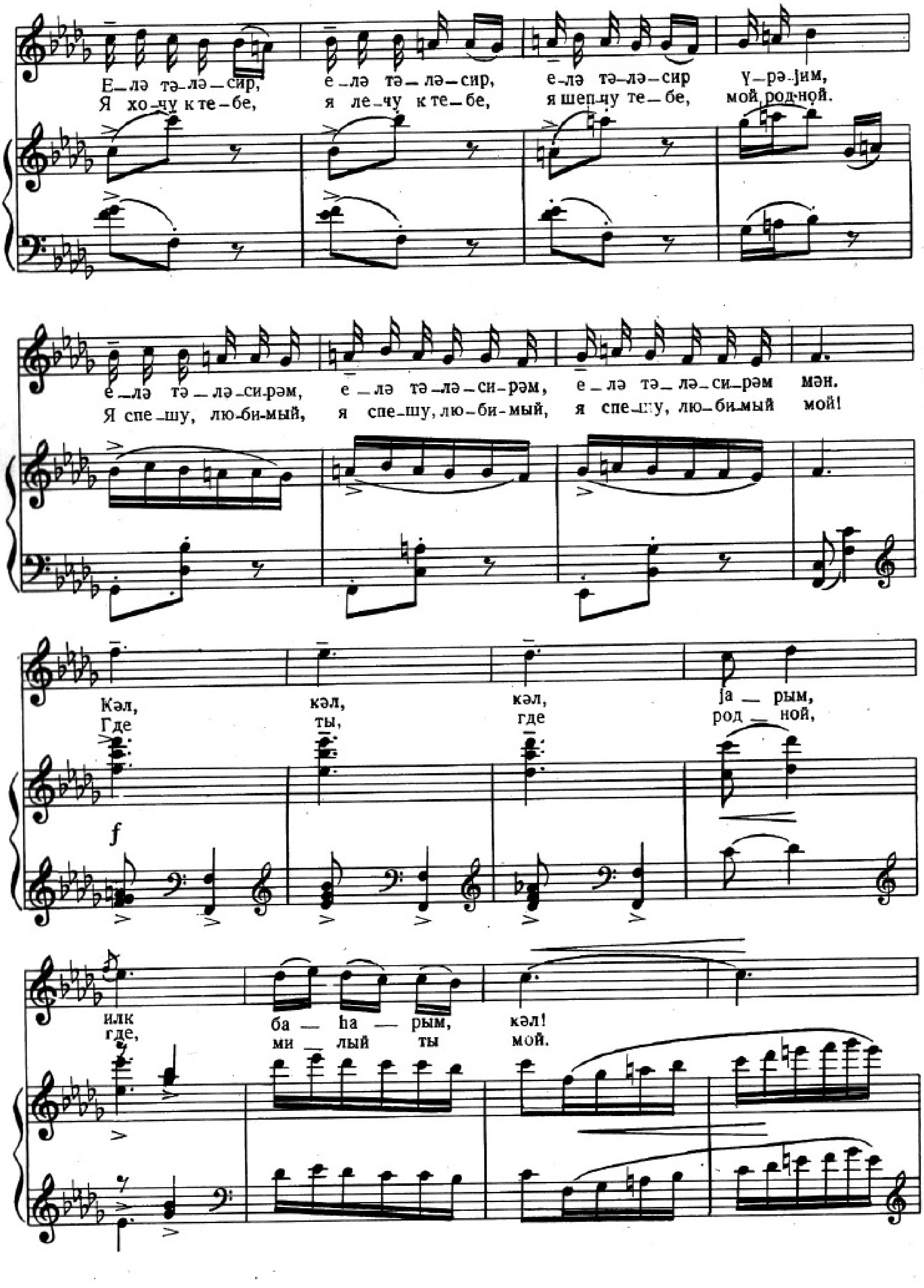
Е_лә тә_лә_сир, е_лә тә_лә_сир, е_лә тә_лә_сир ү_рә_јим,
Я хо_чу к те_бе, я ле_чу к те_бе, я шеп_чу те_бе, мой род-ной.
е_лә тә_лә_си-рәм, е_лә тә_лә_си-рәм, е_лә тә_лә_си-рәм мән.
Я спе_шу, лю-би-мый, я спе_шу, лю-би-мый, я спе_шу, лю-би-мый мой!
Кәл, кәл, кәл, ја _ рым,
Где ты, где род _ ной,
f
илк ба _ һа _ рым, кәл!
где, ми _ лый ты мой.

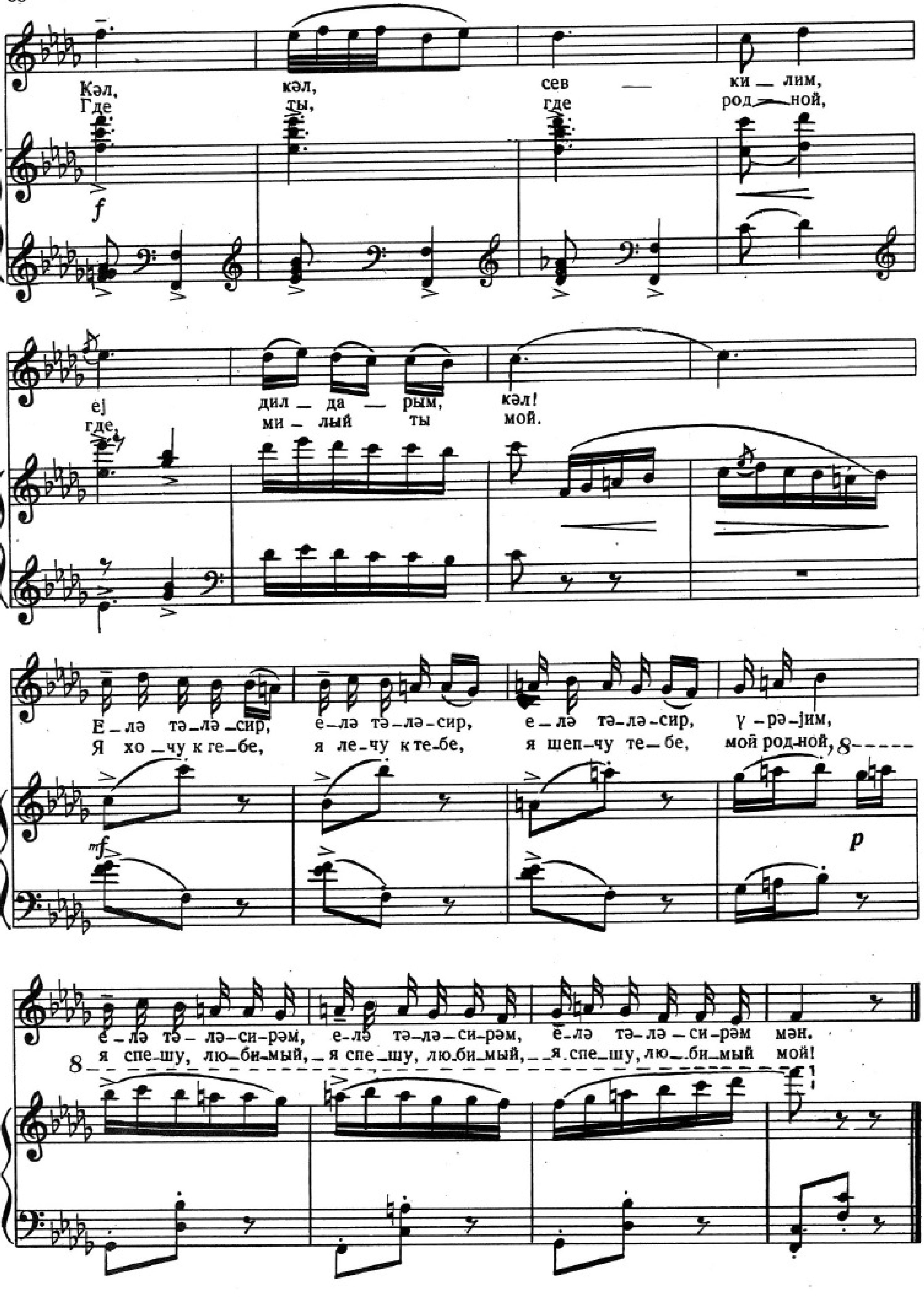
Кәл, кәл, сев — ки – лим,
Где ты, где род – ной,
еј дил – да – рым, кәл!
где, ми – лый ты мой.
Е – лә тә – лә – сир, е – лә тә – лә – сир, е – лә тә – лә – сир, ү – рә – јим,
Я хо – чу к те – бе, я ле – чу к те – бе, я шеп – чу те – бе, мой род – ной,
е – лә тә – лә – си – рәм, е – лә тә – лә – си – рәм, е – лә тә – лә – си – рәм мән.
я спе – шу, лю – би – мый, я спе – шу, лю – би – мый, я спе – шу, лю – би – мый мой!

ЛЕЈЛИНИН АРИОЗОСУ № 20 АРИОЗО ЛЕЙЛИ

Andante cantabile

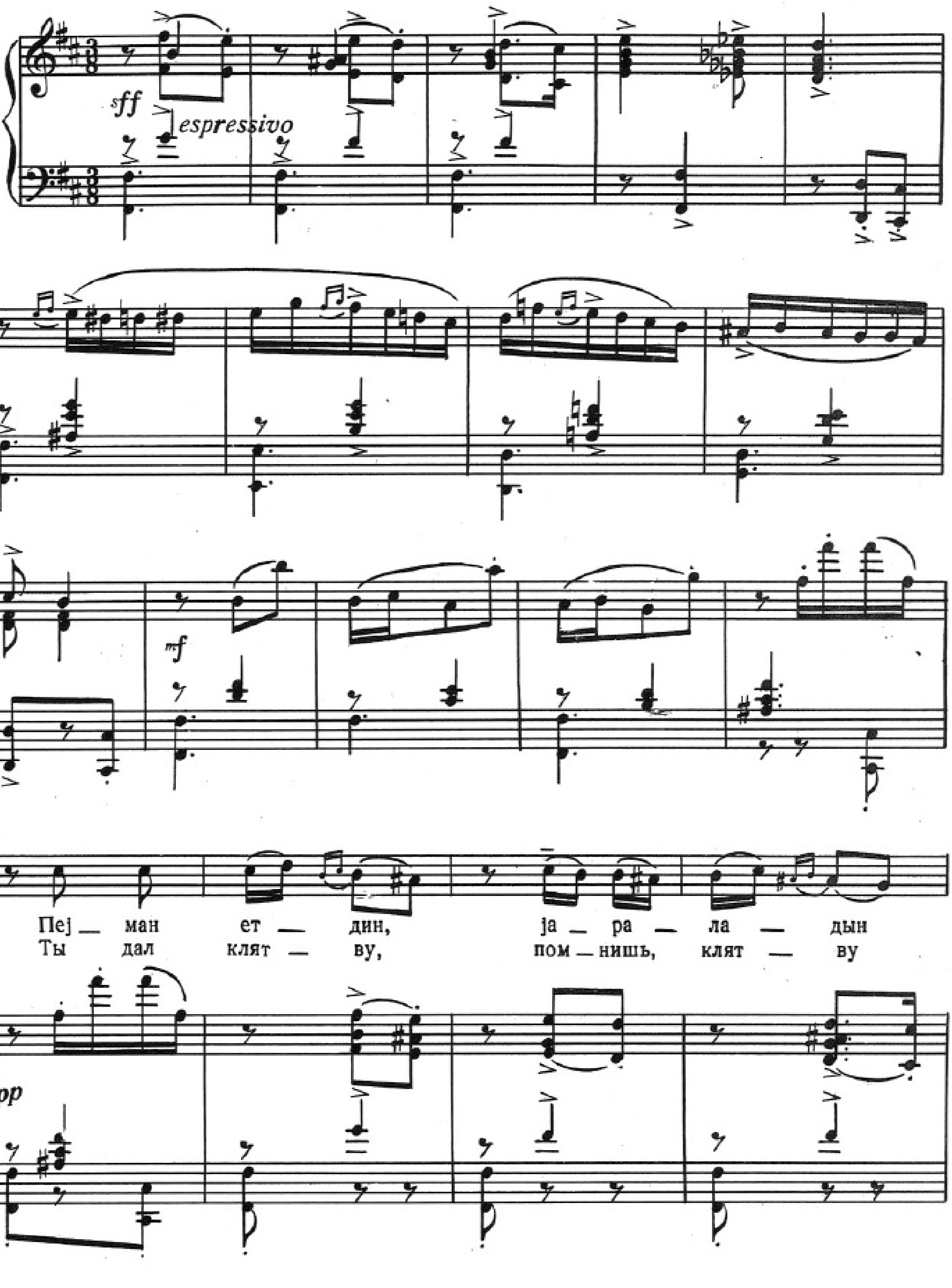

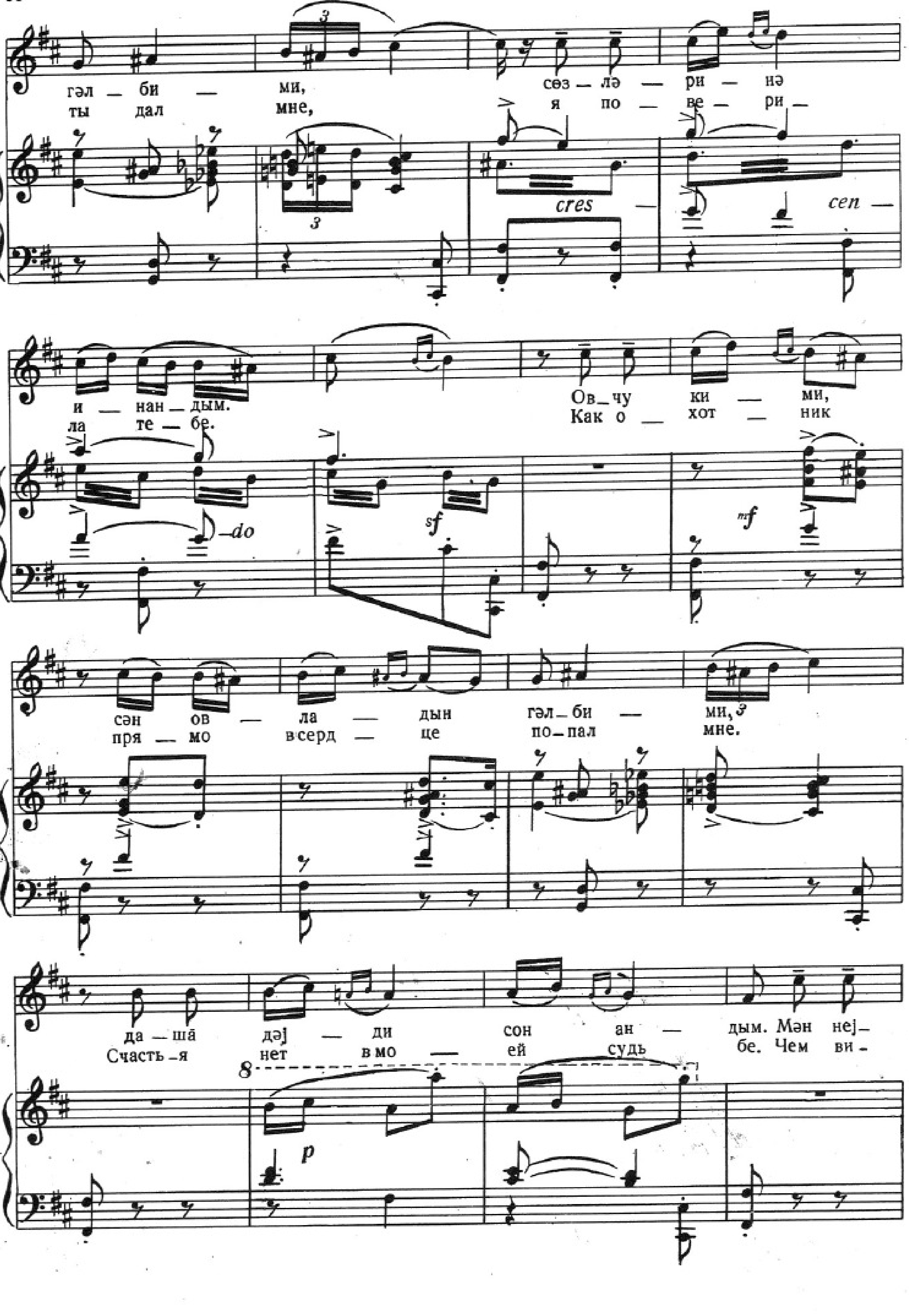
гәл – би – ми, сөз – лә – ри – нә
ты дал мне, я по – ве – ри –
cres – cen – do
и – нан – дым. Ов – чу ки – ми,
ла – те – бе. Как о – хот – ник
sf
mf
сән ов – ла – дын гәл – би – ми,
пря – мо в серд – це по – пал мне.
да – ша̄ дәј – ди сон ан – дым. Мән неј –
Счасть – я нет в мо – ей судь бе. Чем ви –
p

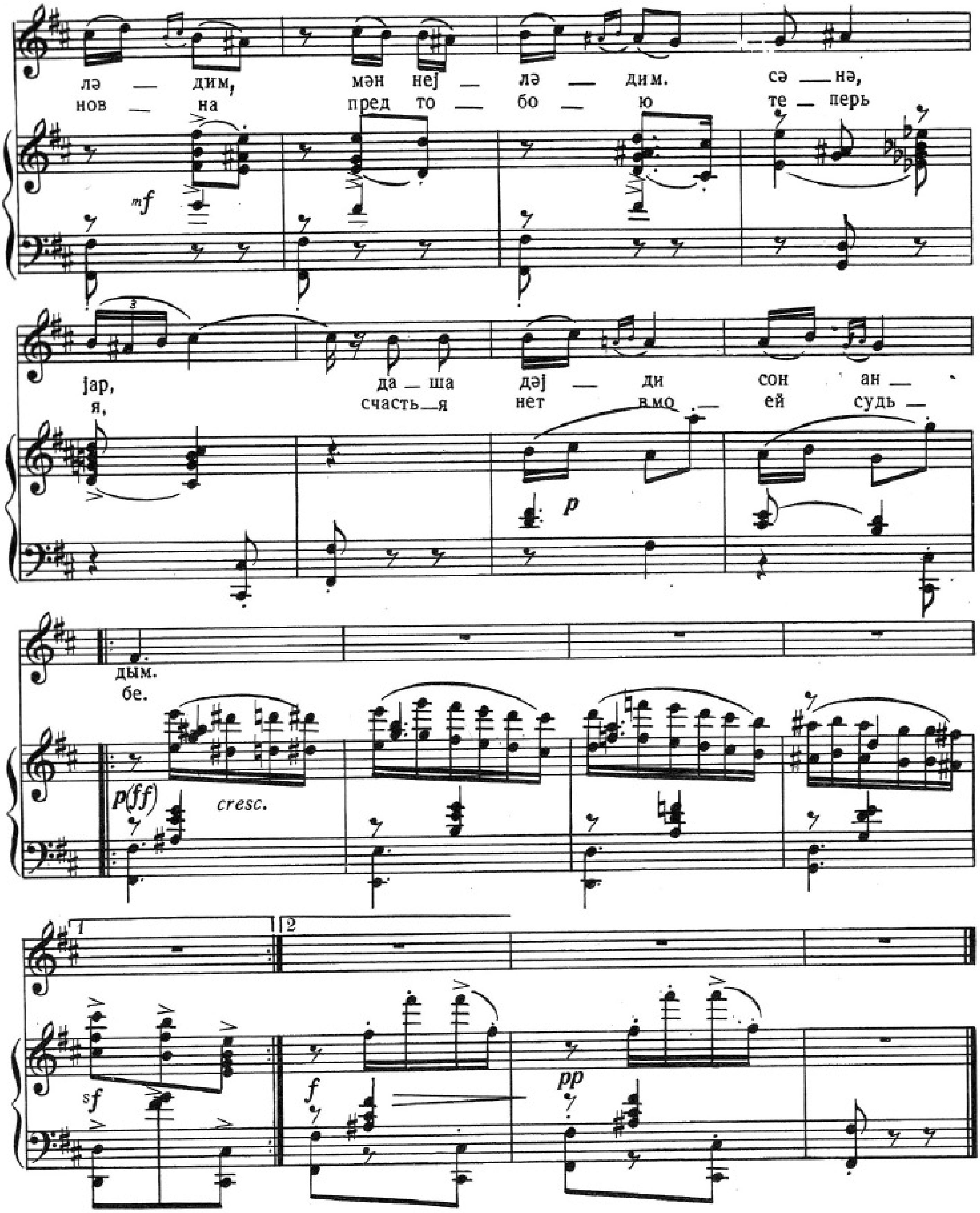

(Пәрдә галхыр. Декорасиjа дәјишир. Мәдәнијјәт сарајынын бөјүк залы көзгамашдырычы бир сурәтдә ишыгландырылмышдыр. Концерт башланыр).

(Занавес поднимается. Декорация меняется. Ослепительно освещён большой зал Дворца культуры. Концерт начинается).

2-чи шәкил
СӘҺНӘ
(Салјански вә хор)

№ 21

2-я картина
СЦЕНА
(Сальянский и хор)

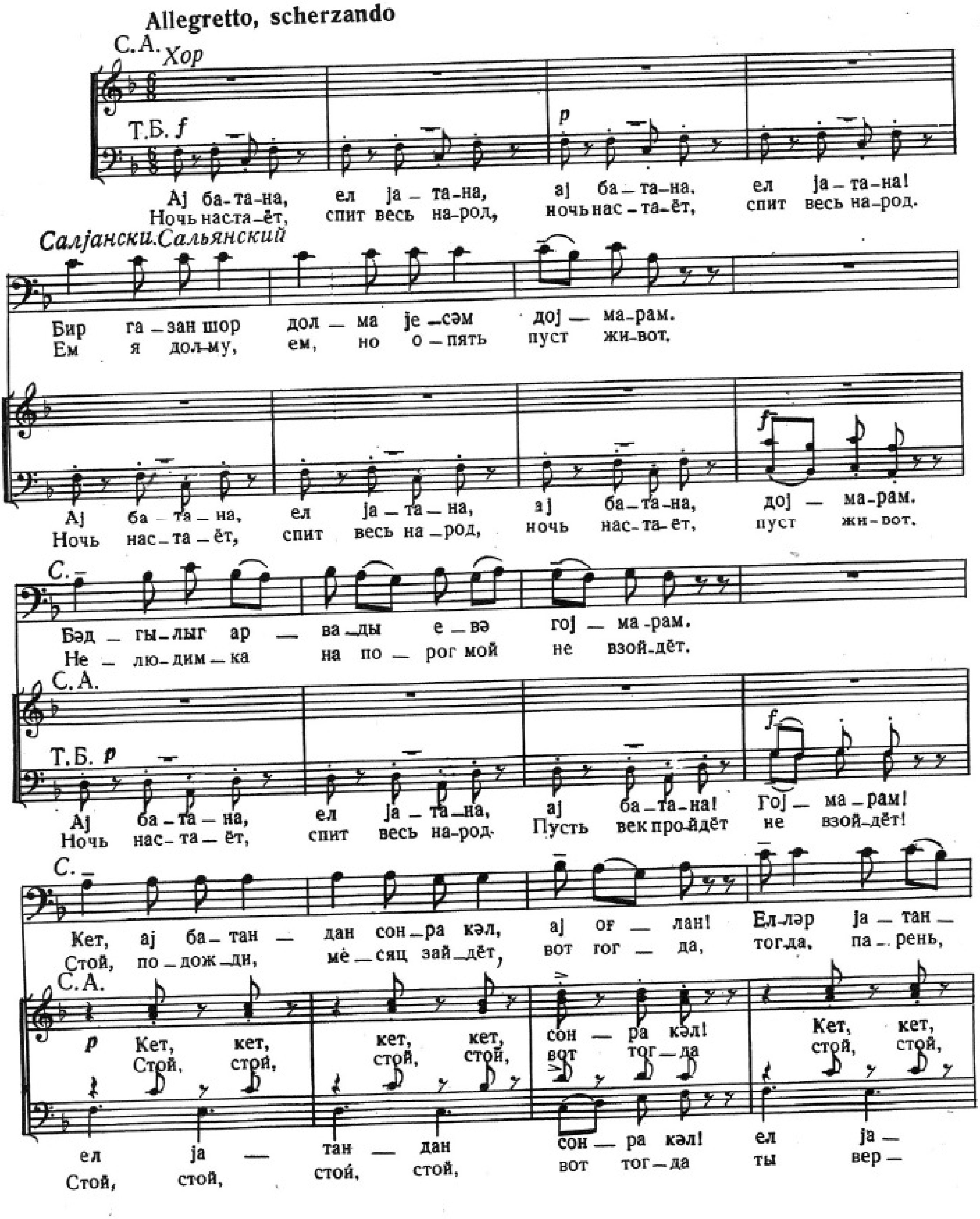

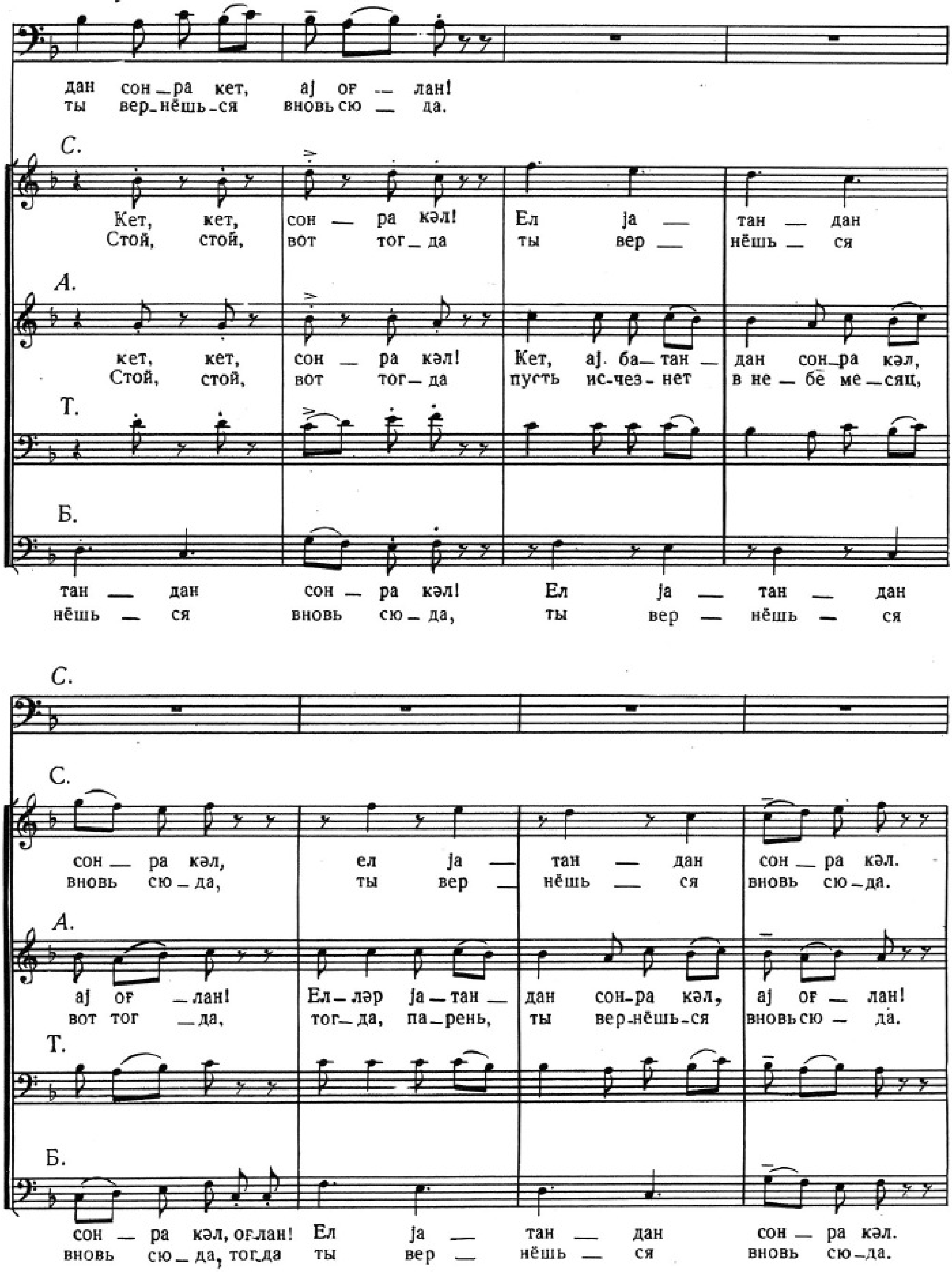
дан сон_ра кет, аj оғ _ лан!
ты вер_нёшь_ся вновь сю _ да.
С.
Кет, кет, сон _ ра кәл! Ел jа _ тан _ дан
Стой, стой, вот тог_да ты вер _ нёшь _ ся
А.
кет, кет, сон _ ра кәл! Кет, аj. ба_тан _ дан сон_ра кәл,
Стой, стой, вот тог_да пусть ис_чез_нет в не _ бе ме_сяц,
Т.
Б.
тан _ дан сон _ ра кәл! Ел jа _ тан _ дан
нёшь _ ся вновь сю_да, ты вер _ нёшь _ ся
С.
С.
сон _ ра кәл, ел jа _ тан _ дан сон _ ра кәл.
вновь сю_да, ты вер _ нёшь _ ся вновь сю_да.
А.
аj оғ _ лан! Ел_ләр jа_тан _ дан сон_ра кәл, аj оғ _ лан!
вот тог _ да, тог_да, па_рень, ты вер_нёшь_ся вновь сю _ да.
Т.
Б.
сон _ ра кәл, оғлан! Ел jа _ тан _ дан сон _ ра кәл.
вновь сю_да, тогда ты вер _ нёшь _ ся вновь сю_да.

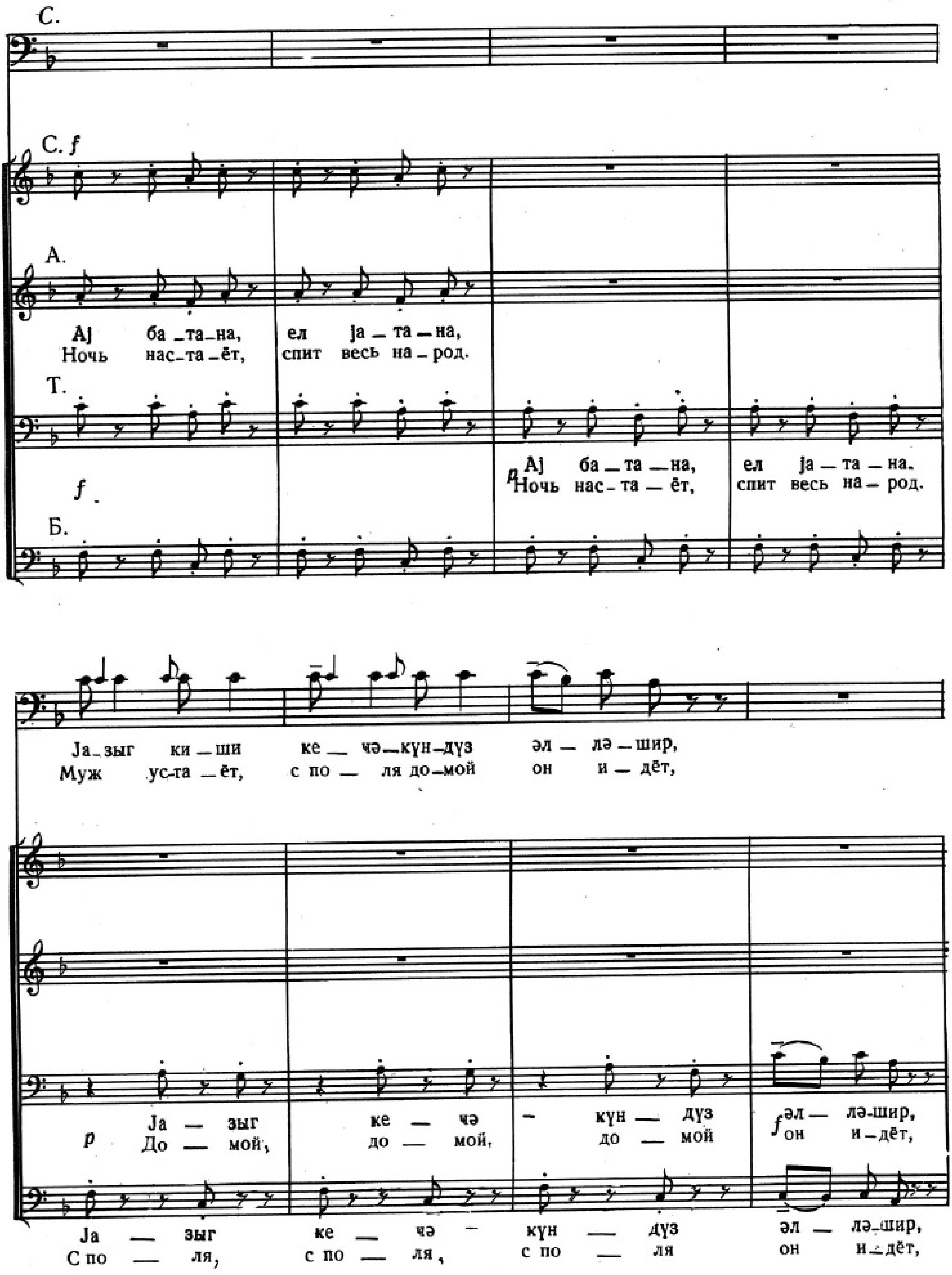
С.
С. f
А.
Аj ба-та-на, ел ja-та-на,
Ночь нас-та-ёт, спит весь на-род.
Т.
Аj ба-та-на, ел ja-та-на.
p Ночь нас-та-ёт, спит весь на-род.
f
Б.
Ja-зыг ки-ши ке-чә-күн-дүз әл-лә-шир,
Муж ус-та-ёт, с по-ля до-мой он и-дёт,
Ja-зыг ке-чә-күн-дүз әл-лә-шир,
p До-мой, до-мой, до-мой f он и-дёт,
Ja-зыг ке-чә-күн-дүз әл-лә-шир,
С по-ля, с по-ля, с по-ля он и-дёт,

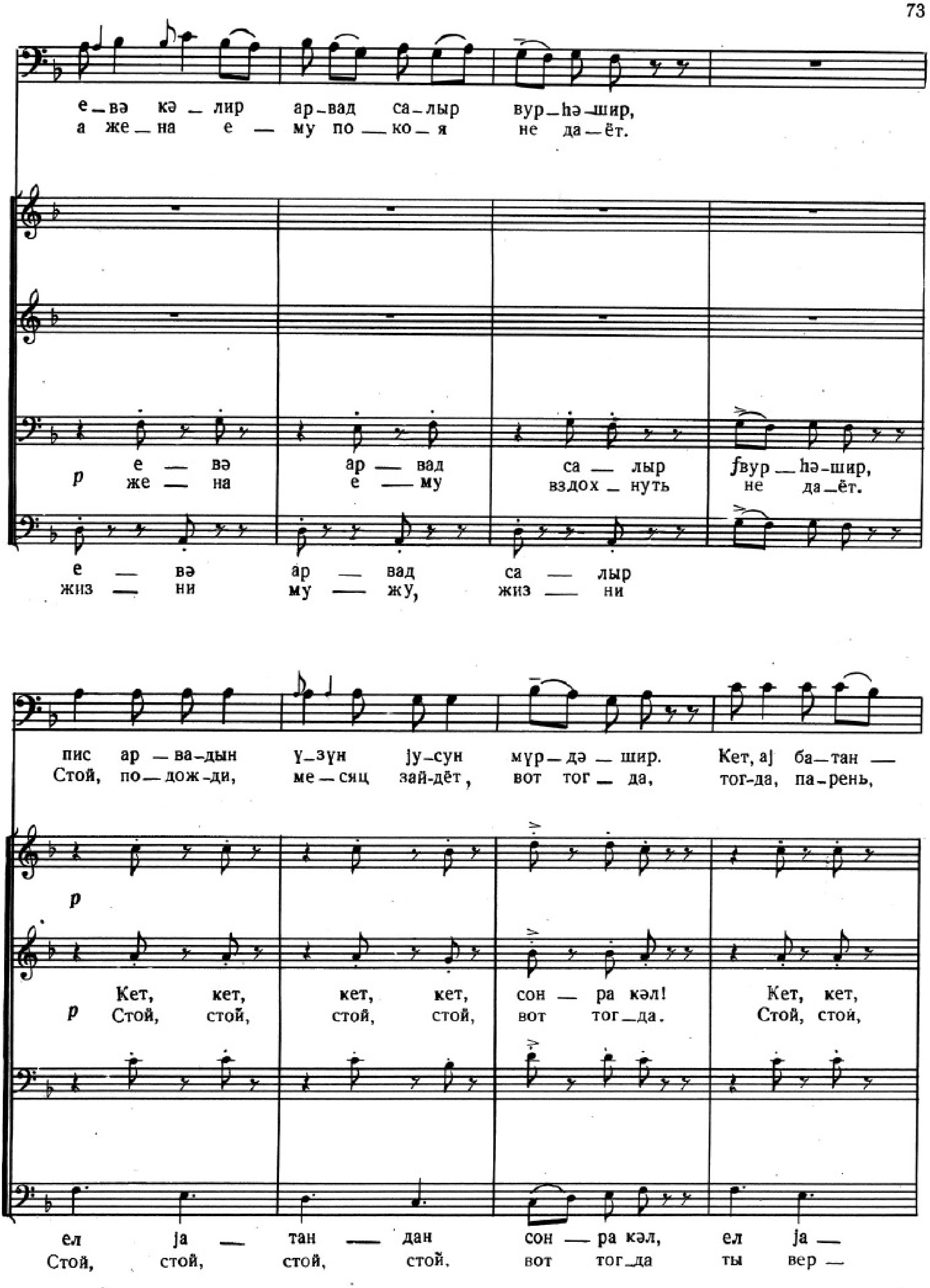
е – вә кә – лир ар – вад са – лыр вур – һә – шир,
а же – на е – му по – ко – я не да – ёт.
р
е – вә ар – вад са – лыр ƒ вур – һә – шир,
же – на е – му вздох – нуть не да – ёт.
е – вә ар – вад са – лыр
жиз – ни му – жу, жиз – ни
пис ар – ва – дын үзүн ју – сун мүр – дә – шир. Кет, аj ба – тан –
Стой, по – дож – ди, ме – сяц зай – дёт, вот тог – да, тог – да, па – рень,
р
р
Кет, кет, кет, кет, сон – ра кәл! Кет, кет,
Стой, стой, стой, стой, вот тог – да. Стой, стой,
ел ја – тан – дан сон – ра кәл, ел ја –
Стой, стой, стой, стой, вот тог – да ты вер –

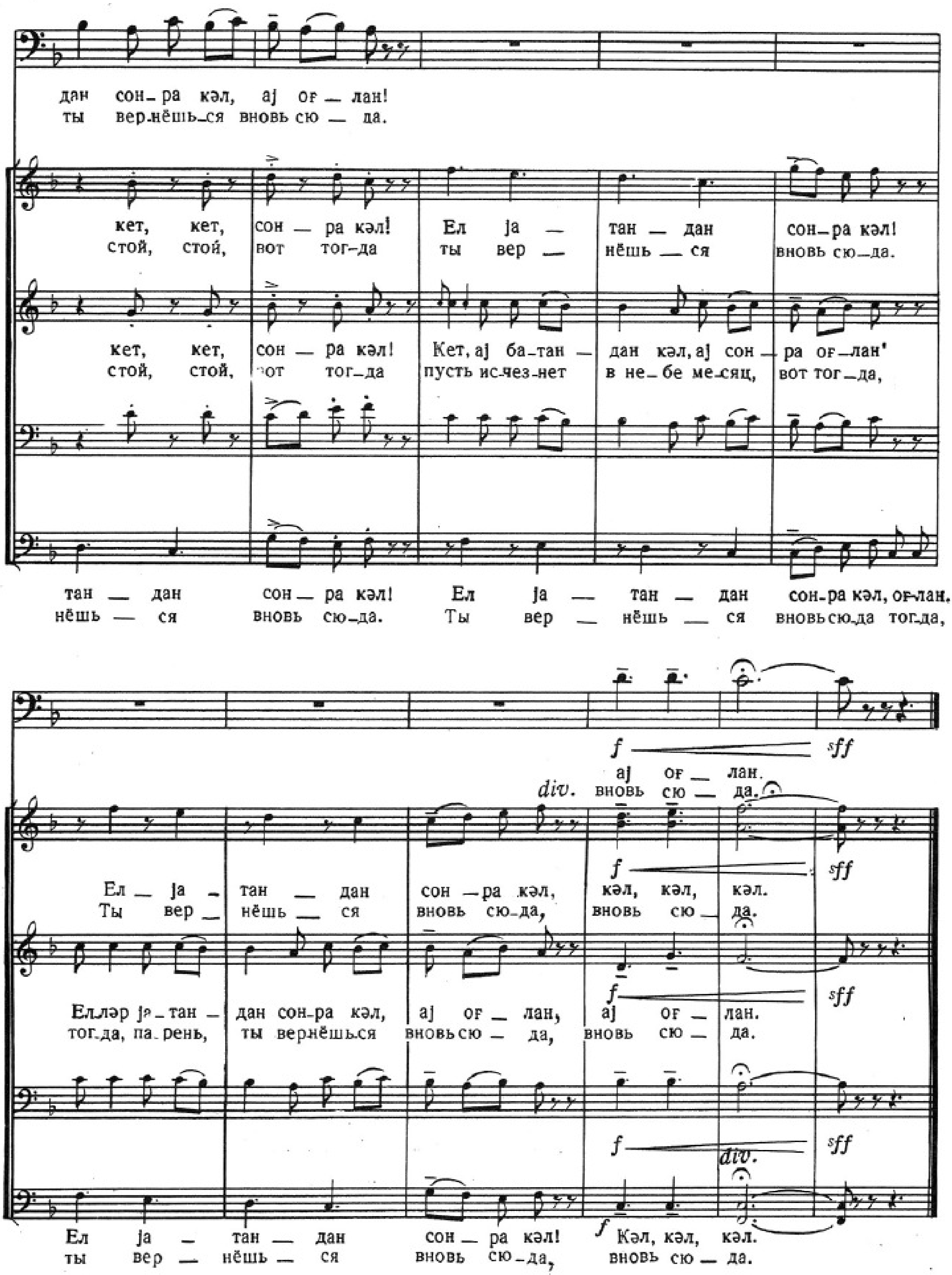
дан сон-ра кәл, аj оғ-лан!
ты вер-нёшь-ся вновь сю-да.
кет, кет, сон-ра кәл! Ел ja-тан-дан сон-ра кәл!
стой, стой, вот тог-да ты вер-нёшь-ся вновь сю-да.
кет, кет, сон-ра кәл! Кет, аj ба-тан-дан кәл, аj сон-ра оғ-лан'
стой, стой, вот тог-да пусть ис-чез-нет в не-бе ме-сяц, вот тог-да,
тан-дан сон-ра кәл! Ел ja-тан-дан сон-ра кәл, оғ-лан.
нёшь-ся вновь сю-да. Ты вер-нёшь-ся вновь сю-да тог-да,
f sff
аj оғ-лан.
div. вновь сю-да.
Ел-ja-тан-дан сон-ра кәл, кәл, кәл, кәл.
Ты вер-нёшь-ся вновь сю-да, вновь сю-да.
Елләр jа-тан-дан сон-ра кәл, аj оғ-лан, аj оғ-лан.
тог-да, па-рень, ты вернёшь-ся вновь сю-да, вновь сю-да.
div.
Ел ja-тан-дан сон-ра кәл! Кәл, кәл, кәл.
ты вер-нёшь-ся вновь сю-да, вновь сю-да.

№ 22

ЛИРИК РӘГС
(Үзүмүн јығымы)

ЛИРИЧЕСКИЙ ТАНЕЦ
(Сбор винограда)

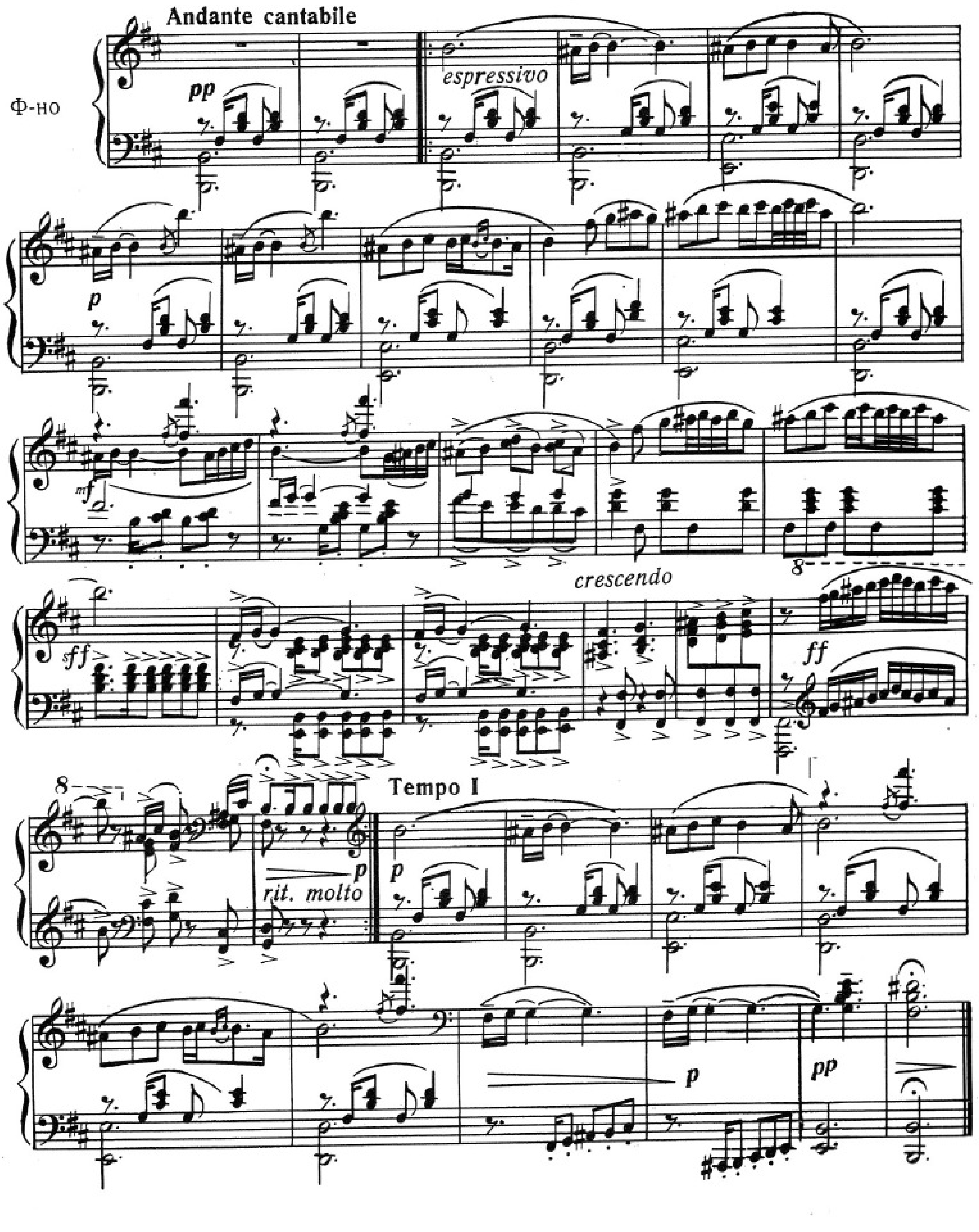

ЈАЛЛЫ № 23 ХОРОВОДНАЯ

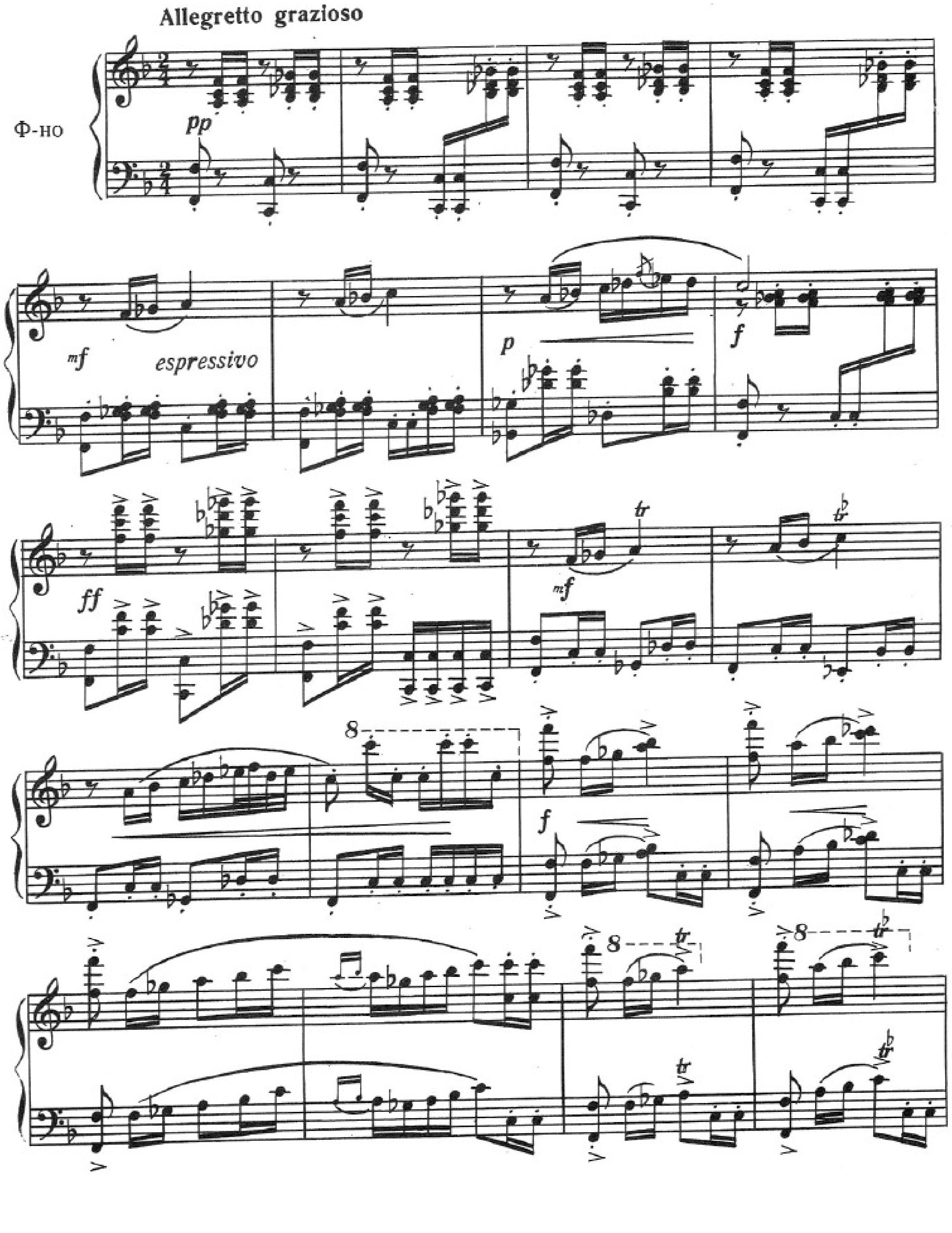

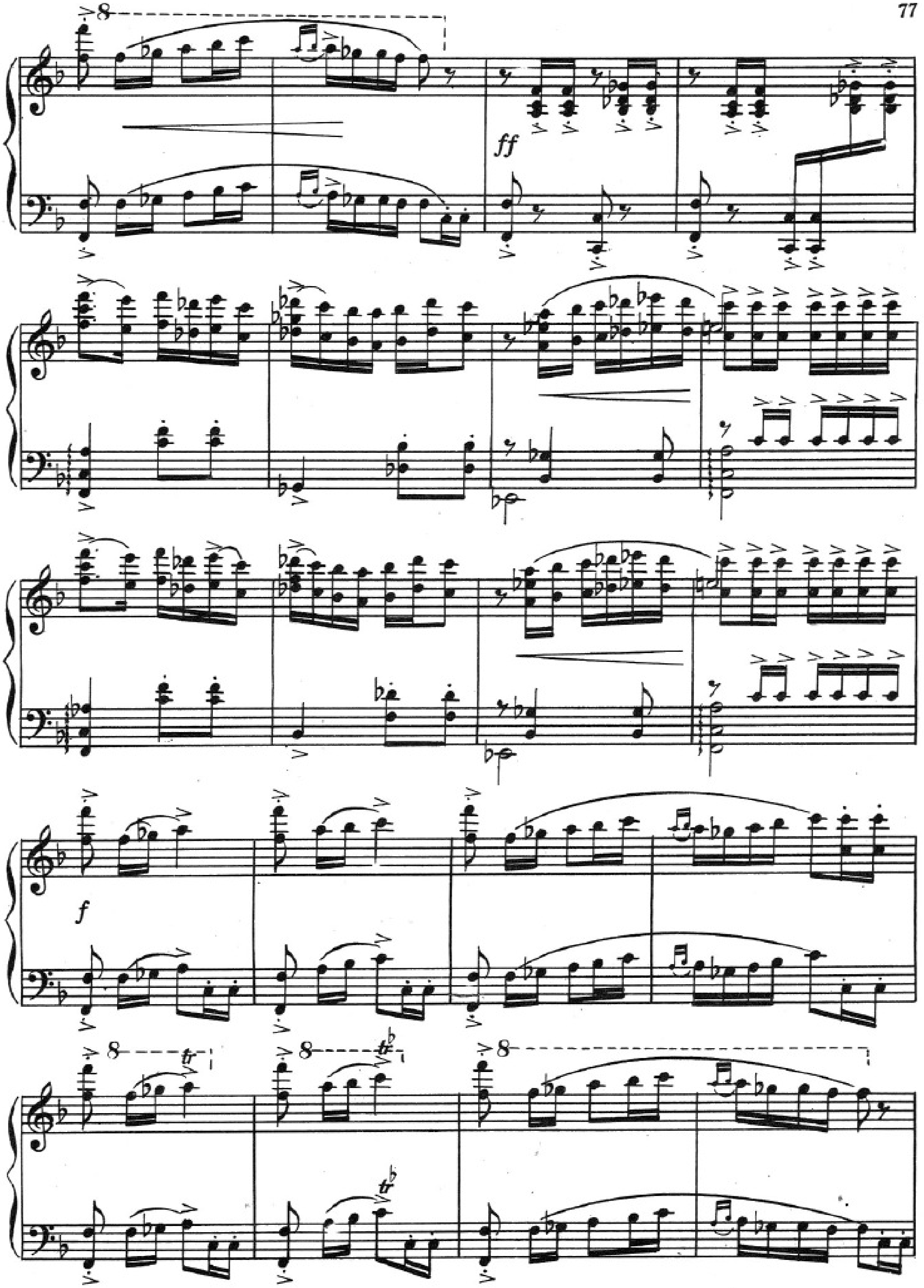
8
ff
8
f
8
tr
8
tr
8

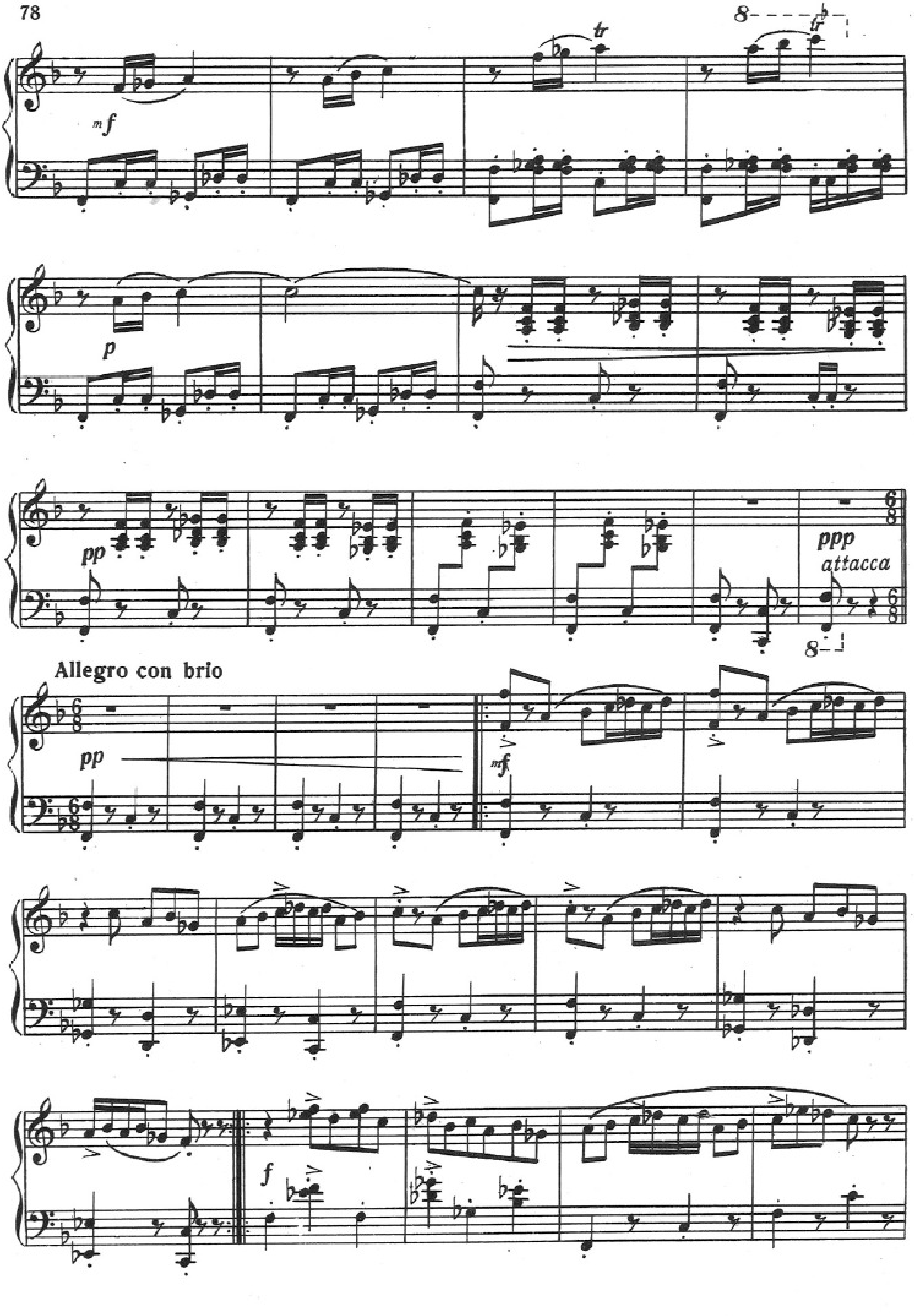
8
tr
mf
p
pp
ppp
attacca
Allegro con brio
f

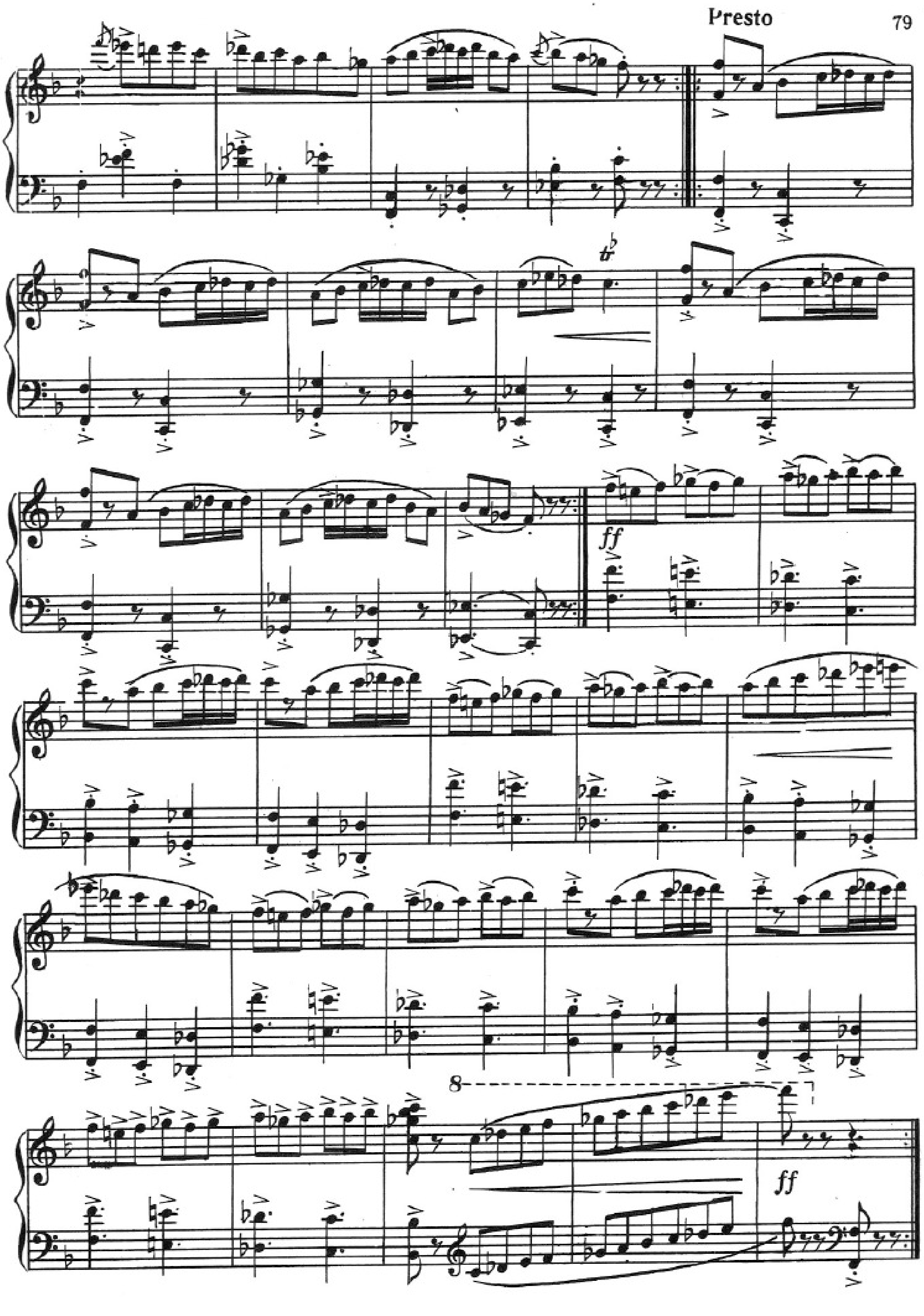
Presto
tr
ff
8
ff

№ 24 ФИНАЛ

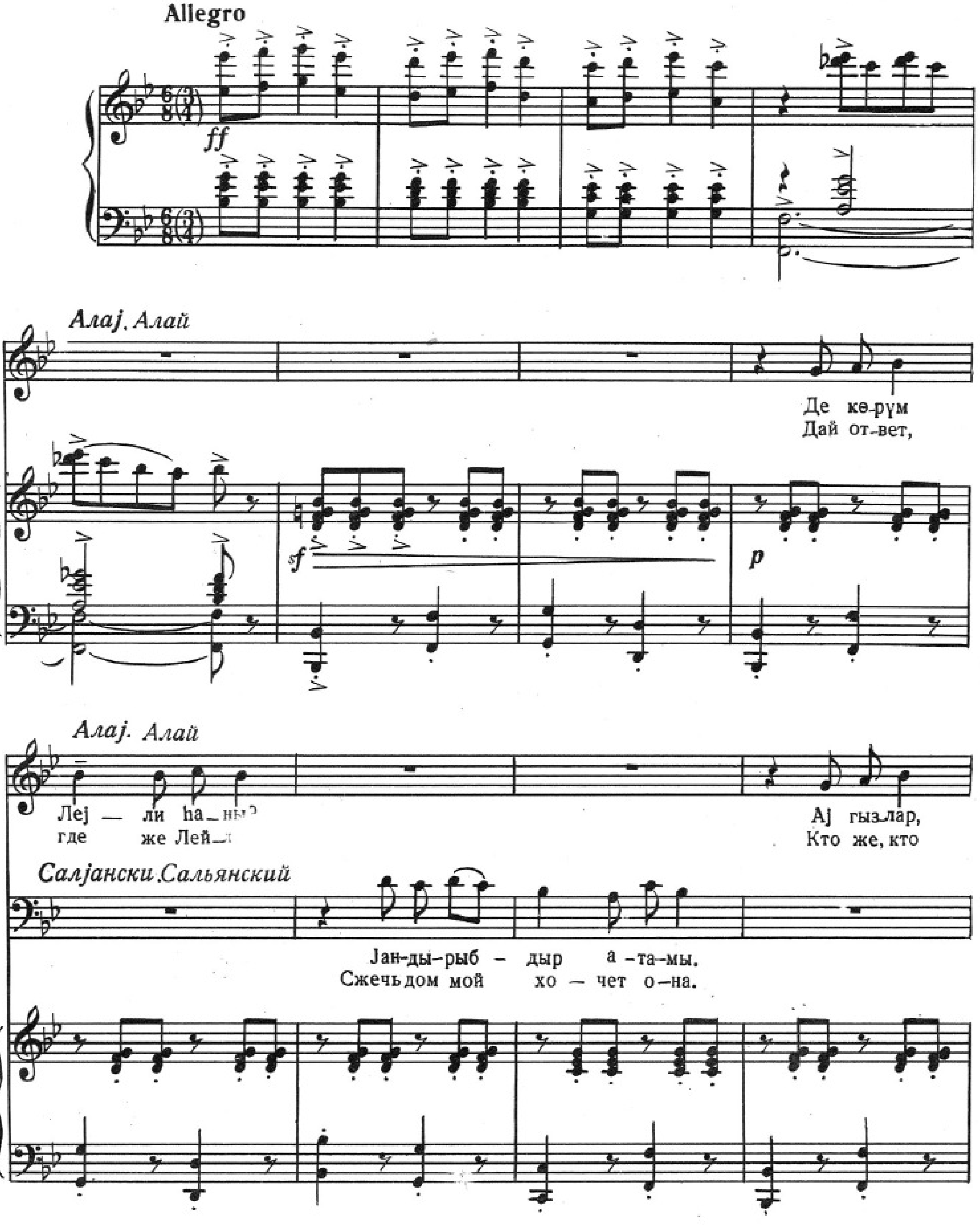
Allegro
ff
Алаj. Алай
Де көрүм
Дай от-вет,
sf
p
Алаj. Алай
Леј — ли hа
где же Лей
Аj гызлар,
Кто же, кто
Салјански. Сальянский
Јан-ды-рыб-дыр а-та-мы.
Сжечь дом мой хо-чет о-на.

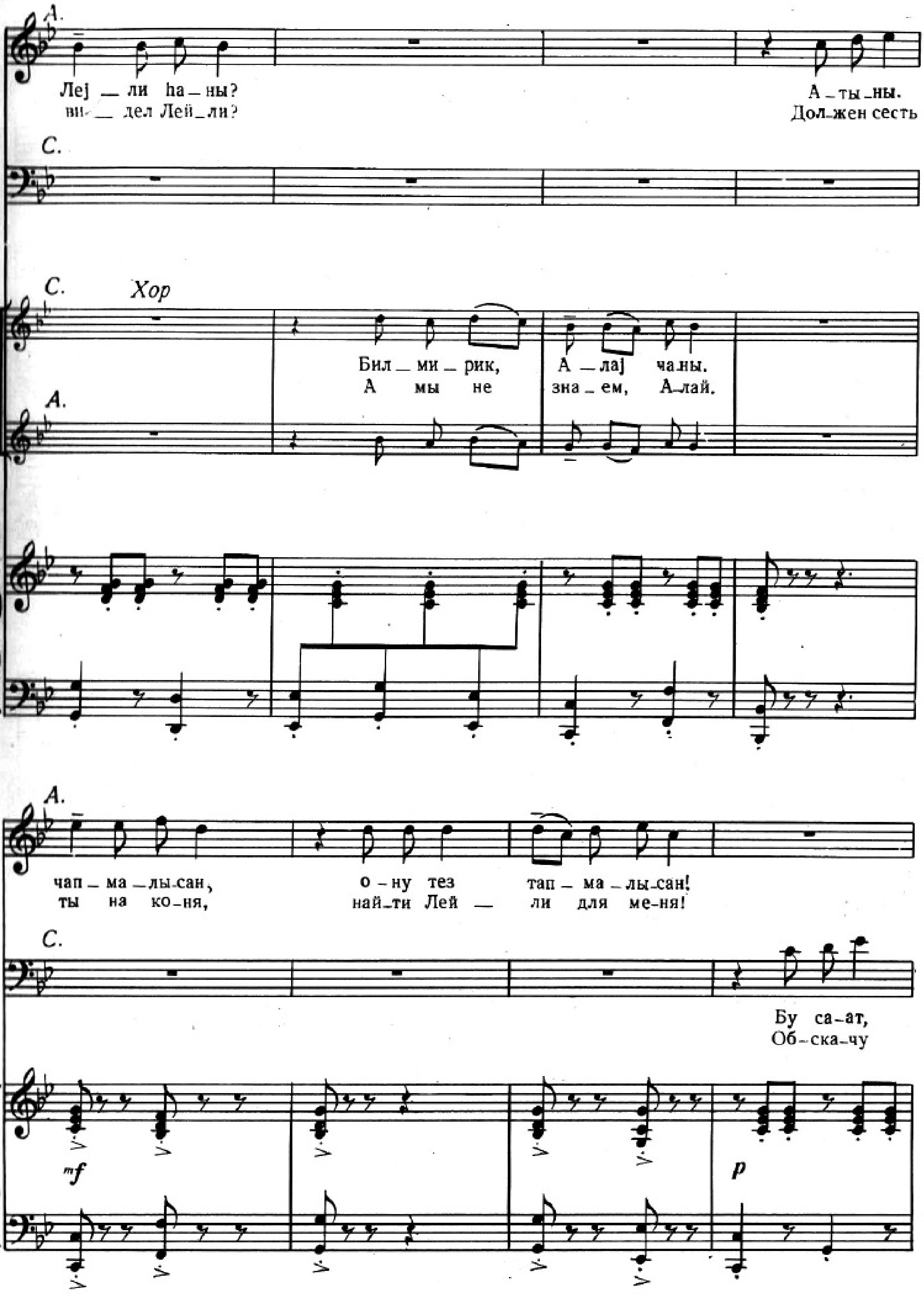
А.
Леј ли hа-ны?
ви- дел Лей-ли?
А-ты-ны.
Дол-жен сесть
С.
С.
Хор
Бил-ми-рик, А-лај ча-ны.
А мы не зна-ем, А-лай.
А.
А.
чап-ма-лы-сан, о-ну тез тап-ма-лы-сан!
ты на ко-ня, най-ти Лей-ли для ме-ня!
С.
Бу са-ат,
Об-ска-чу
mf
p

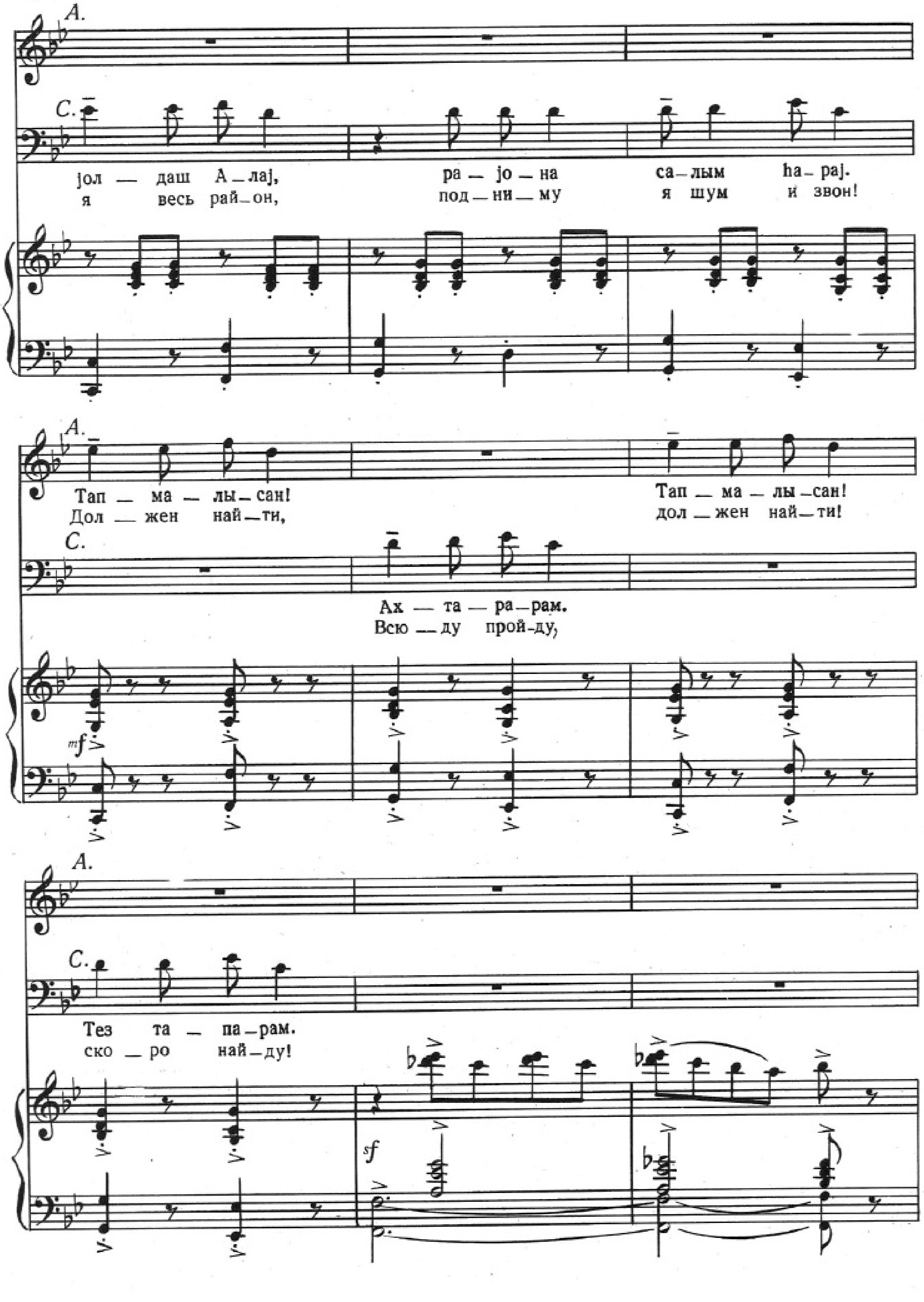
A.
C.
јол — даш А — лај,
ра — јо — на
са — лым һа — рај.
я весь рай — он,
под — ни — му
я шум и звон!
A.
Тап — ма — лы — сан!
Тап — ма — лы — сан!
Дол — жен най — ти,
дол — жен най — ти!
C.
Ах — та — ра — рам.
Всю — ду прой — ду,
mf
A.
C.
Тез та — па — рам.
ско — ро най — ду!
sf

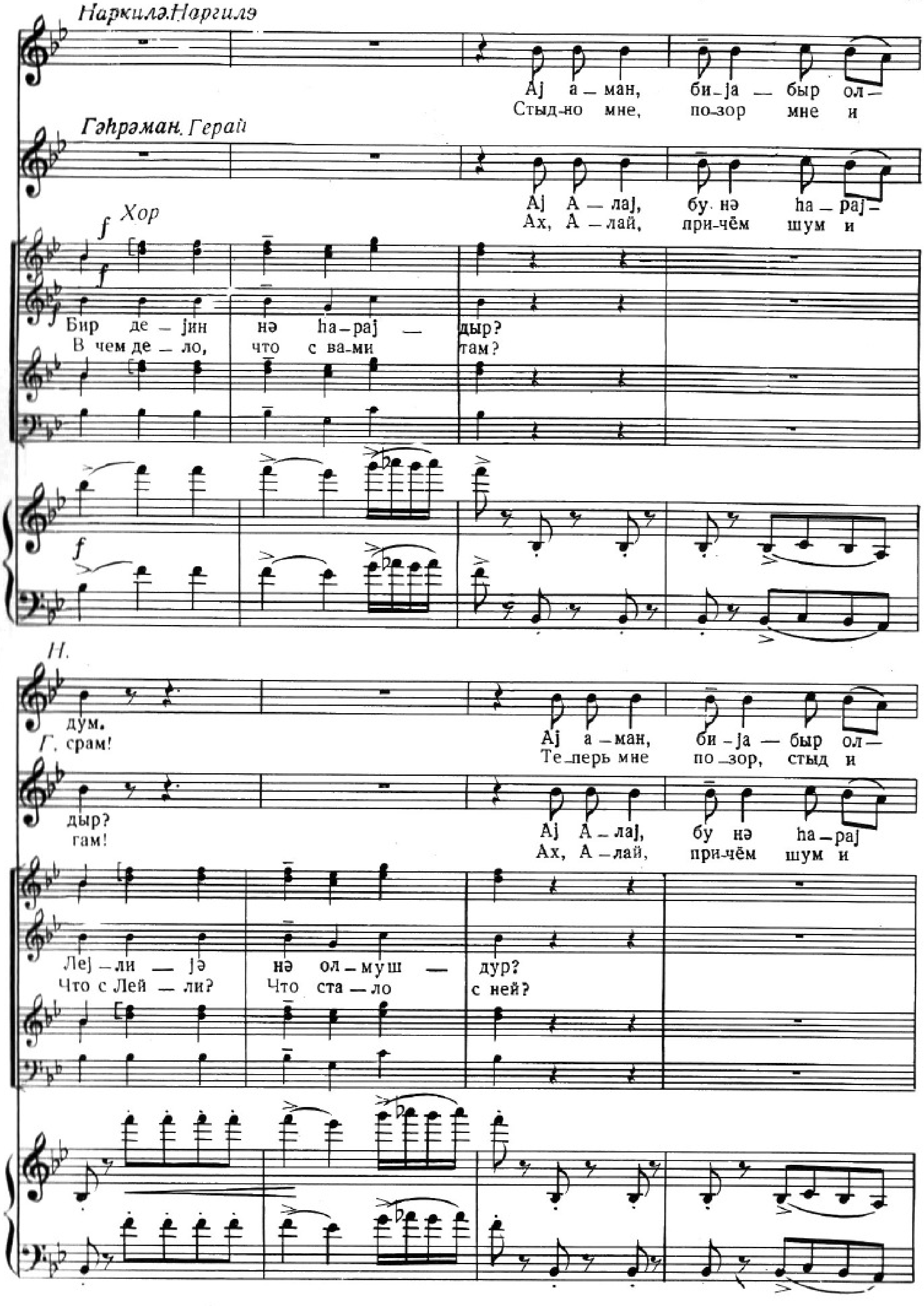
Наркилә.Наргилә
Аj а – ман, би – jа – быр ол –
Стыд-но мне, по-зор мне и
Гәһрәман. Герай
Аj А – лаj, бу нә һа – раj –
Ах, А – лай, при-чём шум и
Хор
f
Бир де – jин нә һа – раj – дыр?
В чем де – ло, что с ва-ми там?
f
f
Н.
дум.
Г. срам!
Аj а – ман, би – jа – быр ол –
Те-перь мне по-зор, стыд и
дыр?
гам!
Аj А – лаj, бу нә һа – раj
Ах, А – лай, при-чём шум и
Леj – ли – jә нә ол – муш – дур?
Что с Лей – ли? Что ста – ло с ней?

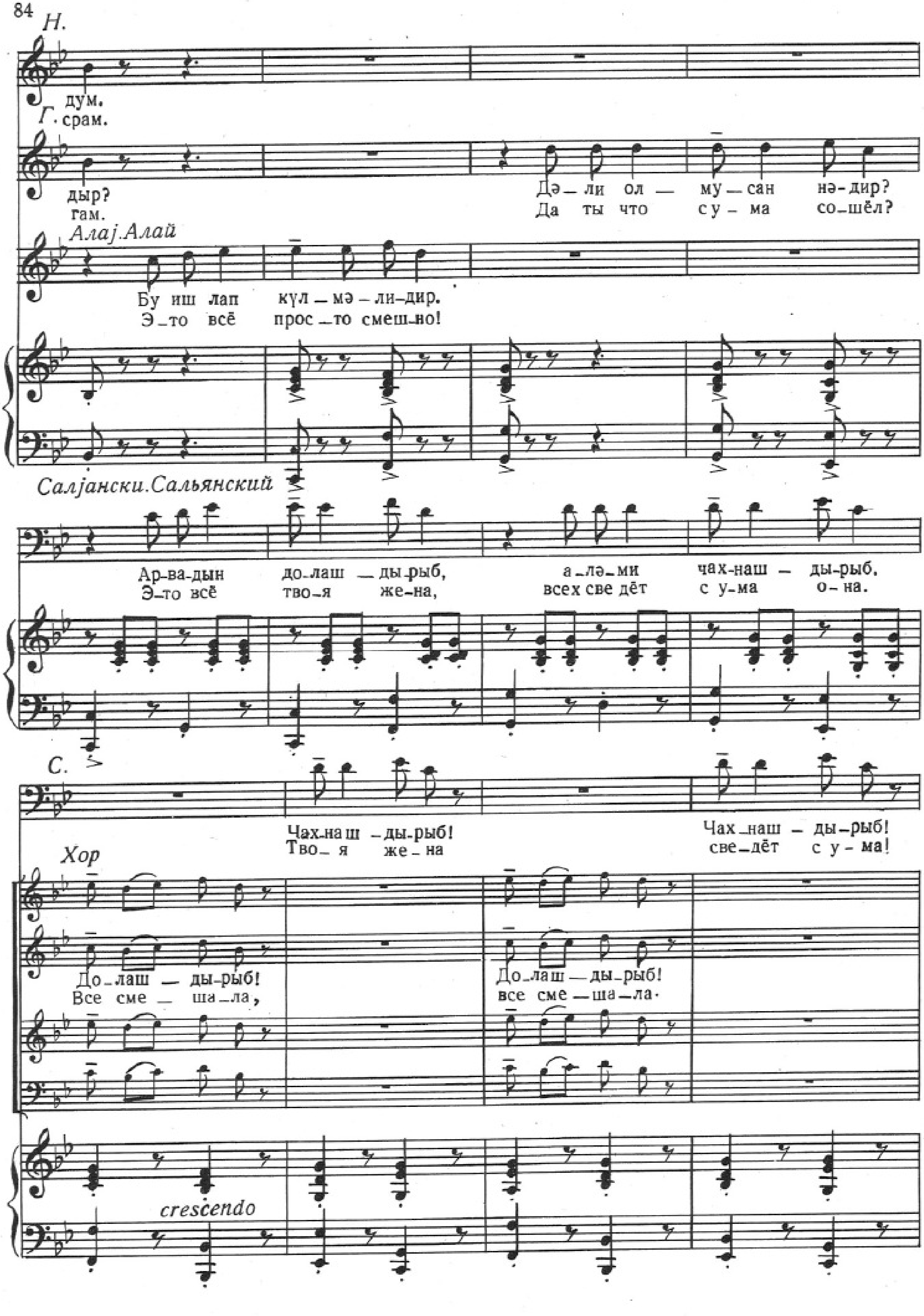
Н.
дум.
Г. срам.
дыр?
гам.
Дə-ли ол - му-сан нə-дир?
Да ты что с у-ма со-шёл?
Алаj.Алай
Бу иш лап күл-мə-ли-дир.
Э-то всё прос-то смеш-но!
Салjански.Сальянский
Ар-ва-дын долаш-ды-рыб, а-лə-ми чах-наш-ды-рыб.
Э-то всё тво-я же-на, всех све дёт с у-ма о-на.
С.
Чах-наш-ды-рыб! Чах-наш-ды-рыб!
Тво-я же-на све-дёт с у-ма!
Хор
До-лаш-ды-рыб! До-лаш-ды-рыб!
Все сме-ша-ла, все сме-ша-ла.
crescendo

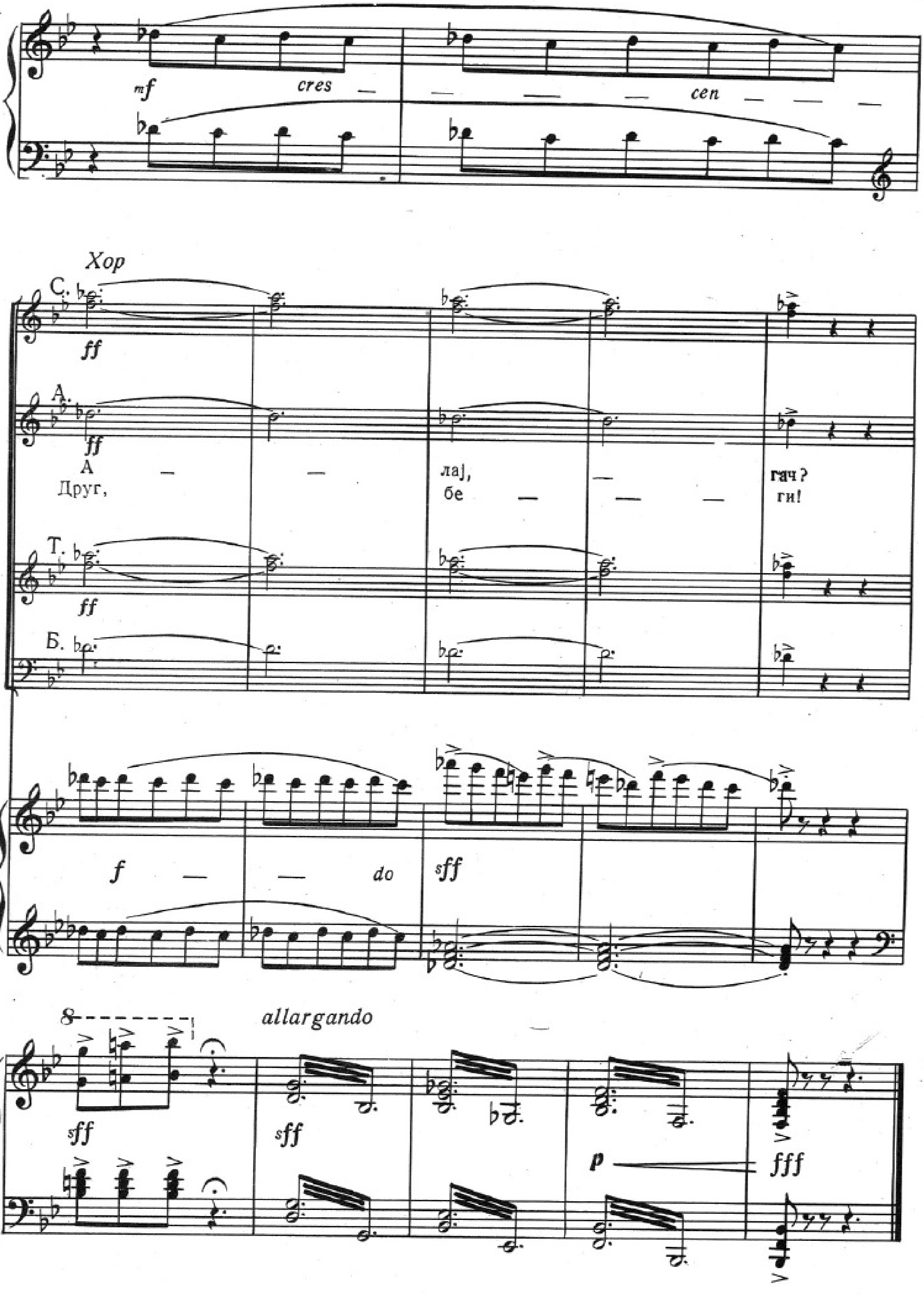
mf
cres
cen
Хор
С.
ff
А.
ff
А
Друг,
лај,
бе
гач?
ги!
Т.
ff
Б.
f
do
sff
allargando
sff
sff
p
fff

ҮЧҮНЧҮ ПӘРДӘ ТРЕТЬЕ ДЕЙСТВИЕ

ИНТРОДУКСИЈА № 25 ИНТРОДУКЦИЯ

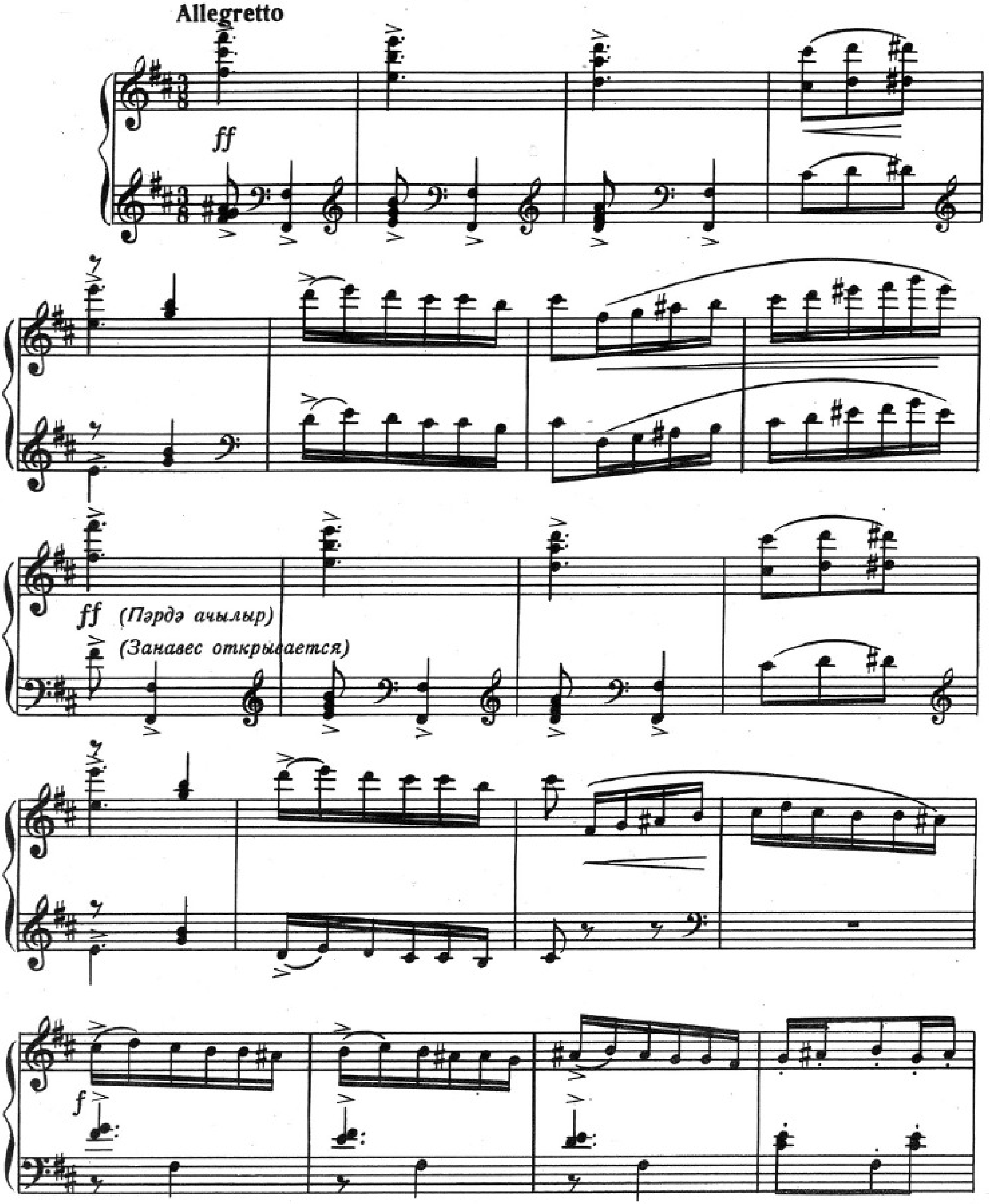

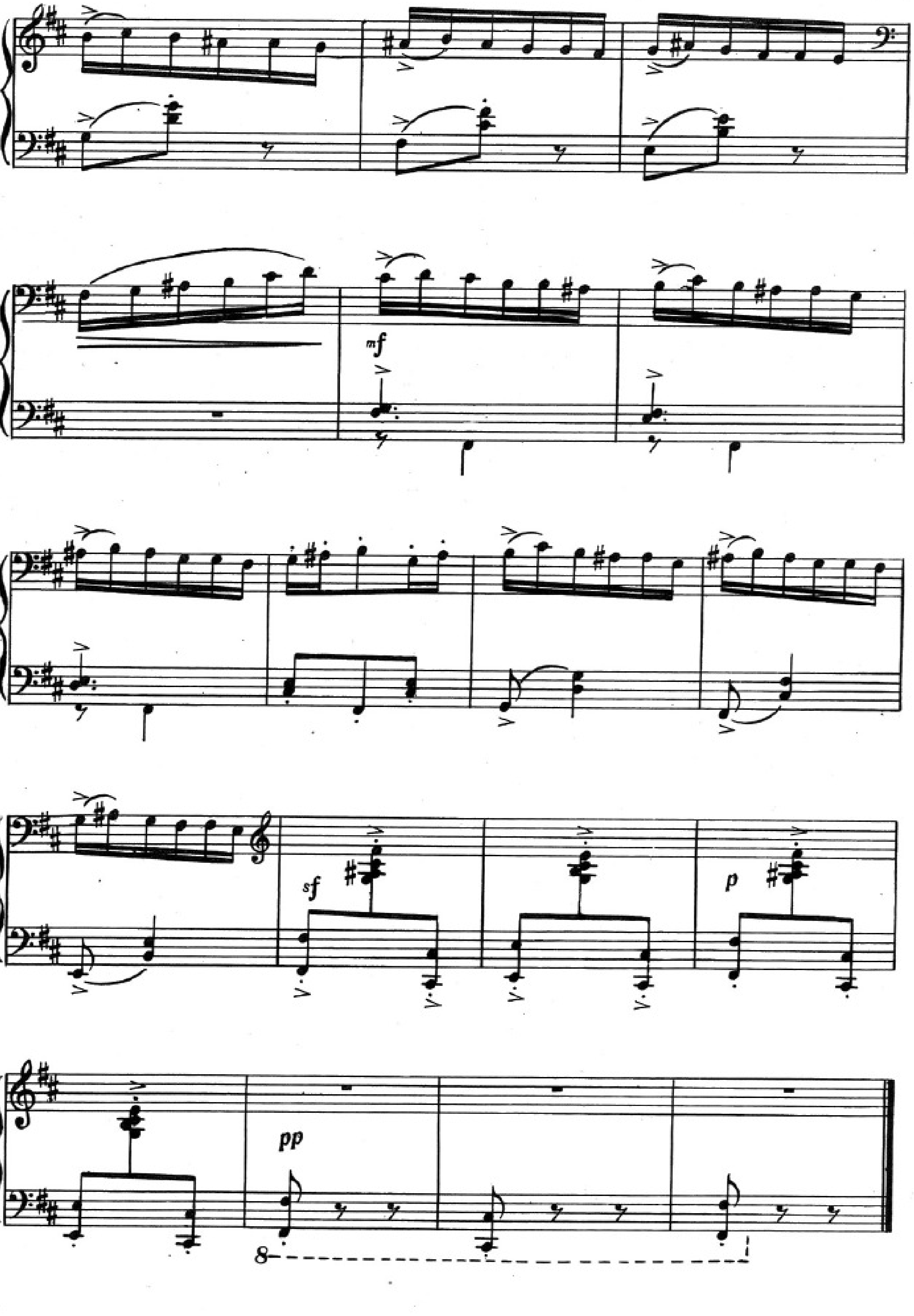
mf
sf
p
pp
8

ЛЕЈЛИНИН МАҺНЫСЫ № 26 ПЕСНЯ ЛЕЙЛИ

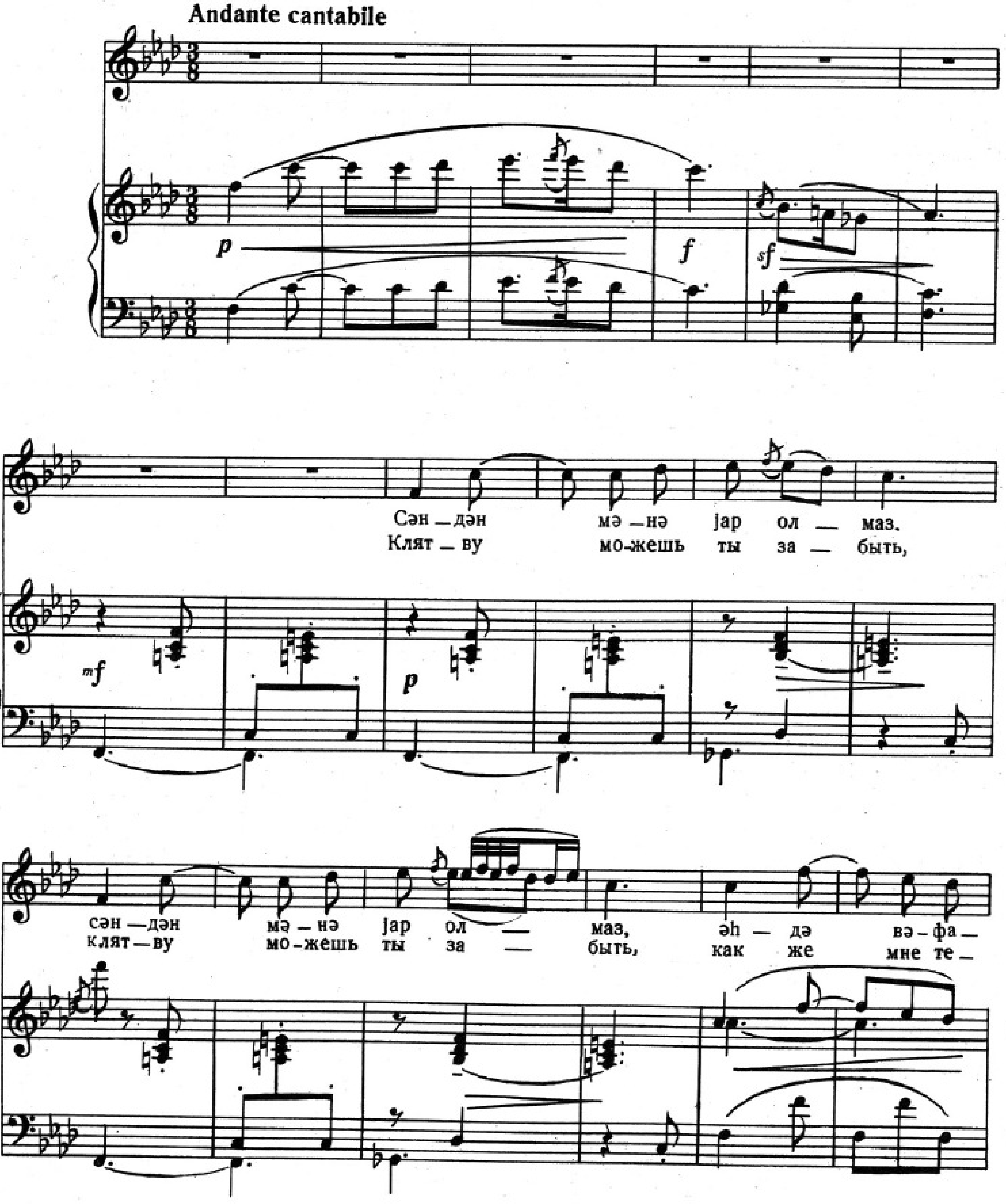

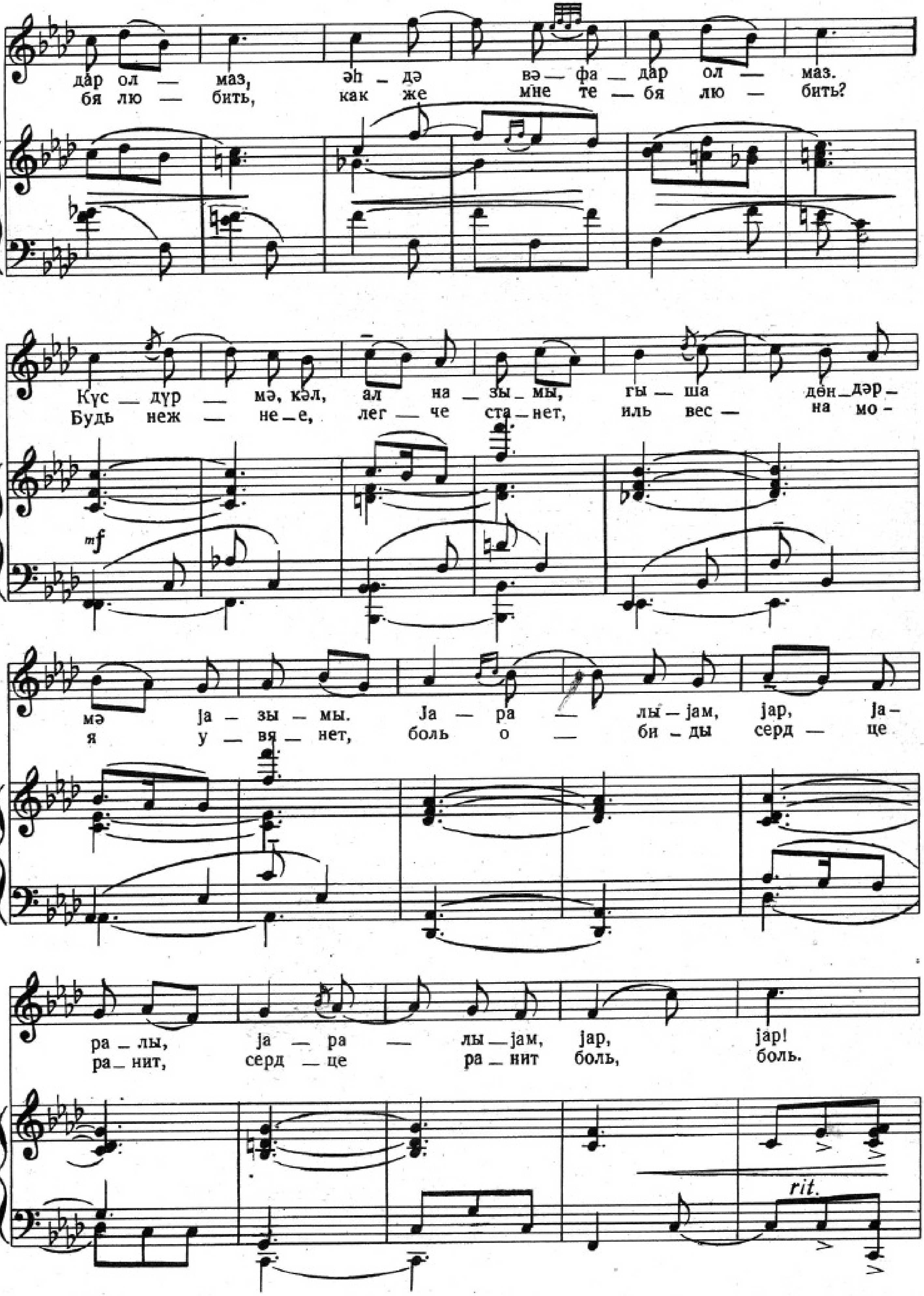
дар ол — маз, әһ — дә вә — фа — дар ол — маз.
бя лю — бить, как же мне те — бя лю — бить?
Күс — дүр — мә, кәл, ал на — зы — мы, гы — ша дөн — дәр —
Будь неж — не — е, лег — че ста — нет, иль вес — на мо —
mf
мә ја — зы — мы. Ја — ра — лы — јам, јар, ја —
я у — вя — нет, боль о — би — ды серд — це
ра — лы, ја — ра — лы — јам, јар, јар!
ра — нит, серд — це ра — нит боль, боль.
rit.

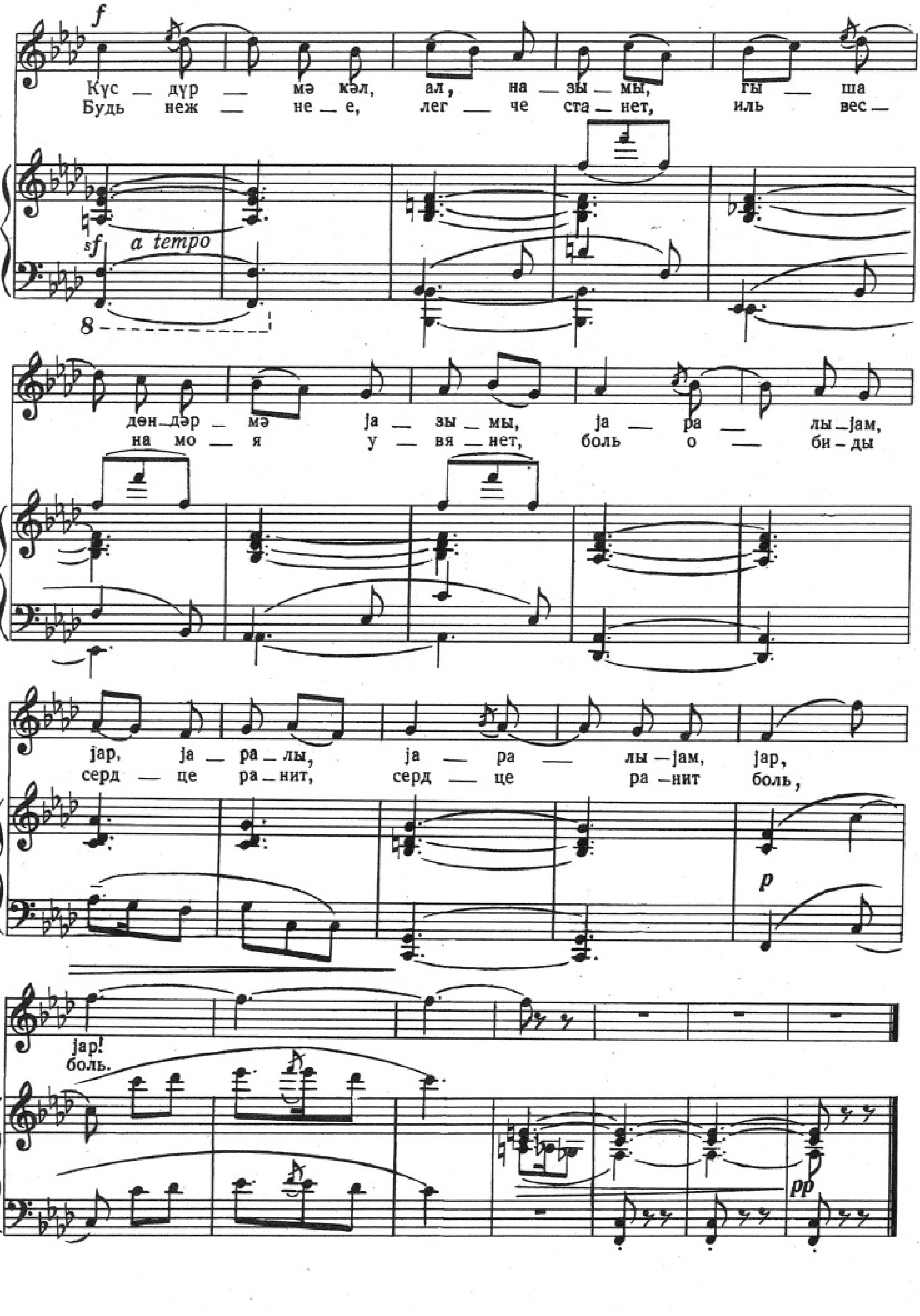
Күс — дүр — мә кәл, ал, на — зы — мы, гы — ша
Будь неж — не — е, лег — че ста — нет, иль вес —
a tempo
дөн-дәр — мә ја — зы — мы, ја — ра — лы-јам,
на мо — я у — вя — нет, боль о — би-ды
јар, ја — ра — лы, ја — ра — лы — јам, јар,
серд — це ра — нит, серд — це ра — нит боль,
јар!
боль.

АЛАЈЫН АРИОЗОСУ № 27 АРИОЗО АЛАЯ

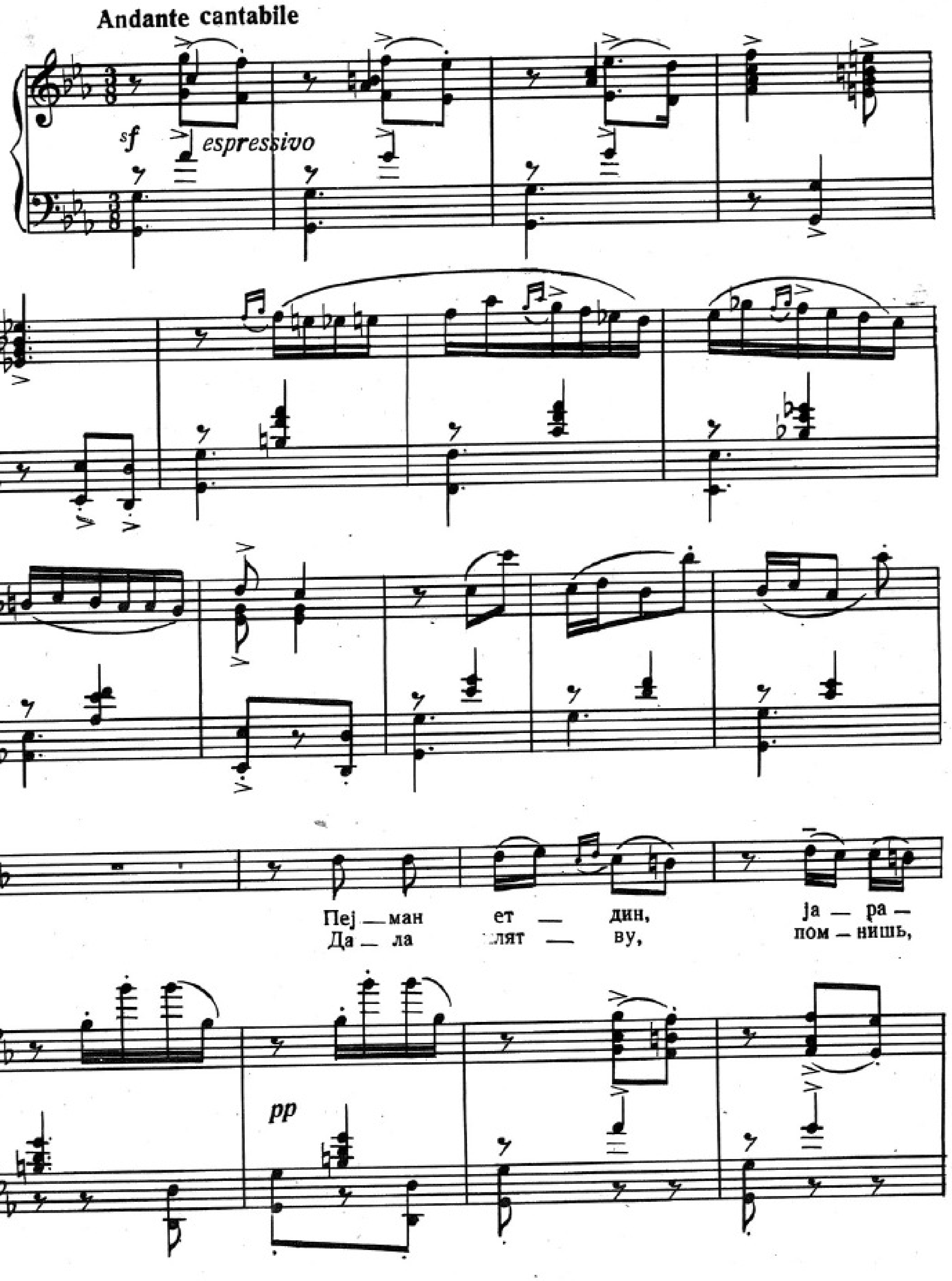

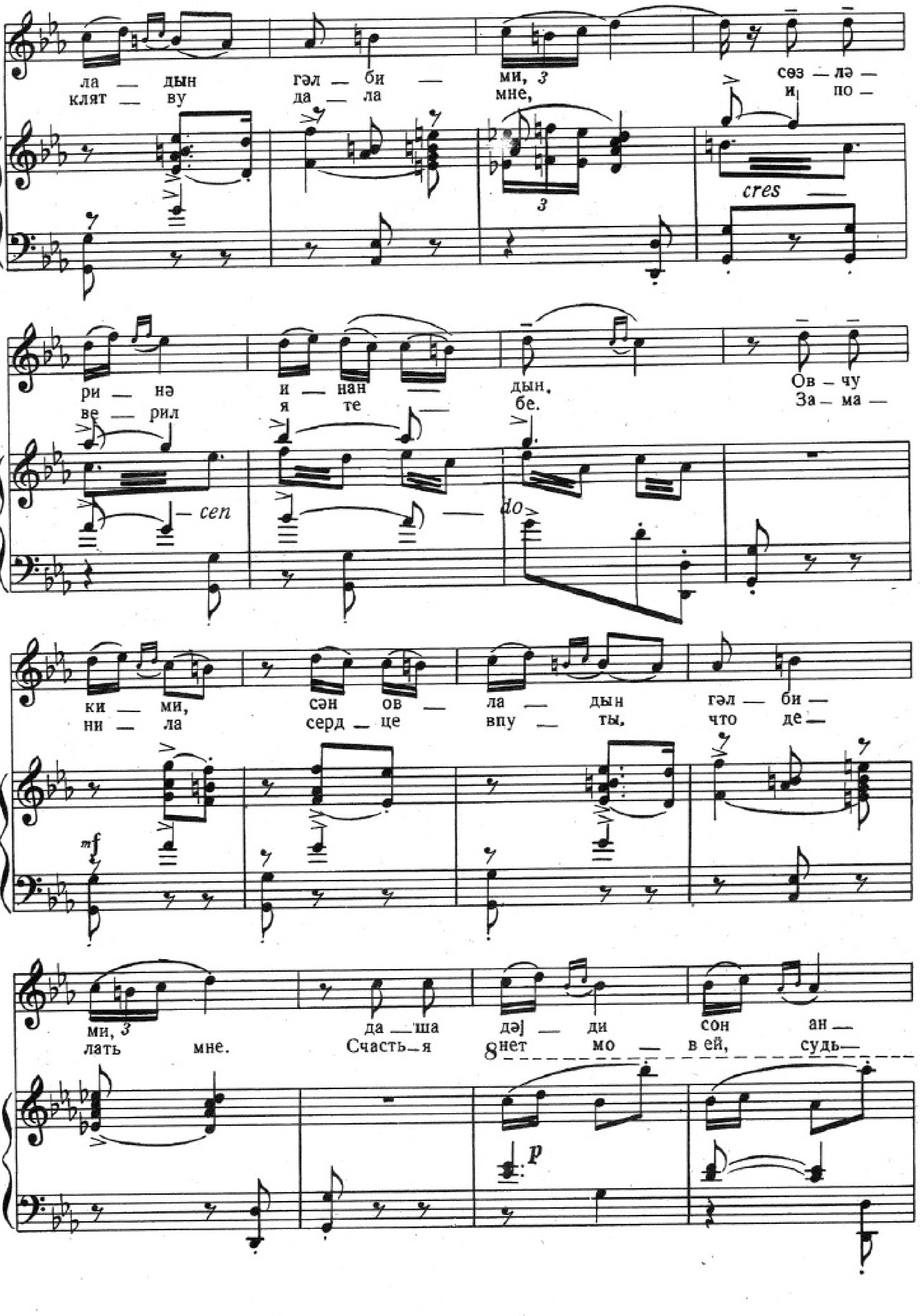
ла — дын гәл — би — ми, 3 сөз — лә —
клят — ву да — ла мне, и по —
cres
ри — нә и — нан — дын. Ов — чу
ве — рил я те — бе. За — ма —
cen do
ки — ми, сән ов — ла — дын гәл — би —
ни — ла серд — це впу — ты, что де —
mf
ми, 3 да — ша дәј — ди сон ан —
лать мне. Счасть — я 8нет мо — в ей, судь —
p

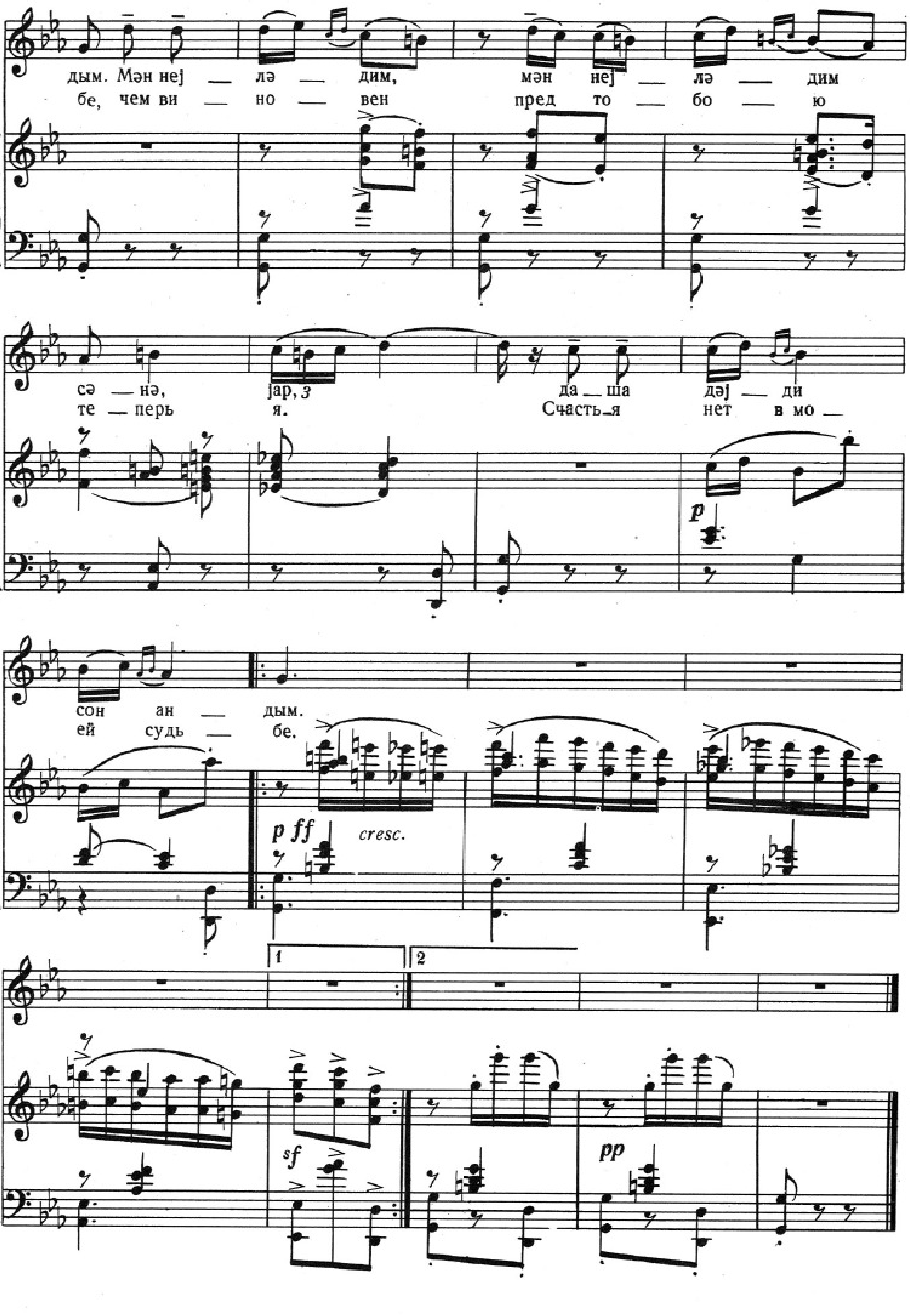
дым. Мән неј — лә — дим, мән неј — лә — дим
бе, чем ви — но — вен пред то — бо — ю
сә — нә, јар, 3 да ша дәј — ди
те — перь я. Счасть_я нет в мо —
сон ан — дым.
ей судь — бе.
p
p ff cresc.
sf
pp

ГӘҺРАМАН ВӘ ӘЛМӘРДАНЫН ДУЕТИ

№ 28

ДУЭТ ГЕРАЯ И АЛИМАРДАНА

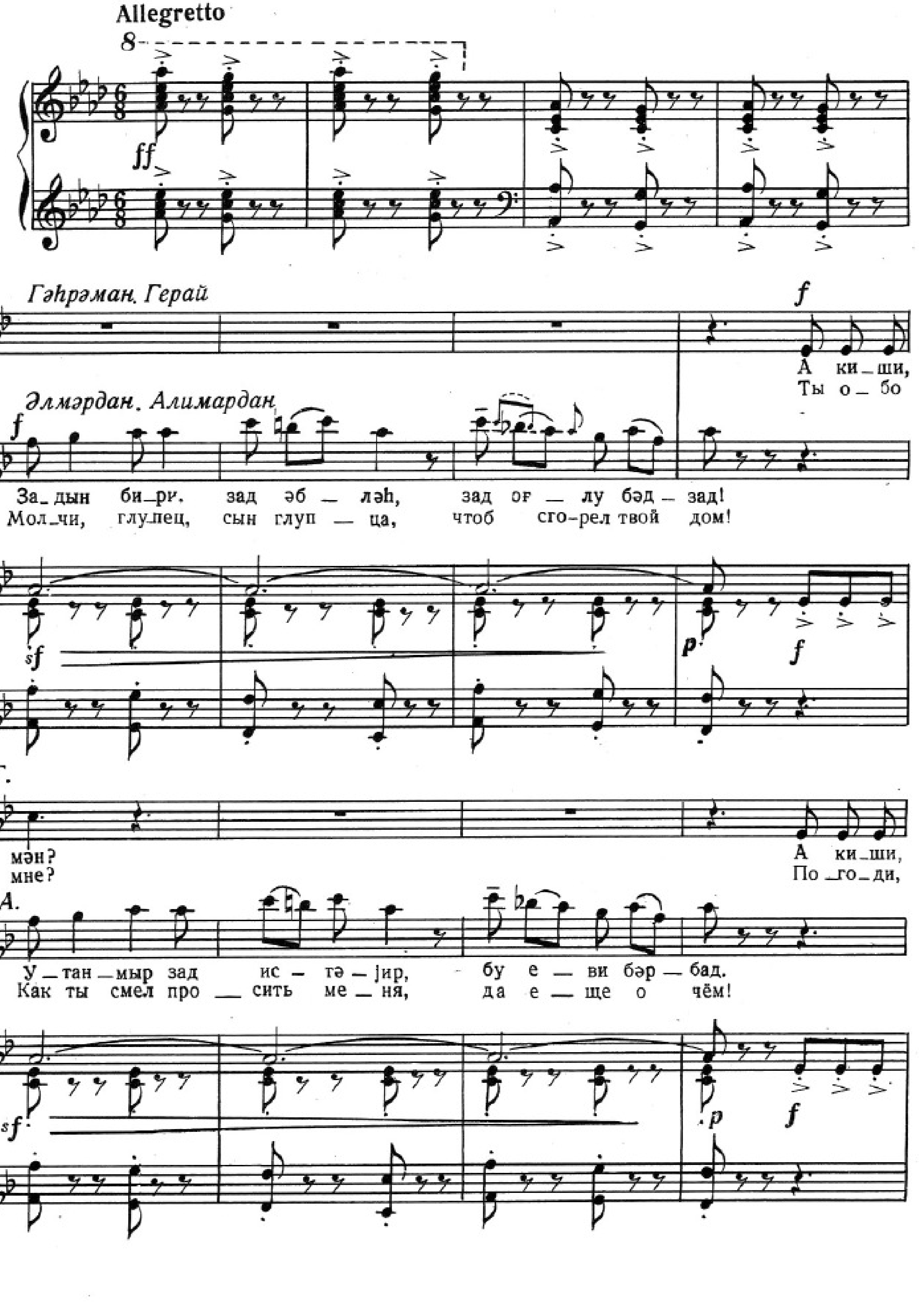

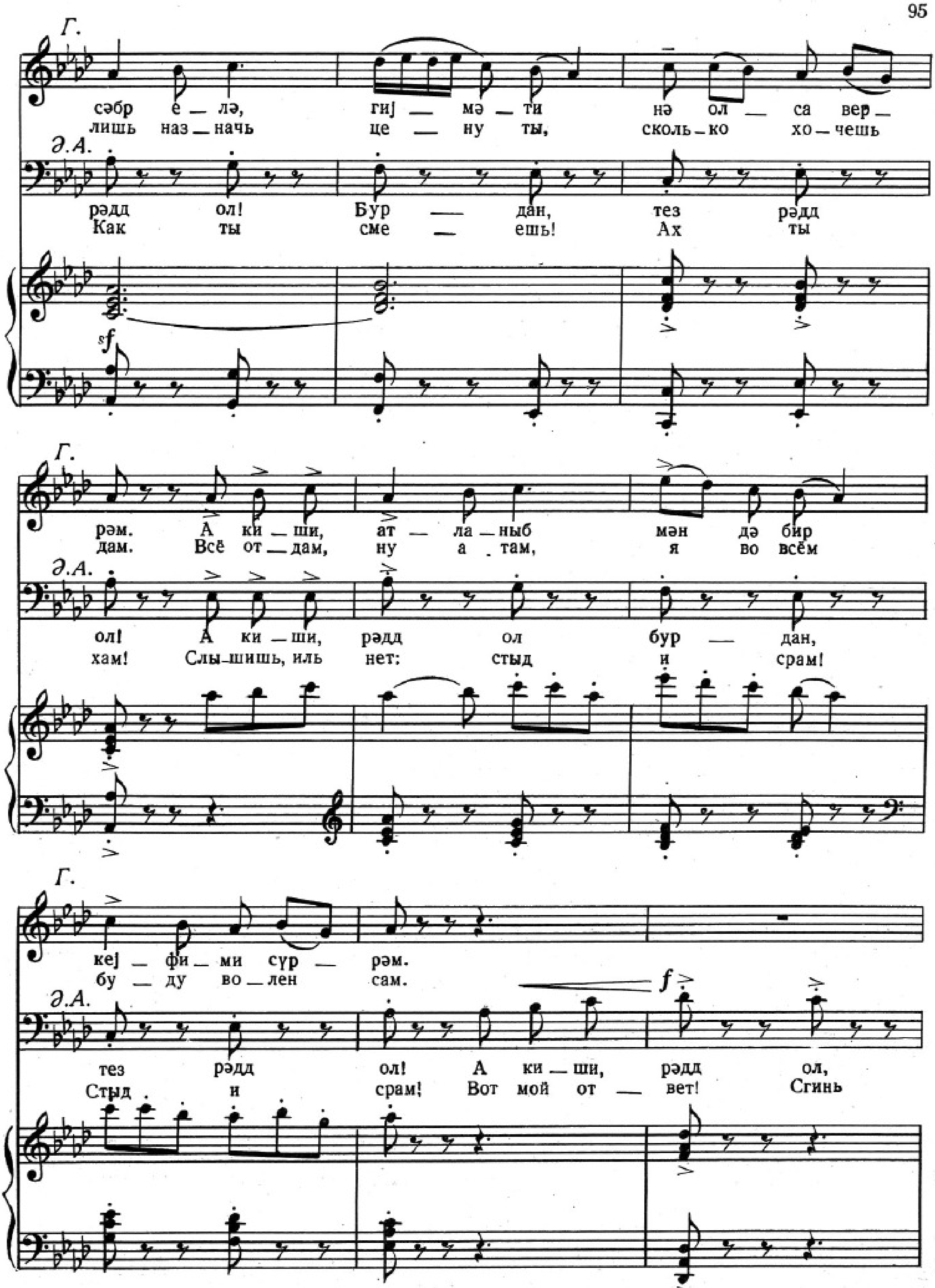
Г.
сәбр е — лә, гиј — мә — ти нә ол — са вер —
лишь наз — начь це — ну ты, сколь — ко хо — чешь
Ә.А.
рәдд ол! Бур — дан, тез рәдд
Как ты сме — ешь! Ах ты
sf
Г.
рәм. А ки — ши, ат — ла — ныб мән дә бир
дам. Всё от — дам, ну а там, я во всём
Ә.А.
ол! А ки — ши, рәдд ол бур — дан,
хам! Слы — шишь, иль нет: стыд и срам!
Г.
кеј — фи — ми сүр — рәм.
бу — ду во — лен сам.
f
Ә.А.
тез рәдд ол! А ки — ши, рәдд ол,
Стыд и срам! Вот мой от — вет! Сгинь

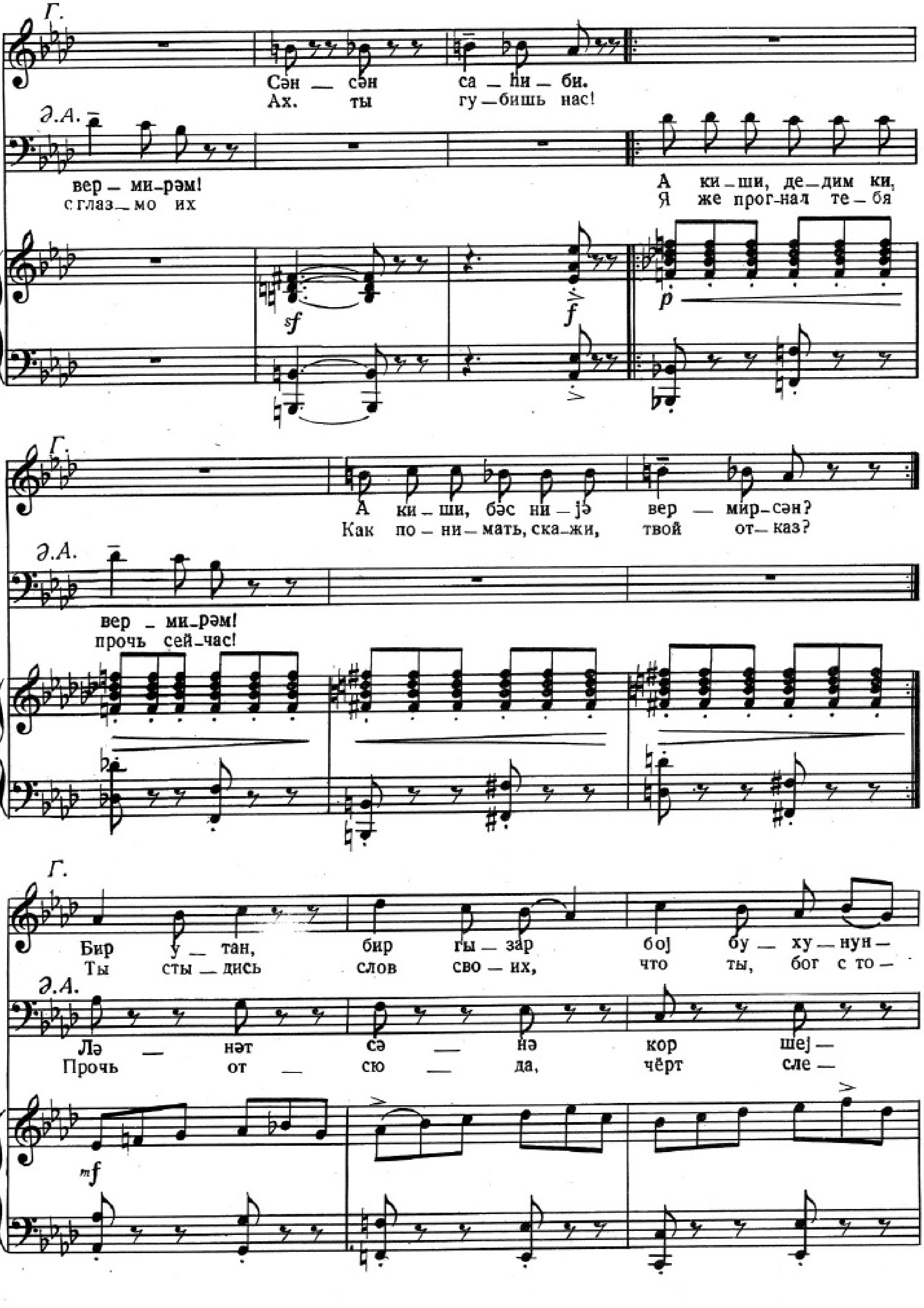
Г.
Сән — сән са — ни — би.
Ах. ты гу — бишь нас!
Ә.А.
вер — ми — рәм!
с глаз — мо их
А ки — ши, де — дим ки,
Я же прог — нал те — бя
sf
f
p
Г.
А ки — ши, бәс ни — јә вер — мир — сән?
Как по — ни — мать, ска — жи, твой от — каз?
Ә.А.
вер — ми — рәм!
прочь сей — час!
Г.
Бир у — тан, бир гы — зар боj бу — ху — нун —
Ты сты — дись слов сво — их, что ты, бог с то —
Ә.А.
Лә — нәт сә — нә кор шеj —
Прочь от — сю — да, чёрт сле —
mf

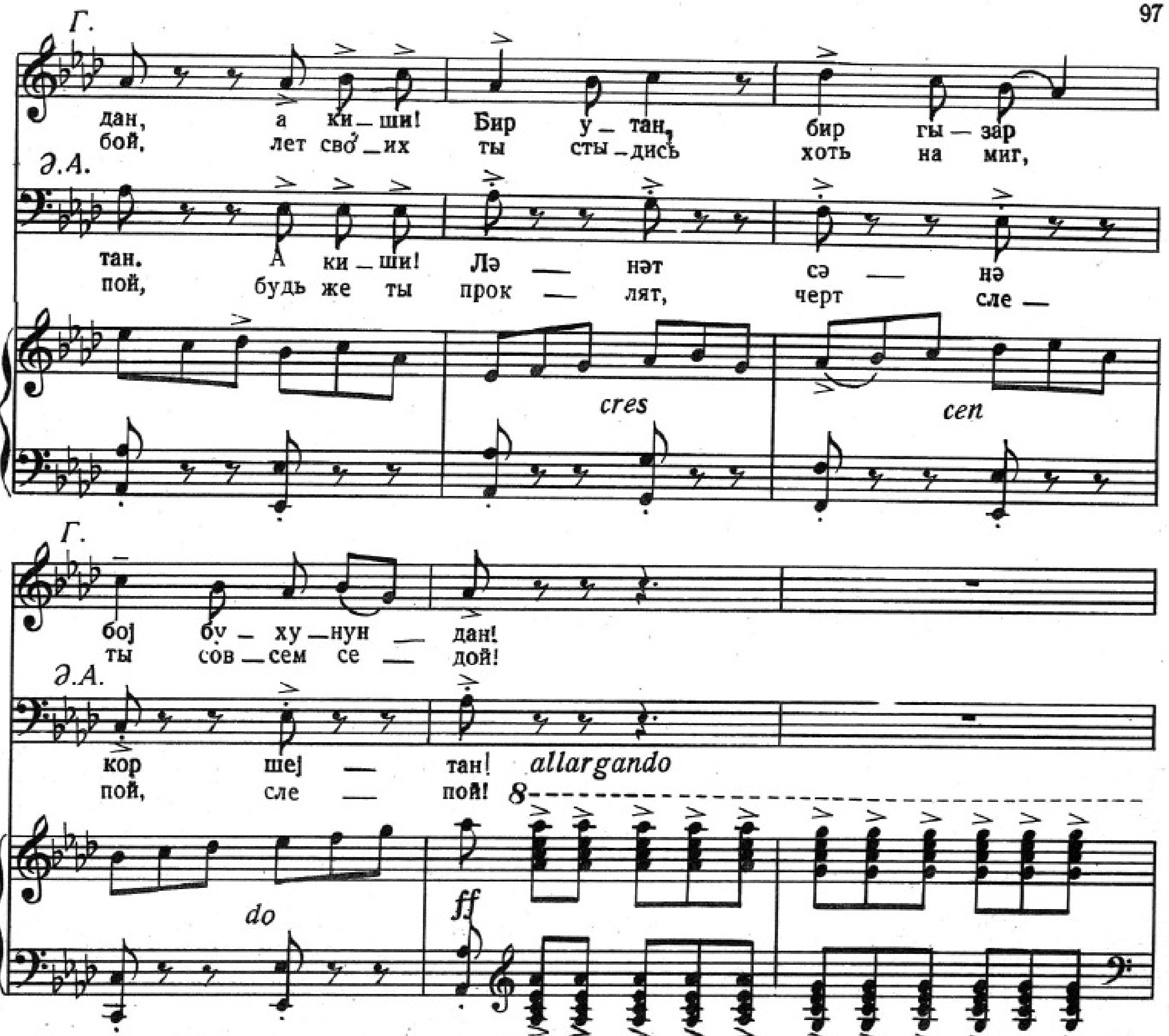

(Әлмәрдан Гәһрәманы вурмаг истәјир; Гәһрәман гачыр; Әлмәрдан кедир).

(Алимардан хочет ударить Герая. Герай убегает. Алимардан уходит).

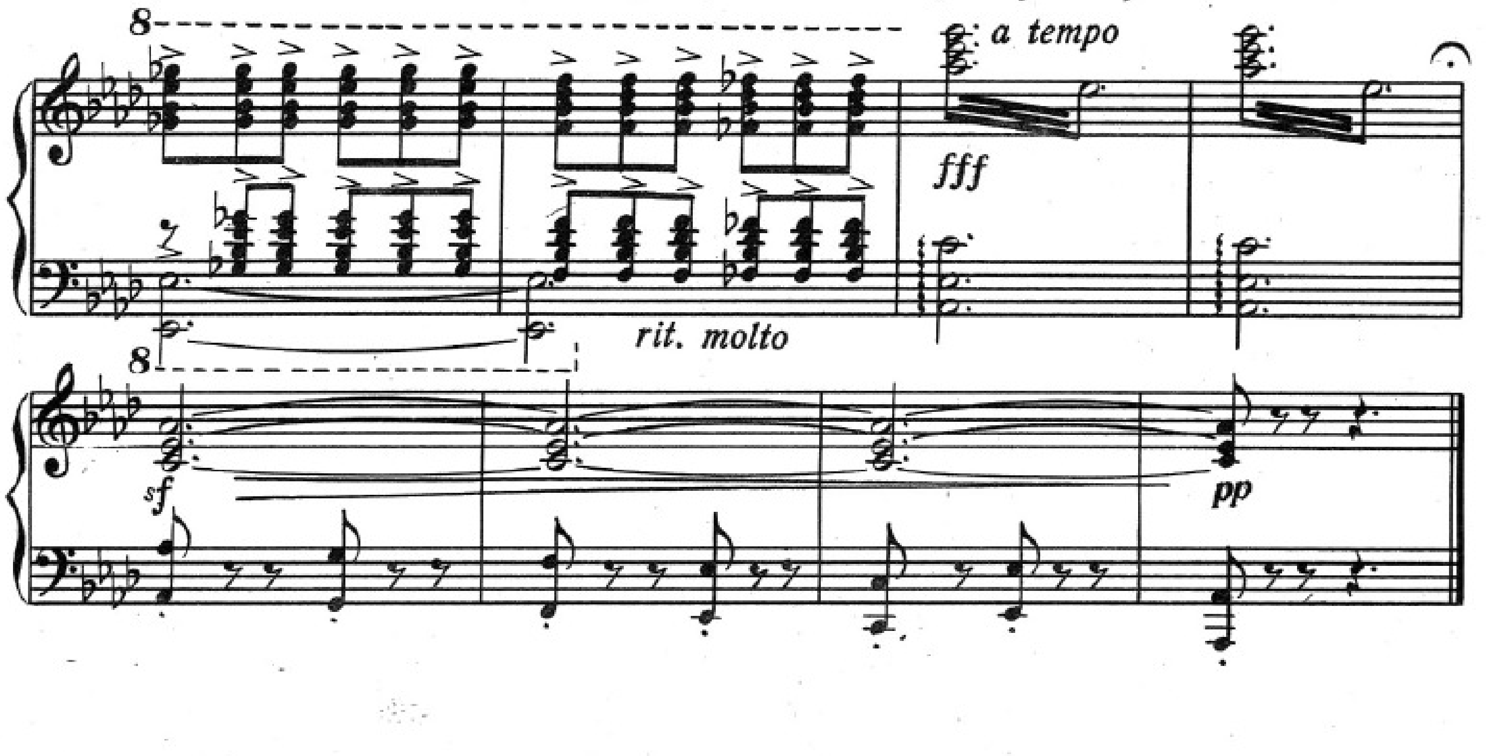

КӨВҺӘР ХАЛА ВӘ ӘЛМӘРДАНЫН ДУЕТИ

ДУЭТ ГЁХАР ХАЛЫ И АЛИМАРДАНА

№ 29

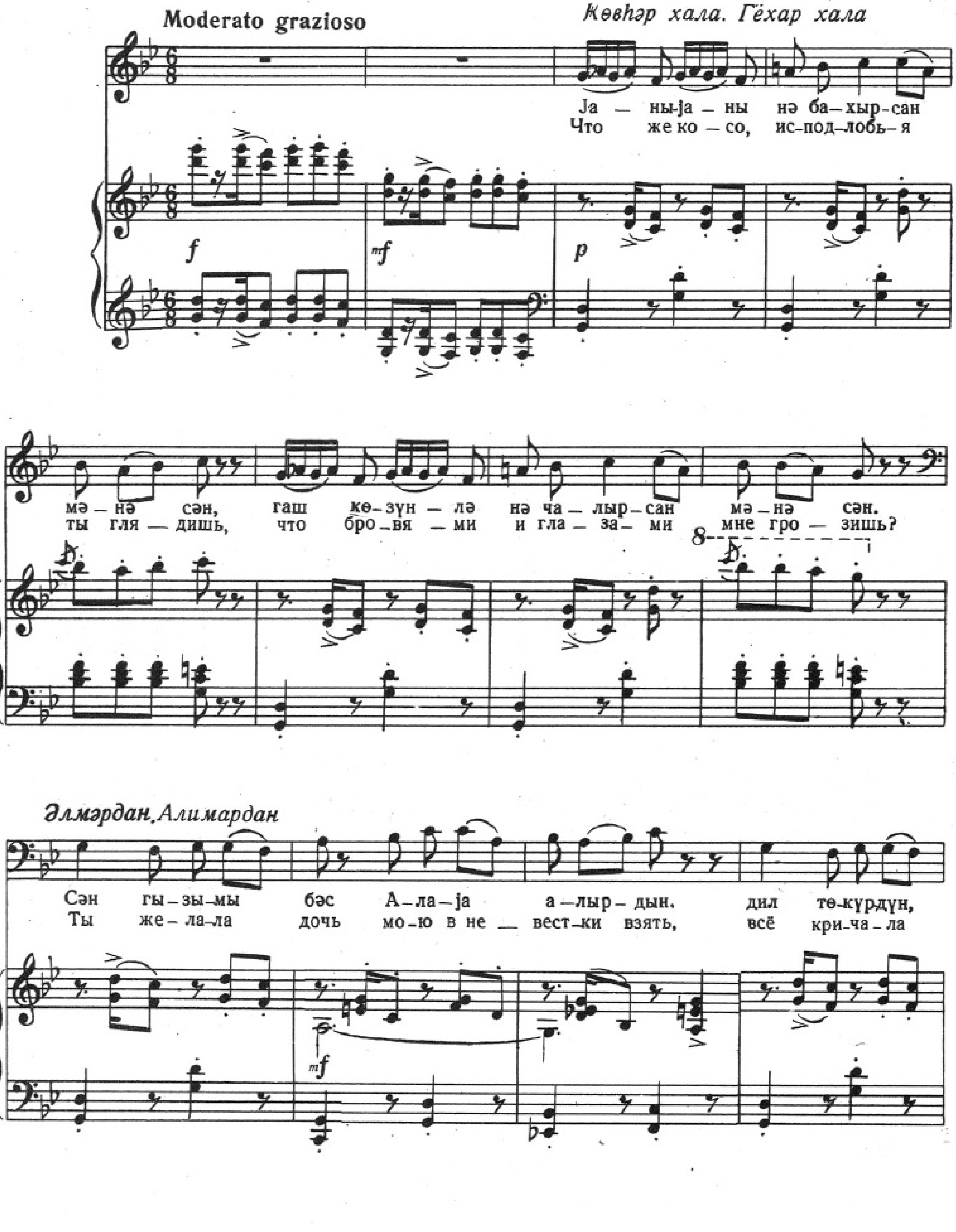

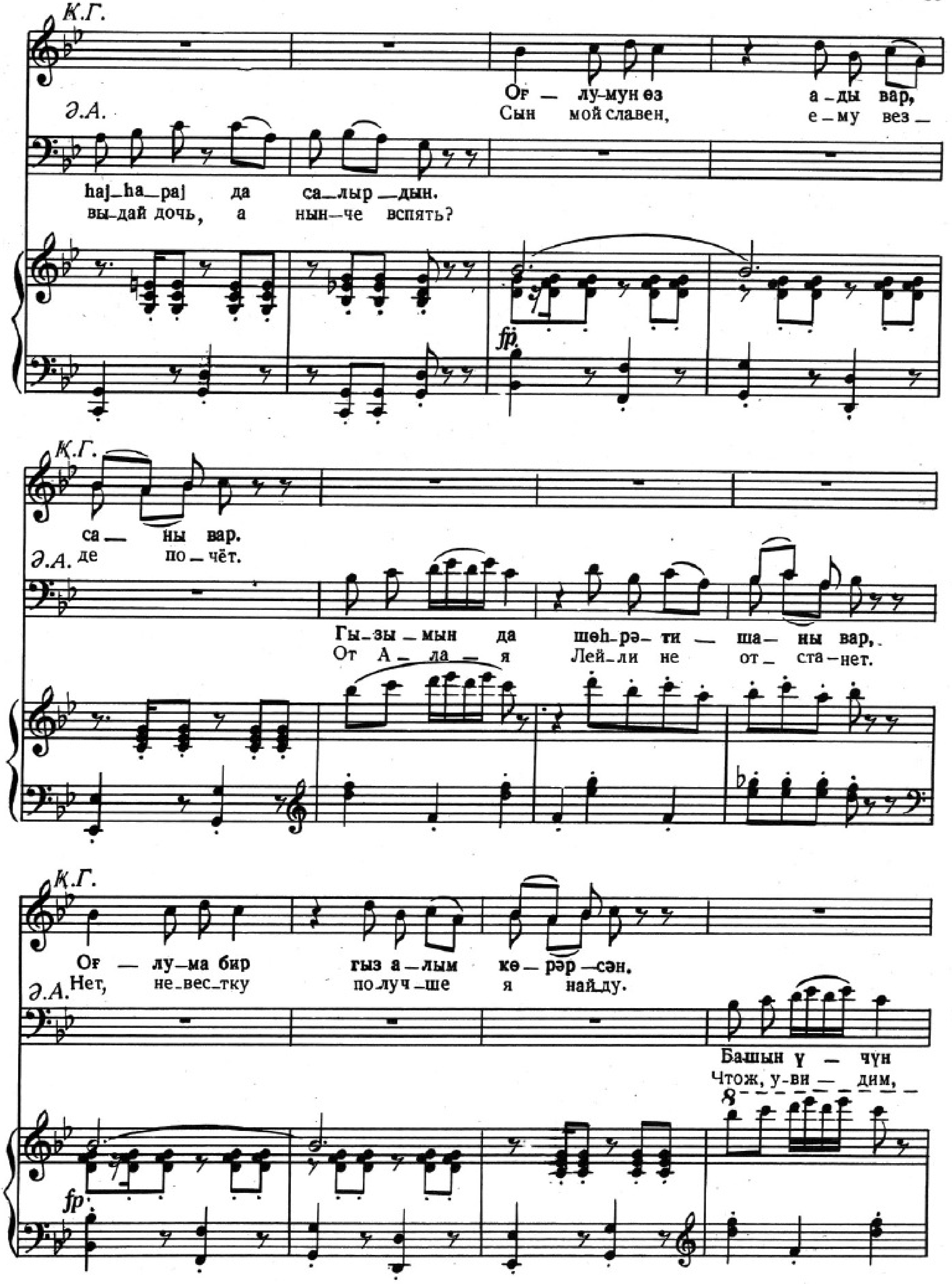
К.Г.
Оғ — лу-мун өз а-ды вар,
Сын мой славен, е-му вез —
Ә.А.
һаj-һаpаj да са-лыр-дын.
вы-дай дочь, а нын-че вспять?
К.Г.
са — ны вар.
Ә.А. де по-чёт.
Гы-зы-мын да шөһ-рә-ти — ша-ны вар,
От А-ла-я Лей-ли не от-ста-нет.
К.Г.
Оғ — лу-ма бир гыз а-лым кө-рәр-сән.
Ә.А. Нет, не-вес-тку по-луч-ше я най-ду.
Башын ү — чүн
Чтож, у-ви — дим,
fp
fp

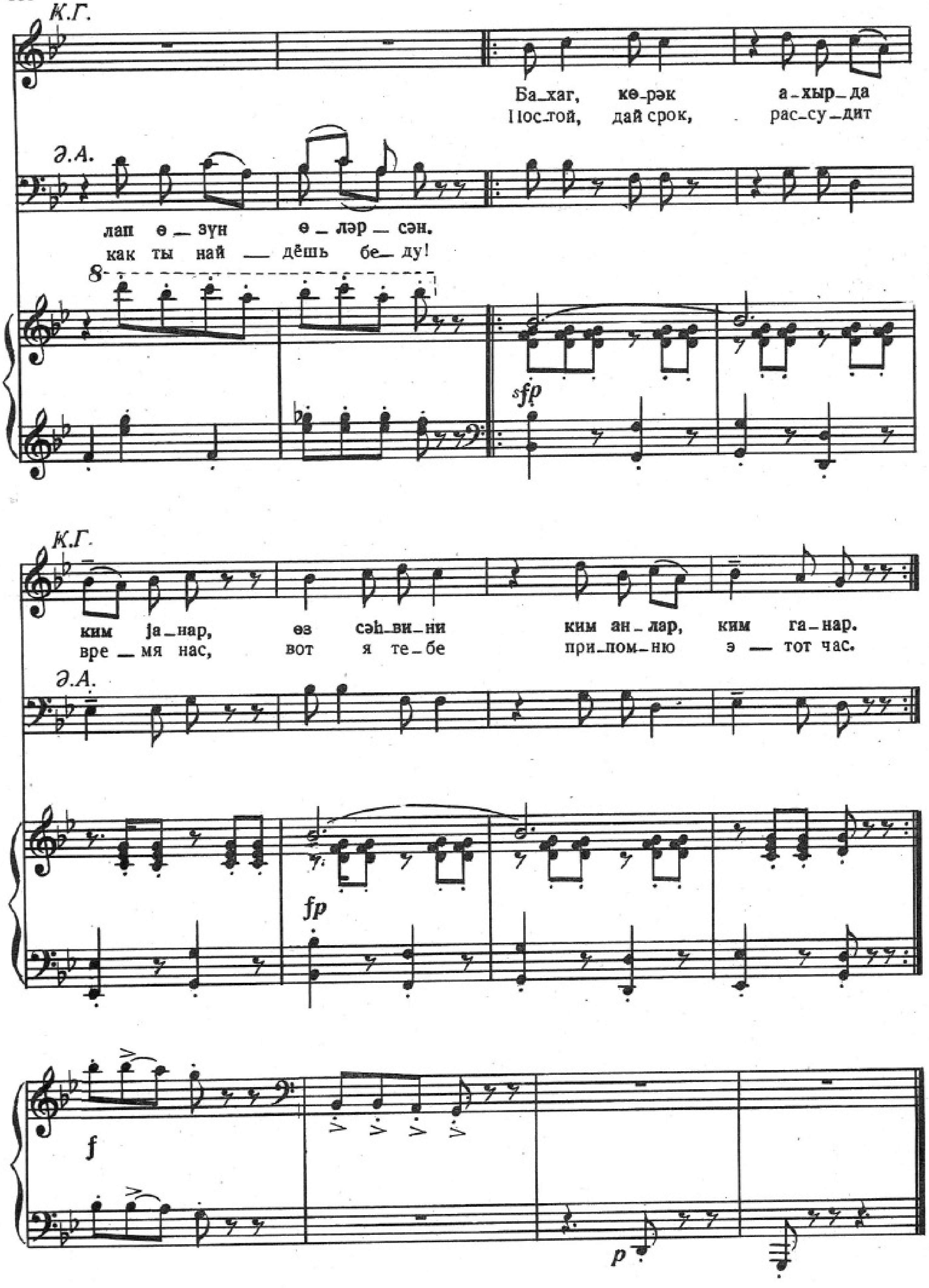
К.Г.
Ба–хаг, көрәк а–хыр–да
Постой, дай срок, рас–су–дит
Ә.А.
лап ө – зүн ө – ләр – сән.
как ты най – дёшь бе–ду!
8
sfp
К.Г.
ким ја–нар, өз сәһ–ви–ни ким ан–лар, ким га–нар.
вре – мя нас, вот я те–бе при–пом–ню э – тот час.
Ә.А.
fp
f
p

ЛЕЈЛИ ВӘ АЛАЈЫН ДУЕТИ № 30 ДУЭТ ЛЕЙЛИ И АЛАЯ

(Мәһәббәт маһнысы) (Песня любви)

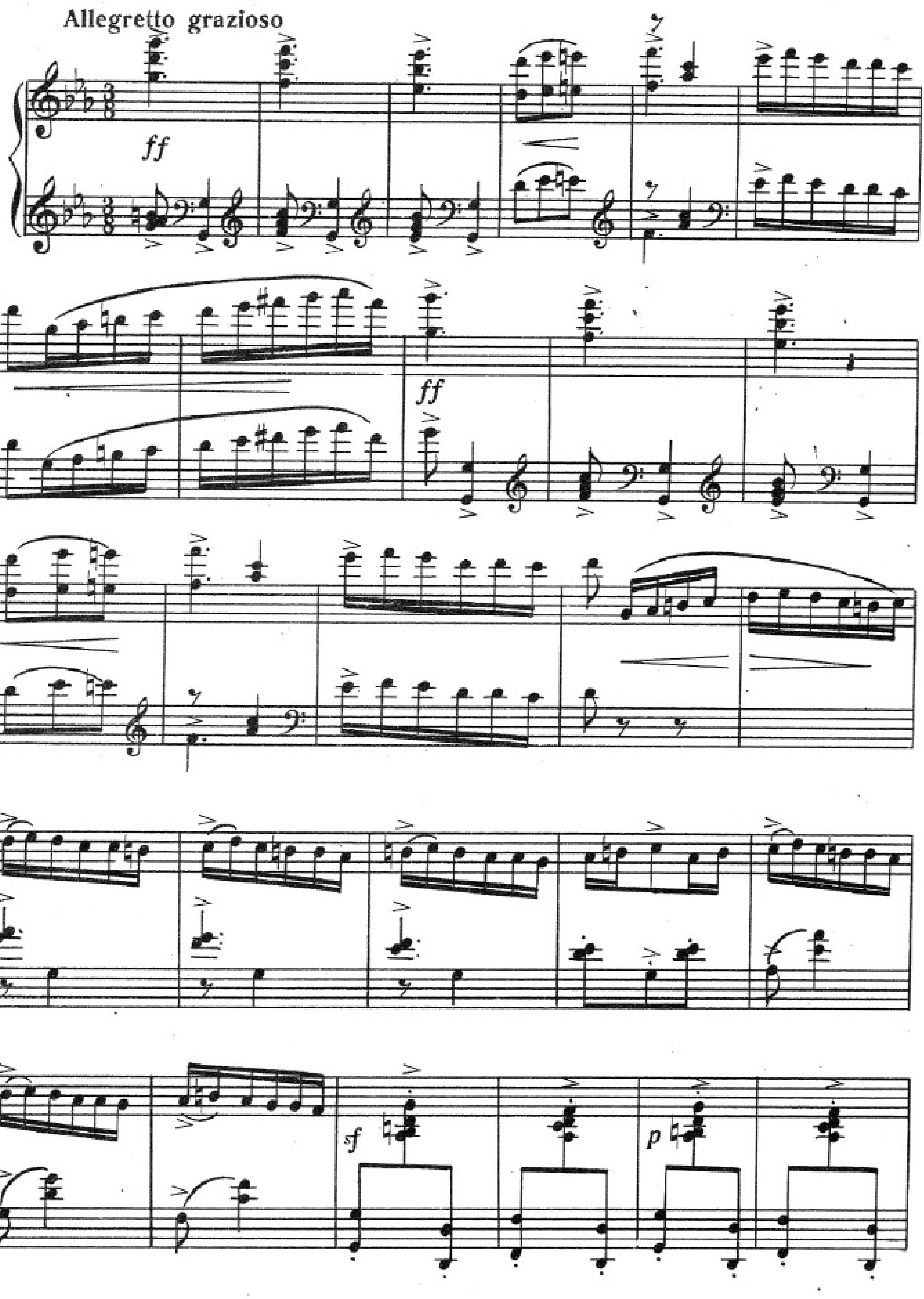

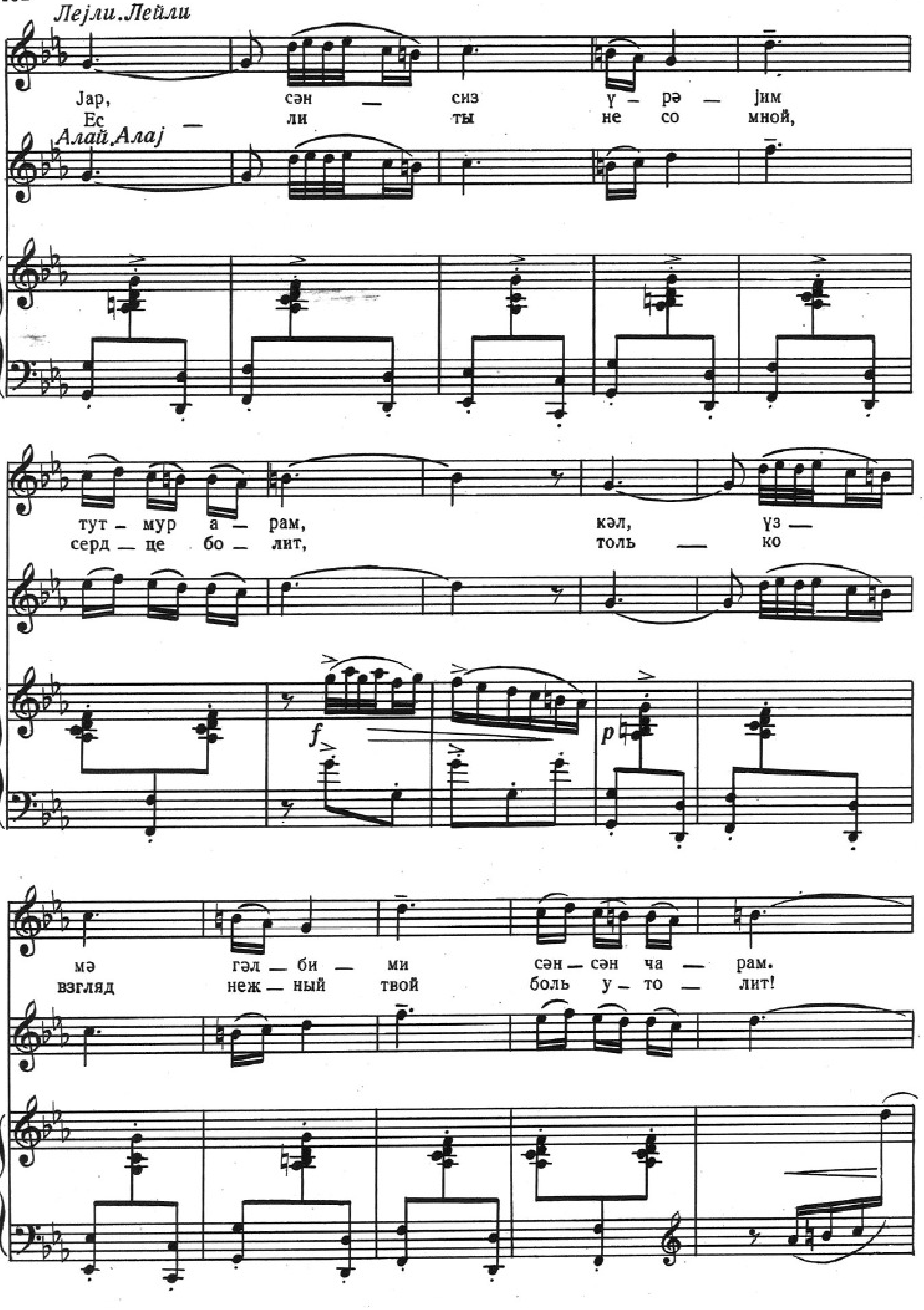
Лејли. Лейли
Јар, сән — сиз ү — рә — јим
Ес — ли ты не со мной,
Алай. Алај
тут — мур а — рам, кәл, үз —
серд — це бо — лит, толь — ко
мә гәл — би — ми сән — сән ча — рам.
взгляд неж — ный твой боль у — то — лит!
f
p

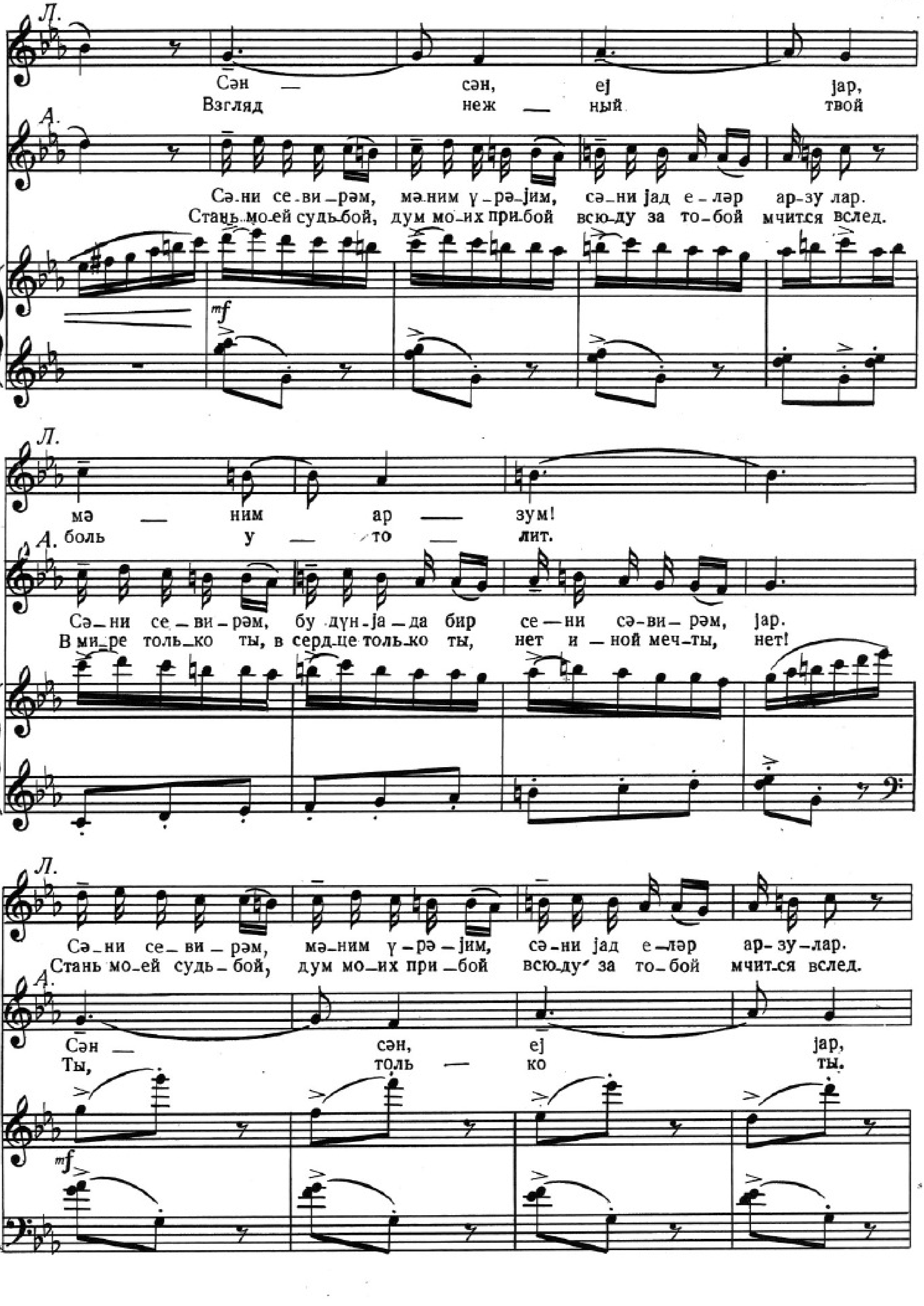
Л.
Сəн — сəн, еј јар,
Взгляд неж — ный твой
А.
Сə-ни се-ви-рəм, мə-ним ү-рə-јим, сə-ни јад е-лəр ар-зу-лар.
Стань мо-ей судь-бой, дум мо-их при-бой всю-ду за то-бой мчит-ся вслед.
mf
Л.
мə — ним ар — зум!
боль у — то — лит.
А.
Сə-ни се-ви-рəм, бу дүн-ја-да бир се-ни сə-ви-рəм, јар.
В ми-ре толь-ко ты, в серд-це толь-ко ты, нет и-ной меч-ты, нет!
Л.
Сə-ни се-ви-рəм, мə-ним ү-рə-јим, сə-ни јад е-лəр ар-зу-лар.
Стань мо-ей судь-бой, дум мо-их при-бой всю-ду за то-бой мчит-ся вслед.
А.
Сəн — сəн, еј јар,
Ты, толь — ко ты.
mf

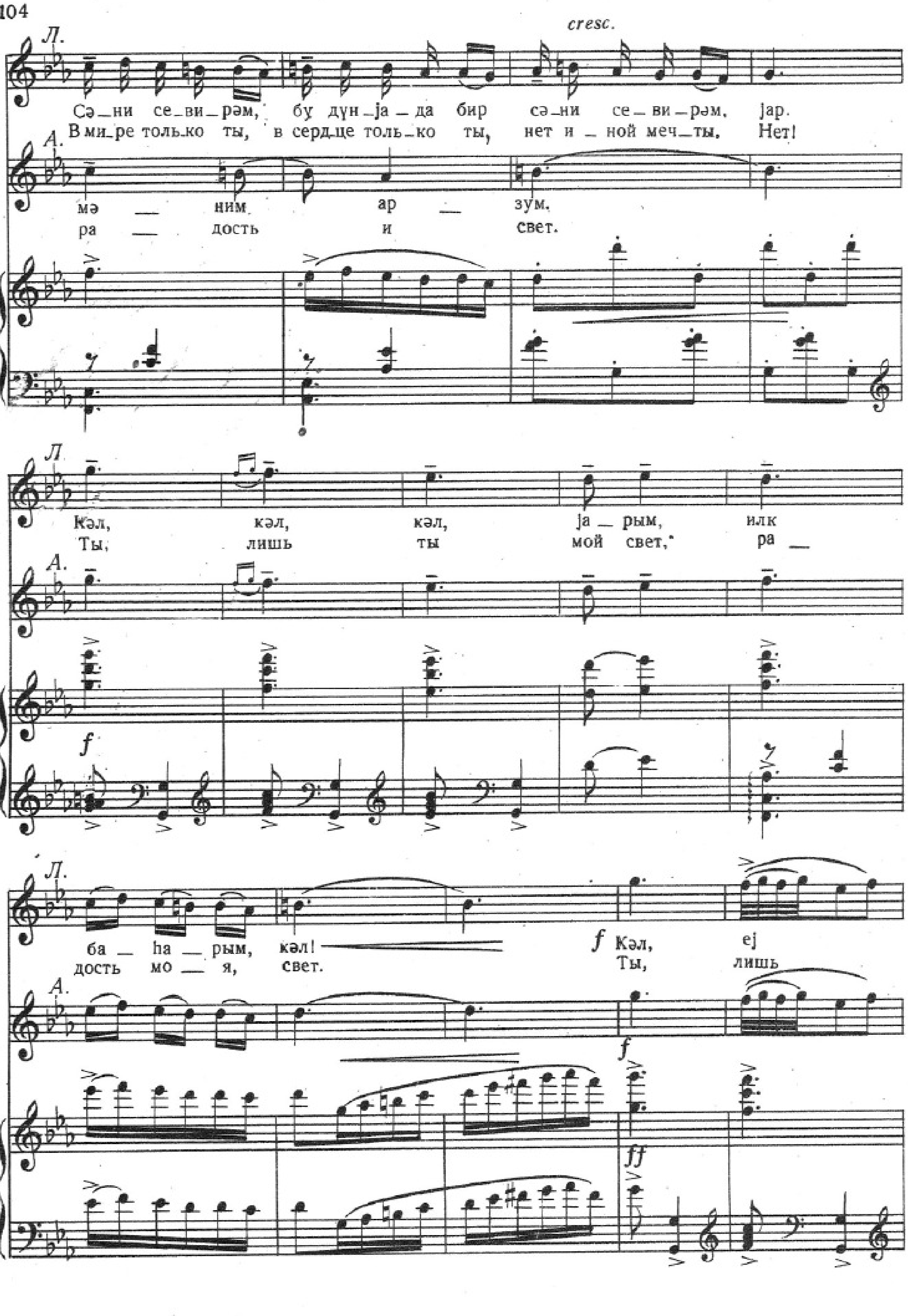
cresc.
Л.
Сә_ни се_ви_рәм, бу дүн_ја_да бир сә_ни се_ви_рәм, јар.
В ми_ре толь_ко ты, в серд_це толь_ко ты, нет и_ной меч_ты. Нет!
А.
мә_ним ар_зум.
ра_дость и свет.
Л.
Кәл, кәл, кәл, ја_рым, илк
Ты, лишь ты мой свет, ра_
А.
f
Л.
ба_һа_рым, кәл!
дость мо_я, свет.
f Кәл, еј
Ты, лишь
А.
f
ff

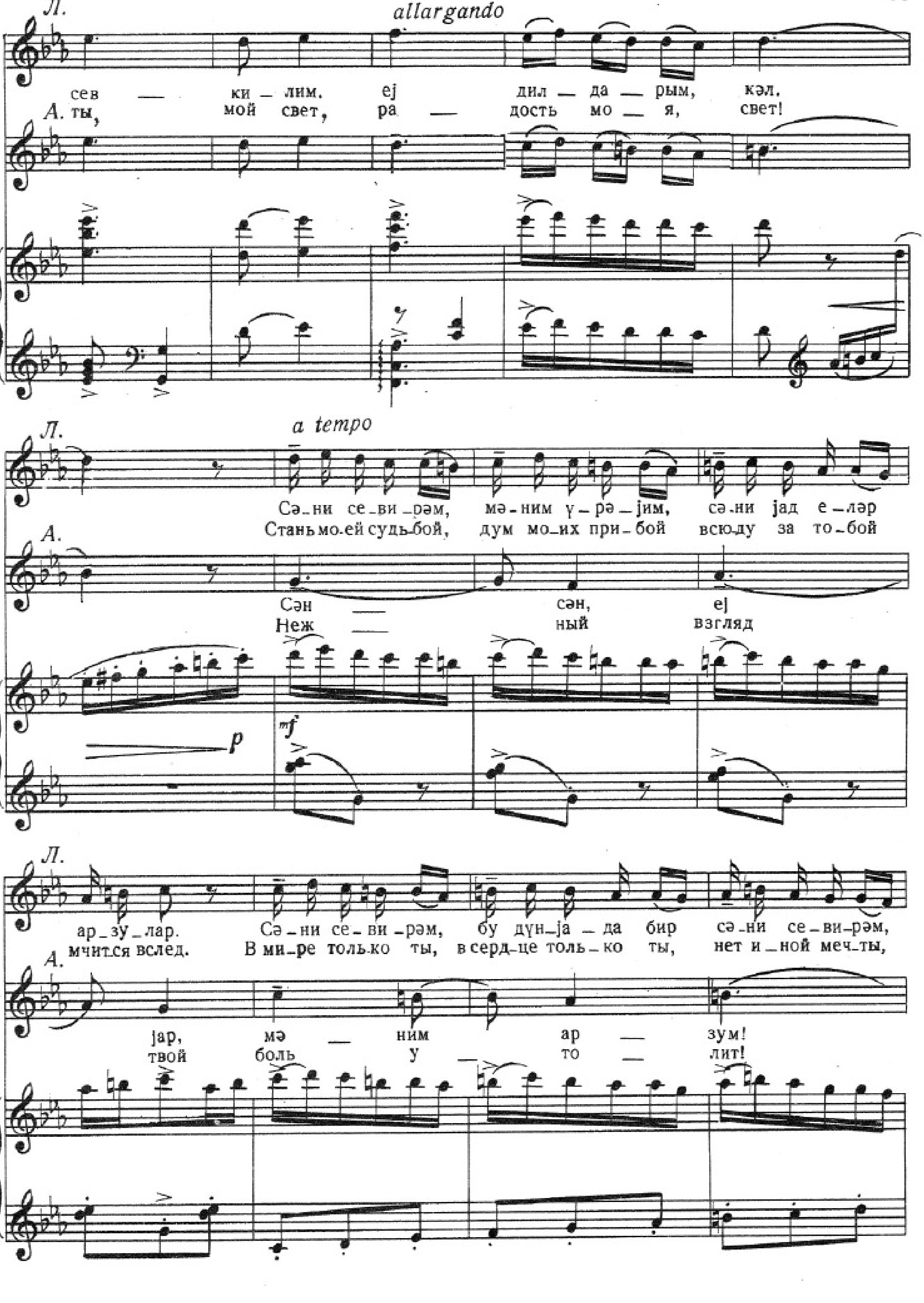
Л.
allargando
сев — ки_лим. еј дил_да_рым, кәл.
А. ты, мой свет, ра — дость мо_я, свет!
Л.
a tempo
Сә_ни се_ви_рәм, мә_ним үрә_јим, сә_ни јад е_ләр
Стань мо_ей судь_бой, дум мо_их при_бой всю_ду за то_бой
А.
Сән — сән, еј
Неж — ный взгляд
Л.
ар_зу_лар. Сә_ни се_ви_рәм, бу дүн_ја_да бир сә_ни се_ви_рәм,
мчит_ся вслед. В ми_ре толь_ко ты, в серд_це толь_ко ты, нет и_ной меч_ты,
А.
јар, мә — ним ар — зум!
твой боль у — то — лит!

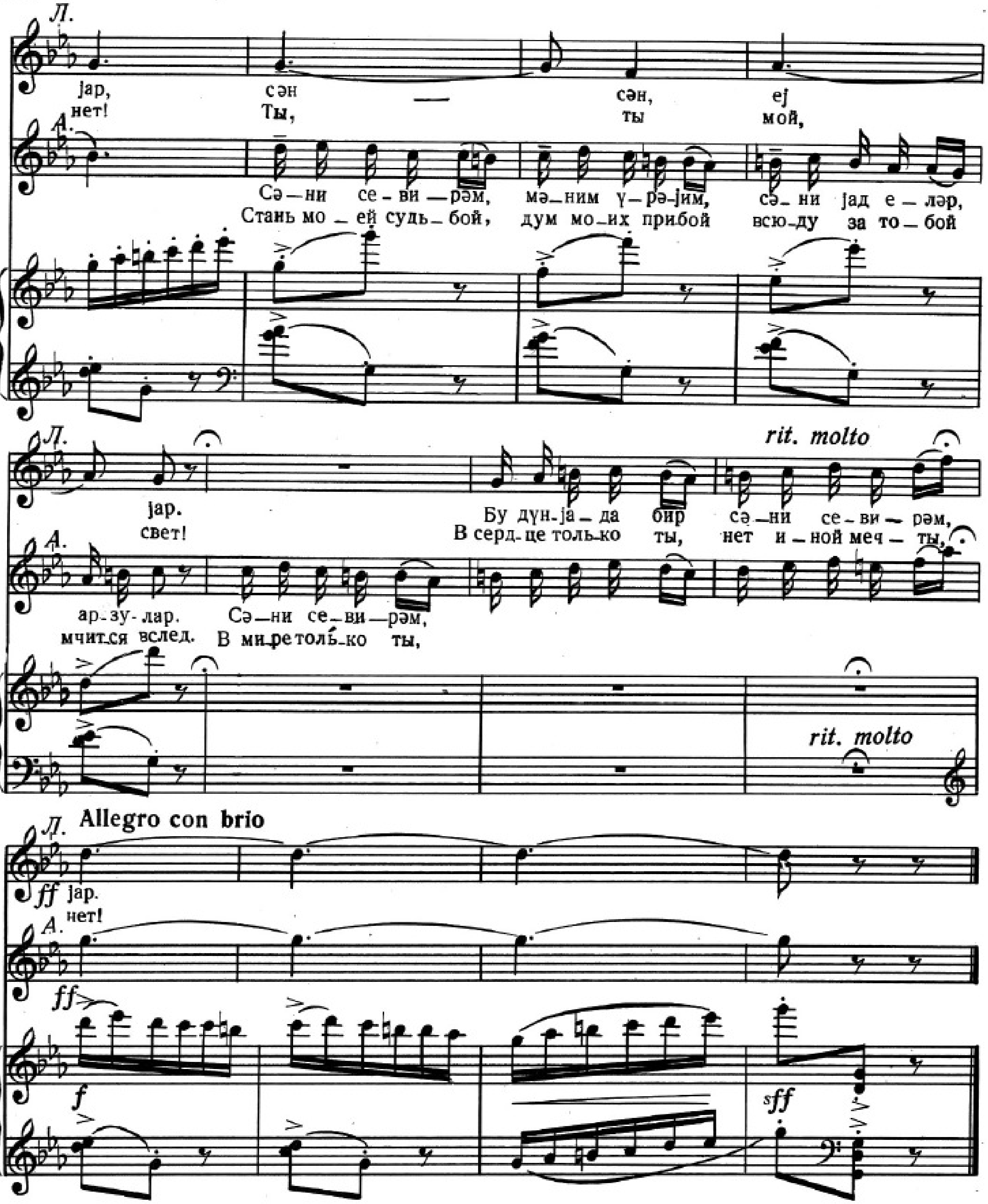

№ 31

Салјански. Сальянский

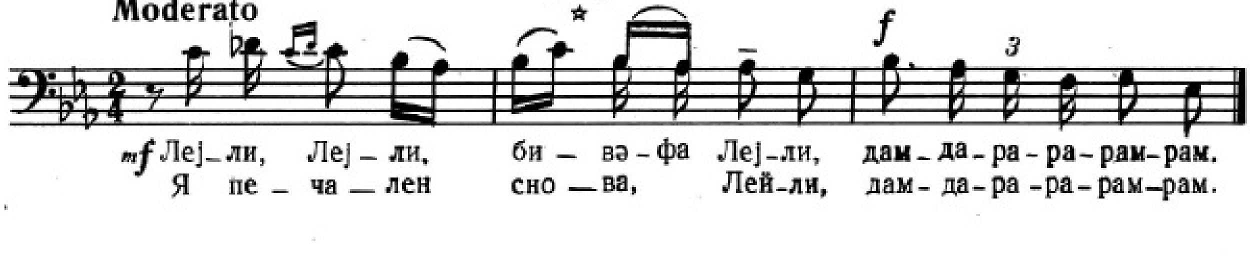

СӘҺНӘ
(Лејли, Алај вә гонаглар)

№ 32

СЦЕНА
(Лейли, Алай и гости)

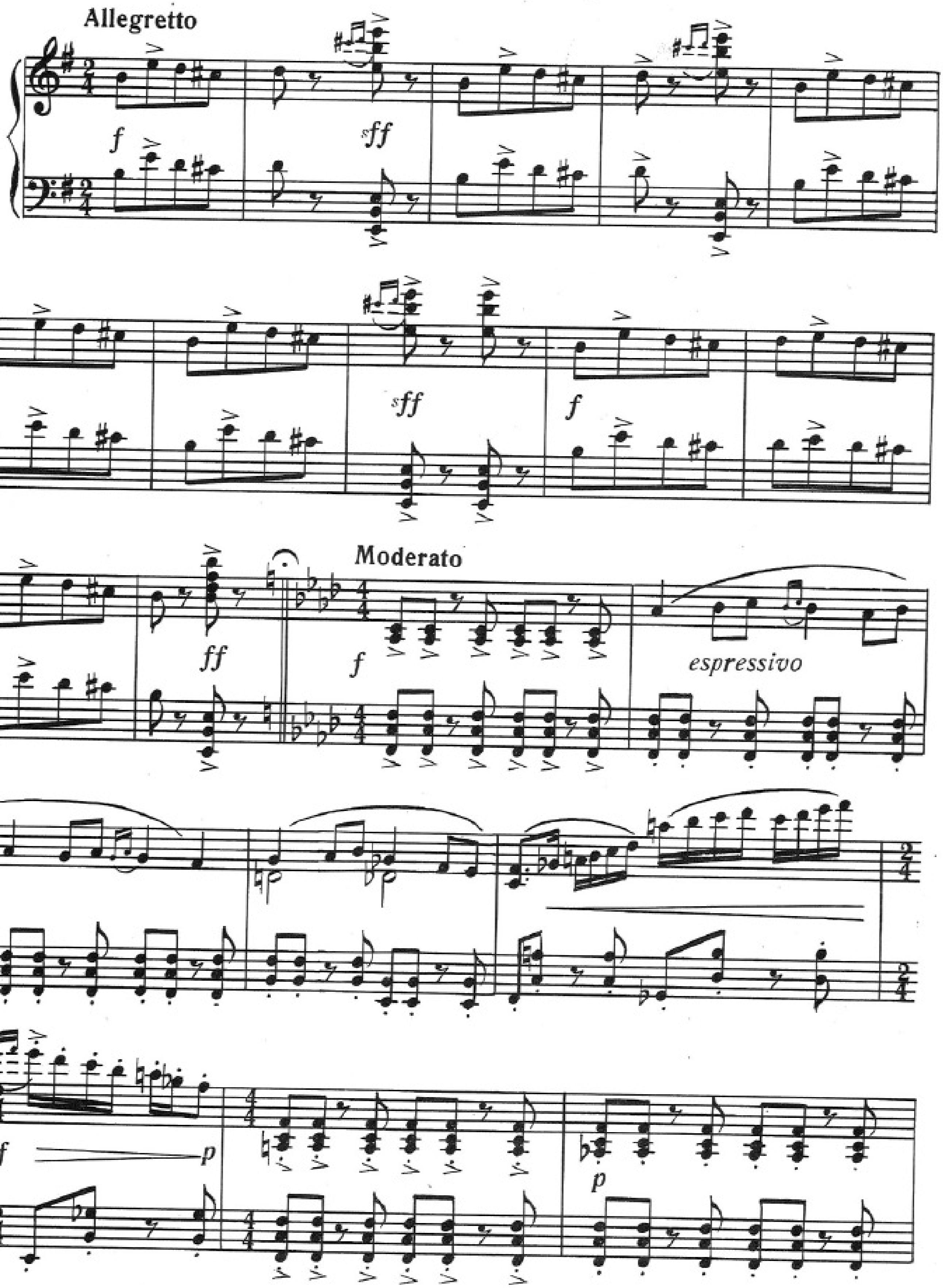

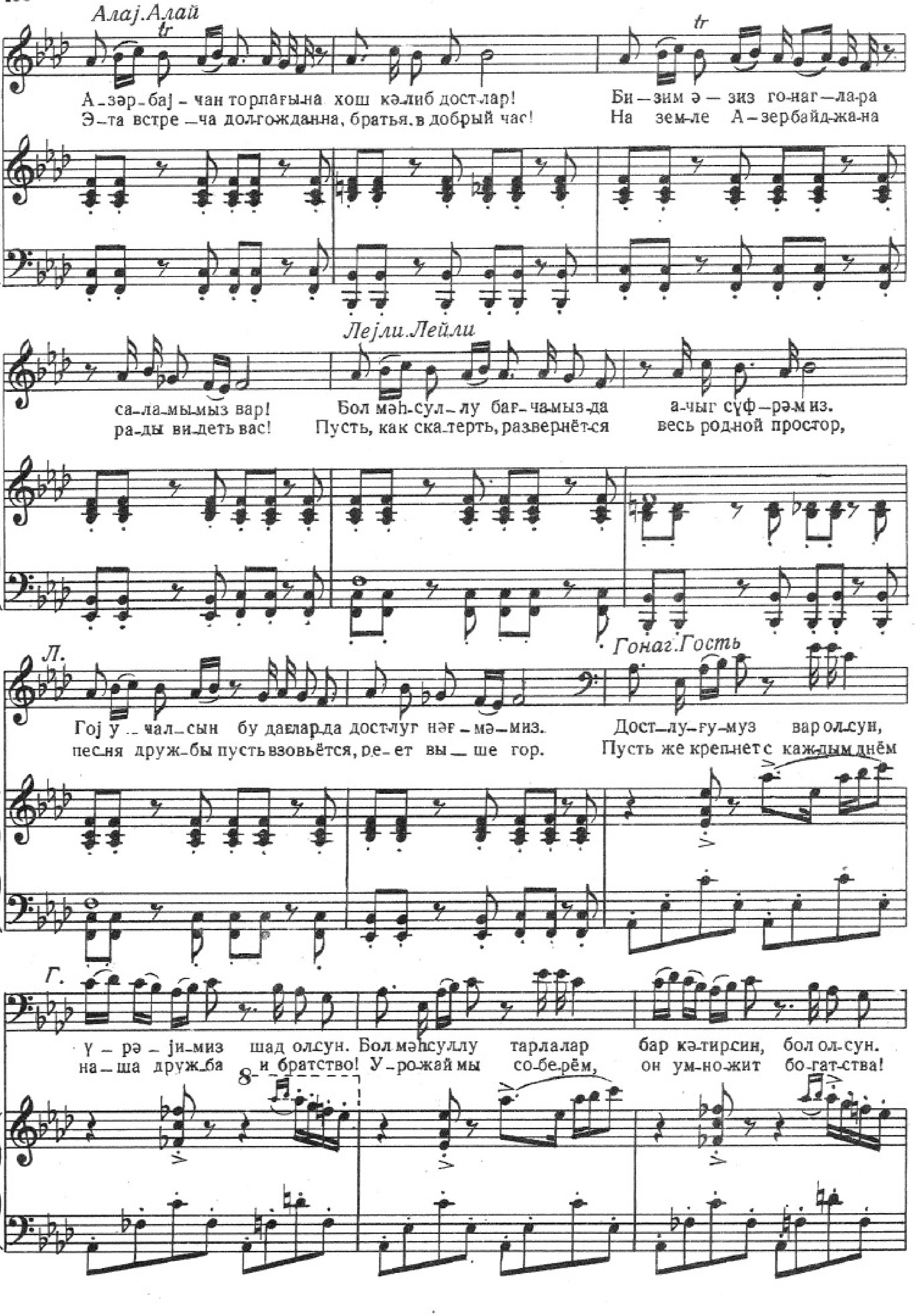
Алаj.Алай
А-зәр-баj-чан торпағына хош кәлиб дост-лар!
Э-та встре-ча дол-гожданна, братья, в добрый час!
Би-зим ә-зиз го-наг-ла-ра
На зем-ле А-зербайд-жа-на
са-ла-мы-мыз вар!
ра-ды ви-деть вас!
Лејли.Лейли
Бол мәһ-сул-лу бағ-ча-мыз-да
Пусть, как ска-терть, развернёт-ся
а-чыг суф-рә-миз.
весь родной простор,
Л.
Гоj у-чал-сын бу дағлар-да дост-луг нәғ-мә-миз.
пес-ня друж-бы пусть взовьётся, ре-ет вы-ше гор.
Гонаг.Гость
Дост-лу-ғу-муз вар ол-сун,
Пусть же креп-нет с каж-дым днём
Г.
ү-рә-јі-миз шад ол-сун. Бол мәһсуллу тарлалар бар кә-тир-син, бол ол-сун.
на-ша друж-ба и братство! У-ро-жай мы со-бе-рём, он ум-но-жит бо-гат-ства!

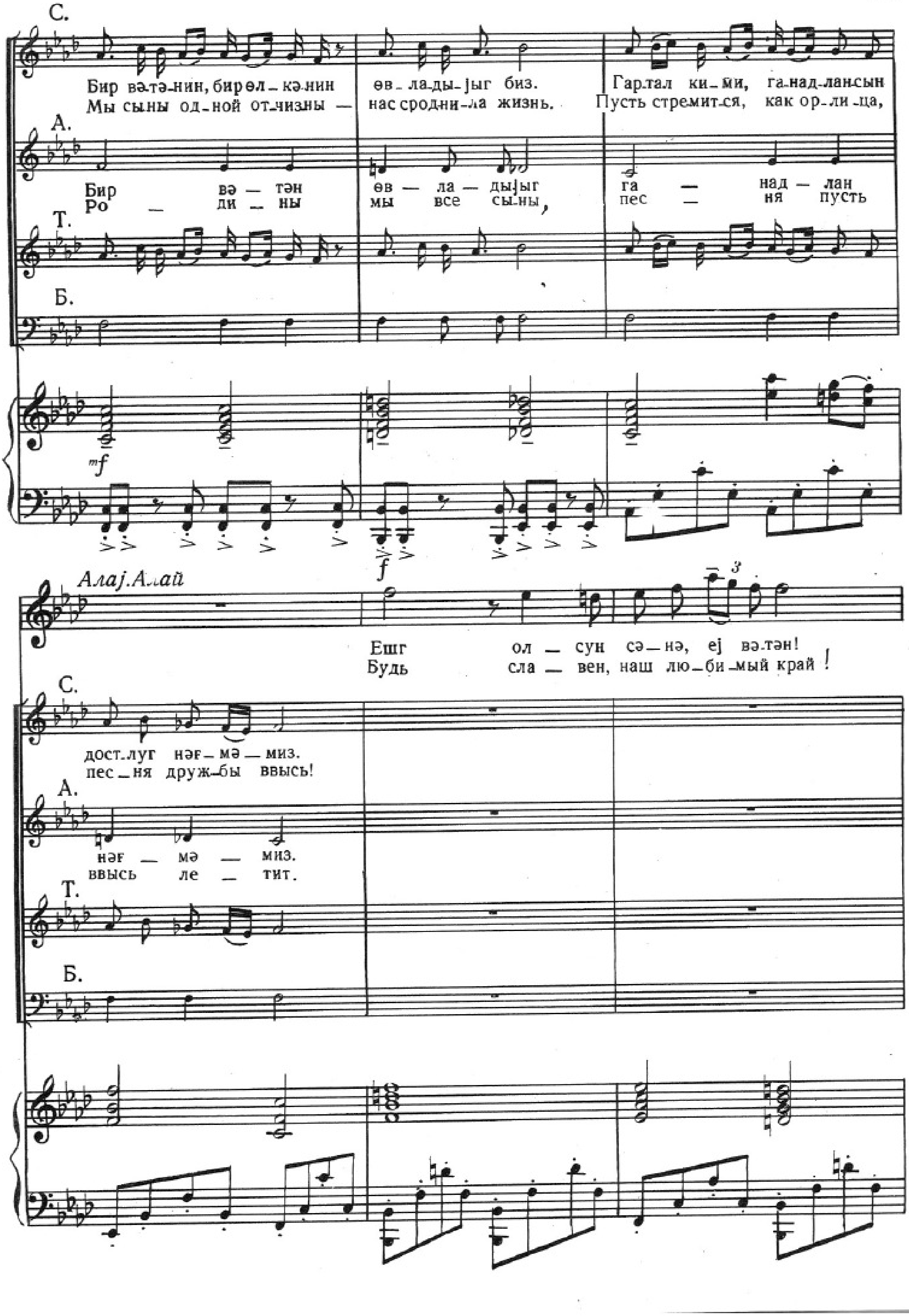
С.
Бир вәтәнин, бир әлкәнин өвладыјыг биз. Гартал кими, ганадлансын
Мы сыны одной отчизны — нас сроднила жизнь. Пусть стремится, как орлица,
А.
Бир вәтән өвладыјыг ганадлан
Родины мы все сыны, песня пусть
Т.
Б.
mf
f
Алај.Алай
Ешг олсун сәнә, еј вәтән!
Будь славен, наш любимый край!
С.
достлуг нәғмәмиз.
песня дружбы ввысь!
А.
нәғмәмиз.
ввысь летит.
Т.
Б.

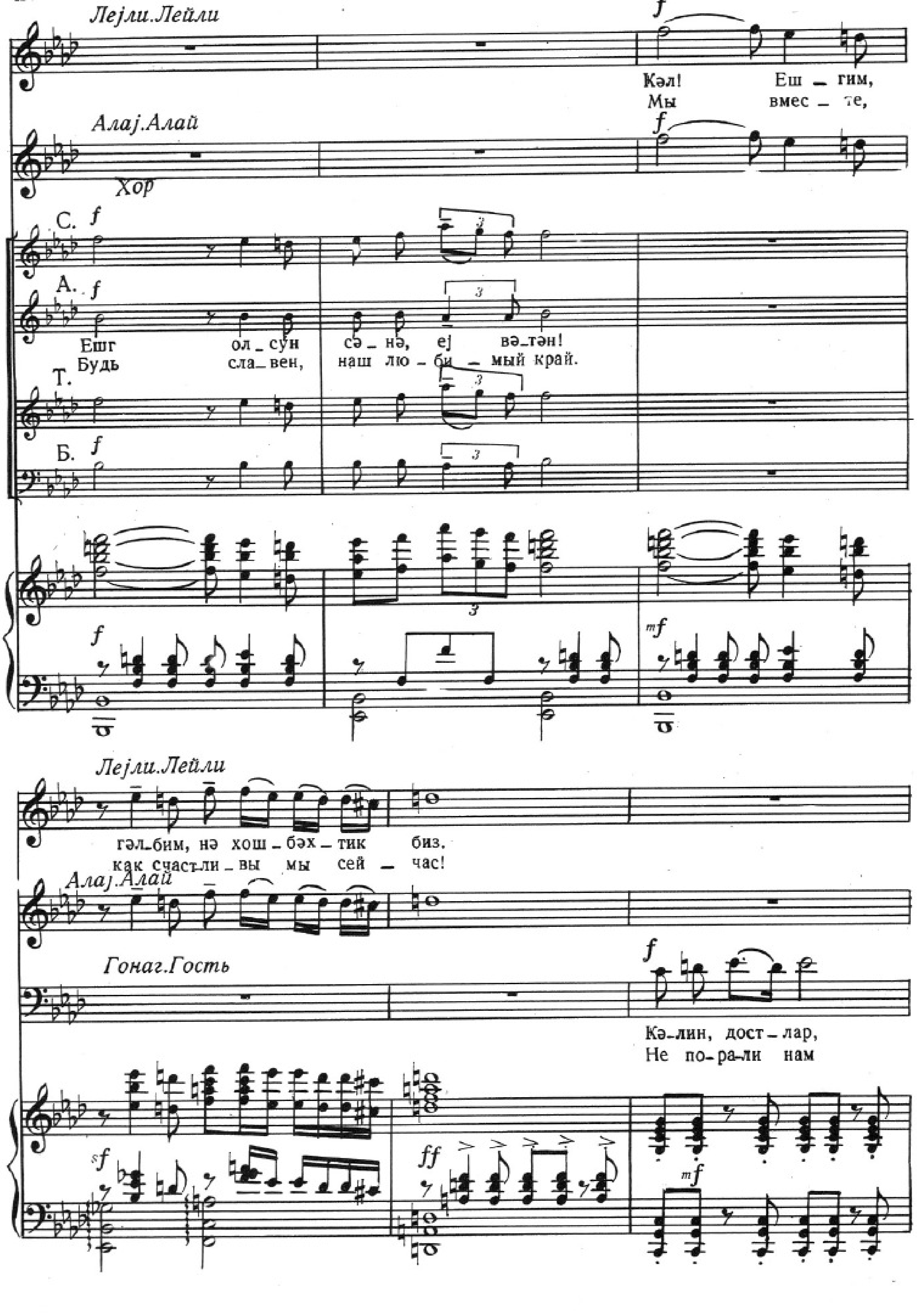
Лејли. Лейли
Кәл! Еш – гим,
Мы вмес – те,
Алај. Алай
Хор
С.
А.
Ешг ол – сун сә – нә, еј вә – тән!
Будь сла – вен, наш лю – би – мый край.
Т.
Б.
Лејли. Лейли
гәл – бим, нә хош – бәх – тик биз.
как счаст – ли – вы мы сей – час!
Алај. Алай
Гонаг. Гость
Кә – лин, дост – лар,
Не по – ра – ли нам

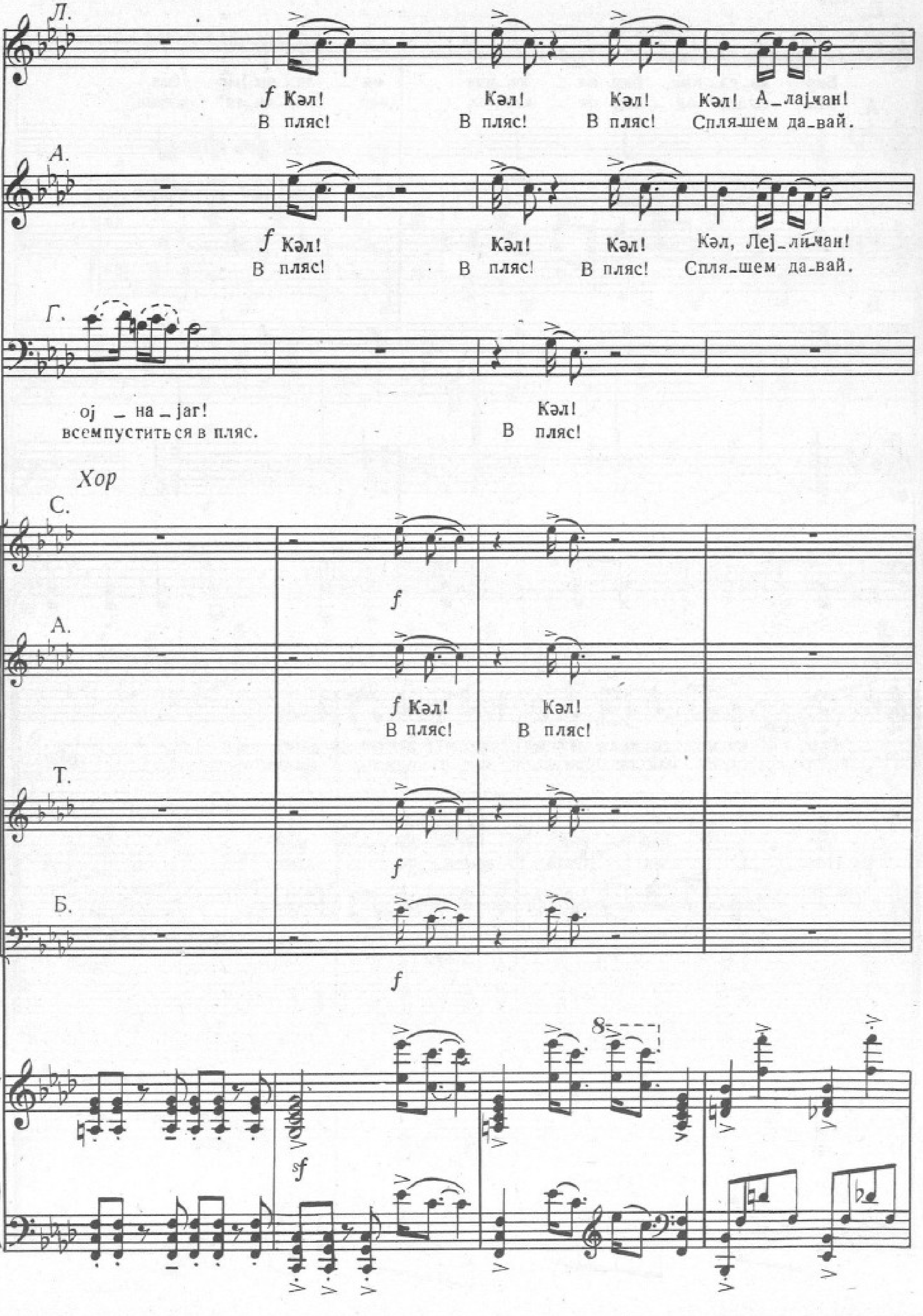
Л.
f Кәл! Кәл! Кәл! Кәл! А_лаjчан!
В пляс! В пляс! В пляс! Спля_шем да_вай.
А.
f Кәл! Кәл! Кәл! Кәл, Леj_ли_чан!
В пляс! В пляс! В пляс! Спля_шем да_вай.
Г.
оj _ на _ jаг!
всем пуститься в пляс.
Кәл!
В пляс!
Хор
С.
f
А.
f Кәл! Кәл!
В пляс! В пляс!
Т.
f
Б.
f
sf
8

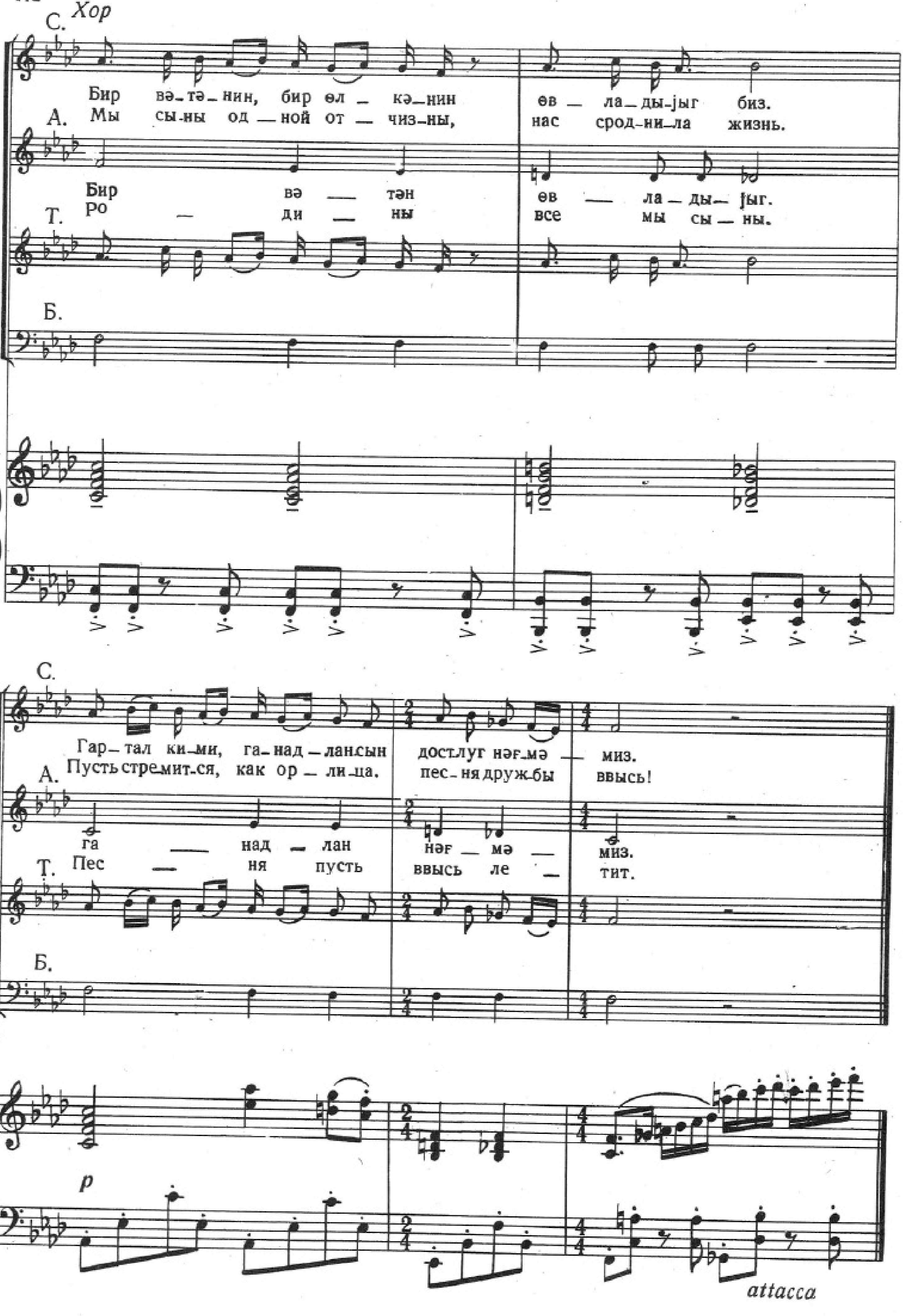
Хор
С.
Бир вә–тә–нин, бир өл – кә–нин өв – ла–ды–јыг биз.
А.
Мы сы–ны од – ной от – чиз–ны, нас срод–ни–ла жизнь.
Бир вә — тән өв — ла–ды–јыг.
Т.
Ро — ди — ны все мы сы – ны.
Б.
С.
Гар–тал ки–ми, га–над–лансын достлуг нәғ–мә – миз.
А.
Пусть стре–мит–ся, как ор – ли–ца, пес–ня друж–бы ввысь!
га — над – лан нәғ – мә — миз.
Т.
Пес — ня пусть ввысь ле — тит.
Б.
p
attacca

МОЛДАВ РӘГСИ № 33 МОЛДАВСКИЙ ТАНЕЦ

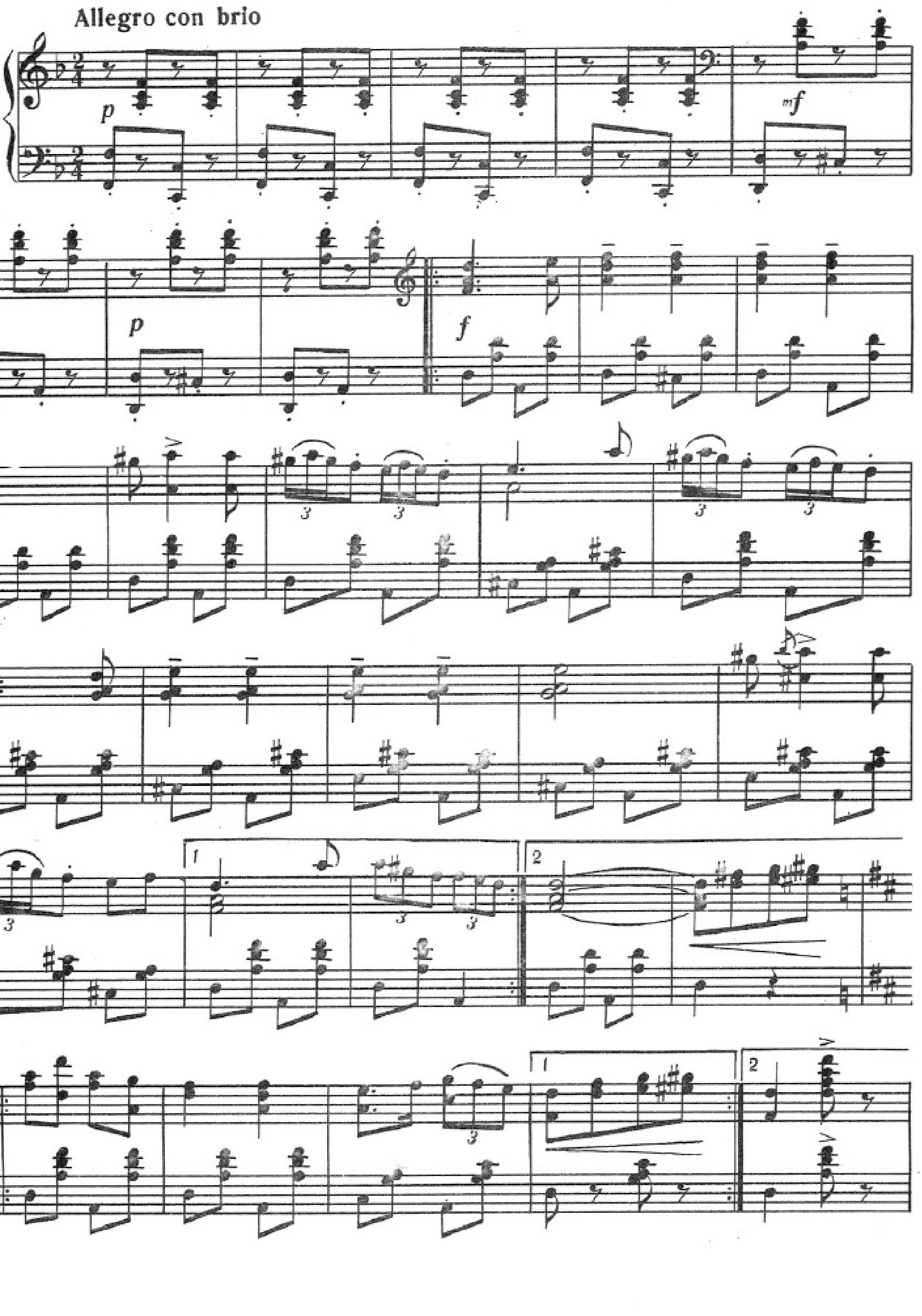

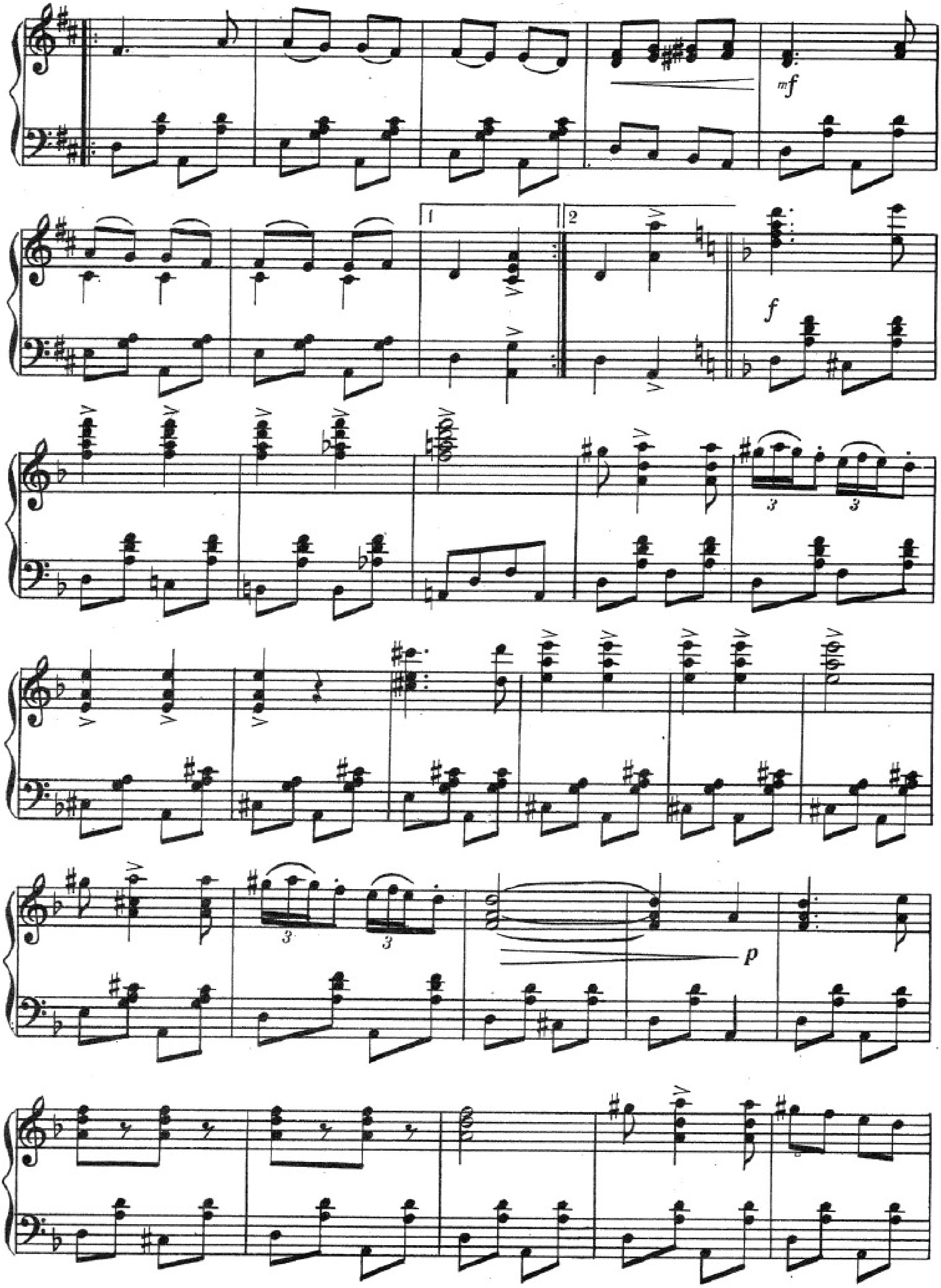
mf
1
2
f
p

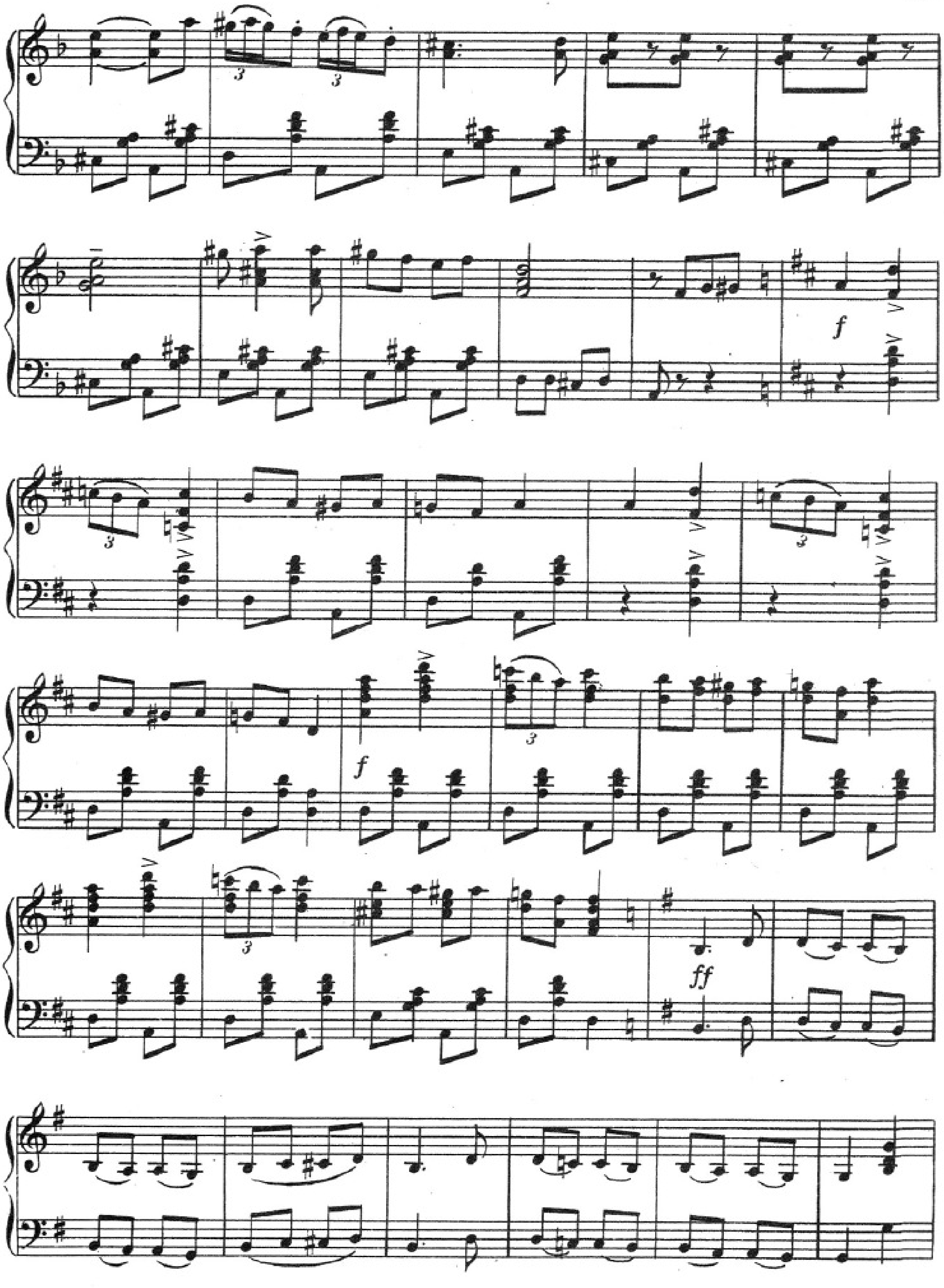
f
f
ff

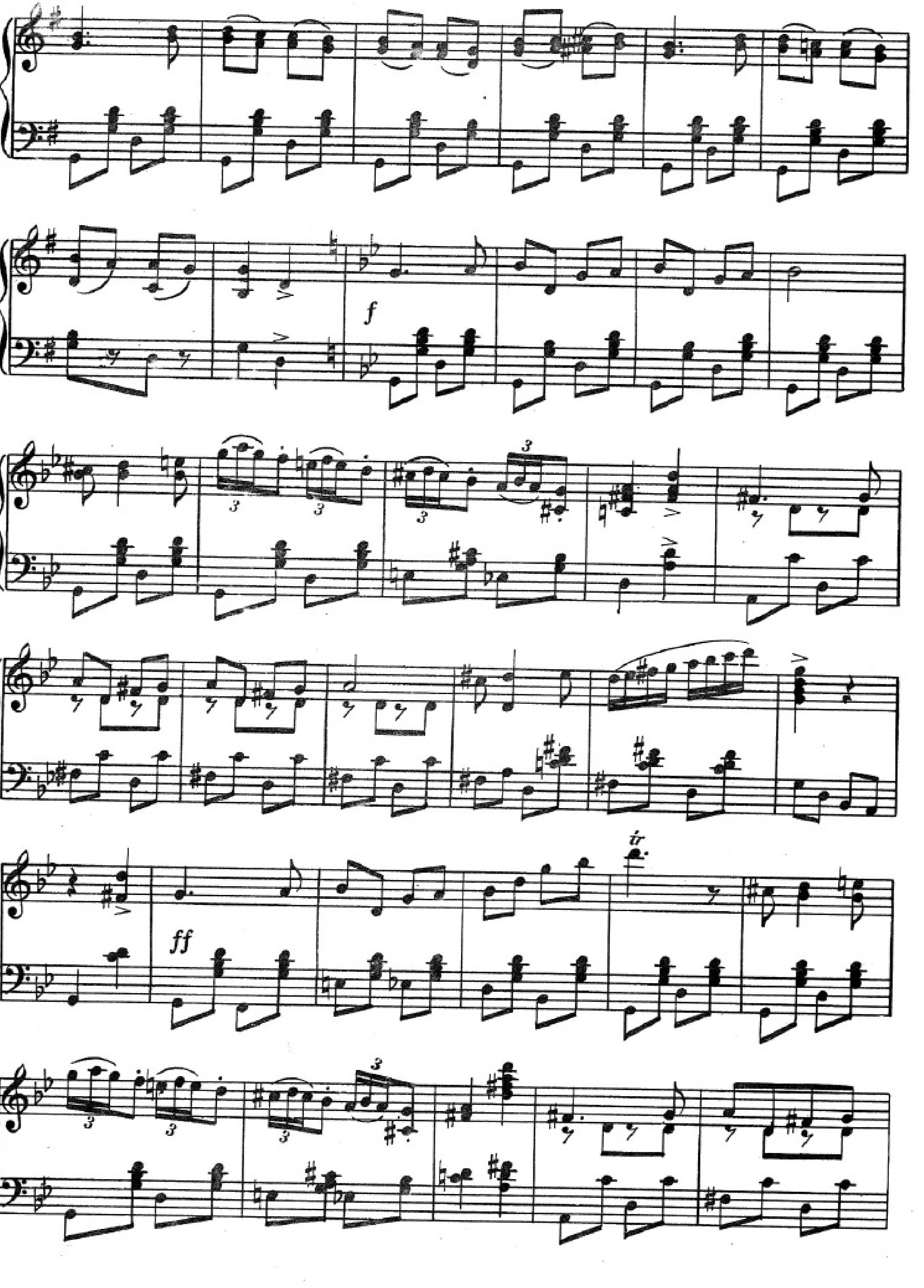
f
ff
tr

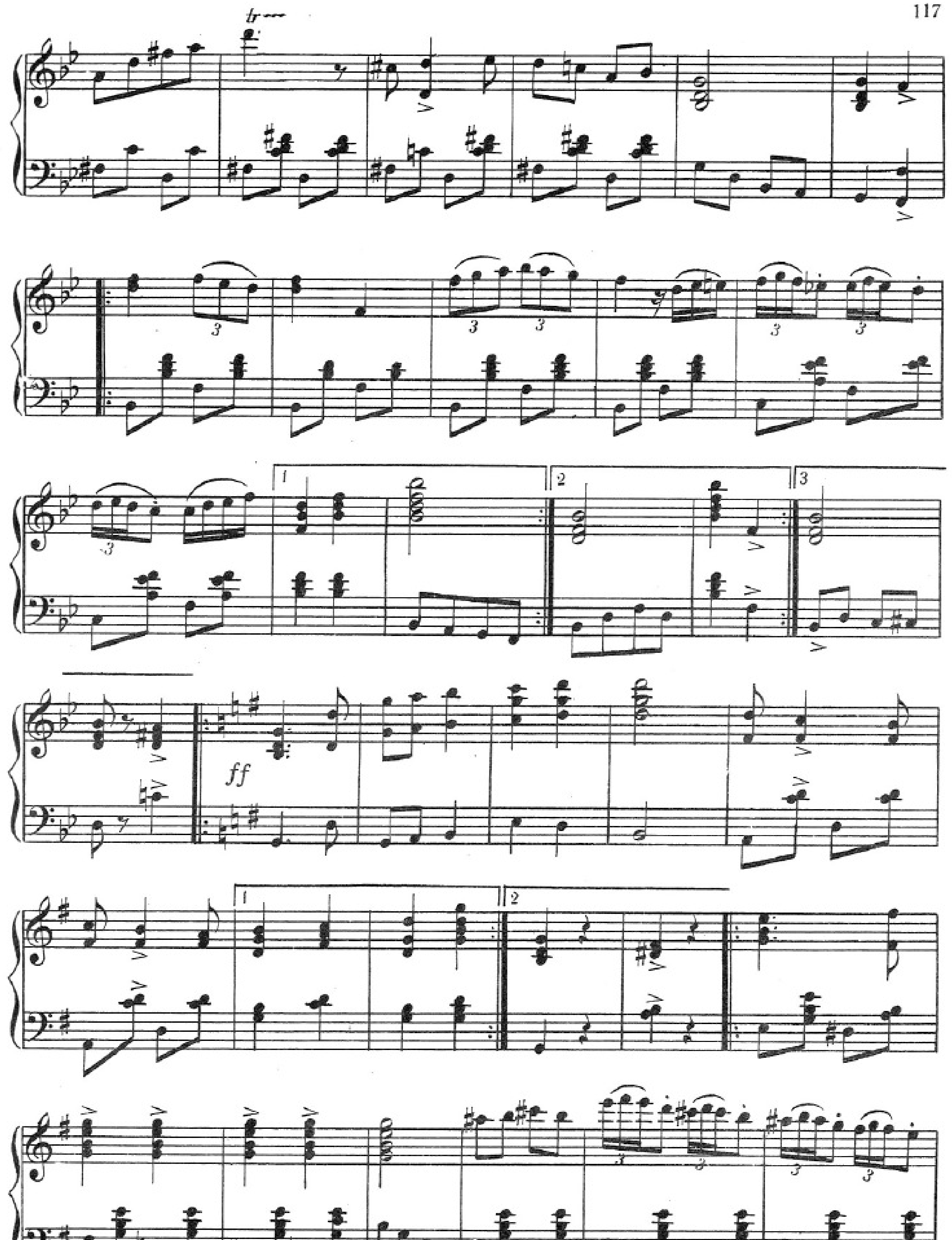
tr
ff

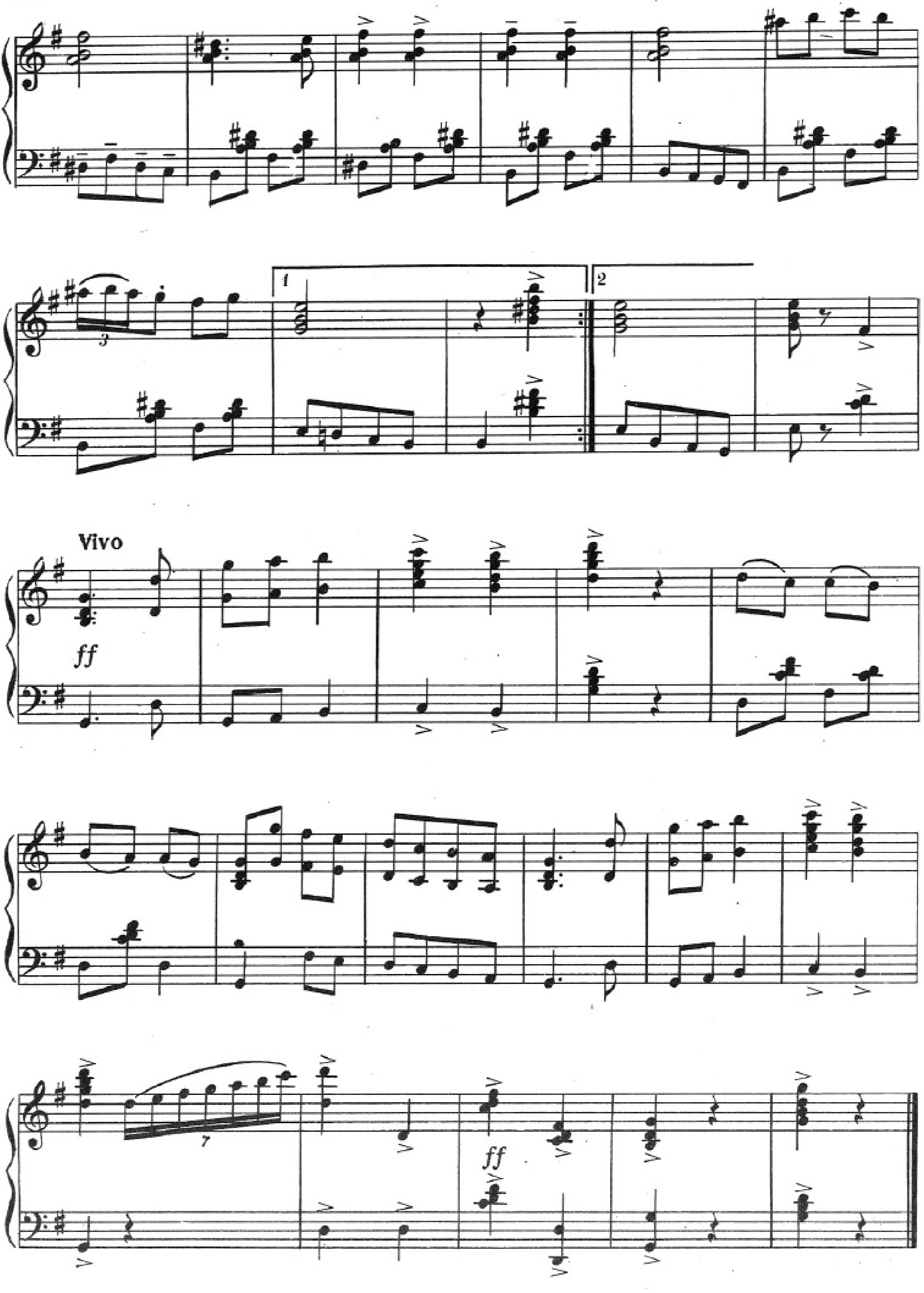
Vivo
ff
ff

№ 34 ФИНАЛ

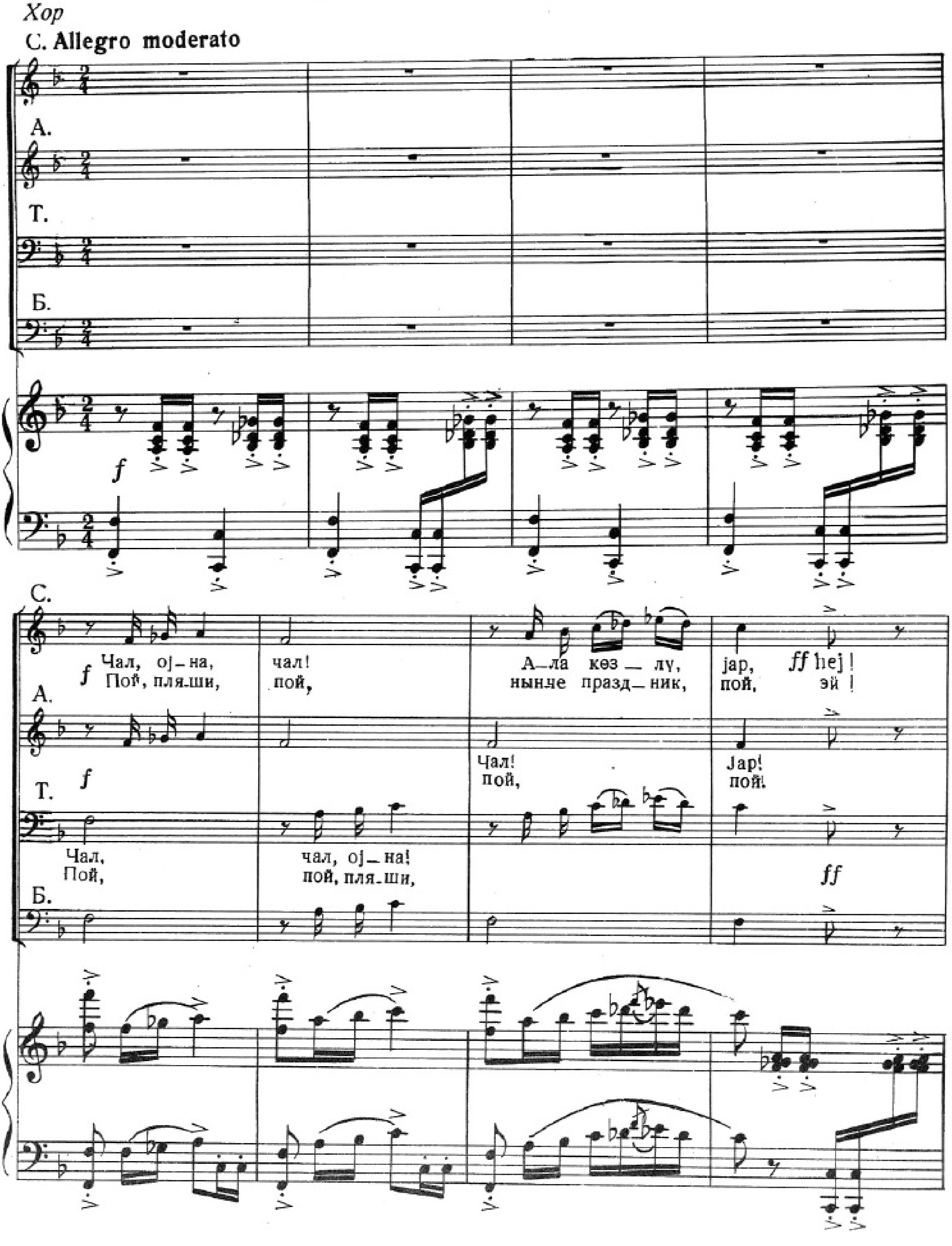
Хор
С. Allegro moderato
А.
Т.
Б.
f
Чал, oj–на, чал! А–ла кøз–лу, jap, ff hej!
Пой, пля–ши, пой, нынче празд–ник, пой, эй!
Чал! Jap!
пой, пой!
Чал, чал, oj–на!
Пой, пой, пля–ши,
ff

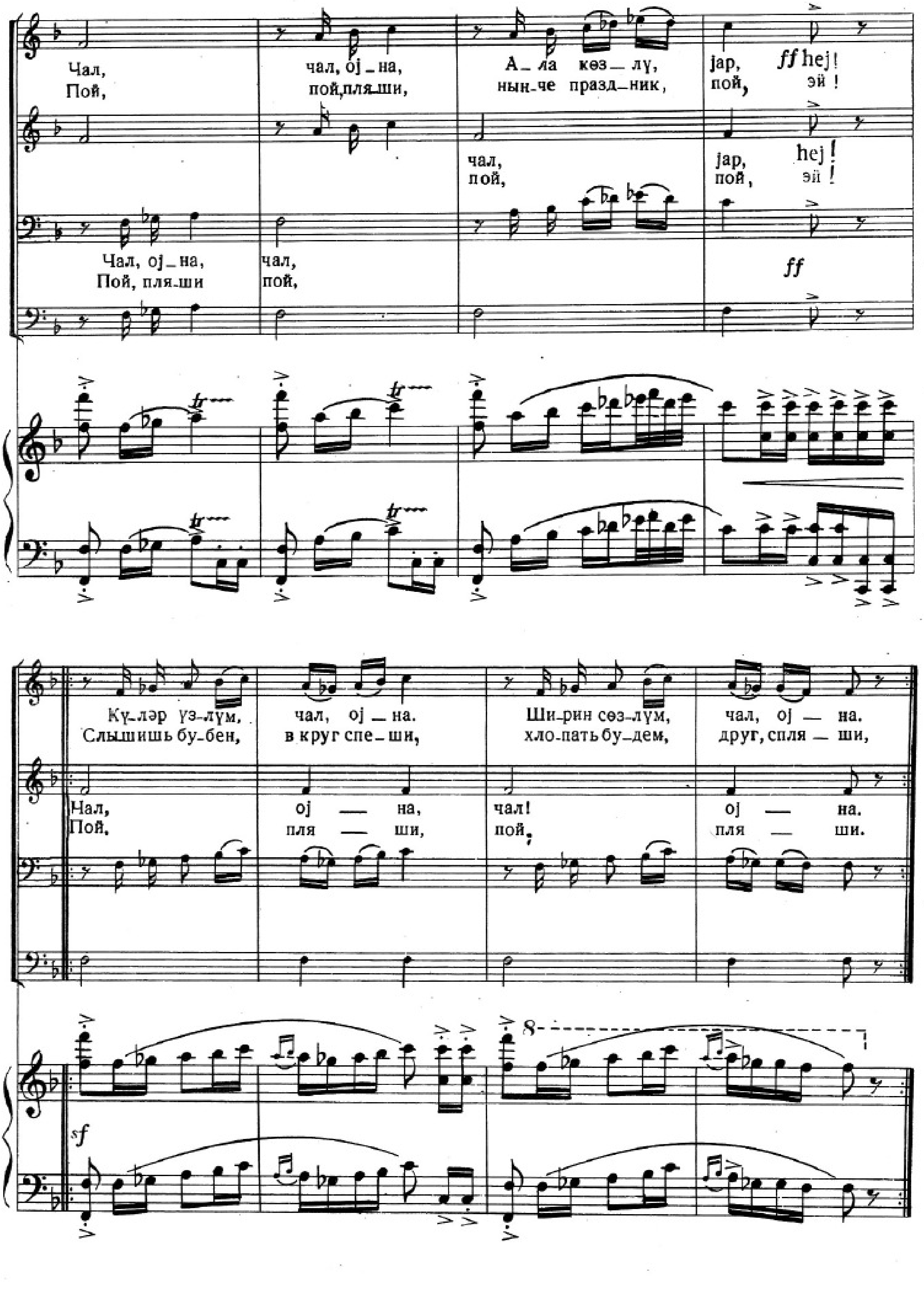
Чал, чал, оj – на, А – ла көз – лү, jар, ff hej!
Пой, пой, пля – ши, нын – че празд – ник, пой, эй!
чал, jар, hej!
пой, пой, эй!
Чал, оj – на, чал,
Пой, пля – ши пой,
ff
Күләр үз – лүм, чал, оj – на. Ши – рин сөз – лүм, чал, оj – на.
Слышишь бу – бен, в круг спе – ши, хло – пать бу – дем, друг, спля – ши,
Чал, оj – на, чал! оj – на.
Пой, пля – ши, пой, пля – ши.
sf

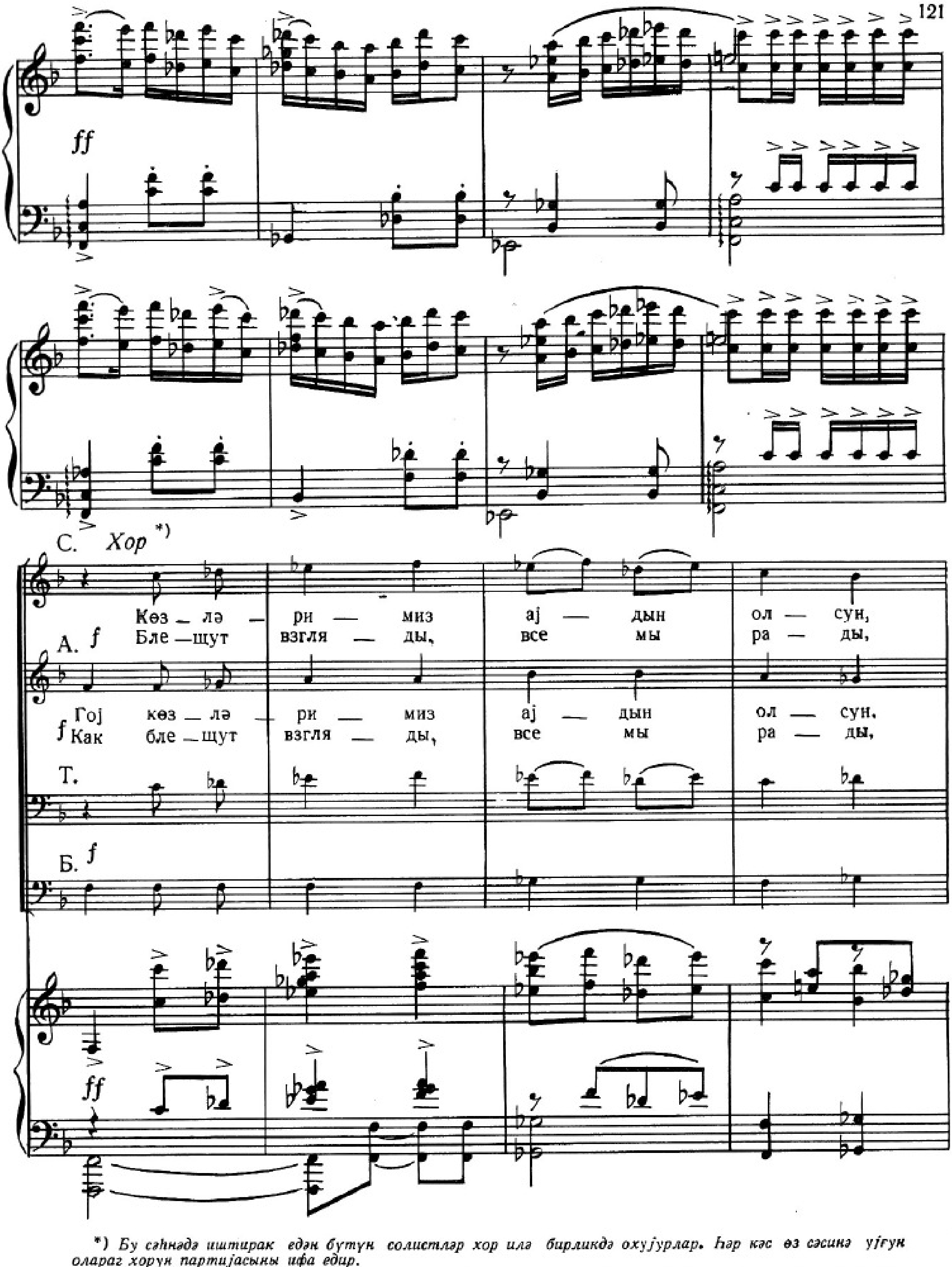

*) *Бу сәһнәдә иштирак едән бүтүн солистләр хор илә бирликдә охујурлар. Һәр кәс өз сәсинә ујғун олараг хорун партијасыны ифа едир.*

Вместе с хором поют все солисты, участвующие в этой сцене. Каждый исполняет соответствующую своему голосу партию хора.

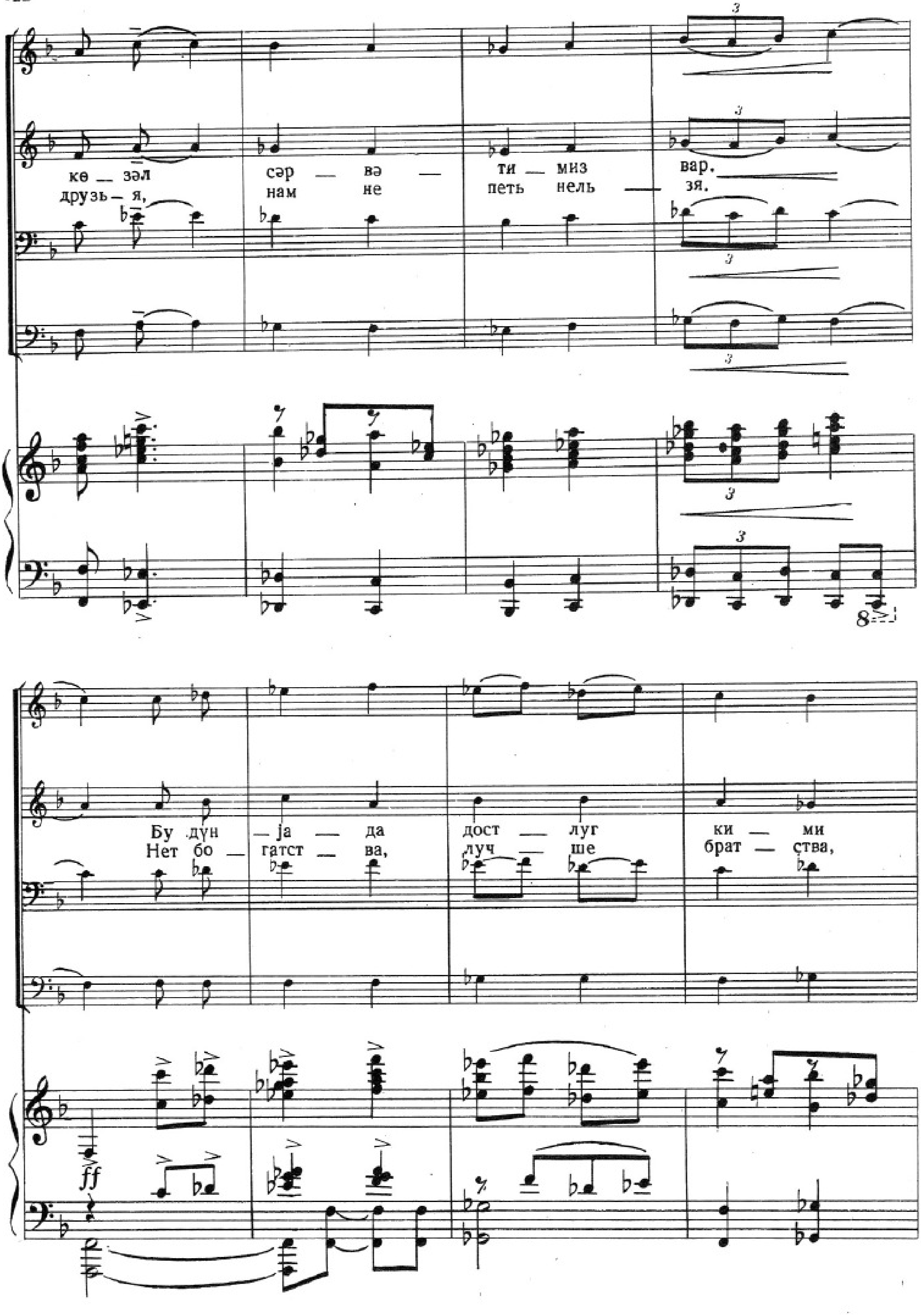
кө — зәл сәр — вә — ти — миз вар.
друзь — я, нам не петь нель — зя.
Бу дун — ја — да дост — луг ки — ми
Нет бо — гатст — ва, луч — ше брат — ства,
ff

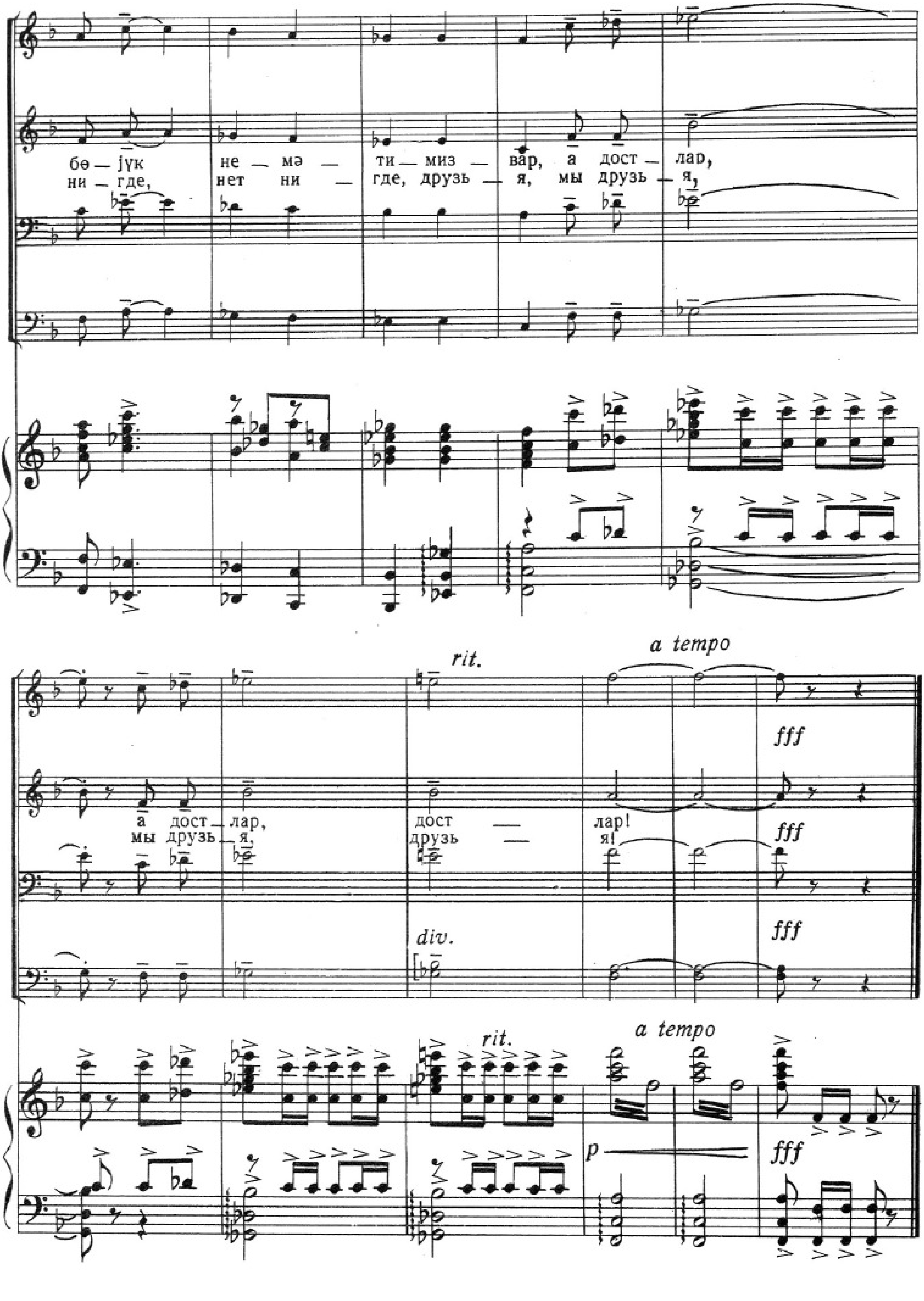
бө — јүк не — мә — ти — миз — вар, а дост — лар,
ни — где, нет ни — где, друзь — я, мы друзь — я,
rit.
a tempo
а дост — лар, дост — лар!
мы друзь — я, друзь — я!
fff
div.
p

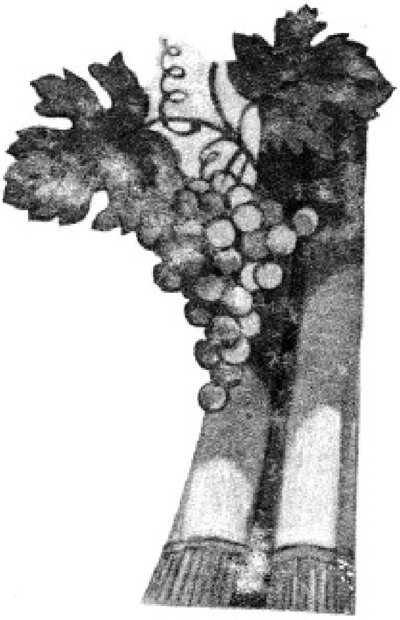

ҜӨЗҮН АЈДЫН

3 пәрдәли 4 шәкилли мусигили комедија

ИШТИРАК ЕДӘНЛӘР

Алај Әлизадә	— колхоз сәдри, Сосиалист Әмәји Гәһрәманы, *тенор*
Лејли	— колхозчу, *сопрано (мессо-сопрано)*
Әлмәрдан Шаһмурад оғлу	— Лејлинин атасы, колхозун бригадири, *баритон*
Көвһәр хала	— Алајын анасы, *сопрано (мессо-сопрано)*
Теллон	— почталјон, *тенор*
Салјански	— Мәдәнијјәт евинин өзфәалијјәт дәрнәјинин режиссору, *баритон*
Гәһрәман Кәрај оғлу	— арабачы, *тенор*
Наркилә	— Гәһрәманын арвады, сағычы, *сопрано*
Меһпарә	— колхозчу, *сопрано (мессо-сопрано)*
Лачын	— колхозчу, *охумагсыз*
Күләр	— Мәдәнијјәт евинин директору, *охумагсыз*
Фотограф	
Пионер гыз	охумагсыз
Сәһнијјә ишчиси	
Гызлар, оғланлар	

БИРИНЧИ ПӘРДӘ

„Шән һәјат“ колхозунун үзүм бағы. Бағын бир тәрәфинә ичәрисиндә үзүм долу јешикләр јығылмышдыр. Јешикләрин үстүндә „Москва, Сәрки“ сөзләри јазылмышдыр. Лејли вә гызлар үзүм јыға-јыға охујурлар.

№ 1. Лејлинин маһнысы вә гызлар хору

Меһпарә

Көр, Лејли нә сәлигә илә Алаја һәдијјә һазырлајыр. Москваја кетдији ијирми күн дејил, ики дәфә посылка көндәриб.

1-чи гыз

Ај гыз, өз аршынын илә өлчмә, Алаја көндәрмир еј, сәрки үчүн јығыр. Она тапшырыблар.

Лачын

Туталым ки, лап Алаја көндәрир. Алај кими бој-бухунлу, гәшәнк оғлана ким һәдијјә көндәрмәз?!

2-чи гыз

Онда бәс Меһпарә нејләсин? О да кағыз көндәрдији оғланлара һәдијјә көндәрсә колхозун бағында һеч үзүм галмаз. *(Күлүр).*

Меһпарә

Сәнин миннәтин олсун ки, мәнә кағыз јазанларын бирчәчији дә сәнә јазсын. Она бах, она бах, нәнәм јашындадыр һәлә дә евдә гыз галыб.

1-чи гыз

Һамы сәнин кими көзәл-көјчәк ола билмәз ки... Дејирәм ахы, елчиләр гапынызы јериндән чыхарыблар. *(Күлүр).*

Меһпарә

Аллаһ сизи дөјмүшдү, һамынызын пахыллыгдан бағры чатлајыр.

Лачын

Доғру дејир, Меһпарәнин дәрдиндән өләнләри сајмагла гуртармаз.

Лејли

Ај Лачын, гызы һирсләндирмә, гој ишини көрсүн, гәшәнк гыздыр, севирләр дә, нә олсун ки...

Меһпарә

Ај гыз, еј, Лејли! Мәнә долашма! Атан Әлмәрдан киши бригадирдир дејә чамааты долајачагсан? Сән кет өз дәрдини чәк! Көзлә, Алај кәлиб сәни алачаг.

Лејли

Нә олар, мәни алмаз сәни алар. *(Күлүр).*

Меһпарә

Бағышла, Алаја кедән олсајдым чохдан кедәрдим. Еһ... Бәс бу почталјон һарда галды?

Лејли

Будур еј, адыны чәк, гулағыны бур, почталјон Теллон кәлир.

Меһпарә

Гәдәмләринә гурбан олум, ај Теллон!

(Теллон ојнаја-ојнаја дахил олур).

№ 2. Сәһнә

(Лејли, Меһпарә, Теллон вә гызлар)

Теллон

Көзүнүз ајдын олсун, ај гызлар!
Бизим колхозун „гара хал“ үзүмләри Москвада Үмумиттифаг сәркисиндә мәшһур олуб. Сәркијә кедән чаванларымыз бу күн-сабаһ гајыдачаглар. Сонра да тојлар башланачаг. Нишанлы гызлары бир-бир әрә верәчәјик. *(Күлүр).*

№ 3. Сәһнә

(Меһпарә, Теллон вә гызлар)

Лејли

Јолуну көзләмәкдән көзүмүзүн көкү саралды, ај Теллон!

Теллон

Сәнә шад хәбәр кәтирмишәм, Лејли, бир бура бах.

(Лејлијә гәзет верир). Һә, разы галдын?

Лејли

(Гәзети алыр, диггәтлә бахыр вә севинчәк чығырыр)

Алај!

Гызлар *(тәәччүблә)*

Ким, Алај? *(Гәзети бир-бир алыб бахырлар. Ахырда Лејли гәзети алыр, бағрына басыр вә севинчәк гачыр).*

Меһпарә

Нечә? Алаја гәһрәман ады вериблар?.. Бәс мәнә мәктуб јохдур?

Теллон

Нијә јохдур, һәр күн бу кәндә кәтирдијим кағызын јарысы сәнинки дејилми?

Меһпарә

Јахшы а... вәзифәндир, кәтирирсән дә... Алаја мәктуб көндәрмишдим, көр мәнә чаваб јазыбмы?

Теллон

Јазыб. Бу саат сәнә бир мәктуб верәчәјәм, севиндијиндән мәни гучаглајыб өпәчәксән.

Меһпарә

Кими, сәни? Сәни һеч мүрдәшир дә өпмәз.

Теллон

Аj гызлар, шаһид олун, мәктуб Меһпарә Фәрәчзадәjә. Телеграм... Jox, jox! Үзр истәjирәм, бу колхоз сәдринәдир. Молдавиjа үзүмчүләриндән. Бу күн бизим кәндә гонаг кәлирләр.

Лачын

Нечә, бу күн?

Теллон

Һә.

1-чи гыз

Бәс сәдримиз Москвадан һәлә кәлмәjиб, нечә олачаг?

Теллон

Алаj? Бу күн кәлмәлидир, раjкома телеграм вуруб.

Меһпарә

Аj гызлар, бирчә мачал верин мәним мәктубуму версин, сонра да...

Теллон

Һә... Ал бу да сәнә икинчи мәктуб. Бәсдир!

Меһпарә

Сәнә гурбан олум, аj Теллон. *(Өпүр).*

Теллон

Баjагдан деjирдин сәни мүрдәшир дә өпмәз. Бәс нечә олду?

Меһпарә

Гадан алым, даһа jохдур?

Теллон

Аj гызлар, бу Меһпарәjә мәктуб кәтириб апармагдан гылчаларым jорулуб.

Меһпарә

Нә олсун ки, сәркиjә кедән jолдашларымыза jазырам, онлар да чаваб көндәрирләр.

Лачын

Неjләсин, өзү чалышыб сәркиjә дүшә билмир, деjир бары мәктубларым дүшсүн.

№ 4. Сәһнә
(Меһпарә, Теллон вә гызлар)

Меһпарә

Jахшыjын а... Сиз дә. *(Кедир).*

Көвһәр хала *(дахил олур)*

Бәс мән? Сәни һәмишә шад оласан, а Теллон, мәнә дә бир шад хәбәр десәнә?

Теллон

Көвһәр хала, муштулуғуму вер, сәнә бир шад хәбәрдеjим.

Көвһәр хала

Муштулуғун мәним, бах, бу көзләрим үстә!

Теллон

Онда көзүн аjдын олсун, сәни үрәкдән тәбрик едирәм, аj Көвһәр хала? Бу гәшәнк оғланы таныjырсан? *(Гәзети көстәрир).*

Көвһәр хала

Быj, шәклинә анан гурбан, аj оғул! *(Бир нечә дәфә өпүр).* Һә, гурбан олум сәнә, буну бир бәркдән оху көрүм нә jазыблар.

Теллон *(охуjур)*

ССРИ Али Совети Рәjасәт һеj'әтинин Фәрманы. Азәрбаjчан ССР „Шән һәjат" колхозунун сәдри Алаj Әлизадәjә jени ә'ла нөвлү үзүм jетишдирдиjинә вә бол үзүм мәһсулу көтүрдүjүнә көрә Сосиалист Әмәjи Гәһрәманы ады верилсин.

Гызлар

Көзүн аjдын олсун, аj Көвһәр хала!

№ 5. Теллонун маһнысы

(Теллон охуjа-охуjа кедир).

2-чи гыз

Көвһәр хала, көзүн аjдын!

Көвһәр хала

Аjдынлыгда оласыныз, балаларым!

Лачын

Сағ әлин һәмишә кери галан Меһпарәнин башына. *(Күлүшүрләр).*

Көвһәр хала

Меһпарә дедин, jадыма дүшдү. Һаны о, үзүнү мүрдәшир jумуш? Аj гызлар, бары сиз она өjүднәсиһәт верин. Саһәсинә бахырам үрәjим од тутуб jаныр. Меjнәләр нә күндә. Молдавиjадан гонаглар кәлиб Меһпарәнин саһәсини көрсә биабыр олачағыг.

1-чи гыз

Гызын ишләмәклә һеч арасы jохдур.

Көвһәр хала

Jыхылыб о ев ки, Меһпарә ора кәлин кедә. Көрәсән һансы чаваны бәдбәхт едәчәк. Боj, башыма хеjир, Алаjын кағызыны охутмадым. Jухусуз кечәләрим, зәһмәтим һәдәр кетмәди. Сүдүм сәнә һалал олсун, бала! Гадан мәнә кәлсин, аj Лачын, бу кағызы да оху көрүм Алаj балам нә jазыр?!

Һамы

Оху! Лачын, тез оху!

Лачын *(мәктубу охуjур)*

Һөрмәтли Меһпарә! Көндәрдиjин мәктубу алдым.

Көһәр хала

Быj... быj... быj, бала, бу мәнә деjил, Меһпарәjәдир. Көр ким jазыб?

Лачын

Имза Алаj Әлизадә.

Көвһәр хала

Нечә, Алај Меһпарәјә кағыз јазыб, јохса Алај Меһпарәни севир? Ола билмәз, мәним оғлум Меһпарәнин тајы дејил.

Меһпарә *(кәлир)*

Көвһәр хала, көрүрсән мәним башыма оғлун нә ојун ачыр?

Көвһәр.

Нә олуб ки?

Меһпарә

Мәнә мәктуб көндәриб, мән дә севинә-севинә ачырам ки, охујум, көрүрәм јазыб, әзиз вә меһрибан анам! Мән анајам?! Белә дә зарафат олар?! Мәни әлә салана билирсән нә едәрәм?

Көвһәр хала

Әлә салмајыб, бала, дәјишик дүшүб, сәнин кағызыны да мәнә көндәриб, будур еј...

Меһпарә

Ај арвад, вер бәри, јохса охумусан?

Көвһәр хала *(кағызы алыр)*

Савадым вар ки, охујум?

Меһпарә

Ағ бирчәјиндән утанмырсан? Чаванларын мәктубуну охумаг наданлығдыр. Быј, быј, охутдурмусан да, көрмүрәм?! Бәлкә оғлун мәнә кизлин бир сөз јазыр, бәлкә сирримиз вар, кәрәк сән дә биләсән, һеч көр утанырмы?

(Мәктубу чибинә гојур, һирслә кедир. Көвһәр хала јериндә донуб галыр).

Көвһәр хала

Быј, башыма хејир, мәним оғлум көр кимә кағыз јазыр, кимә салам көндәрир. Бәлкә дә буну истәјир. Башыма хејир.

№ 6. Көвһәр халанын тәснифи

Әлмәрдан *(кәлир)*

Нә јаныглы-јаныглы зад еләјирсән, ај Көвһәр. Адамын чаванлығы јадына дүшүр.

Көвһәр хала

Әлмәрдан, бирчә тамаша елә, Алајын шәклини гәзетә вурублар, дөшүнә Гызыл Улдуз тахыблар. Гәһрәман олуб еј, Сосиализма гәһрәманы.

Әлмәрдан

Доғрудан? Бир бәри вер көрүм. *(Гәзети алыб бахыр).* Һә, афәрин, афәрин. Көзүн ајдын, ај Көвһәр!

Көвһәр хала

Ајдынлыгда оласан, Әлмәрдан!

Әлмәрдан

Бәс севинмәк әвәзинә гаш-габағыны нијә зад еләмисән?

Көвһәр хала

Еһ, Әлмәрдан, оғлум бәдбәхтдир. *(Кәнара)* Јох, гојмарам о гызы ала, гојмарам.

Әлмәрдан

Сән сајыглајырсан, нәдир, гыз кимдир, нә гыз, һансы гыз?

Көвһәр хала

Һеч, Әлмәрдан, дејирәм Алај кәлән кими евләндирим, аралыгдан сөз-сөһбәт кәсилсин. Чавандыр, ујар биринә өһдәсиндән кәлә билмәрәм.

Әлмәрдан

Ағыллы фикирдир, елә мән дә истәјирәм Лејлини әрә верәм, үрәјимдә зад галмасын. Евлад ки, боја-баша чатды, кәрәк евләндирәсән дә...

Көвһәр

Киминлә евләндирим, ај Әлмәрдан! Алаја лајиг гыз вар ки?

Әлмәрдан *(бу сөздән инчијәрәк)*

Демәк даһа бу бојда задда сәнин оғлуна лајиг бир гыз тапылмыр?

Көвһәр хала

Бәс сән Лејлини кимә вермәк истәјирсән?

Әлмәрдан

Лејлијә лајиг бир оғлан јохдур, кимә верим?

Көвһәр хала *(бу сөздән инчијәрәк)*

Даһа сәнин гызына лајиг кәндимиздә оғлан тапылмајачаг?! *(Алајын шәклини өпүр).* Мәним көзүм чохдандыр Лејлидә иди.

Әлмәрдан

Ағыллы көзләринә зад олум, а Көвһәр!

Көвһәр хала

Амма, нә фајда, дејәсән арзум үрәјимдә галачаг.

Әлмәрдан

Нијә?

Көвһәр хала

Алајын адамы вар.

Әлмәрдан

Нәдән билирсән.

Көвһәр хала

Сүмүјүм дујуб?

Әлмәрдан

Дејәсән јенә сүмүјүн сарсаглајыр. Өјрән, көр кимдир.. Бәс нечә анасан?

Көвһәр хала

Өјрәнәрәм, сән дә Лејлини бир имтаһана чәк, көр башга көзалтысы јохдур ки? Нечә олса замана ушағыдыр.

Әлмәрдан

Һелә зад јохдур. Лејли Алајындыр, вәссәлам. Онун ағзы нәдир мәним задым олмамыш өзкәјә кедә?

Көвһәр хала

Онда Алај кәлән кими тојларыны еләјәк?

Әлмәрдан

Нә дејирәм, мән һазырам. Гызын чеһизи дә һазырдыр. Лејлинин боз атыны да Алаја бағышлајачағам. Ат дејил, машындыр, мәшын! *(Архадан дөрднала гачан ат ајагларынын сәси ешидилир. Әлмәрданла Көвһәр хала бахырлар).* Одур, бах, көзүнә дөнүм, көр нә чапыр.

Көвһәр хала

Быј, быј, быј, Әлмәрдан, јыхылачаг. Лејлини боз атын белиндә көрәндә үрәјим дүшүр. Гојма һејлә сүрсүн, Әлмәрдан!

Әлмәрдан

Һеч нә олмаз, бир тикә вахтындан һејлә чапыр, өјрәниб. *(Меһпарәни көрүр).* Һә, јенә нә вејил-вејил кәзирсән, ишинә кетсәнә, бирчә саһәнә кет, бах, көр нә күндәдир.

Көвһәр хала

Динмә, Әлмәрдан, инди сәни дә абырдан салар.

Әлмәрдан

Тајдан-тушдан кери галма, бала, јазыгсан.

Көвһәр хала

Лејли дә сәнин кими гыздыр, көрүрсән? Валлаһ бу тәнбәллик ки, сәндә вар, өмүрлүк евдә гыз галачагсан.

Меһпарә

Дилин гурусун, јазыг дејиләмми, өз адамыма нә кәлиб.

Көвһәр Хала

Кимдир сәнин адамын?

Меһпарә

Нә дәрдинә кимдир, өзүмүз биләрик.

Көвһәр хала

Јә'ни сәндә о ағыл вар ки, чани-дилдән биринә әрә кедәсән, гычыны сындырыб отурасан.

Меһпарә

Орасы мәним өз ишимдир. Һеч кәсә дәхли галмајыб. Мән савадлы гызам, сизин кими авам дејиләм ки...

Көвһәр хала

Әлмәрдан, адамын габағына белә бир кәлин чыхса өлүм ондан јахшыдыр.

Меһпарә

Ај арвад, еј, писәмсә әкәр, оғлун нијә мәнә мәктуб јазыр?

Көвһәр хала

Нә јазыр?

Меһпарә

Сәнә нә вар, өзүмүз биләрик. *(Мәктубу охујур).* Һөрмәтли Меһпарә! Салам, мәктубуну алдым вә саирә вә саирә. Ахырда јазыб ки, һә, көрүм о мәһәббәт сөзү һардадыр, һә, будур, јазыр ки, мәһәббәтлә ишләмәјинизи арзу едирәм вә с. вә с., јә'ни дејир ки, сәнин мәһәббәтинлә јашајырам. Һөрмәтлә, Алај.

Көвһәр хала

Бундан да бөјүк бәдбәхтлик олармы? Мәним оғлум көр кимин фелинә дүшүб.

(Көвһәр хала кедир. Әлмәрдан архасынча).

Әлмәрдан

Сән дә индидән нә башламысан дүшүб... нә дүшүб, һара дүшүб... нијә дүшүб... ким дүшүб... *(Меһпарәјә ачыглы).* Зәдын бири зад, рәдд ол бурдан! *(Кедир).*

Меһпарә

Фу... Јетишдирдијин үзүм бал кими, дилин зәһәр кими. *(Меһпарә ачыглы һалда чыхыр. Лејли дахил олараг әлиндәки мәктубу охумагда давам едир).*

Лејли

Лејличан, сәркинин кениш павилјонларыны кәзән минләрлә колхозчу гызларын күлүшләриндә, сәнин күлүшүнү, онларын сәсиндә сәнин сәсини дујурам, онларын одлу көзләриндә, сәнин күлүмсәр көзләрини көрүрәм. *(Мәктубу бағрына басыр).* Нә гәдәр меһрибандыр!

№ 7. Лејлинин ариозосу

(Бу һалда Әлмәрдан Лејлијә јахынлашыр).

Әлмәрдан

Гызым, Лејли! Нә дәрдли-дәрдли зад eләјирсән. Мәкәр мән өлмүшәм, бу күн-сабаһ сәнә бир тој елә̀јәчәјәм ки, һамынын ағзы зад галсын.

Лејли

Тој нәдир, ата?

Әлмәрдан

Гызым, сәни бир оғлана верәчәјәм, бир оғлана верәчәјәм ки...

Лејли

Ата, һеч бу сөһбәтләрин јеридир, данышырсан?

Әлмәрдан

Билирсән нә оғландыр, гызым, лај — дивар.

Лејли

Билмәк дә истәмирәм.

Әлмәрдан

Нә үчүн, јохса саггызыны оғурлајыблар?

Лејли

Мән ушаг дејиләм ки...

Әлмәрдан

Бәс нијә зад елә̀јирсән? Елә бүтүн өмрүнү евдә галмајачагсан ки?

Лејли

(Утанчаг һалда) Ата, мәним...

Әлмәрдан

Һә... Сәнин нә? Јохса...

Лејли

(Утанчаг һалда башы илә „һә" ишарәси едир).

Әлмәрдан

Нечә? Сәнин нә ихтијарын вар мәним задым олмамыш зад оласан. Бу саат де көрүм кимдир?

Лејли

Сонра өзүн биләчәксән, ата!

Әлмәрдан

Һә... дејәсән мәним үрәјим зад олачаг. Евим јыхылды. Белә дә зад олар? *(Кедир).*

Көвһәр хала *(кәлир)*

Ај Әлмәрдан, јенә нә олуб сәсин көтүрүб аләми. Нә өзүндән чыхмысан? Гызым, Лејли, гадаларын мәнә кәлсин, сәнә нә олуб, нахош дејилсән ки?

Лејли

Көвһәр хала!

Көвһәр хала

Нәдир, көзләринә Көвһәр халан гурбан! *(Бағрына басыр).*

Лејли

Атам бир сөз деди... ох кими үрәјимә санчылды.

Көвһәр хала

Нә деди, чаным гурбан, јохса...

Лејли

Атам мәни...

Көвһәр хала

Әрә верир? Нејнәк, гызым, адам атасынын сөзүндән чыхмаз. Ағрын алым, атан сәни пис адама әрә вермәз.

Лејли

Көвһәр хала, сәндән бир тәвәггәм вар, атама де ки...

Көвһәр хала

Нә дејим, халан гурбан?

Лејли

Де ки, мән өлсәм дә о дејән адама әрә кетмәјәчәјәм. *(Кедир).*

Көвһәр хала *(кәнара)*

Евим јыхылды, гыз әлимдән чыхды. Демәк көзалтысы вар... Кәрәсән о кимдир? Јох, өлдү вар, дөндү јох! *(Кедир. Көвһәр хала кетдикдән сонра Салјански көзәл кејинмиш гызларла кәлир).*

Салјански

Һә, кәлин көрүм, гызлар. Сабаһ рајон мәдәнијјәт евиндә чыхышымыз олачаг! Инди бир дәфә мәшг едәк, көрүм јени маһны илә рәгс нечә чыхыр. Бәс Фәхрәндә һаны? *(Гызлар динмир).* Јахшы, ону өзүм әвәз едәрәм. *(Рәгс мусигиси чалыныр).*

№ 8. Рәгс

(Ојунун ширин јериндә Фәхрәндә кәлир. Салјански рәгси дајандырыр).

Салјански

Фәхрәндә, сәнин чијәрин јансын, Фәхрәндә, һардасан?

Фәхрәндә

Ишдә идим.

Салјански

Бәс бу иш дејил? Кеч јеринә, бездарнаја сушества. *(Рәгс. Лејли кәлир).*

Салјански

Лејлини тапдым, гызлар, сиз јубанмајын, кедин... Бу саат машын кәләчәк, мән дә кәлирәм... *(Гызлар кедирләр. Лејлијә).* А колхоз маралы, ики күндүр сәни ахтарырам. Коллективимиз ачизанә хаһиш едир ки. сән јенә дә сәһнәмизә гајыдасан...

Лејли

Сәһнә мәсәләсини данышма, Салјански, атам бурдадыр, ешидәр...

Салјански

Лејли, рајком катиби инди кәндимизә кәлмишди. Дејир, бизим колхозун дәрнәји Москваја кедәчәк, сәркидә тамаша верәчәк.

Лејли *(севинчәк)*

Москваја кедәчәк!

Салјански

Һә, сабаһ да рајон мәркәзиндә чыхыш едәчәјик. Бир пәрдә „Лејли вә Мәчнун"дан, бир пәрдә дә „Отелло"дан көстәрәчәјик. Лејли ролуну сән ојнајачагсан.

Мәшг сәһнәси

№ 9

***

Лејли

Јох, кедә билмәрәм.

Салјански

Нә үчүн?

Лејли

Даһа сәндән нә кизләдим. Алај бир нечә күнәчән кәлмәлидир. Бирдән мән Москваја кедәрәм, о да бура кәләр.

Салјански

Рәһмәтлик Станиславски дејәрди ки, инчәсәнәт гурбансыз олмаз. Одур ки, сән дә кәрәк өз ешгини сәһнәмизә гурбан верәсән.

Лејли

Бачармарам.

№ 10

***

Салјански

Сәһнәмизә анд олсун, сәндән әл чәкән дејиләм.

(Әлмәрдан көрүнүр, ајаг сахлајараг дајаныр, гулаг асыр).

Әлмәрдан *(кизләнир)*

Аһа, дејәсән гызымы истәјән оғлан бу дәләдуз имиш.

Салјански

Тәләсирәм, тез ол, де көрүм, разысан?

Лејли

Разыјам, анчаг атам билмәсин.

Салјански

Билмәз, билмәз, онда, кәл, бир балача мәшг едәк, сонра вахтымыз олмајачаг, бах, туталым ки, бура Ибн Саламын балконудур, отур бурда сифәтинә гәмкин ифадә вер... Куја мәним хүфһәтими еләјирсән. Мәчнун кәлир. *(Охујур).*

№ 11

***

(Лејли дуруб кетмәк истәјир, Салјански ону сахлајыр).

Салјански

Ај гыз! Һара, һара?

Лејли

Дедин кет, мән дә кедирәм дә.

№ 12

***

Салјански

Ај гыз, отур јериндә.

Әлмәрдан

Евим јыхылды, гызым да зад олуб.

Салјански

Ај гыз, рола кир. Сәндә ешг-мәһәббәт һисс олунмур. Өзүнү елә тут ки, куја дәрдимдән дәлисән, мәндән өтрү өлүрсән. Мән ахы сәнин севкилинәм.

Лејли

Ди јаваш даныш да, атам бурдадыр еј, ешидәр, ачығы тутар.

Салјански

Сәһнәмизә анд олсун о феодализм батаглығына батан гоча әлимә дүшсә... билирсән она нә едәрәм?

Әлмәрдан

(Даһа таб кәтирмәјиб ирәли кәлир).

Әдә, чувәллағы, әлинә дүшсәм мәнә нејләјәрсән? *(Лејли атасыны көрчәк гачыр. Салјански горхудан титрәмәјә башлајыр).*

Салјански

Јолдаш Әлмәрдан дајы, мән режиссорам, сөзүнүзә һүдуд верин. Чувәллағы нәдир?

Әлмәрдан

Бәс мәним гызымы нијә пис јола чәкирсән?

Салјански

Бу пис јол дејил. Мәдәнијјәт јолудур. Рәһмәтлик Станиславски демишдир ки...

Әлмәрдан

Кәс сәсини! Де көрүм сәнин нә ихтијарын вар мәндән ичазәсиз гызымы севирсән?

Салјански

Сәнин гызыны севән кимдир?

Әлмәрдан

Бәс инди бурда нә вәзаријјат охујурдун? Дәрдиндән зад олмушам, кәл, еј Лејли? *(Салјанскини јамсылајыр).*

Салјански *(күлүр)*

Аһа, сән дә ол Лејлинин атасы Әбдүлманаф. Әлмәрдан дајы, бу јаланчы севкидир... Буна сәһнә севкиси дејәрләр. Дүздүр, ролда биз бир-биримизи севирик, анчаг бу бир саатлыг ишдир. Мән сизин гызынызла евләнмәк фикриндә дејиләм ки, өзүнүздән чыхырсыныз...

Әлмәрдан

Демәк, јаландан севирсән? Алыб алдатмадыр? Рәдд ол бурдан, задын бири зад! Он ики кечәл гызым олса бириниде сәнә вермәрәм. Баша дүшдүн?!

Салјански

Дүшдүм. *(Нәрдивандан дүшмәк истәјир).*

Әлмәрдан

Һәлә дүшмә, дајан! Бир дә мәним гызымы белә-белә јоллара зад еләсән, көзүнүн икисини дә бир дешикдән чыхарачағам. Баша дүшдүн?!

Салјански

Дүшмәдим.

Әлмәрдан

Нечә, дүшмәдин?

Салјански

Сән дедин һәлә дүшмә, мән дә дүшмәдим.

Әлмәрдан

Инди дүшә биләрсән, һәлә десәм бурдан зад да ола биләрсән.

Салјански

Баш үстә, јолдаш Әлмәрдан дајы, инди ичазә вер мән сәни баша салым, сонра зад да олум. Әлмәрдан дајы, бизим сәнәтимиз беләдир: бу күн Лејли мәним севкилимдир, сабаһ бир башгасынын арвады олачаг. Һәтта гысганчлыг үстә Лејлини өлдүрә дә биләрләр...

Әлмәрдан

Нечә?

Салјански

Бәли, бәли. Отеллону көрмүсән?

Әлмәрдан

Һансы Теллону, бизим почталјону?

Салјански

Хејир, Отелло, Шекспир, Отелло *(Бирдән хәнчәри чәкиб Әлмәрданын үстүнә чумур).* Дездемона, мән бу саат сәни өлдүрәчәјәм. Тәгсирләрини бојнуна ал! Декинән амин!

Әлмәрдан

Әл сахла, әл сахла, сән дәли олмусан нәдир?

Салјански

(Отеллонун Дездемонаны өлдүрмәјә кәлдији јердәки монологу сөјләјир).

Партла, еј ачы дилләрдән зәһәрләнән үрәјим, партла! Чых јерин дибиндән, ачы интигам, Јаго! Ган лазымдыр, ган... Дездемона, дәсмалы вер, дәсмалы... *(Әлмәрдан она горхмуш һалда бир дәсмал верир).* Буну јох, Касјоја вердијин дәсмалы, инди мән сәни боғачағам. *(Салјански Әлмәрданы боғмаг истәркән Лејли гачараг кәлир. Ону хилас едир).* Әлвида, мәним ојнаг атым, әлвида шејпурларын кур сәси, әлвида Кипр адасы, әлвида Лејлинин атасы.

Әлмәрдан

Бала, өзүнү һәкимә көстәр, сәнин башын зад олуб.

Салјански

Әлмәрдан дајы, һәләлик.

(Салјански кедәркән Лејлијә јанашыр).

Лејли, машын кәлди, мәни көзләјир, инди рајон мәркәзинә мүсамирә вермәјә кедирик. Гамисијә бахачаг, мән кедирәм, сән дә атына мин кәл.

Лејли

Јахшы, кәләрәм.

Әлмәрдан

Де рәдд ол! *(Салјански кедир).* Гызым, Лејли, јолундан, чығырындан чыхма! Мәним бу дәләдуздан көзүм су ичмир.

Лејли

Јох, ата, Салјански үрәји дүз оғландыр.

Әлмәрдан

Бәс инди һара кедирсән?

Лејли

Бу саат рајон комсомол комитәсинин тапшырығы илә шәһәрә кетмәлијәм.

Әлмәрдан

Гызым, олмаз ки, кетмијәсән? Үзүмләр төкүлүб галыб.

Көвһәр хала *(кәлир)*

Нечә? Һара кедир, бурахма, а киши?

Лејли

Көрүнүр вачиб мәсәләдир, ата, кетмәсәм олмаз, боз атын ајағынын алтында нә вар ки, сабаһ тездән кәләчәјәм. *(Кедир).*

Көвһәр хала

А киши, бурахма! Гыз ушағыны тәк һара бурахырсан?! Аллаһ еләмәмиш атдан јыхылар, шикәст олар.

Әлмәрдан

Әши, нә истәјирсән мәндән еј... билмирәм, ағзыны хејирлијә ачсана! Зад үстүндә дә һејлә зад дејәрләр? Јыхылар, нә билим зад олар... Дилин гурусун...

Көвһәр хала

Өз дилин гурусун. Дејәсән јенә чаш-баш вурурсан, гоча! Јохса...

Әлмәрдан

Гоча өзүнсән, задын бири зад! Сәндән өтрү гызымын хатиринә дәјмәјәчәјәм ки, комсомолчудур, көрәсән јенә рајком һара көндәрир.

Көвһәр хала

Нә мәтаһ гызын вар. Јалвар ки, мәним кәлиним олсун!

Әлмәрдан

Нијә јалварым. Лејлидән јахшы задын олачагдыр?

Көвһәр хала

Оғлума елә гыз алачағам ки, Лејли онун јанындан әјилә-әјилә кечсин.

Әлмәрдан

Һә, белә! Бәс мәнә вердијин сөз нечә олду? Ај задын бири зад.

Көвһәр хала

Зад өзүнсән. *(Бу һалда фото мүхбир вә бир нечә гыз, оғлан, кәлирләр).*

Көвһәр хала

Јенә дә нә олуб, ај чамаат?!

Фотограф

Көвһәр хала кимдир бурда?

Көвһәр хала

Мәнәм, гадан мәнә кәлсин.

Фотограф

Алајын анасы сизсинизми?

Көвһәр хала

Мәнәм, гурбанын олум. *(Алајын шәклини өпүр).*

Фотограф

Елә һејләчә дајанын. Додағынызы гәзетдән чәкмәјин. Бу шәкил үчүн редаксија мәнә тәшәккүр едәчәк. Аһа, һазырдыр. Инди чәкә биләрсиниз. Демәк, белә, гәһрәманын анасы оғлунун гәзетдәки шәклини өпәркән.

Көвһәр хала

Кимин анасы?

Фотограф

Сосиалист Әмәји Гәһрәманы Алај Әлизадәнин анасы.

Көвһәр хала

Һамы ешитди? *(Әлмәрдан тәрәфә).* Бә'зибә'зи адамлар да ешитдими? Инди көрүм белә оғлана ким гыз вермәз.

Фотограф

Инди дејин көрүм Лејли Әлмәрдан гызы һардадыр?

Көвһәр хала

Лејли кетди рајона *(Әлмәрдан тәрәфә тәрстәрс бахыр)*. Белә башсыз атаја нә дејәсән?

Фотограф

Бәс Лејлинин атасы һардадыр?

Көвһәр хала

Чәһәннәмдә!..

Әлмәрдан

Чәһәннәмдә дејиләм бурдајам, гурбанын олум.

Фотограф

Лејлинин атасы сизсинизми?

Әлмәрдан

Әлбәттә бизик.

Фотограф

(Бир үзүм салхымы верир).

Бах, белә, һә, тәрпәнмәјин һазырдыр. Демәк күндәлик үзүм јығымы планыны ики јүз фаиз јеринә јетирән Лејлинин атасы, бригадир Әлмәрдан киши јени нөв үзүмләрә бахаркән.

Әлмәрдан

Кимин атасы, задын олум?

Фотограф

Лејлинин атасы.

Әлмәрдан

Һамы ешитдими? Бә'зи зад адамлар да ешитдими? Лејлинин атасы, күндәлик планы ики јүз фаиз јеринә јетирән Лејлинин. Инди көрүм белә гыза ким елчи көндәрмәз?

Лачын *(кәлир)*

Көвһәр хала, Көвһәр хала! Әлмәрдан дајы!

№ 13. Финал

Пәрдә

ИКИНЧИ ПӘРДӘ

1-чи шәкил

Рајон мәдәнијјәт евинин гаршысындакы күллү чичәкли бағча. Гырмызы парча үзәриндә „Сәрки иштиракчыларына саламлар!" сөзләри јазылмышдыр. Бир тәрәфдә кәнд тәсәррүфаты габагчылларынын шәкилләри вурулмуш шәрәф лөвһәси көрүнүр. Алај шәрәф лөвһәсиндә Лејлинин шәкилини көрүб чох севинир. Сәһнә архасындан гызларын хору ешидилир.

Алај *(шәклә бахараг)*

Лејли, Лејли, мәһәббәтин күчүнү адам ајрылыг күнләриндә һисс едирмиш. Мән инди билдим ки, сән мәндән өтрү нә гәдәр әзизсән.

№ 14. Алајын ариозосу

(Кетмәк истәркән Күләр кәлир).

Күләр

Јолдаш Алај! Дејәсән һараса һазырлашырсыныз?

Алај

Букүн кәндимизә кетмәлијәм, Күләр!

Күләр

Сиз нә данышырсыныз, јолдаш Алај?!

Алај

Нә олуб ки?

Күләр

Бәс сизә демәјибләр?! Бу ахшам сизинлә јенә көрүш олачаг. Рајонумузун бүтүн колхозларындан нүмајәндәләр кәлмәлидир. Билирсиниз нә гәдәр дә'вәтнамә көндәрмишәм?!

Алај

Мүмкүн дејил, Күләр. Дүнән Молдавија үзүмчүләри кәндимизә кәлибләр. Мән мүтләг орда олмалыјам.

Күләр

Бу күн дә галын, сабаһ кедәрсиниз.

Алај

Гала билмәрәм, Күләр! Нечә ола биләр, гонаглар кәлсин, колхоз сәдри кәнддә олмасын!?

1-чи гыз *(кәлир)*

Јолдаш Алај, сизи рајкомдан чағырырлар. *(Алај кедир, Күләр тәшвишә дүшүр, билмир нә етсин, фикирләшир).*

Күләр

Бәс инди мән нә едим, һә? Кәлән нүмајәндәләрә нә чаваб верәчәјәм?! Белә дә биабырчылыг олар? Гој бир рајкома зәнк едим. *(Кедир, Гәһрәман Кәрај оғлу илә арвады кәлирләр. Гәһрәман Кәрај оғлунун дөшүндә чохлу орден вә медаллар вар).*

Гәһрәман

Арвад, кәл, дејәсән тапмышыг.

Наркилә

А киши нәји?

Гәһрәман

Клубу, һә, ди башла көрәк!

(Кәсмә шикәстә охујурлар),

№ 15. Наркилә вә Гәһрәманын куплетләри

Гәһрәман

Быј, арвад, чантам јадымдан чыхыб рајкомда галыб, мә'рузәм дә ичиндә.

Наркилә

Сән кетмә, мән кедиб кәтирәрәм, гадан алым.

Гәһрәман

Әзијјәт олар, мәним Наркиләм.

Наркилә

Сәнин јолунда һәр әзијјәтә дөзәрәм. *(Кедир).*

Гәһрәман *(онун далынча)*

Арвад дејил еј, јыхылан евин дирәјидир. *(Күләр сәсә чыхыр).*

Күләр

Кими истәјирсиниз, әмичан?

Гәһрәман

Бачы гызы, клуб бурадыр?

Күләр

Бәли. Сиз һардан кәлмисиниз?

Гәһрәман

Москвадан, Халг Тәсәрруфаты Наилијјәтләри Сәркисиндән. Рајком катиби деди ки, бир күн бурда галаг, көрдүјүмүздән, билдијимиздән колхозчулара нағыл едәк.

Күләр

Чох хош кәлмисиниз! Нә јеринә дүшдү. Аһа... Көрүшү елә бунунла едәрик *(дөшүндәки медаллары көрүр).* Сиз гәһрәмансыныз?

Гәһрәман

Бој, адымы һардан билир ә? Бәли, гызым, мән елә анаданкәлмә гәһрәманам! Халг Тәсәррүфаты Сәркисиндә кимдән сорушсајдын арабачы Гәһрәман Кәрај оғлу, бу ләләшини көстәрәрдиләр. Мәним бир атым вар иди, адыны бүтүн атчылар мотосклет гојмушдулар.

Күләр

Отур, әмичан! Бир данып көрәк Москвада нә вар, нә јох?

Гәһрәман

Еһ, гызым, Москвадан данышмагла гуртаран дејил, амма чох һејфсиләнирәм ки, бу хош күнләр гоча вахтыма дүшдү.

Күләр

Дүз дејирсән.

Гәһрәман

Чаван олсајдым о гәдәр медал алардым, о гәдәр медал алардым ки... Бах, бу дөшүмдәкиләри көрүрсән? Елә билирсән бунлары алмаг бир кило гоз һалвасы алмагдыр?

Күләр

Даныш, әмичан, онлары нечә алмысан?

Гәһрәман

Бах, гызым, бу медал сәркијә кедәнләрә верилир. Кәзмәјә кедәнләрә јох еј! Өз ишини көстәрмәјә кедәнләрә! Бу бириси гызыл медалдыр. Јүксәк мәһсул көтүрәнләрә, сәркидә биринчи јер тутанлара верилир. Мән, гызым, меһтәрәм, кефин истәјән меһтәр! Дурум, јаландан дејим меһтәр дејиләм, меһтәрәм ахы. „Шән һәјат" колхозунда бәсләдијим атлардан икисини апармышдым Москваја. Ат дејилди, башын һаггы, чејран баласы иди! Онун дурушу, јеришн, бахышы доғрудан чанлар алырды! О атын тајы бәрабәри дејирләр, бир дә Әлмәрдан кишинин гызы Лејлидәдир. Боз ат, гачанда елә бил ки, ајаглары јердән үзүлүр, көјнән кедир.

Күләр

Чапышсалар әкәр сәнин атын өтәр, јохса Әлмәрданын?

Гәһрәман

О бахыр гормутуна. Арпа-саманыны јахшы версән мәним атым өтәр.

Күләр

Бәс бу бири орденләри һарда алмысан?

Гәһрәман

Бунлар чәбһә орденләридир, гызым, давзда алмышам.

Күләр

Әскәр дә олмусан?

Гәһрәман

Олмусан да сөздүр, лап кефин истәјән әскәр олмушам. Дурум дејим ки, олмамышам, олмушам ахы.

Күләр

Јәгин, чәбһәдә шүчаәт дә көстәрмисиниз.

Гәһрәман

Көстәрмисән дә сөздүр. Елә шүчаәт көстәрмишәм ки, лап кефин истәјән.

Күләр

Мараглыдыр, јадынызда галыбса мәнә дә данышын!

Гәһрәман

Нијә галмајыб. Машаллаһ, јазан олса бир китаб бағламаг олар... Сөз вахтына чәкәр.. Гызым, бах, елә бу вахт иди. Јухарыдан гаманда кәлди ки, дағын дөшүндә топ атанларынызын патронлары гуртарыб. Ора кәрәк гүшун ганадында да олса патрон јетирәсиниз. Валлаһ, бир јағыш јағыр, бир јағыш јағыр, бизим јағышдан јох еј, о јағышдан. Јағышы тут, көјә чых. Бәли, бир сүтүл гамандиримиз вар иди. Ады да Феденко. Мәни чағырды јанына. Кәлдим, кәләндән сонра, аллаһ рәһмәт еләсин, чаван оланда нә олар. Чанына чан гурбандыр. Бә-ә-ли, деди Гәһрәман дајы, сәни өлүмә көндәрирәм. Дедим... Јолдаш мајыр, мәним арабам да, чаным да әмринизә мүнтәзирдир. Бах, сән өл, елә беләчә демишәм. Јох, јаландан дурум дејим ки, демәмишәм... демишәм ахы. Нә башыны ағрыдым, сәһәри, күн тәзәчә чыртламаг истәјирди ки, топчуларымызын дадына јетдим.

Јетән, бир гамандир дә, орада вар иди, мәни гучаглады, өпдү, деди: „Нә кәтирмисән? Мән онлары сынамаг үчүн дедим: „Чөрәк", „Хлеф". Көрдүм һамысы бикеф олду. Дедим бәс әппәкләри болдур. Јох, сонрадан билдим ки, ики күндүр, һамысы ачдыр. Дурум јаландан дејим ач дејилдиләр, ач идиләр ахы. Бә-ә-ли, дедим, бәс нијә белә? Деди: бизә бу саат патрон лазымдыр. Дүшмән үстүмүзә сел кими һүчум еләјир. Гызым, нә башыны ағрыдым, патрону вердим долдурдулар пулемјота! Дүшмән әскәрләри һүчум еләдикчә бизимкиләр ашырырдылар, һүчум еләдикчә ашырырдылар. Дурум дејим ашырмырдылар, ашырырдылар ахы! Мәхләс, ахшам гајытдым һиссәмизә, чес вердим, даклад еләдим ки, јолдаш мајыр, әмрини чанла-башла јеринә јетирдим. О да көтүрдү бу медалы тахды дөшүмә, деди: „Гәһрәман, кет, инди сәнә өлүм јохдур!".

Күләр

Бәс машынлар нечә олмушду ки, патрону араба илә дашыјырдыныз?

Гәһрәман

Ај пир олмуш, о, јағышда дағларын дөшүнә дырмашмаг бәјәм машын ишидир. Һәлә сәнин гатырлардан хәбәрин јохдур.

(Наркилә әлиндә Гәһрәманын чантасы кәлир).

Наркилә

Ал, бу да чантан!

Гәһрәман

Јорулдунму?

Наркилә

Јох, башына дөнүм, нијә јорулурам.

Күләр

Бу арвад кимдир?

Гәһрәман

Быј, бағышлајын, сизи таныш еләмәдим. Ајыб олмасын, мәним күлфәтимдир. Он беш күндүр чәмиси евләндијим. Сәркидә таныш олмушуг. Бизи Алај таныш еләди. Алај деди, Гәһрәман, буну ал, кәтир колхозумуза, јахшы сағычыдыр. Бир дәнә инәји вар иди чамыш бојда, ады да Алакөз.

№ 16

***

Күндә үч ведрә сүд сағырды... Гызым, арвад өләндән сонра өзүмә сөз вермишдим ки, гәбир евинә субај кедим, анчаг елә ки, буну көрдүм чанымы дишимә тутуб евләндим. Нә ола, ола... Арвад, кәл таныш ол! Адыны де...

Наркилә

(Карыхыб өз адыны јох, инәјин адыны дејир).

Алакөз.

Гәһрәман

Арвад, инәјин адыны нијә дејирсән?

Наркилә

Быј, карыхдым. Бағышлајын... Наркилә...

Күләр

Хошдур, Күләр.

Гәһрәман

Башын һаггы, гызым, Москвада „Бакы" ресторанй вар. Орда бизә бир тој дүзәлтдиләр, бир тој дүзәлтдиләр, тај нә дејим, украјналы, өзбәкистанлы, түркмәнистанлы гызлар јаллы сајаг ојнајыб, еләһеј. маһны дејирдиләр. Дурум дејим ојнамырдылар, ојнајырдылар ахы. Һәмин бу Алај да бизим тамада иди.

Наркилә

Евләнмәјимизә дә Алај сәбәб олду. Хошбәхт олсун!

Лачын *(дахил олур)*

Күләр, Алај кетди, бәс биз нә едәк?

Күләр

Дејәсән биабыр олмајачағыг, кедәк. Гонаглар Алајын әвәзиндә арабачы Гәһрәманла көрүшәрләр. Нә фәрги вар. Бунлар да сәркидәндирләр. *(Гәһрәмана)* Јахшы, кедәк, мәним кабинетимә, меһманханаја телефон вурум сизә јер дүзәлтсинләр. Ахшамачан бир аз динчәлин.

Гәһрәман

Арвад, сән шејләрин јанында гал, мән дә бу саат кәлирәм. *(Гәһрәман вә Күләр кедирләр. Наркилә галыр. Бир аздан Сәлјански өз дәстәси илә кәлир).*

Салјански

Бу кечә кәрәк елә мүсамирә верәк ки, һамынын ағзы ачыла галсын. Ди кәлин палтарынызы үтүләјин, һазыр олун. *(Гызлар кедирләр. Наркиләјә).* Сиз дә артисткасыныз?

Наркилә

Хејир, мән әрими көзләјирәм.

Салјански

Онда дејин көрүм, бизим гәһрәман бурдадырмы?

Наркилә

Бурдадыр, инди кәләр. Сән кимсән?

Салјански

Мәни танымырсан, мән өзфәалијјәт дәрнәјинин режиссору Салјанскијәм.

Наркилә

Нечә, Салјанлысан? Кимләрдәнсән, ај гардаш?

Салјански

Јох, фамилјам Салјанскидир, өзүм Пирәбәдиллијәм, Гәһрәманы тәбрик етмәјә кәлмишик.

Наркилә

Хош кәлмисиниз. Бујур, ширни је, Москвадан кәтирмишәм *(кәнара).* Гәһрәманын бурда нә јахшы һөрмәти вармыш.

Салјански

(Салјански гутудан конфет көтүрүр).

Инди истәјирәм әввәл-әввәл ону дәрнәјин көзәл гызлары илә таныш едим.

Наркилә

Нечә? Ону гызлар илә таныш едәсән?

Салјански

Һә, билирсән, дәрнәјимизин нә гәшәнк-гызлары вар... Инди севкилиси дә кәләчәк.

Наркилә

Севкилиси?

Салјански

Бәли...

Наркилә

Јә'ни Гәһрәманын севкилисидир?

Салјански

Гәһрәманын олмајанда мәним дејил ки...

Наркилә

Инана билмәрәм.

Салјански

Нә үчүн? Бурда сәни алдадан вар?

Наркилә

Јә'ни бу Москва Халг Тәсәррүфаты Сәркисиндән индичә гајыдан Гәһрәманын севкилисидир.

Салјански

Өзүдүр ки, вар. Бу күн дә онунла колхозчуларын көрүшү олачаг.

Наркилә

Һејиф, чох һејиф! О гыз кечикиб. Гәһрәман көрүнүр, әһди пејманы позуб севкилисинә бие'тибар чыхыб...

Салјански

Бу нә сөздүр?

Наркилә

Чох ачы сөздүр, анчаг доғру сөздүр.

Салјански

Јохса Москвада евләнибдир?

Наркилә

Бәли, евләниб.

Гызлардан бири

Нечә? нечә? Бәс Лејли? Гызлар, кедәк, Лејлијә хәбәр верәк.

Салјански

Хәбәр вермәјин, евими јыхарсыныз, Лејли билсә ки, Алај евләниб бу кечә ојнамаз, тамашачылар клубу дағыдарлар. Баһо, нә јаман биабырчылыг олду. *(Гызлар һәрәси бир тәрәфә чәкилир. Почталјонун сәси ешидилир. Салјански һараса кедир).*

№ 17. Теллонун маһнысы

Теллон

Салам, меһрибан бачы!

Наркилә

Әлејкәссәлам!

Теллон

Гәһрәманымызы көрмәк олармы? Дедиләр ки, бурдадыр.

Наркилә

Бәли, бурдадыр. Сиз һансы тәшкилатдансыныз?

Теллон

Мән почталјон Теллонам.

Наркилә

Нәсән?

Теллон

Теллон, почталјон.

Наркилә

Нә олар, көзүм үстә јерин вар. Бизә көрә гуллуг, хаһиш едирәм әјләшин.

Теллон

Анам, бачым, мән почталјонам, әјләшмәјә вахтым јохдур, мәним пешәм һәсрәтиндә оланлара мәктуб, һәдијјә, һәтта севкилиләрә ешгнамә јетирмәкдир.

Наркилә

Аһа, демәк, оғланлара, гызлардан ешг јетирирсән?

Теллон

Тамамилә доғрудур.

Наркилә

Бәс Гәһрәмана нә кәтирмисән?

Теллон

Гәһрәманымыза ичәрисиндә көзәл бир гызын үрәји олан мәктуб кәтирмишәм.

Наркилә

Мәктуб кимдәндир?

Теллон

Азәрбајчан бағларынын маралы Лејлидән... Үрәкләри јахан күлдән, туту кими ширин дилдән. Аја дејир сән чыхма, мән чыхым, күнә дејир сән чыхма, мән чыхым. Улдуза дејир...

Наркилә

Дајан, јә'ни чох көзәлдир?

Теллон

Сөз данышды да, чох көзәлдир. *(Тез гәзети ачыр, Лејлинин шәклини көстәрир).* Буна бах, бу шәкили көрүрсән? Мәлајкә бунун јанындан әјилә-әјилә кечир. Сән бунун боз атын белиндә илдырым кими шығымасыны көрәсән. Мән һәлә онун колхоздакы ишиндән данышмырам. Мән онун он һектар үзүм бағындан Москваја — Сәркијә көндәрдији ә'ла шаниләрдән данышмырам. Колхоз сәдри һәр ичласда Лејлинин ишиндән сөз салыр, башгаларына ону нүмунә көстәрир, өзүнүн дә јахшы сәси вар. Билирсән нә охујур! „Лејли-Мәчнун" театрында онун кими Лејли ојнајан тапылмаз.

№ 18

***

Наркилә

Нејим сөјләјим? Бунлар елә бил һамысы ханәндәдир. Јетән бир ағыз дејир кедир. Кечән бир ағыз дејир кечир.

Теллон

Бүлбүл кими чәһ-чәһ вурур, өзфәалијјәт дәрнәјиндә биринчи јери тутуб.

Наркилә

Бура бах, нечә дејәрләр, ара дүзәлдәнсән?

Теллон

Јох...

Наркилә

Бәс нә үчүн гапы-гапы дүшүб бу гызын шәклини кәздирирсән? Мәним әримә мәктуб көндәрәнин, ешг јетирәнин һалы хараб олар һа...

Теллон

Нечә? Сәнин әринә? О, сәнин әриндир?

Наркилә

Он беш күндүр евләнмишик. Өзү дә Москвада.

Теллон

Ола билмәз.

Наркилә

Нијә олмур? Ала бу да паспортум, бу да мәним кәбин кағызым.

Теллон

(Тәәччүбләнәрәк отурур јерә)

Бый-бый, бу нә ишдир, Алај тутуб... Амма јахшы дејибләр мејвәнин јахшысыны мешәдә чаггаллар јејәр.

Наркилә

Додағынын алтында нә мызылданырсан, кишисән сөзү адамын үзүнә де.

Теллон

Үзүнә дејирәм. Јахшы иш көрмәмисиниз. Онун бир нишанлысы вар ки, сиз јанындан да кечә билмәзсиниз.

Наркилә

Бура бах, хаһиш едирәм, чых кет... Дедим чых кет, чых кет!

Теллон

(Охуја-охуја кедир. Бу вахт бир нәфәр пионер гыз кәлир).

Пионер гыз

Гәһрәманы көрмәк олармы? Јолдаш директор?!

Наркилә

Мәни көрдү, дили топуг вурду. Гәһрәманы нејләјирсән, чолпа гыз?

Пионер гыз

Мән о дағын дөшүндәки пионер дүшәркәсиндән кәлмишәм.

Ниркилә

Хош кәлмисән, отур.

Пионер гыз

Мән дүшәркәмизин пионерләри адындан гәһрәманымыза саламлар кәтирмишәм.

Наркилә

Чох јахшы еләмисән кәтирмисән, ал, ағзыны ширин елә. *(Мәдәни кејинмиш көк бир гадын кәлир).*

Гадын *(сәһијјә ишчиси)*

Салам!

Наркилә

Сиз кими истәјирсиниз?

Гадын

Гәһрәманла көрүшмәјә кәлмишәм. Мән өзүм шәфгәт бачысыјам, бүтүн ишчиләримиз мәндән хаһиш едибләр ки, гәһрәманы бағрыма басыб өпәм.

Наркилә

Бағрына басыб өпәсән?

Гадын

Бә'ли. Сиз, мәдәнијјәт евиндә сүпүркәчисиниз?

Наркилә

Сүпүркәчи өзүнсән. Ағыллы данышын, мән дәрдиндән дәли олдуғунуз гәһрәманын арвадыјам... *(Арвадын әлиндән букет дүшүр).*

Гадын

Нечә? Гәһрәманын арвадысыныз?

Наркилә

Бәли, нијә дөјүкдүн?

Гадын

Ола билмәз, о, сизи алмаз.

Наркилә

Јохса јарашмырам?

Гадын

Нијә ки... Ејби јохдур, дејин көрәк нечә олду ки, она гәһрәман ады вердиләр.

Наркилә

Гәһрәман ады дејәндә нә билим, анадан оланда јанында дејилдим ки, јәгин кәндин адәти илә молла чағырыблар, гурандан Гәһрәман адыны тапыблар.

Гадын

Сизинки олду зарафат.

Наркилә

Тајымсан ки, зарафат еләјим? *(Меһпарә кәлир).*

Меһпарә

Гәһрәманла көрүш бурада олачагмы, хала?

Наркилә

Аз иди ач адам, бири дә дүшдү бачадан. Јохса сән дә Гәһрәманын јанына кәлмисән?

Меһпарә

Бәли, халачан, онун ешгилә уча-уча кәлмишәм. Онун Москвадан мәнә көндәрдији мәктуб мәнә ганад вериб.

Наркилә

Демәк Москвадан сәнә хәлвәти мәктуб јазыб?

Меһпарә

Бәли, халачан, мән она јазмышдым, о да чаваб јазмышды.

Наркилә

Ајыб олмасын, сәнин нә ихтијарын вар ки, өзкәсинин әринә кағыз јазырсан?

Меһпарә

Онун арвады јохдур, хала. Москваја кедәндә субај иди. А... Јохса Москвада евләниб?

Наркилә

Бәли, евләниб.

Меһпарә

Мән өлүм? Аһа, јахшы олду, үрәјимдән тикан чыхды. Лејли дә отуруб онун јолуну көзләјир.

Наркилә

Ким көзләјир?

Меһпарә

Лејли, бах, бах, өзү дә кәлди.

Лејли *(тәләсик кәлир)*

Салам!

Наркилә

Туталым ки, әлејкәссалам.

Лејли

Гәһрәманла көрүш һәлә башламајыб ки?

Наркилә *(кинајә илә)*

Сәни көзләјир, бәс нијә кеч кәлдин?

Лејли

Бир балача ишим вар иди, она көрә.

Наркилә

Сән һансы идарәдәнсән?

Лејли

Мән онун севкилисијәм, хала!

Наркилә

Нәјисән?

Лејли

Севкилиси.

Наркилә

Демәк, о, аја, күнә чыхмағы гадаған еләјән гыз бу имиш?

Лејли

Бәс өзү һарададыр, хала?

Наркилә

Бу саат кәлиб чыхар, көрүнүр чох тәләсирсән?

Лејли

Лап чох, ону көрмәк үчүн үрәјим нанә јарпағы кими әсир.

№ 19. Лејлинин маһнысы (мәһәббәт маһнысы).

Наркилә

Аллаһ, мәни нијә өлдүрмүрсән, мәним гулагларым нәләр ешидир?!

Лејли

Сизә нә олду? Јохса өзүнүзү јахшы һисс етмирсиниз, хала?

Наркилә

Мәним јеримә сән олсајдын билмирәм өзүнү нечә һисс едәрдин. Бу киши арвадбазлыгда ад газаныб, бизим хәбәримиз јох имиш.

Лејли

Һансы кишини дејирсиниз?

Наркилә

Һансы кишини дејәчәјәм, сәнин севкилини, Гәһрәманы.

Лејли

Бу нә сөздүр, сиз ону нә үчүн тәһгир едирсиниз? Танымадығыныз адамын далынча бөһтан демәк јахшы дејил.

Наркилә

Јох, ону мәнә танытдырачагсан, бир буна бах, е... Әрими мәнә танытдырыр! Мән онун арвады дејиләм?!

Меһпарә *(пыггылдајыб күлүр)*

Бу нә ишдир, а Лејли?

Лејли

Сиз нә данышырсыныз, хала, о сизи алыб?

Наркилә

Хала өзүнсән, өзү дә бизи јох, тәкчә мәни алыб.

Лејли

Бәлкә сиз сәһв едирсиниз? Белә шеј ола билмәз!

Наркилә

Олубдур да сәни бурда алдадыб, кәлиб сәркидә дә мәни алдадыб. Ким билир, бәлкә дә јүз јердә јүзүнә сөз вериб, а-ах, Алај, а-ах, Алај...

Лејли

Ким, Алај?

Наркилә

Бәли, Алај. Мәни ширин дилә тутду бағ белә, бостан белә. Јохса һәр адама е'тибар етмәк олар? Нә јахшы ки, ЗАГС-а кетдим.

Лејли

ЗАГС-а да кетмисиниз? (*Лејли пәрт олур*).

Наркилә

Бәс нечә, мән дә индики чаванлардан дејиләм ки, ширин дилләрә ујум. Гој бирчә көрүм мәни бурда гојуб, өзү һансы чәһәннәмә кетди. (*Наркилә кедир*).

Меһпарә (*гәһгәһә илә күлүр*)

Бу нә ишдир, Лејличан? Дејәсән ешг параходун даша тохунду?

Лејли

Сән нә дејирсән еј, билмирәм.

Меһпарә

Бағда, бағчада үзүм галмады Москваја көндәрмәкдән, һа, һа, һа... Сәнин сағлығына једи, көзү гызды.

Лејли

Әл чәк, Меһпарә!

Меһпарә

Сән дә отуруб онун јолуну көзләјирдин... Дејирдин кәлиб сәни алачаг... һа... һа... һа... алды, һа... көзлә. (*Кедир*).

Лејли

(*Гојнундан алајын шәклини чыхарыб бахыр*)

Алај... Алај, вердијин сөзә беләми әмәл етдин? Меһпарә һаглы имиш, кимә инанасан, кимә бел бағлајасан?

№ 20. Лејлинин ариозосу.

(*Бир аздан Алај Наркилә илә дахил олурлар*).

Алај

Наркилә хала хош кәлмисиниз.

Наркилә

Сағ кәлиб чатмајајдыг.

Алај

Бу нә сөздүр, Наркилә хала. Бәс Гәһраман дајы һарададыр?

Наркилә

Гәһраман мәним башыма бир ојун ачыб ки, кәл көрәсән. Белә дә дәрд олар? Гајыдыб кедәчәјәм кәндимизә. Бир күн дә јашамарам онунла.

Алај

Нә олуб, бир мәни дә баша сал көрүм бу нә әһвалатдыр?

Наркилә

Сән буну бир ағыр киши дејирдин, белә намуслу, белә гејрәтли. Демә... һәр кәнддә бир адамы вармыш.

Алај

Ола билмәз! (*Бу һалда Лејли кәлир, о, Наркилә илә Алајы бир јердә көрүр, дајаныр сөһбәтләринә гулаг асыр. Көрүм нечә јола кедирләр. Алај Наркиләнин чијнини гучаглајыр*). Дәли олма, ај арвад, бирчә де көрүм ахы сәнә ким нә дејиб?

Наркилә

Ким нә дејәчәк, өзүм өз көзүмлә көрдүм. Бири мәктуб көндәрир, бири күл верир, бири дә атыны чапыб үстүмә ки, мән онун севкилисијәм. (*Наркилә ағламсыјыр*).

Лејли

Демәк дүз имиш, мән алданмышам.

Алај

Инанма, ким дејибсә јалан дејиб, сәнинлә зарафат едибләр.

Наркилә

Нечә зарафат eләјиб, дана кими динкилдәјирди ки, ону көрмәјә елә тәләсирәм, тај нә тәһәр. Јох, дедим, бошаначағам, бил ки, бошаначағам...

Лејли

Мәни дејир. Гој гачым јохса сачымы јолар. (*Кедир*).

Алај

Дәли олма, сәнә Москвада тәмтәрагла тој еләдик, кәбин кәсдирдик. Бошанмаг нәдир?! (*Салјански кәлир*).

Салјански

Аһа, Алајы тапдым. Хош көрдүк, ај инсафсыз (*чәкир бир кәнара*). Лејлини көрмәдин ки?

Алај

Јох, Лејли бурдадыр?

Салјански

Евими јыхмысан. Лејли сәнин Москвада евләндијини ешидиб, консерти јарымчыг гојуб кәндә гачды...

Алај

Мәним евләндијими? Бу нә сөздүр, Салјански, бу саат де көрүм бу сөзү ким дүзәлдиб?

Салјански

Нечә ким дүзәлдиб? Бәс евләнмәмисәнсә бу арвад кимдир?

Алај

Сән дәли олмусан нәдир, Наркилә хала Гәһрәман әминин арвадыдыр. Арабачы Гәһрәман әмини танымырсан?

Салјански (*гәһгәһә илә күлүр*)

Аләм гарышыб бир-биринә. Тез Лејлини тапмаг лазымдыр. Јохса өзүнә бир зијан јетирәр.

(*Алај чәлд кедир*)

Наркилә

Нечә, демәк, о гыз Алајын нишанлысы имиш?

Салјански

Аралығы сән гарышдырмысан, јолдаш Наркилә.

Наркилə

Мəн башы күллү, нə билим ахы. Јетəн чумурду үстүмə ки, мəн Гəһрəманын адамыјам, нə јахшы дедин, аj артист гардаш. Јохса гајыдыб кəндимизə кедəчəкдим. Наһаг јерə кишимин бабалыны јудум. Гој көрүм бир һара кетди. *(Кетмəк истəјəндə көрүшə кəлəнлəр сəһнəјə долурлар).*

Күлəр

Хош кəлмисиниз, јолдашлар! Јəгин ки, сəркинин иштиракчылары илə көрүшə кəлмисиниз. Һəлəлик Халг Тəсəррүфаты Сəркисиндə медал алмыш Наркилə хала илə таныш олун. Гəһрəман да бу саат кəлəр. Наркилə хала мəшһур сағычыдыр, өз ишиндəн сизə данышачаг, бујурун, Наркилə хала!

Наркилə

Сəркидəн дејəндə ки, бизи, Москваја кəтирдилəр. Өзүмлə Алакөз гəһрəманы да, јох еј, ала көз инəјими дə кəтирмишдим. Күндə үч ведрə о гəһрəман инəкдəн... сүд сағырдым... Сиз дə чалышын јахшы инəклəр јетишдирин, онда көрəрсиниз. (*Бу вахт Гəһрəман кəлир).*

Күлəр

Гəһрəман өзү дə кəлди. Јолдашлар, инди гəһрəманымыз сəркидə көрдүклəриндəн сизин үчүн данышачаг. *(Гызлар Гəһрəмана чичəк дəстəлəри тəгдим едирлəр. Гəһрəман тəəччүб едир, өзүнү итирир).*

Гадын

Бизим рајонумузун тибб ишчилəри адындан сизи тəбрик едирəм.

Пионер гыз

Рајонумузун бүтүн пионерлəриндəн сизə саламлар јетирирəм.

Гəһрəман

Баша дүшмүрəм ки, бу нə дəскаһдыр?

1-чи гыз

Əмичан, Москва көзəлдирми?

Гəһрəман

Көзəлдир дə сөздүр, ики көз лазымдыр тамаша елəсин. Сəркини көрмүш олсајдын, билəрдин нə чəлалдыр. Гызылдан гијмəтли башын һаггы, чəннəт бу дүнјада имиш. Өзүмүз гурмушуг, дурум јаландан дејим гурмамышыг, гурмушуг ахы. Күл күлү чағырыр, бүлбүл бүлбүлү. Мүлклəр салыныб ки, кəл көрəсəн. Мəхлəс, о күн олсун ки, өзүнүз кедиб өз көзүнүзлə көрəсиниз. *(Һамы əл чалыр).*

Күлəр

Əзиз гонаглар! Көрүшүн икинчи һиссəсиндə бөјүк мүсамирəмиз олачаг. Хаһиш едирəм салона бујурасыныз. *(Ишыглар сөнүр, шəкил дəјишир. Мəдəнијјəт евининин чил-чырағлы салону. Сəһнəнин пəрдəси ачылыр, Салјански сəһнəдə көрүнүр).*

II шəкил

Салјански

Ичазə веринииз консертимизə башлајаг. Иштирак едир өзфəалијјəт дəрнəјинин үзвлəри. Режиссор Салјански, маһнынын сөзлəрини јазыб Салјански, рəгс гурулушуну вериб Салјански, соло һиссəсини ифа едир Салјански. „Кет аj батандан сонра кəл, аj оғлан" хоруну мүшајиэтилə охујур Салјански.

№ 21. Сəһнə

(Салјански вə хор)

№ 22. Лирик рəгс

(Үзүм јығымы)

№ 23. Јаллы

(Алај Лејлини ахтара-ахтара сəһнəјə чыхыб Салјанскидəн сорушур).

24. Финал

Пəрдə

ҮЧҮНЧҮ ПƏРДƏ

№ 25. Интродуксија

Тəнəклəрин арасында гырмызы парча үзəриндə „Молдавијалы достлар, хош кəлмисиниз!" сөзлəри јазылмышдыр. Гызлар столу бəзəјирлəр. Алај кəлир.

Алај

Гызлар, Лејли һардадыр?

Лачын

Һəлə кəлмəјиб, биз дə ону көзлəјирик.

Алај

Бағымызда олан бүтүн үзүм нөвлəринин һəрəсиндəн бир сəбəт јығын, гонаглар бахачаглар, бизим үзүмлəрлə чох марагланырлар. Зарафат дејил, республикамызда јетмиш үзүм нөвү јетишдирилир.

Лачын

Лејли кечəн ил Молдавијаја кедəндə онларын мəшһур Шампан үзүмлəрини тəрифлəјирди.

Алаj

Сәркиjә кәтирмишдиләр, кәрдүм. Бу ил нүмунә үчүн бир һектар әкәчәjик. Сиз сүфрәни дә бәзәjин, көрүм Лејли идарәдәдирми?
(Алаj кедир, гызлар үзүм сәбәтләрини чијинләринә алыб кедирләр. Лејли кәлир. О, бир ағача сөјкәнәрәк охујур).

№ 26. Лејлинин маһнысы

Әлмәрдан *(кәлир)*

Јазыг гызым, јаман зад олуб, әли ишдән сојујуб. Тајдан-тушдан зад олуб *(Лејлијә јанашараг).* Көзүнүн јашына чаным гурбан, гызым, дәрдини мәндән нијә зад едирсән?

Лејли

Ај ата, сән дә елә заддан башга һеч зад билмирсән?

Әлмәрдан

Гызымы бир оғлана верәчәјәм, бир оғлана верәчәјәм ки, кечәбә-күндүз јемә, ичмә, хәттихалына, күл чамалына зад елә.

Лејли

Ата, хаһиш едирәм бу барәдә мәнә бир сөз демәјәсән.

Әлмәрдан

Гызым, ашиг олмусан, өзүм дә билирәм кимә, амма өзүнү зад еләмә! О задын биридир, өзү өз дили илә мәнә деди ки, Лејлини јаландан севирәм.

Лејли

Билирәм, ата, о мәни алдадыбмыш. Јалан вә'дләрлә башымы гатды, ахырда да сәркидән бир арвад алыб кәтирди.

Әлмәрдан

Арвад? Кимдир о арвад?

Лејли

Наркилә хала.

Әлмәрдан

Наркилә? Јохса онун әринә кедәчәјдин, гызым?

Лејли

Арзум үрәјимдә галды. *(Ағламсыныр).*

Әлмәрдан

Гызым, сән дәли олмусан нәдир, јохса индијәчән о задын јолуну көзләјирдин?

Лејли

Бәли, ата.

Әлмәрдан

Нечә? Гызым о гәһрәмандыр нә заддыр, сән онун тајысан?

Лејли

Нә олар тајы олмајанда. Биз бир-биримизи севирдик, ата, индијәчән сәнә демирдим ки, бирдән разы олмазсан.

Әлмәрдан

Бу гыз дәли олуб, шәксиз дәли олуб. Јахшы, инди бәс кими көзләјирсән, јенә ону?

Лејли

Бу тезликлә јаддан чыхармаг олармы, ата!

Әлмәрдан

Бәс демирсән евләниб.

Лејли *(ағламсыныр)*

Бәли, евләниб. *(Кедир).*

Әлмәрдан

Ај аман, мәнә көмәк!

(Көвһәр хала кәлир)

Евим јыхылыб, гапым чырпылыб. Лејли зад олуб, арабачы зада зад олуб.

Көвһәр хала

Арабачы зад кимдир, Әлмәрдан?

Әлмәрдан

Гәһрәман Кәрај оғлуну дејирәм.

Көвһәр хала

Быј, башыма хејир, нә данышырсан, а киши, демәк индијәчән Лејли онун јолуну көзләјирмиш?

Әлмәрдан

Гој бирчә о Гәһрәман әлимә кечсин.

Көвһәр хала

Киши, Гәһрәман Лејлинин тајыдыр?

Әлмәрдан

Мән дә билирәм, ај Көвһәр, дејир тајын олмајанда нә олар, севки мәсәләсиндә бөјүк-кичик јохдур. Гызым бәдбәхт олду.

Көвһәр хала

Еһ, Алаj ондан да бәдбәхтдир.

Әлмәрдан

Јохса о да илишиб?

Көвһәр хала

Илишиб, үзүнү кор көрмүш Меһпарә илә һәрдәнбир көрүрәм, пыч-пыч едирләр. Нә дејирсә Меһпарә башыны ашағы салыр вә алтдан-алтдан һырылдајыр.

Әлмәрдан

Һырылдајыр? Аһа, мә'лум олду. *(Әлмәрдан кедир. Көвһәр хала кетмәк истәјиркән Алајын кәлдијини көрүб дајаныр. Алаj фикирли-фикирли ағача сөјкәнәрәк охујур).*

№ 27. Алајын ариозосу

Көвһәр хала *(она јанашыр)*

Балама гурбан олум, нә олуб ки, белә јаныглы-јаныглы охујурсан?

Алаj

Һеч, ана, гонаглар тарлада идиләр. Үзүмләр чох хошларына кәлди. Анчаг дедиләр ки, мејнәләрә јахшы гуллуг олмајыб. Бәс сән һардан кәлирсән?

Көвһәр хала

Мәктәбә кетмишдим, оғлум. Үзүмләр тәрк олуб кедир. Јығаным аздыр. Мәктәб мүдири илә данышдым ки, икичә күн ушаглары мәнә көмәјә көндәрсин.

Алај

Сөз вердими?

Көвһәр хала

Сөз дә верди, адам да...

Алај

Саһәни сәлигәјә сал, ана, елә олмасын ки, гонагларын јанында биабыр олаг. Сабаһ јәгин сәнин саһәнә кәләчәкләр.

Көвһәр хала

Биабыр олмарыг. Нә едәк, мәһсул болдур... Јығыб-јығышдырмаг олур ки?..

(Салјански тәләсик кәлир).

Салјански

Јолдаш Алај, јолдаш Алај!

Алај

Нә олуб, Салјански?!

Салјански

Молдавијалыларын өзфәалијјәт дәрнәјини көрмүсән? Паһ атоннан вертуоздур, вертуоз... Онларын гаршысына чыхмаг үчүн биз бир гат габыг гојмалыјыг...

Алај

Онларын өзфәалијјәт дәрнәји дә кәлиб?

Салјански

Еһ, а киши, бу јарыш тәкчә кәнд тәсәррүфаты јарышы дејил, һәм дә ики гардаш халгын мәдәнијјәтинин нүмајишидир.

Алај

Амандыр, Салјански, бизи биабыр едәрсән а...

Салјански

Одур ки, хаһиш едирәм бүтүн гызлары верәсән мәним сәрәнчамыма, мәшг етмәлијик.

Алај

Ичазә верирәм... Көрүм нејләјирсән дә.

Салјански

Сәһнәмизә анд олсун бурада бир вур чатласын едәчәјәм ки, тозу көјә галхсын. *(Кедирләр. Гәһрәман вә Наркилә бир-биринә раст кәлирләр).*

Гәһрәман

Һардасан, Наркилә, сәһәрдән сәни ахтармагдан јорулмушам.

Наркилә

Фермаја кетмишдим, мәни нејләјирсән?

Гәһрәман

Чәтин ишә дүшмүшәм, Наркилә. Кәрәк мәнә көмәк едәсән.

Наркилә

Нә олуб, көзүмүн ишығы?

Гәһрәман

Рајком катиби мәни јанына чағырмышды, дејир ки, молдавијалылар илә чыдыр јарышы олачаг, үмидимиз сәнәдир. Рајонумузда дејир биринчи атчы сәнсән.

Наркилә

Чох сағ олсун. О ки, сәнә дүзкүн гијмәт вериб, вар олсун!

Гәһрәман

Она сөзүм јохдур. Гој вар олсун, анчаг ат мәсәләсини нечә едәјәк?

Наркилә

Ат?!

Гәһрәман

Бәли, ат. Бәс белә иш олар ки, сән мәним башыма кәтирдин? Молла Нәсрәддинин арвады ешшәјә арпа, саман вермәјиб өлдүрдүјү кими, мәним атымы да аллаһдан ашағы сән өлдүрдүн.

Наркилә

Јенә тәгсири мәним бојнума атырсан? Ата вахтында өзүн гормут верәјдин өлмәјәјди. Мән ферманын инәкләринә бахым, јохса сәнин атына?

Гәһрәман

Јох, мәнә дил төкмә, тәнгиди боға билмәзсән. Тәгсирини бојнуна ал. Ишләр белә кетсә сәни бошајачағам. Мән атсыз дура билмәрәм.

Наркилә

Билирәм нә демәк истәјирсән?

Гәһрәман

Нә истәјирәм, әкәр билсән?

Наркилә

Истәјирсән ки, сәркидән алдығымыз мүкафаты верим, ат аласан.

Гәһрәман *(күлүр).*

Сән мәним ағыллы арвадымсан, Наркилә. О Әлмәрданын бир аты вар еј, боз ат бәһ, бәһ, бәһ... Гызы чапанда көрмүшәм, кәлсәнә ону алаг. Чыдырдакы бүтүн атлары өгәк...

Наркилә

Әлмәрдан боз аты сатмаз.

Гәһрәман

Ајағына јыхылмалы олсам да әл чәкмәјәчәјәм. Боз аты кәрәк ондан алым.

Наркилә

Сатмаз, өзүнү јорма, гадан алым.

Гәһрәман

Әлмәрдан кәлир, сән кәнара дур, өзү илә данышым.

(Наркилә кедир, Әлмәрдан кәлир).

Әлмәрдан

Һаны бу ферма мүдири, јенә һара зад олуб?

Гәһрәман

Салам, Әлмәрдан киши!

Әлмәрдан

(Башыны галдырыр, гаршысында Гәһрәманы көрчәк әсәбиләшир).

Көр гызым кими севир? Евин јыхылсын, Әлмәрдан.

Гәһрәман

Нә тәһәрсән, гурбан олум! Әлмәрдан! Дејәсән кефин јохдур?

Әлмәрдан

Сөзүнү де, Гәһрәман?!

Гәһрәман

Әлмәрдан, аталар дејиб истәјәнин бир үзү гара, вермәјәнин ики үзү. Дүнән гызын боз аты чапырды, елә бир саат дуруб бахмышам.

Әлмәрдан

Дејәсән јаваш-јаваш мәтләб үстә кәлир.

Гәһрәман

Демә ки, Гәһрәман гочалыб, јәгин сарсаглајыр, јох, өзүн билирсән ки, һәр кәс бир шејин сәррафы олар.

Әлмәрдан

Сонра?

Гәһрәман

Сонра да ки, ачыг дејим дә, мәним сәндән бир диләјим вар, версән дә достумсан, вермәсән дә.

Әлмәрдан

Гәһрәман, мусту-мусту дејинчә бир дәфәлик мустафа де гуртарсын кетсин. Билирәм көнлүндән нә кечир, анчаг ајыбдыр, јекә кишисән.

Гәһрәман

Билирсән? Мән өлүм, ким дејиб?

Әлмәрдан

Гызым дејиб. Көрүм ону јерә кирсин.

Гәһрәман

Гызынын ағрысыны алым, јахшы еләјиб, она дедим, дејир атамдан истә, версә мән е'тираз етмәрәм. Өлән күнүмдүр, Әлмәрдан, кәрәк јох демәјәсән?!

Әлмәрдан

Аллаһ-әкбәр! Вуруб кишини өлдүрәчәјәм һа!...

Гәһрәман

Онун марал кими дурушу, аһу баласы кими јериши адамын чаныны алыр. Бәһ-бәһ-бәһ...

Әлмәрдан

Ә, гочалмышсан дејәсән, ағлын азалыб, ајыб дејил...

Гәһрәман

Нә олар, гоча оланда, нечә дејәрләр, зәргәдрини зәркәр биләр. Чаһыл-чуһул әлинә дүшәр, үч күндә ону араба атына дөндәрәрләр.

Әлмәрдан

Дејәсән бу киши дәли олуб һа...

Гәһрәман

Колхозун төјләсиндә, онун үчүн бир јер дүзәлтмишәм, кәлин отағы.

Әлмәрдан

Ә, мәним задым сәнин үчүн заддыр мәјәр?

Гәһрәман

Нијә өзүндән чыхырсан, јох бир маралдыр. Сәнин дә бир дылғыр јабын вар дејә бизи өлдүрмәјәчәксән ки, Әлмәрдан?

Әлмәрдан *(өзүндән чыхыр).*

Рәдд ол бурдан, задын бири зад! Јабы сәнин атандыр.

№ 28. Гәһрәман вә Әлмәрданын дуети. (Охујандан сонра һәрәси бир тәрәфә чәкилир, Алај вә Меһпарә кәлирләр).

Алај

Меһпарә, билирсән, гонаглар сәнин дә саһәнә бахдылар.

Меһпарә

Доғрудан? Нечәдир, хошларына кәлдими?

Алај

Сәнин әвәзинә мән хәчаләт чәкдим.

Меһпарә

Нијә, Алајчан?

Алај

Кәл ачыг данышаг, Меһпарә.

Меһпарә

Нә барәдә, Алајчан?

Алај

Һәр кәс кәрәк өз ишини севсин, севкисиз иш бар вермәз.

Меһпарә

Севкијә галанда мәнә чатан олмаз.

Алај

Сән ики севкини гарышдырма, Меһпарә, мән үмуми ишимиздән данышырам. Сәнин үрәјиндә әкәр ишинә зәррәчә мәһәббәт олсајды, манган бу гәдәр кери галмазды.

Меһпарә

Алајчан, сәнин ачы сөзүн дә мәндән өтрү шириндир.

Алај

Мән сәни ачыламаг фикриндә дејиләм. Анчаг истәјирәм ки, сән дә башга гызларла бир сырада кедәсән.

Меһпарә

Мәним көзләрим үстә, даһа нә әмрин вар?

Алаj

Колхозун адыны батырма, балача дејилсән, Меһпарә, мән сәни истәјиб дејирәм.

Меһпарә

Валлаһ, мән дә сәни истәјирәм, Алаjчан. *(Алаjын синәсинә гысылыр. Көвһәр хала онлары көруб, тез кери гаjыдыр).*

Алаj

Бош-бош данышыгларла өзүнүн дә вахтыны алырсан, мәним дә...

Меһпарә

Сәнин хатиринә кәрәк елә рекорд вурам ки, Лејлини дә өтәм. Көрәрсән. *(Меһпарә кедир. Алаj Лејлинин адыны ешитчәк тутулур. Фикрә кедир. Узагдан ахыб кедән чаjа бахыр. Көвһәр хала она јахынлашыр).*

Көвһәр хала

Оғлум, Алаj, бу бојда кәнддә башына гыз гәһәт олду? Елә кәрәк һарда бир биһәја вар сәнә раст кәлә?

Алаj

Гыз кимдир, ана, сән кими дејирсән?

Көвһәр хала

Мәндән нијә кизләдирсән, оғлум? Дүздүр, дејирләр көнүл севән көјчәк олур. Даһа белә јох. Адам гоча анасына да кәјишәр. Мән она разы дејиләм.

Алаj

Ахы сән кими дејирсән, ана?

Көвһәр хала

Јохса елә билирсән хәбәрим јохдур?! Һәлә сәнин јаздығын кағызы да мәнә охујуб.

Алаj

Доғрудан? Сиз мәнсиз таныш олмусунуз ки... Көрүнүр хошуна кәлмәјиб һә, ана?

Көвһәр хала

Јох, хошума кәлмәди. Чох биһәја гыздыр. Сәндән кағыз алан күнү мәнә бир абыр верди, јеримдәчә донуб галдым.

Алаj

Бу ола билмәз, ана, көрәсән сән она нә демисән ки...

Көвһәр хала

Нә дејәчәјәм, аj бала, анчаг јенә фикирләш, мән анана гулаг асырсанса, мәсләһәт көрмүрәм.

Алаj *(кәнара)*

Бу нә ишдир? Бәлкә Лејли Салјански дејән мәсәләјә көрә анамла сөзләшиб, бу саат ону тапмалыјам. *(Алаj кедир).*

Көвһәр хала

Доғрудан да севирмиш. Көр нечә рәнкдән-рәнкә дүшдү. Әлачым нәдир, бир оғлум вар, онун хатиринә дәјмәјәчәјәм һа... Кими истәр ону алар, бәркә дүшәр аjрылыб аjры отурарам. *(Әлмәрдан кәлиб гулаг асыр).*

Әлмәрдан

Һә, аj имансыз, бәс мәнә вердијин сөз нечә олду?

Көвһәр хала

Әши, сән дә чәкил башымдан еј... Сәндән өтрү оғлумун үрәјини гысмајачам һа?! Мән нә һајдајам, сән нә һајда.

№ 29. Көвһәр хала вә Әлмәрданын дуети

(Мүбаһисә едә-едә кедирләр. Гәһрәманла Наркилә дахил олурлар).

Гәһрәман

Наркилә, Әлмәрдан мәни көрәндә елә бил торбада илан көрүр, билмирәм нијә? Кәлсәнә Әлмәрданын гызынын јанына сән өзүн кедәсән.

Наркилә

Нијә, Гәһрәман?

Гәһрәман

Атын мәсәләсини данышмаға. Лејли сәнин сөзүнү јерә салмаз.

Наркилә

Нә дејирәм, гадан алым, сәнин јолунда мин чәфаја дөзмүшәм, јенә дә дөзәрәм.

Гәһрәман

Бах, Наркилә, әкәр бу иши дүзәлтсән, сәнә бир јахшы палтар алачағам, тејха јун, үстүндә дә нәлбәки бојда күлләри олсун. Сонра да сәни Иса булағына апарачағам. Кәрәк инди нејнијирсән. Одур еј! Лејли дә кәлир.

Наркилә

Әлмәрданын гызы бу имиш, паһо, биабыр олдум.

Гәһрәман

Нијә?

Наркилә

Сәнин үстүндә бунунла клубда бир аз атышмышыг.

Гәһрәман

Һә? Сәнин о хасијјәтинә јохам да. Бир сөз олан кими өзүндән чыхырсан. Ејби јохдур, Наркилә, өзүнү о јерә гојма, куја һеч нә олмајыб.

Наркилә

Јахшы, ди сән кери дур.

(Гәһрәман далда кизләнир. Наркиләјә бахыр).

Наркилә

Саламмәлејким.

Лејли

Салам, нечәсән, Наркилә хала?

Наркилә

Јахшыјам, башына дөнүм, анчаг кишимин кефи бир аз харабдыр.

Лејли

Кефи харабдыр? Нә олуб, јохса хәстәдир? Һәким чағырын, Наркилә хала.

Наркилә

Һәким нәдир, гызым, дејир мәним дәрдимә әлач етсә Лејли едәчәк. Дәрманым дејир, Лејлидәдир.

Лејли *(өзүнү итирир).*

Сиз зарафат едирсиниз, Наркилә хала, ајыб дејилми?

Наркилә

Балама гурбан олум, валлаһ зарафат еләмирәм. Јазыгдыр, кәрәк јох демәјәсән.

Лејли

Мән нә едә биләрәм ахы?..

Наркилә

Атана де ки, инад олмасын, разылыг версин.

Лејли

Атама нијә?

Наркилә

Әкәр өзүн тәк дүзәлдә биләрсәнсә, кишини чағырым сөвдәләшин.

Лејли

Јох, чағырма, истәмирәм.

Наркилә

Гызым, сабаһ чыдырдыр. Молдавијалыларла өтүшәчәк. Рајком тапшырыб, бәс бу јазыг һансы атнан чапышсын?

Лејли

Һә... Демәк аты истәјир? Нә олар, кәлсин боз атымы апарсын.

Наркилә *(севинчәк).*

Башына дөнүм. Гәһрәман! Кәл, гыз разыдыр.

Гәһрәман *(кәлир).*

Ала гызым, бу беш јүз манат беһи, галаныны да кәтирәрәм.

Лејли

Бу нәдир, сиз кимсиниз?

Наркилә

Әримдир, гызым, атын пулларыны верир.

Лејли

Нечә, әриндир, бәс Алај?

Наркилә

Кәрај атасынын адыдыр.

Лејли

Дејәсән бурада долашыг мәсәлә вар.

Наркилә

Гызым, о аты Гәһрәмана сатдын, елә бил ки, дүнјаны мәнә бағышладын.

Гәһрәман

Арвад, кет пулларын галаныны да кәтир. Јохса дәббәлијәр...

(Наркилә кедир).

Лејли

Нә јахшы олду. Әмичан, инди ки, бу арвадын әри сәнсән, аты бағышладым сәнә. Кет, төјләдән ач, апар...

Гәһрәман

Балама гурбан олум *(Севиндијиндән Лејлини гучаглајыб өпүр. Әлмәрдан идарәдән чыхаркән Гәһрәманын Лејлини гучаглајыб өпдүјүнү көрүр, өзүндән кедир. Лејли атасынын јыхылдығыны көрүб она тәрәф јүјүрүр).*

Лејли

Вај, атама нә олду? Јенә көзүнә ким көрүндү?

Гәһрәман

Мән көрүнмүшәм. Гој кедим, иши корларам. *(Кедир).*

Әлмәрдан *(ајылыр)*

Лејли! Адыны гәбирстанлыгдан чағырым, чәкил көзүмдән. Даһа мәним гызым дејилсән. Күнүн күнорта чағы атан јериндә кишијнән гучаглашмаг, һаны о Салјански? Кедим ону тапым, сорушум. Әкәр доғрудан севирсә, бу күн верим кетсин. Јүз јол Гәһрәмандан Салјански јахшыдыр.

(Әлмәрдан кедир. Алај кәлир, Лејли Алајы көрчәк она тәрәф јүјүрүр).

Алај

Лејли!

Лејли

Алај!

№ 30. Лејли вә Алајын дуети
(Мәһәббәт маһнысы)

Алај

Сағ ол, Лејли, һәсрәтиндә олдуғун бир адамы беләми гаршылајарлар? Мән сәни сәһәрдән ахтарырам, сән исә мәндән гачырсан.

Лејли

Мән гачырам? Јох, Алај, мән сәни көрмәк үчүн рајона мәдәнијјәт евинә кетдим. Анчаг евләндијин гадыны көрүб кор-пешиман кери дөндүм.

(Икиси дә гәһ-гәһә илә күлүрләр).

Алај

Мәнә Салјански дејәндә мәәттәл галдым.

Лејли

Мәсәләләр елә долашмышды ки, сәндән әлими үзмүшдүм.

(Алај илә Лејли кетмәк истәјиркән Салјански гаршыларына чыхыр).

Салјански *(күлүр)*

Сизи тәбрик едирәм. Лејли, ахшам клуба кәл ha!..

№ 31

* * *

Лејли

Атам ичазә вермир. Кәлә билмәрәм.

Салјански

Мән атандан ичазә истәрәм. Бу күн кәндимиздә бир вурчатласын олачаг ки, кәл көрәсән.

Молдавија үзүмчүләринин кәлмәси мүнасибәтилә бир мүсамирә верәчәјик ки, тоз көјә галхсын.

Алај *(күлүр)*

Тоз галхызма, бизи биабыр едәрсән.

(Алај Лејли илә кедир).

Әлмәрдан

(Кәлир, Салјанскини јахалајыр).

Бура бах, Салјански бах елә бурадача мәнә сөз вер, әкәр үрәкдән зад еләјирсәнсә, ичазә верирәм, Лејлини апара биләрсән.

Салјански

(Севинир елә билир ки, сәһнәдә ојнамаға ичазә верир).

Демәк Лејлијә ичазә верирсән *(Әлмәрданы гучаглајыб өпүр).* Сәнин ичазәни мән сәмими гәлбдән тәбрик едирәм. Сәһнәмизә анд олсун ки, бу ичазә кәнддә мәдәнијјәтин јүксәлишиндә бөјүк рол ојнајачаг, сәһнәмиз јенә дә Лејли кими көзәл талантларла чичәкләнәчәк... Бах, бу күндән сән мәним јаварымсән, Касјо! *(Кедир).*

Әлмәрдан

(Узагда Лејли илә Алајы көрүр, диггәтлә бахыр, көзүнә инанмыр... Көзүнү овушдурур, јенә дә бахыр, вә күлүмсәјир). Онлардыр. *(Севинчәк кедир, Көвһәр хала илә Меһпарә кәлирләр).*

Көвһәр хала

Һә, сорушдум, бала, мәндән кизләтмә! Кими севирсән де, мән дә билим, демәди. Ахыр өјрәндим ки, сәни севир.

Меһпарә

Мәни севмәјәндә кәнддә она јарашан ким вар ки? Мән чохдан дујмушдум. Һәмишә мәнимлә данышанда аһ чәкәрди.

Көвһәр хала

Аһына гур ан олум, оғул, буну мәндән нијә кизләдирсән.

Меһпарә

Бәс евләнсәк, сән һарда јашајачагсан, Көвһәр арвад?

Көвһәр хала

Шүкүр олсун, үч көздән ибарәт евимиз вар, икиси сизин, бири дә мәнә бәсдир.

Меһпарә

Бош-бош данышма, ај арвад, мән сәнинлә бир евдә јашаја билмәрәм. Алаја дејәчәјәм ки, әввәл сәнә бир јер тапсын, сонра мәни ЗАГС-а апарсын.

Көвһәр хала

Бала, јеринизи дар еләмәјәчәјәм ки? Гоча арвадам.

Меһпарә

Дедим ки, бош-бош данышма, ел-елә сығар, ев-евә сығмаз. Ајры јашасаг јахшыдыр.

(Әлмәрдан кәлир)

Әлмәрдан

Көвһәр, ај Көвһәр! Көзүн ајдын олсун!

Көвһәр хала

Нә олуб, ај Әлмәрдан?

Әлмәрдан

Биз дејән имиш, инди бу саат Алај Лејлинин әлиндән тутуб гонагларла таныш еләди. Деди, мәним нишанлымдыр.

Көвһәр хала

Доғрудан, көзүмүз ајдын олсун, ај Әлмәрдан!

Меһпарә *(Көвһәр халаја)*

Ај имансыз, бәс мән?

Көвһәр хала

Мән елә билмишдим ки...

Меһпарә

Бу нә ишдир? Мәни әлә салырсыныз?

Көвһәр хала

Дејәсән мән кәләфин учуну итирмишәм.

Меһпарә

Мән о кәләфин учуну сәнә көстәрәрәм. Мән әлә доланасы гыз дејиләм. *(Меһпарә кедир. Наркилә, Гәһрәман әлләриндә пул кәлирләр).*

Гәһрәман

Будур? Әлмәрдан бу сәнин пулларын. Гызын да разыдыр. Вер, апарым.

Әлмәрдан

Дејәсән јенә дә үрәјим кедәчәк, атана лә'нәт мәрдимазар. Гәһрәман, бирчә бах *(Лејли илә Алајы көстәрир).*

Гәһрәман

Онлара нә олуб ки?

Әлмәрдан

Нә олубса сәнә олуб. Онларын бу күн тојудур.

Наркилә

Быј, көзүн ајдын олсун!

Гәһрәман

Аллаһ хејир версин, оғуллу, гызлы олсунлар!

Наркилә

Он ики оғул атасы олсун.

Әлмәрдан

Инди әл чәкәрсән?

Гәһрәман

Јох, Әлмәрдан әл чәкән дејиләм, өлән күнүмдүр.

Әлмәрдан

Ә, көрдүн, ја јох? Јохса... Көрмәдин?

Гәһрәман

Көрдүм.

Әлмәрдан

Ди чәһәннәм ол!

Гəһрəман

Төвлəнин ачарыны вер, чəһəннəм олум.

Əлмəрдан

Төвлəнин?

Гəһрəман

Һə... Гызын деди ки, төвлəни ач, аты апар.

Əлмəрдан

Боз аты?

Гəһрəман

Боз аты.

Əлмəрдан

Дајан, дајан, демəк сəн индијəчəн мəндəн ат истəјирдин?

Гəһрəман

Һə... Бəс сəн нə билирдин? *(Күлүшүрлəр).*

Əлмəрдан

Онда аты бағышладым сəнə, ал бу да төвлəнин ачары, кет, апар.

Гəһрəман

Башына дөнүм, Əлмəрдан! Аллаһ гызыны хошбəхт eлəсин. Көр чыдырда нə гијамəт eлəјəчəјəм!

Салјански *(гачараг кəлир)*

Кəлдилəр, гонаглар кəлдилəр.

(Алај, Лејли гонагларла кəлирлəр).

№ 32. Сəһнə

(Лејли, Алај вə гонаглар)

№ 33. Молдав рəгси

№ 34. Финал

Пəрдə

ГЁЗЮН АЙДЫН

(С доброй вестью)

Музыкальная комедия в 3-х дествиях 4 картинах

ДЕЙСТВУЮЩИЕ ЛИЦА

Алай Ализаде	—	председатель колхоза, Герой социалистического труда, *тенор*
Лейли	—	колхозница, *сопрано (меццо-сопрано)*
Алимардан Шахмурад оглы	—	отец Лейли, бригадир колхоза, *баритон*
Гёхар Хала	—	мать Алая, *сопрано (меццо-сопрано)*
Теллон	—	почталион, *тенор*
Сальянский	—	режиссер кружка самодеятельности Дворца культуры, *баритон*
Герай Каграман оглы	—	аробщик, *тенор*
Наргилэ	—	Жена Герая, доярка, *сопрано*
Мехпара	—	колхозница, доярка, *сопрано (меццо-сопрано)*
Лачин	—	колхозница, *не поет*
Гюляра	—	директор Дворца культуры, *не поет*
Фотограф		
Пионерка		*не поют*
Медработница		
Парни, девушки		

ПЕРВОЕ ДЕЙСТВИЕ

Виноградник колхоза „Счастливая жизнь". Штабель ящиков, наполненных виноградом. На ящиках надписи: „Москва, Выставка", Лейли и девушки поют, собирая виноград.

№ 1. Песня Лейли и хор девушек

Мехпара

Смотри, как Лейли старается для Алая. Опять подарок готовит. И двадцати дней не прошло, как Алай в Москве, а она уже вторую посылку собирает.

1-я девушка

Ты не мерь на свой аршин. Она не Алаю посылает, а на выставку. Ей поручили.

Лачин

Допустим, что даже Алаю. Он парень видный, никто не откажется ему подарок сделать.

2-я девушка

А что же тогда делать Мехпаре? Если она всем парням, с которыми переписывается, будет слать подарки, в колхозе винограда не останется. *(Смеётся).*

Мехпара

Да если бы тебе написал хоть один из тех, что пишут мне, ты бы от радости запрыгала. Ты моей бабке в ровесницы годишься, а все еще не замужем.

1-я девушка

Не все же такие красавицы, как ты. А я смотрю и думаю, сваты в ваш дом прямо ломятся, того и гляди ворота свалят. *(Смех).*

Мехпара

Да чтобы вы все сгорели, вы же от зависти лопаетесь.

Лачин

Конечно, всех, кто умирает по Мехпаре, и сосчитать нельзя.

Лейли

Не расстраивай ее, Лачин. Она красивая, вот и любят ее. Что же тут такого?

Мехпара

Не трогай меня, Лейли. Ты думаешь, если твой отец бригадир, то тебе все можно? Ты лучше о себе подумай. Жди, Алай вернётся, да так и женится на тебе.

Лейли

Ну, а если не на мне, тогда на тебе. *(Смеется).*

Мехпара

Извини, пожалуйста. Если бы я хотела, давно бы за него вышла. Ну где же почтальон пропал.

Лейли

Не волнуйся, сейчас придёт.

Лачин

А вот и Теллон, лёгок на помине.

Мехпара

Ох, как я рада тебе, Теллон!

(Теллон появляется, танцуя на ходу).

№ 2. Сцена

(Лейли, Мехпара, Теллон и девушки)

Теллон

С доброй вестью вас, девушки. Наш виноград „Чёрная родинка" в Москве на выставке прославился. Наши на днях возвращаются из Москвы. А потом начнутся свадьбы. Будем невест выдавать оптом и в розницу. *(Смеется).*

№ 3. Сцена

(Мехпара, Теллон и девушки)

Лейли

Мы все глаза проглядели, ожидая тебя, Теллон.

Теллон

А тебе, Лейли, я принёс не весть, а целое известие. Вот посмотри *(подаёт газету).* Ну, как, нравится?

Лейли

(Взяв газету, вглядывается и радостно вскрикивает)

Алай!

Девушки *(удивленно)*

Алай? *(Заглядывают в газету, которая уже идёт по рукам. Наконец, газета возвращается к Лейли. Она прижимает портрет Алая к груди и убегает).*

Мехпара

Что, Алаю дали звание героя? А мне ни одного письма?

Теллон

Как же, ни одного! Разве каждый день ты не получаешь ровно девяносто девять процентов всей корреспонденции нашего отделения.

Мехпара

Ладно, ладно. Это твоя обязанность и ты должен доставлять. Я написала Алаю, погляди-ка, есть ли ответ?

Теллон

Имеется. Сейчас я вручу тебе такое письмо, что ты расцелуешь...

Мехпара

Кого, тебя? Да тебя даже уродка не поцелует.

Теллон

Девушки, будьте свидетельницами. Вот письмо Мехпаре Фарадж-заде, телеграмма. Нет, нет, прошу прощения. Это нашему председателю от виноградарей Молдавии. Сегодня они прибывают к нам.

Лачин

Как, сегодня?

Теллон

Да, да.

1-я девушка

Так наш председатель еще не вернулся из Москвы, что же будет?

Теллон

Алай? Он тоже прибывает сегодня. В райком уже доставлена телеграмма.

Мехпара

Девушки, дайте же мне получить письмо, а потом расспрашивайте.

Теллон

Прошу прощения. Я отвлекся от исполнения служебных обязанностей. Вот тебе второе письмо и пока хватит.

Мехпара

Дай я поцелую тебя, Теллон. (*Целует*).

Теллон

А говорила, что меня и уродка не поцелует.

Мехпара

Миленький мой, а ещё нет?

Теллон (*обращаясь к девушкам*)

У меня ноги отваливаются столько писем я ношу этой Мехпаре.

Мехпара

Ничего, вот я ещё нашим на выставку напишу, а они мне отвечать будут.

Лачин

Что же ей делать? Сама на выставку попасть не может, так хоть письма попадут.

№ 4. Сцена

(Мехпара, Теллон и девушки)

Мехпара

Завидки берут? (*Уходит*)

Гёхар хала (*входит*)

А я? Чтоб ты был всегда счастлив. Теллон, а мне нет радостной вести?

Теллон

Гёхар хала, а что ты подаришь мне за радостную весть?

Гёхар хала

За подарком дело не станет.

Теллон

Поздравляю тебя с доброй вестью, Гёхар хала, ты узнаёшь этого парня?

Гёхар хала

Сынок, да буду я жертвой твоей. (*Несколько раз целует портрет Алая*). И тебе стану жертвой, Теллон, прочти ради бога, прочти, да погромче, что там пишут.

Теллон (*подражая дикторам*)

Указ Президиума Верховного Совета СССР! За выведение нового высокоурожайного сорта винограда председателю колхоза „Счастливая жизнь" (Азербайджанская ССР) Алаю Али-заде присвоить звание Героя Социалистического труда с вручением ордена Ленина и золотой звезды „Серп и молот".

Девушки

Поздравляем тебя с доброй вестью, Гёхар хала.

№ 5. Песня Теллона

2-я девушка

Гёхар хала, поздравляю тебя с доброй вестью

Гёхар хала

Дай бог и вам счастья, доченьки.

Лачин

Пожелай Мехпаре, чтобы она не плелась в хвосте. (*Смеётся*).

Гёхар хала

Обвалится крыша того дома, куда войдет невесткой Мехпара. Интересно, кого она сделаёт несчастным. Вай, да я и позабыла про письмо Алая. Бессонные ночи, труды мои не пропали. Впрок пошло тебе мое молоко, сынок. Да принять мне твои боли, Лачин. Прочитай, доченька, что пишет мой Алай.

Все

Читай, Лачин, поскорее.

Лачин (*распечатав конверт*)

Уважаемая Мехпара! Твоё письмо получил...

Гёхар хала

Вай, вай, вай. Это же не мне письмо, это же Мехпаре. А кто пишет?

Лачин

Подпись Алай Али-заде.

Гёхар хала

Алай? Алай пишет Мехпаре? Или он любит ее? Нет, Мехпара не пара моему сыну.

Мехпара (*возвращаясь*)

Ты видишь, Гёхар хала, что твой сын делает со мной

Гёхар хала

А что?

Мехпара

Он послал мне письмо, я обрадовалась, раскрываю, читаю: „Дорогая, любимая мама!“ Это я-то мама? Разве так шутят? Ты знаешь, что я делаю с насмешниками?

Гёхар хала

Он не насмешник, детка. Тут путаница какая-то. Твоё письмо, вот оно.

Мехпара

Давай сюда, может ты уже прочитала?

Гёхар хала

Да разве ж я умею читать?

Мехпара

И не стыдно тебе твоих собственных седин, раскрываешь чужие письма. Вай, вай, ты кому-то давала его читать. Что, я не вижу что-ли? Может быть, твой сын написал мне что-нибудь по секрету, может у нас тайна. А ты должна все знать? Ни капельки стыда у тебя нет. *(Кладёт письмо в карман, рассерженная уходит. Гёхар хала застыла на месте).*

Гёхар хала

Вай, вай, что же это такое! Кому пишет мой сын! Кому шлёт приветы! Неужто он любит ее! Да что же это такое!

6. Песня Гёхар халы

(Появляется Алимардан)

Алимардан

Ай, Гёхар хала, что ты так грустно поёшь это самое? Иль молодость вспомнила?

Гёхар хала

Полюбуйся, Алимардан, погляди. Карточку Алая в газете напечатали, на грудь золотую медаль прикрепили. Он теперь герой социализма.

Алимардан

Что ты говоришь! Дай-ка взглянуть *(рассматривает газету)*. Да, молодец, молодец Алай. Поздравляю тебя, ай Гёхар!

Гёхар хала

Дай бог и тебе счастья, Алимардан.

Алимардан

Что же ты вместо того, чтобы радоваться разводишь это самое?

Гёхар хала

Ах, Алимардан, мой сын несчастлив *(в сторону)*. Нет, не допущу, чтобы он женился на ней, не допущу.

Алимардан

Ты бредишь, что ли? Кто она, откуда и почему?

Гёхар хала

Ничего, это я просто так. А думаю вот о чём: приедет Алай, женю его. Разговоров лишних не будет. Молодой он, боюсь поведётся с такой, что ужиться нам трудно будет.

Алимардан

Это верно, и я так думаю. Хочу выдать замуж Лейли, чтобы в сердце у меня не оставалось этого самого. Как сын или дочь достигли совершенолетия, необходимо устроить им свадьбу. Только всё сначала надо как следует обмозговать.

Гёхар хала

На ком же мне женить сына? Нет подходящей пары Алаю.

Алимардан *(обиженно)*

Значит, в таком этом самом *(руками обводит село)* для твоего сына нет ни одной этой самой.

Гёхар хала

А ты за кого хочешь выдать Лейли?

Алимардан

Для Лейли нет подходящего парня. За кого же мне выдать её?

Гёхар хала *(обиженно)*

Неужто так и не найдётся в целом селе подходящего парня. *(Целует портрет Алая)*. Я давно поглядываю на Лейли.

Алимардан

За верные слова, Гёхар, я готов для тебя на это самое.

Гёхар хала

Но что пользы? Кажется, моему желанию не сбыться.

Алимардан

Причина?

Гёхар хала

У Алая на примете другая.

Алимардан

А откуда такой сигнал?

Гёхар хала

Нутром чувствую.

Алимардан

Нутро нутром, а головой подумать тоже не мешает. Разведай, кто она. Какая же ты мать?

Гёхар хала

Я узнаю, а ты Лейли испытай, посмотри, может, и у неё кто-то на примете. Как ни говори, время такое сейчас, что дети нас не ждут.

Алимардан

Ничего этого самого не может быть. Лейли будет принадлежать Алаю. И конец. Какое она имеет право без моего этого самого за кого-то выйти!

Гёхар хала

Тогда справим свадьбу, как только приедет Алай. Ты согласен?

Алимардан

В чём же дело, я готов. И приданое готово. А коня Лейли я подарю Алаю. Это не конь, а автомобиль грузопассажирский. (*За сценой слышен стук копыт скачущего коня. Алимардан и Гёхар оборачиваются на топот*). Вот, погляди, погляди, как скачет.

Гёхар хала

Вай, вай, Алимардан, упадёт девочка. Как я увижу Лейли на коне, у меня сердце сжимается. Не разрешай ей так носиться, Алимардан.

Алимардан

Ничего не произойдёт. Она ещё вот такой была (*показывает ноготь мизинца*), а уже в седле держалась, как командир эскадрона. (*Замечает Мехпару*). Что ты опять прохлаждаешься? Ты пойди погляди, в каком виде твой участок.

Гёхар хала

Не трогай её, Алимардан, а то она и тебя отчитает.

Алимардан

Не отставай от подруг, дочка, мне жаль тебя.

Гёхар хала

Лейли твоя ровесница, а видишь уважают её все. Ей богу, ты со своей ленью в старых девах можешь остаться.

Мехпара

Чтоб отсох твой язык. Тебе не жаль меня? У меня уже и человек есть.

Гёхар хала

Кто же он, твой человек?

Мехпара

А тебе какое дело? Это мы с ним знаем и хватит.

Гёхар хала

Значит, у тебя хватает ума выйти замуж и утихомириться, наконец?

Мехпара

А там мое дело и нечего вмешиваться. Я же просвещенная, не такая, как вы, темные.

Гёхар хала

Алимардан, лучше смерть на порог, чем такая невестка в дом.

Мехпара

Эй, старуха, если я плоха, что же твой сын со мной переписывается?

Гёхар хала

Что же он пишет?

Мехпара

Не твое дело, мы сами знаем. (*Читает письмо*). Уважаемая Мехпара! Здравствуй! Письмо твоё получил и т. д. и т. д. А в конце, стой, сейчас про любовь прочту. Да, вот. „Жду, когда ты начнёшь работать с любовью и т. п. и т. п. то есть,он говорит: „Живу твоей любовью". С уважением, Алай.

Гёхар хала

Может ли быть несчастье больше, чем это. Посмотри, на чью удочку попался Алай. (*Гёхар уходит*).

Алимардан (*вслед Гёхар*)

Вот уже начинаешь „попался". Как попался, куда попался, кто попался. (*Мехпаре сердито*). Ты, эта самая дочь этого самого, прочь отсюда). (*Уходит*).

Мехпара

Фу... Виноград твой как мёд, а слова как яд. (*Рассерженная уходит. Появляется Лейли, продолжающая чтение письма*).

Лейли

Дорогая Лейли, в улыбках колхозниц на выставке мне видится твоя улыбка, в их голосах мне слышится твой голос, а в их глазах я узнаю твои глаза. (*Прижимает письмо к груди*). Какой он нежный!

№ 7. Ариозо Лейли

(В это время Алимардан приближается к Лейли).

Алимардан

Доченька, Лейли! Что ты так грустно, это самое. Разве я уже умер? Сегодня-завтра я тебе организую такую свадьбу, что у всех рты раскроются и это самое.

Лейли

Какую свадьбу, папа?

Алимардан

Я тебя за такого молодца выдам, доченька, за такого молодца...

Лейли

К чему этот разговор, папа?

Алимардан

Ты знаешь, кто этот парень, дочка? За ним жить будешь как за стальным щитом.

Лейли

И знать не желаю.

Алимардан

Причина?

Лейли (*стыдливо*)

Папа, у меня...

Алимардан

Да. Что у тебя? Или?

Лейли

(Краснея, кивает головой)

Алимардан

Что? Да как ты смеешь без моего этого самого делать это самое. Сейчас же скажи, кто он!

Лейли

Ты потом сам узнаешь, папа.

Алимардан

Да, кажется, с моим сердцем это самое. Рушится мой дом. Откуда такое это самое? *(Уходит).*

Гёхар хала *(входит)*

Что случилось, ай Алимардан? Опять ты шумишь на весь белый свет? Что ты выходишь из себя? Лейли, доченька, пусть твои боли перейдут ко мне, тебе нездоровится?

Лейли

Гёхар хала!

Гёхар хала

Что с тобой, доченька? *(Обнимает её).*

Лейли

Отец мне сказал... он мне сказал...

Гёхар хала

Что сказал, душа моя?

Лейли

Отец меня...

Гёхар хала

Хочет выдать замуж? Что же делать, доченька, надо слушаться родителей. Отец не выдаст тебя за плохого человека.

Лейли

Я прошу тебя, Гёхар хала, скажи отцу...

Гёхар хала

Что же сказать ему, доченька?

Лейли

Скажи, что я умру, но не выйду за человека, которого он держит на примете. *(Уходит).*

Гёхар хала *(в сторону)*

Рушится мой дом. Девчонка из рук уходит. Значит у неё кто-то есть. Кто же это?

(Гёхар уходит. Входит Сальянский с девушками в праздничных нарядах)

Сальянский

И так, девушки, завтра концерт! Прорепетируем ещё раз, посмотрим, как получается у нас танец с песней. А где Фахранда? *(Девушки молчат).* Ничего, ее заменю я. *(Раздаётся танцевальная мелодия).*

№ 8. Танец

(В разгаре танца появляется Фахранда. Сальянский останавливает танец).

Где же ты пропадаешь, Фахранда?

Фахранда

Я была на работе.

Сальянский

А это не работа? Становись на место, бездарное существо! *(Танец. Появляется Лейли).*

Сальянский

Лейли я тоже нашёл. Девушки, не задерживайтесь, идите... Сейчас подойдет машина и я подойду? *(Девушки уходят. Сальянский обращается к Лейли).* О красавица всерайонная! Весь наш коллектив покорнейше просит, что бы ты вернулась на сцену...

Лейли

Ни слова о сцене, Сальянский, отец мой где-то здесь, если он услышит...

Сальянский

Лейли, только что у нас в селе был секретарь райкома. Он говорил, что наш коллектив поедет в Москву, даст концерт на выставке.

Лейли *(радостно)*

На выставке, в Москве!

Сальянский

Да, а завтра выступаем в райцентре. Одно действие из „Лейли и Меджнуна" и одно действие из „Отелло" покажем. Роль Лейли, как всегда, должна исполнить ты.

Сцена репетиции

№ 9

***

Лейли

Нет, я не смогу.

Сальянский

Почему?

Лейли

Откровенно говоря, потому, что через несколько дней приедет Алай. А вдруг может получиться так, что он приедет, а я уже уеду.

Сальянский

Покойный Станиславский говорил: „Искусство требует жертв". Значит и ты должна принести свою любовь в жертву сцене.

Лейли

Не смогу.

Сальянский

Клянусь нашей сценой, я не отстану от тебя.

№ 10

***

(Показывается Алимардан, задерживается, прислушиваясь к разговору).

Алимардан

Ага, кажется, это тот самый бездельник. И как его могла полюбить моя дочь!

Сальянский

Я тороплюсь. Отвечай скорее, ты согласна?

Лейли

Согласна, но пусть отец ничего не знает.

Сальянский

Он и не узнает, ничего не узнает. Ну давай прорепетируем сейчас, а то потом времени не будет. Итак, представим себе, что это балкон Ибн-Салама. Садись и сделай грустный вид... будто бы ты печалишься обо мне. Подходит Меджнун. Поёт.

(Сальянский поёт).

№ 11

***

(Лейли хочет уйти, но Сальянский удерживает её).

Сальянский

Стой, послушай, куда? Куда ты?

Лейли

Ты сказал уходи, вот я и ухожу.

Сальянский

Да сядь же ты на место.

№ 12

***

Алимардан

Рушится мой дом, с моей дочерью это самое...

Сальянский

Послушай, войди же в роль, наконец. По тебе не чуствуется, что ты влюблена. Ты сделай вид, что ужасно влюблена в меня, умираешь по мне. Ведь я же твой возлюбленный.

Лейли

Я же тебе сказала: потише. Отец где-то здесь, если он услышит...

Сальянский

Клянусь нашей сценой, если попадётся мне этот старик, утопающий в феодальном болоте, знаешь, что я из него сделаю.

Алимардан *(не вытерпев)*

Эй, ты, шут балаганный, что же ты со мной сделаешь, если я попадусь тебе?

(Лейли, увидев отца, убегает. У Сальянского подкашиваются ноги).

Сальянский

Товарищ дядя Алимардан, я же режиссёр, всему есть свои границы. Что такое „шут балаганный"?

Алимардан

Почему ты сбиваешь мою дочь на плохой путь?

Сальянский

Это путь не плохой. Это культурный путь. Покойный Станиславский говорит...

Алимардан

Молчать! Скажи мне, пожалуйста, какое ты имеешь право без моего разрешения любить мою дочь?

Сальянский

Это кто же любит твою дочь?

Алимардан

А кто же только сейчас тут выводил трели? „От грусти по тебе, Лейли, со мной это самое". *(Передразнивает Сальянского).*

Сальянский *(смеётся)*

Ага, а ты будь отцом Лейли Абдулманафом. Дядя Алимардан, это притворная любовь. Её называют театральной любовью. Правда, по роли мы любим друг друга, но это только на часок, другой. Я и не думаю жениться на вашей дочери, а вы из себя выходите...

Алимардан

Значит, ты только притворяешься, что любишь. Значит, обмануть и бросить. Прочь отсюда этот самый, сын этого самого. Будь у меня даже двенадцать лысых дочерей и то бы ни одну за тебя не выдал. Понял?

Сальянский

Понял. *(Хочет спуститься).*

Алимардан

Погоди. Если ты ещё раз посмеешь мою дочь с пути это самое, оба твои глаза я вырву сквозь одну глазницу. Понял?

Сальянский

Понял.

Алимардан

А теперь это самое, убирайся отсюда.

Сальянский

Пожалуйста, товарищ дядя Алимардан, но разреши теперь объяснить тебе кое-что, а потом я и сам могу это самое. Дядя Алимардан, наша профессия такова—сегодня я люблю Лейли, а завтра она—жена другого. На почве ревности могут даже убить Лейли.

Алимардан

Что?

Сальянский

Ничего особенного. Ты видел Отелло?

Алимардан

Какого Телло, нашего почтальона?

Сальянский

Нет, Отелло, Шекспир, Отелло. *(Неожиданно выхватывает ятаган и кидается на Алимардана).* Дездемона, я тебя сейчас убью. Признайся в своем грехе. Скажи аминь.

Алимардан

Уймись, не махай руками, да ты что, с ума сошел что ли?

Сальянский

(Произносит монолог Отелло над спящей Дездемоной)

Разорвись мое сердце, отравленное ядом лживых речей, месть появись из-под земли. Яго! Крови желаю, крови. Дездемона, платок, дай платок. *(Алимардан испуганно подаёт ему свой носовой платок).* Нет, не этот. Тот платок, что тобой подарен Кассио, я задушу тебя сейчас. *(Алимардан растерян, Сальянский кидается, чтоб задушить его? Лейли выручает отца).* Прощай, мой добрый конь, прощайте звучные фанфары, прощай Кипр и ты прощай, отец Лейли.

Алимардан

Ты бы, парень, показался бы врачам, с твоей головой это самое.

Сальянский

Ну пока, дядя Алимардан. *(Сальянский, уходя, приближается к Лейли).* Лейли, машина уже ждёт меня. Мы едем в район давать концерт. Комиссия будет смотреть. Я уезжаю. Садись на коня и скачи вслед за мною.

Лейли

Хорошо, я буду там.

Алимардан

А нельзя ли не поехать? Лозы ломятся под гроздьями. Собирать надо урожай.

(Появляется Гёхар)

Гёхар хала

Что? Куда она? Не отпускай ее, Алимардан.

Лейли

Это очень важное поручение, папа. Я должна поехать. На машину я опоздала, да это даже лучше. Что стоит моему Боз-ату промчаться пару десятков километров. А завтра утром вернусь. *(Уходит).*

Гёхар хала

Останови её, ай киши. Разве можно отпускать девушку одну? Не дай бог свалится с коня, калекой станет.

Алимардан

Да что ты пристала ко мне!.. Скажи что-нибудь к добру. Кто же говорит это самое после этого самого. Упадет и это самое. Чтоб твой язык отсох.

Гёхар хала

Пусть лучше твой язык отсохнет. Ты, старик, кажется, уже тронулся, или же...

Алимардан

Ты сама старуха, это самое, дочь этого самого. Что же мне из-за тебя единственную дочь обижать? Она комсомолка, ей райком дал поручение.

Гёхар хала

Странная у тебя дочка. Ты еще умолять будешь, чтобы я взяла ее к себе в невестки.

Алимардан

Это почему же? Разве может у тебя быть эта самая лучше, чем Лейли?

Гёхар хала

Я сосватаю за своего сына такую девушку, что Лейли кланяться ей будет.

Алимардан

Ах, так? Что же ты мне раньше говорила? Ах ты эта самая, дочь этого самого.

Гёхар хала

Сам ты это самое.

(В это время появляются фотокорреспондент, несколько девушек и парней).

Гёхар хала

Ай, люди, что еще случилось?

Фотокорреспондент

Кто тут Гёхар Али-заде?

Гёхар хала

Я, сынок, я, пусть перейдут боли твои ко мне.

Фотокорреспондент

Значит, это вы мать Алая?

Гёхар хала

Я сынок, я, пусть буду я жертвой твоей. *(Целует портрет Алая).*

Фотокорреспондент

Ага, так! Не шевелитесь! За это мне объявит благодарность сам редактор. Готово! Значит так, мать героя, целующая его портрет.

Гёхар хала

Чья мать?

Фотокорреспондент

Мать Героя Социалистического труда Алая Али-заде.

Гёхар хала

Все слышали? *(В сторону Алимардана).* И некоторые тоже не пропустили мимо ушей? А теперь посмотрим, кто не выдаст свою дочь за такого парня.

Фотокорреспондент

Скажите, пожалуйста, а где можно найти Лейли Алимардан гызы?

Гёхар хала

Она в райцентре. *(Осуждающе смотрит на Алимардана).* Что скажешь такому безголовому отцу?

Фотокорреспондент

А где отец Лейли?

Гёхар хала

В преисподней!

Алимардан

Не в преисподней, а здесь, сынок.

Фотокорреспондент

Отец Лейли вы?

Алимардан

Конечно, мы, то есть, я.

Фотокорреспондент

(Вручает ему гроздь винограда).

Так, не шевелитесь. Готово. Значит, отец знаменитой Лейли, регулярно выполняющей дневные задания на 200%, бригадир Алимардан киши знакомится с новым сортом винограда.

Алимардан

Чей этот самый, сынок?

Фотокорреспондент

Отец Лейли.

Алимардан

Все слышали! Пусть и некоторые не пропускают мимо ушей: отец знаменитой Лейли, выполняющий задания на 200%. А теперь посмотрим, кто не пошлёт сватов к отцу такой дочери?

Лачин *(вбегая)*

Гёхар хала, Гёхар хала! Поздравляю тебя с доброй вестью. Дядя Алимардан!

№ 13. Финал

Занавес

ВТОРОЕ ДЕЙСТВИЕ

I-я картина

Сквер перед зданием районного дворца культуры. Кумачевый транспорант: „Привет участникам выставки". Доска почета. Среди фотокарточек передовиков Алай находит и фотокарточку Лейли. Он рад такой „встрече" с любимой. Из-за сцены слышен хор девушек.

Алай

(Глядя на фотокарточку.)

Верно говорят, Лейли, сила любви испытывается разлукой. Теперь я понял, как ты дорога мне.

№ 14. Ариозо Алая

(Хочет уйти, замечает Гюляру).

Гюляра

Товарищ Алай! Вы куда-то собираетесь?

Алай

Да, я сегодня уезжаю к себе домой.

Гюляра

Что вы, что вы, товарищ Алай!

Алай

А в чём же дело?

Гюляра

Разве вам не говорили? Сегодня вечером снова состоится встреча с вами. Должны приехать представители всех колхозов нашего района. Вы знаете, сколько пригласительных билетов я разослала?

Алай

Это невозможно, Гюляра. Вчера к нам приехали гости из Молдавии. Я обязательно должен быть у себя.

Гюляра

Ну останьтесь, поедете завтра.

Алай

Нет, не могу. Как же так получается—гости приехали в колхоз, а председателя нет?

1-я девушка *(входя)*

Товарищ Алай, вас вызывают в райком. *(Алай уходит. Гюляра в растерянности. Она не знает что делать, задумывается).*

Гюляра

Что же мне теперь делать? Что же я скажу людям? Какой позор! А если позвонить в райком? *(Уходит. Появляется Герай Каграман оглы с женой. На груди Герая множество орденов и медалей).*

Герай

Ну, жена, кажется, нашли.

Наргилэ

Что нашли?

Герай

Клуб, понимаешь, клуб. Ну, попробуем?

(Поют кесмэ-шикестэ).

№ 15. Куплеты Наргилэ и Герая

Герай

Вай, жена, я сумку забыл в райкоме, а в ней доклад. *(Хочет уйти).*

Наргилэ.

Не надо, я сама, мой милый.

Герай

Ну зачем же, не беспокойся, моя Наргилэ.

Наргилэ

Ради тебя я готова на всё. *(Уходит).*

Герай *(вслед ей)*

Не жена, а настоящая опора дома, с ней он не разрушится.

(Появляется Гюляра).

Гюляра *(приветливо)*

Вам кого, дядя?

Герай

Клуб здесь находится, сестрёнка?

Гюляра

Да, а вы откуда?

Герай

Из Москвы. С выставки достижений народного хозяйства СССР. Секретарь райкома сказал, чтобы мы остались здесь, да как следует рассказали о том, что видели, что слышали.

Гюляра

Добро пожаловать, с приездом. Очень хорошо, *(про себя)* организуем встречу с ним. *(Смотрит на его награды).* Вы герой?

Герай *(в сторону)*

Как она понимает в людах, а? *(Гюляре).* Да, доченька, я с рождения Герай. Спроси любого на выставке: Кто тут аробщик Герай Каграман оглы? И каждый тебе укажет: „Вот он!" *(Тычет пальцем в свою грудь).* У меня такой конь, что все конюхи звали его автопилотом.

Гюляра

Садитесь, дядя. Расскажите, как там, в Москве?

Герай

Эх, дочка, разве о ней расскажешь? А как я жалею, что такое счастье мне выпало уже на старости лет!

Гюляра

Я вас понимаю.

Герай

Если бы я был помоложе, я бы столько медалей получил, столько медалей. Вот видишь эти? Ты думаешь получить их также легко, как купить кило ореховой халвы? Не-ет!

Гюляра

Расскажите, дядя, как вы их получили.

Герай

Вот смотри, дочка, эта медаль даётся едущим на выставку. Не тем, кто смотрит, а тем, на кого смотрят. Вот. А это—золотая медаль. Она дается тем, кто получает первое место. Я, дочка, коновод и ещё какой коновод. Как сказать, что я не коновод, когда я он и есть. Двух коней я повёз на выставку. Не кони, клянусь твоей головой, а прямо олени. Повадки, поступь, стать—ну одно загляденье. Равного моему коню нигде не найти. Говорят, только у дочери Алимардана—Лейли похожий. Говорят, когда Боз-ат скачет, копытами земли не касается, не скачет, а летит.

Гюляра

А если устроить скачки, твой конь первый придёт или Алимарданов?

Герай

Это от кормёжки зависит. Если моему коню дать вволю овса, он никому не уступит.

Гюляра

А эти ордена где вы получили?

Герай

Это — боевые ордена, на войне заслужены.

Гюляра

Вы и солдатом были?

Герай

И еще каким солдатом. Как мне сказать, что не был, когда был.

Гюляра

Наверно, вы были храбрецом.

Герай

И еще каким. Да что и говорить...

Гюляра

А вы расскажите, все-таки. Это же интересно.

Герай

Ну если интересно, тогда можно рассказать. Если записать всё, что я помню, книга получится, и еще какая. Вот помню, в такую же пору сверху дают команду: доставить артиллеристам снаряды. А они, артиллеристы, на самой горе. Да приказ есть приказ, хоть на крыльях, а доставить. А дождь идет. Дождь идёт не такой, как у нас, а такой, как там. Такой густой, что по нему до неба вплавь добраться можно. Да, был у нас командир, скромный такой, невидный, а звали его Федоренко. Вызывает он меня, вызывает и говорит, покойный, да будет ему земля пухом, молодой был, ну вот, вызывает и говорит: дядя Герай, посылаю тебя на смерть. А я говорю, товарищ майор, и моя арба, и жизнь моя в вашем распоряжении. Вот клянусь тобой, так и говорю ему. Как мне сказать, что не говорю, когда я говорю. Да, назавтра, когда солнце, как цыплёнок только вылупится хотело, я уже на самой горе, у артиллеристов. А там командир, у них свой командир был, целует меня и спрашивает. Что привёз? А я, чтоб испытать их говорю: „Чурек, хлеб". Смотрю, все приуныли. Думаю, значит, еды у них полно, только потом я узнал, что два дня у них ни крошки нет, голодали они. Как мне сказать, не голодали, когда голодали!

Да, думаю, в чём же дело? А он говорит: нам снаряды нужны. Противник тучей идёт. Да, дочка, что там говорить, дал я им снаряды, а они как зарядят, да как дадут. Неприятель лезет, а наши чешут его, бреют подчистую. Как же мне сказать, не бреют, когда брили, да ещё как. А вечером, значит, я опять сижу у своих. Честь отдаю, докладываю, так и так, товарищ майор, ваше приказание выполнено и всё в порядке. А он достаёт вот эту медаль и мне на грудь, говорит: Ступай, Герай, теперь тебе смерти не будет.

Гюляра

А как же машины, почему снаряды на арбе доставлялись?

Герай

Эх ты, разумница, да в такой дождь никакая машина на гору не вскарабкается. Ты ещё ничего не знаешь о наших конниках.

(Появляется Наргилэ, несет сумку Герая).

Наргилэ

Вот и сумка твоя.

Герай

Устала ты, наверно?

Наргилэ

Нет, милый, отчего же мне устать-то?

Гюляра

А кто эта женщина?

Герай

Вай, извиняюсь, я не познакомил вас. Вот, простите за нескромность, моя половина. Всего две недели, как женились. На выставке встретились. Нас Алай познакомил. Познакомил и сказал: Герай, женись на ней, повези в наш колхоз, она отличная доярка. У неё корова больше, чем буйволица, а зовут Алагёз.

№ 16

***

Герай

В день по три ведра молока даёт. Эх, дочка, дал я слово, не жениться никогда, а как увидел вот её, смотрю и думаю, будь, что будет! Познакомься, жена, скажи, как тебя зовут.

Наргилэ

(Растерявшись называет не своё имя, а кличку коровы)

Алагёз.

Герай

Что же ты, жена, путаешь. Алагёз—это же наша корова.

Наргилэ

Вай, я задумалась и не то сказала. Извините, Наргилэ.

Гюляра

Очень приятно — Гюляра.

Герай

Клянусь тобой, дочка, в Москве есть ресторан „Баку", там устроили нам такую свадьбу, что и говорить. Украинки, узбечки, туркменки все вроде как бы яллы танцевали, да еще песни пели. Как же мне сказать, что не пели, когда они пели, да ещё как. А наш Алай тамадой был.

Наргилэ

Он и женил нас, дай бог ему здоровья.

Лачин *(входит)*

Гюляра, что же нам делать, Алай-то уехал.

Гюляра

Посмотрим, может, выйдем из положения. Приглашённые встретятся не с Алаем, так с Гераем.*) Какая разница — он тоже с выставки. *(Гераю).* Ну, пройдём в мой кабинет, я позвоню в гостиницу, чтоб вам устроили место. До вечера отдохнёте.

Герай

Оставайся здесь с вещами, жена, а я мигом. *(Герай и Гюлара уходят. Наргилэ остаётся. Через некоторое время появляется Сальянский со своей группой).*

Сальянский

Сегодня надо дать такой концерт, чтобы все рты разинули. Готовьте реквизит и сами готовьтесь. *(Девушки уходят. Сальянский обращается к Наргилэ).* Вы тоже актриса?

Наргилэ

Нет, я жду мужа.

Сальянский

Тогда скажите, пожалуйста, наш герой здесь?

Наргилэ

Здесь, здесь, сейчас придёт. А вы кто?

Сальянский

Вы меня не знаете? Я—режиссер Сальянский.

Наргилэ

Как, вы из Сальян? А из какого рода, племени?

Сальянский

Нет, это моя фамилия Сальянский, а сам я из Пирабедилли. Мы пришли поздравить героя.

Наргилэ

Добро пожаловать. Угощайся, бери конфеты, из Москвы привезли. *(В сторону).* Как здесь уважают Герая!

Сальянский

(берёт конфету из коробки)

Я прежде всего хочу познакомить его с девушками моего коллектива.

---

*) Здесь и далее недоразумение строится на том, что в просторечье русское слово „герой" при неправильном произношении звучит, как азербайджанское имя „Герай".

Наргилэ

Что, познакомить с девушками?..

Сальянский

А как же? Вы знаете какие у меня красивые девушки. И его невеста сейчас придёт.

Наргилэ

Невеста?

Сальянский

Да!

Наргилэ

Невеста Герая?

Сальянский

Да!

Наргилэ

Невеста Герая?

Сальянский

Если не героя, то не моя же.

Наргилэ

Не могу поверить!

Сальянский

Почему, разве вас кто-нибудь обманывает?

Наргилэ

Значит, это невеста Герая, который только что приехал из Москвы с выставки.

Сальянский

Совершенно верно. Сегодня состоится встреча представителей района с ним.

Наргилэ

Жаль, очень жаль, Та девушка опоздала. Видно, Герай нарушил обещание, изменил своей невесте.

Сальянский

Что вы говорите?

Наргилэ

Правду, горькую, но правду.

Сальянский

Неужели он в Москве женился?

Наргилэ

Да, женился.

1-я девушка

Что? А как же Лейли? Девушки, бежим, скажем Лейли.

Сальянский

Не смейте! Вы всё испортите. Если Лейли узнает, что Алай женился, она откажется выступать и зрители разнесут клуб. Вай, вай, вай какое безобразие! (*Девушки расходятся, слышен голос почтальона. Сальянский куда-то уходит*).

№ 17. Песня Теллона

Теллон

Салам, добрая сестрица!

Наргилэ

Алейкюмсалам.

Теллон

Можно ли повидать нашего героя? Говорят, что он здесь.

Наргилэ

Да, здесь. А вы от какой организации?

Теллон

Я почтальон Теллон.

Наргилэ

Кто?

Теллон

Теллон, почтальон.

Наргилэ

Что ж, пожалуйста, чем могу служить, садитесь, прошу вас.

Теллон

Сестрица родная, мамаша, я почтальон. Мне сидеть некогда. Моя работа—доставлять разлученным письма, подарки, а также любовные послания.

Наргилэ

Ага, значит ты разносишь любовь и девушкам, и парням?

Теллон

Так точно!

Наргилэ

А что ты привёз Гераю?

Теллон

Герою я привёз конверт, а в конверте сердце его возлюбленной.

Наргилэ

А кто возлюбленная?

Теллон

Цветок садов Азербайджана, которая луне говорит: не выходи, я выйду. Даже солнцу говорит: не выходи, я выйду, а звездам...

Наргилэ

Погоди, а что она, и вправду красива?

Теллон

Да, что ты говоришь, (*передразнивает*) „в правду красива"? (*Раскрывает газету и показывает портрет Лейли*). Вот, погляди, видишь? Все девы так называемого рая пачками проходят перед ней. А ты видела, как она молнией проносится на своем Бозате. А о том, что она на выставку посылала, я уж и не говорю. Каждый раз на собрании председатель о ней говорит, о ней речь заводит, другим в пример ставит. А как поёт она! Ты знаешь, как

поёт? Ты знаешь, что в целом мире не найти такую солистку в „Лейли и Меджнуне." *(Поёт).* Лейли, Лейли...

№ 18

***

Наргилэ

А что мне знать? Тут все певицы. Одна выходит—поёт, другая выходит—поёт.

Теллон

А эта поёт лучше всех... Тебе известно, что Лейли в кружке самодеятельности взяла первое место.

Наргилэ

Подожди-подожди, а ты не из тех, которых называют... как их сводники...

Теллон

Что?

Наргилэ

А почему же ты ходишь по домам и показываешь эту карточку? Ты знаешь, что всякой, кто пошлёт письмо моему мужу, всякой, кто объяснится с ним в любви, придётся худо.

Теллон

Что? Твоему мужу? Он твой муж?

Наргилэ

Уже две недели, как мы поженились. И еще в Москве.

Теллон

Не может быть...

Наргилэ

Почему же? Вот мой паспорт, а вот брачное свидетельство.

Теллон

(Недоумённо садится на землю).

Вай, что же это такое? И всё это делает Алай? Правда говорят, что самую хорошую грушу съедает шакал.

Наргилэ

Что ты там шепчешь. Если ты мужчина, говори прямо.

Теллон

Я прямо и говорю: нехорошо. Нехорошо вы сделали. У него была такая невеста, что вы рядом с ней и пройти не смогли бы.

Наргилэ

Слушай, я попрошу тебя удалиться. Я тебе говорю: удались, так ты и удаляйся без разговоров.

Теллон

(Удаляется, напевая свою песенку уже на грустный лад. Ему навстречу идёт девочка с пионерским галстуком).

Пионерка

Героя можно увидеть, товарищ директор?

Наргилэ

Как увидела меня, так и язык стал заплетаться. На что тебе Герай, птичка?

Пионерка

Я из пионерского лагеря, вон с той горы.

Наргилэ

Добро пожаловать, садись.

Пионерка

Я от имени всех пионеров нашего лагеря должна приветсвовать героя.

Наргилэ

Очень хорошо, вот попробуй сладенького.

(Входит по городскому одетая полная женщина).

Женщина *(медработница)*

Салам!

Наргилэ

Вам кого?

Женщина

Я пришла повидать героя. Я медицинская сестра, все наши работники просили меня от их имени обнять и расцеловать героя.

Наргилэ

Обнять и расцеловать?

Женщина

Да. А вы уборщица Дома культуры?

Наргилэ

Ты сама уборщица. Ты думай, а потом говори. Я жена того самого Герая, из-за которого вы тут с ума посходили. *(Женщина роняет букет).*

Женщина

Как? Вы жена героя?

Наргилэ

Да, а что?

Женщина

Не может быть, он не мог жениться на вас.

Наргилэ

А чем я не пара ему?

Женщина

Нет, почему же, это ничего. Вы расскажите лучше, как его назвали героем.

Наргилэ

Когда назвали? Кто знает, меня при его рождении не было. Наверно, по сельскому обычаю вызвали муллу, он прочитал коран и нашел это имя.

Женщина *(пожимая плечами)*

Это шуточки.

Наргилэ

Ты не ровня мне, чтоб я с тобой шутила.

(Входит Мехпара)

Мехпара

Тетя, тут ли будет встреча с героем?

Наргилэ

Мало было нищих, еще одна свалилась с крыши. Ты тоже к Гераю пришла?

Мехпара

Да, тётенька, любовь меня привела, не привела, а принесла, я летела к нему, как его письмо ко мне.

Наргилэ

Значит, он слал тебе письма?

Мехпара

А как же? Сначала я — ему, а потом он — мне.

Наргилэ

Извини за выражение, как ты смеешь писать чужому мужу?

Мехпара

Он не женат, тётенька. Он в Москву холостым уехал. А...а может, он в Москве женился.

Наргилэ

Да, женился, а что?

Мехпара

Чтобы мне умереть, вот радость какая, из сердца занозу ты у меня вынула, тётенька! Пусть теперь Лейли ждёт его.

Наргилэ

Кто ждёт?

Мехпара

Лейли. Да вот и она сама.

Лейли *(запыхавшись)*

Салам!

Наргилэ

Допустим, что алейкюмасалам.

Лейли

Встреча ещё не началась?

Наргилэ *(ехидно)*

Тебя ждут. Что же ты опаздываешь?

Лейли

У меня дело было.

Наргилэ

Ты от какой организации?

Лейли

Я его невеста!

Наргилэ

Кто?

Лейли

Невеста.

Наргилэ

Значит это ты, та самая девушка, которая запрещала выходить и солнцу, и луне?

Лейли

А где же он сам?

Наргилэ

Сейчас выйдет. А ты, видно, торопишься?

Лейли

Очень. Ведь и ему будет радостна эта встреча.

№ 19. Песня Лейли

(Песня любви)

Наргилэ

О аллах, убей меня, чтобы я не слышала этого!

Лейли

Что с вами, тётя!

Наргилэ

Побыла бы ты на моём месте, узнала бы, что со мной. Этот Герай ухажёрством прославился, а я-то ничего не знаю.

Лейли

О ком вы говорите?

Наргилэ

О ком же ещё, как не о твоём женихе, о Герае.

Лейли

Почему вы оскорбляете его? Нехорошо наговаривать на незнакомого человека.

Наргилэ

Не тебе его знакомить со мной. Посмотрите, она хочет знакомить жену с ее собственным мужем.

Мехпара *(хихикнув)*

Что это такое, ай Лейли?

Лейли

Что вы говорите, тётя? Он не мог жениться на вас.

Наргиле

Ты сама тётя, а женился он не на всех нас, а именно на мне.

Лейли

Этого не может быть. Вы что-то путаете.

Наргилэ

Это он путается со всеми. Тут—тебя обманул, там — меня, а кто знает, сколько у него таких, как мы с тобой? Ах, Алай, Алай!

Лейли

Алай?

Наргилэ

Да, Алай. Уговорил меня,—сад такой, огород этакий. Разве можно верить каждому! Хорошо, что мы в ЗАГС'е расписались.

Лейли *(убитым голосом)*

В ЗАГС'е? Расписались?

Наргилэ

А как же? Я не такая, как нынешние девицы, чтобы одним сладким речам верить. Дайка, я посмотрю, в какую преисподню подевался этот негодник. *(Уходит).*

Мехпара *(с издёвкой)*

Да, Лейлиджан, кажется пароход твоей любви сел на мель.

Лейли

Ах, оставь меня!

Мехпара

В колхозе винограда не осталось, весь ты ему в Москву отослала, а он там ел, ел, аппетит у него и разыгрался. Ха-ха!

Лейли

Отстань, Мехпара!

Мехпара

А ты ожидала, все глаза проглядела, думала, приедет, женится на тебе. Жди теперь, женится... *(Уходит).*

Лейли

(Достаёт из-за выреза платья фотокарточку Алая).

Ах, Алай, Алай! Так-то ты сдерживаешь своё слово? Значит Мехпара права, кому же верить.

№ 20. Ариозо Лейли

(Лейли уходит. Входит Алай и Наргилэ)

Алай

Добро пожаловать, тётушка Наргилэ!

Наргилэ

Лучше бы мы не добрались живыми сюда.

Алай

Что ты говоришь, тётя Наргилэ? А где дядя Герай?

Наргилэ

Герай тут устроил такое, что и разобраться нельзя. Откуда такие напасти? Я уеду к себе в село. Ни одного дня не останусь здесь.

Алай

Да что же случилось? Объясни ты мне толком, пожалуйста.

Наргилэ

Ты говорил, что он серьёзный мужчина, степенный, солидный, а, оказывается, у него в каждом селе по десять жён.

Алай

Не может быть! *(Входит Лейли. Она видит Алая и Наргилэ, которые беседуют, прислушивается к их словам).*

Лейли

Посмотрю-ка я, как они милуются.

Алай

(обнимая за плечи Наргилэ)

Не теряй головы, дорогая. Кто и что тебе наговорил?

Наргилэ

Кто же ещё, я своими глазами всё видела. Одна—письмо шлёт, другая — цветы несёт, третья — конём топчет меня, кричит: „Я его невеста!“ *(Плачет).*

Лейли

Значит, правда, я обманута.

Алай

Не верь ты ничему. Может быть, тебя просто разыгрывают, шутят.

Наргилэ

Ничего себе шуточки. Она прямо, как телка недоенная, так и ноет, так и ноет: „Я спешу к нему, я спешу „к нем-у“. Нет, разведусь. Вот увидишь, разведусь.

Лейли

Это она обо мне. Лучше сбегу, а то ещё в волосы вцепится. *(Уходит).*

Алай

Не теряй ума. Мы такую свадьбу устроили в Москве, в ЗАГС ездили, причём же тут развод?

(Входит Сальянский).

Сальянский

Ага, наконец-то я тебя нашёл. Привет! Привет, бессовестный. *(Отводит Алая в сторону).* Ты видел Лейли?

Алай

А что, и Лейли здесь?

Сальянский

Разрушил ты мой дом. Лейли узнала, что ты женился в Москве, отказалась выступать и ускакала в село.

Алай

Я, женился? Это еще что такое! А ну-ка говори, Сальянский, кто это всё подстроил?

Сальянский

Как подстроил? Если это не твоя жена, то чья же?

Алай

Да ты, что с ума сошёл? Наргилэ, тётя Наргилэ жена Герая. Жена дяди Герая, аробщика, понял?

Сальянский *(смеётся)*

А тут все с ума посходили. Надо сейчас же найти Лейли, а то она, того и гляди, сделает над собой что-нибудь. *(Алай убегает).*

Наргилэ

Значит, та девушка была невестой Алая?

Сальянский

Это дело ваших рук, товарищ Наргилэ!

Наргилэ

Откуда же мне, несчастной, понять всё это. Все кому не лень, кидались на меня. Хорошо, что ещё всё так кончилось, братец артист, а то бы я уже в своё село отправилась. Ни за что, ни про что оскандалила я своего мужа. Дай-ка я посмотрю, где он. *(Хочет уйти, но сцену заполняют приехавшие на встречу).*

Гюляра

Добро пожаловать, товарищи! Вы, наверно, приехали на встречу с участниками выставки. Познакомьтесь, это Наргилэ хала. Она получила на выставке медаль. Сейчас подойдёт и наш герой. Наргилэ хала знатная доярка, она вам расскажет о своей работе. Пожалуйста, Наргилэ хала!

Наргилэ

Ну, значит, так: привезли нас в Москву, а я с собой захватила и Алагёз. Она, моя героиня, даёт в сутки три ведра молока. Вы тоже старайтесь вырастить хороших коров, тогда и увидете. *(В это время входит Герай).*

Гюляра

А вот и наш герой! Товарищи, попросим нашего героя поделиться своими впечатлениями о выставке. *(Девушки преподносят Гераю букеты. Герай удивлен, растерян).*

Женщина

Приветсвую вас от имени всех медицинских работников нашего района.

Пионерка

Вам салют от всех пионеров нашего района

Герай

Не пойму, что за катавасия.

Первая девушка

Расскажите нам о Москве. Она и вправду такая красивая?

Герай

Ещё какая! Нужно иметь две пары глаз, чтобы налюбоваться ею. Побыла бы ты на выставке, сама бы всё и увидела. Клянусь тобой, рай—это сказки, настоящий рай на земле. Сами мы его построили. Как же мне сказать, что не построили, когда построили. Цветок с цветком ласкается, а соловей с соловьём. А дома какие! Дворцы просто! Что и говорить, желаю и вам дожить до того дня, когда вы увидите Москву собственными глазами. *(Аплодисменты).*

Гюляра

Дорогие гости, на этом мы заканчиваем торжественную часть нашей встречи. Через несколько минут состоится концерт. Прошу вас пройти в большой зал. *(Свет гаснет, декорация меняется. Ослепительно освещён большой зал Дворца Культуры. Поднимается занавес, выходит Сальянский).*

2-я картина

Сальянский

Разрешите начать концерт нашего самодеятельного коллектива. Режиссер — Сальянский, автор текстов — Сальянский, постановщик танцев — Сальянский, соло исполняет Сальянский. Послушайте песню „Поди, вернись после заката" в исполнении Сальянского, сопровождает хор. *(Алай в поисках Лейли выходит на сцену и обращается к Сальянскому).*

№ 21. Сцена

(Сальянский и хор)

№ 22. Лирический танец

(Сбор винограда)

№ 23. Хороводная

№ 24. Финал

Занавес

ТРЕТЬЕ ДЕЙСТВИЕ

№ 25. Интродукция

Над виноградными лозами кумачёвый транспорант—„Добро пожаловать дорогие гости из Молдавии!" Девушки накрывают большой стол. Входит Алай.

Алай

Девушки, а где же Лейли?

Лачин

Ещё не пришла. Мы тоже ждём её.

Алай

Соберите по корзине винограда всех наших сортов. Гости интересуются. Ведь это не шутка, у нас в республике выращивается семьдесят сортов винограда.

Лачин

А Лейли в прошлом году, когда вернулась из Молдавии, хвалила их шампанские сорта.

Алай

Они и на выставку привозили их. Мы тоже для опыта посадим один гектар. Вы накрывайте на стол, а я пойду посмотрю, может, Лейли в правлении.

(Алай уходит. Девушки наполняют корзины и, подняв их на плечи, тоже уходят. Появляется Лейли. Она, прислонившись к дереву, поёт. Входит Алимардан).

№ 26. Песня Лейли

Алимардан

Бедная моя дочь, здорово ей это самое, она и работу, и своих ровесниц позабыла. *(Подходит к Лейли).* Не плачь, дочка, почему ты скрываешь от меня это самое?

Лейли

А ты, папа, ничего не знаешь, кроме „этого самого"?

Алимардан

Дочка, я тебя выдам за такого парня, такого парня, что днём, ночью не ешь, не пей, а смотри на его это самое.

Лейли

Я прошу тебя, папа, не говори мне об этом.

Алимардан

Я знаю, дочка, что ты влюбилась и знаю в кого, но ты не это самое. Он негодяй. Он сам сказал мне, что я Лейли люблю не в правду.

Лейли

Я знаю, папа, он обманул меня. Не исполнил обещание, вернулся из Москвы с женой.

Алимардан

Женой? Кто его жена?

Лейли

Наргилэ.

Алимардан

Наргилэ? Ты что хотела выйти за ее мужа?

Лейли

Не сбылась моя мечта. *(Плачет).*

Алимардан

Не сходи с ума дочка. Да неужто ты ждала этого самого.

Лейли

Да, папа.

Алимардан

Разве он пара тебе этот Герай, герой, или как его?

Лейли

Ну и что же, что не пара! Мы же любили друг друга, я только не говорила тебе, боялась ты не дашь согласия.

Алимардан

Сошла девчонка с ума. Рехнулась, ей богу. Хорошо, а кого же теперь ты ждёшь, опять его?

Лейли

Разве всё так быстро забывается.

Алимардан

Так он же теперь женат.

Лейли *(сквозь слезы)*

Да, женат. *(Уходит).*

Алимардан

Что мне делать, как помочь горю? *(Входит Гёхар).* Разрушен мой дом и двери с него сорваны. Лейли это самое в этого самого, аробщика.

Гёхар хала

Кто же этот самый аробщик?

Алимардан

Герай.

Гёхар хала

Вот не было печали, да ты опомнись. Да неужто Лейли и правду его ждала?

Алимардан

Ну пусть попадётся он мне!

Гёхар хала

Да разве он пара Лейли?

Алимардан

Я и сам знаю, что не пара. Но ведь говорят, любовь с возрастом не считается. Моя дочь несчастна!

Гёхар хала

Ах, Алай ещё несчастнее.

Алимардан

А что и он это самое.

Гёхар хала

Да, Мехпара, чтоб ее слепой сглазил, всё время так и шепчется с Алаем. Он ей что-то говорит, а она опустит голову, да хихикает.

Алимардан

Хихикает? Понятно! *(Алимардан уходит. Гёхар хала хочет уйти вслед за ним, но увидев Алая задерживается. Алай задумчиво прислонился к дереву, поёт.)*

№ 27. Ариозо Алая

Гёхар хала *(приближаясь к Алаю)*

Да буду я жертвой твоей, сынок, отчего ты поёшь так грустно?

Алай

Просто так, мама. Гостей в поле водил. Виноград наш понравился им, только, говорят, не за всеми лозами у нас уход одинаковый. А ты откуда идёшь, мама?

Гехар хала

Из школы. Виноград-то осыпается, сборщиков не хватает, вот я и попросила директора школы, чтобы послал он ребят своих на мой участок.

Алай

Ну и как?

Гёхар хала

Отпустил ребятишек.

Алай

Тогда приводи в порядок свой участок, чтобы перед гостями не краснеть. Завтра, наверно, мы у тебя будем.

Гёхар хала

Краснеть не придётся, что же нам делать, если урожай такой большой, что и собрать во-время не можем? *(Торопливо входит Сальянский).*

Сальянский

Товарищ Алай, товарищ Алай!

Алай

В чём дело?

Сальянский

Ты видел драмкружок молдавский? Ох, чёрт возьми, виртуозы. Настоящие виртуозы. Чтобы нам с ними сравниться, придётся семь потов пролить.

Алай

А что они и драмкружок захватили с собой?

Сальянский

Да ты что, не понимаешь? Это же не только соревнование сельскохозяйственных культур, виноград там, кукуруза. Тут и национальные культуры соревнуются. Понимаешь?

Алай

Смотри, Сальянский, не подкачай!

Сальянский

Поэтому и прошу тебя, отдай ты всех девушек в моё распоряжение. Нам необходимо репетировать.

Алай

Ну, отдаю. Посмотрим, посмотрим!

Сальянский

Клянусь нашей сценой, я устрою такую сенсацию, что пыль столбом стоять будет. *(Уходят. Появляется Герай и Наргилэ, встречаются).*

Герай

Где ты, Наргилэ? С утра ищу тебя.

Наргилэ

Я на ферме, а зачем я тебе?

Герай

Дело трудное, Наргилэ. Помочь ты мне должна.

Наргилэ

Какое же дело, душа моя?

Герай

Секретарь райкома вызвал меня и говорит: нужно устроить скачки в связи с приездом молдавских гостей. Говорит, только на тебя и надежда, Герай, ты у нас первый наездник в районе.

Наргилэ

Молодец наш секретарь за то, что по заслугам ценит тебя, пусть живёт сто лет.

Герай

Пусть, мне не жалко, но как насчёт коня?

Наргилэ

Лошади?

Герай

Вот видишь, что ты наделала? Жена моллы Насреддина не давала его ишаку сена, вот бедняга и издох. А ты моего коня уморила.

Наргилэ

Опять я виновата? Ты сам проглядел свою лошадь. А мне чем же заниматься—своими коровами или твоей лошадью?

Герай

Ты мне очки не втирай. Критики всё равно не зажмёшь. Лучше признайся. Если дела пойдут так, то я разведусь с тобой. Не могу я жить без лошади.

Наргилэ

Я знаю, на что ты целишься.

Герай

На что же?

Наргилэ

Ты хочешь, чтобы я свои премиальные с выставки отдала тебе, а ты бы купил лошадь.

Герай *(улыбаясь)*

Умница ты у меня, Наргилэ. Цены я тебе не знаю. А ты знаешь, какой конь у Алимардана? Пах, пах, пах! Я видел, как его дочь скакала. Давай купим и на скачках всех обгоним тогда.

Наргилэ

Алимардан не продаст свою лошадь.

Герай

Если даже придётся в ноги поклониться, поклонюсь. Ведь коня такого упускать нельзя.

Наргилэ

Не продаст. И не унижайся, прошу тебя.

Герай

Стой, вон Алимардан идет. Ты отойди в сторонку, а я с ним поговорю. *(Наргилэ уходит, входит Алимардан).*

Алимардан

Куда запропастилась наша завфермой, опять она в этом самом?

Герай

Салам, Алимардан киши!

Алимардан

(Поднимает голову, видит перед собой Герая, озлобляется)

Поглядите, кого любит моя дочь! Чтоб твой дом разрушился, Алимардан.

Герай

Как твоё здоровье? Да буду я жертвой твоей, Алимардан! Ты вроде бы нездоров?

Алимардан

О деле говори, Герай.

Герай

Алимардан, не нами сказано: тому, кто просит, стыдно, а тому, кто откажет, — вдвойне. Вчера я видел, как твоя дочь скакала на Бозате, целый час ей вслед смотрел.

Алимардан *(в сторону)*

Кажется, он к цели приближается.

Герай

Ты не говори, Алимардан, что Герай состарился, разум теряет. Нет, ты же хорошо знаешь, что я ещё кое-что могу и знаю.

Алимардан

Дальше!

Герай

А дальше, говоря откровенно, всё зависит от тебя. Согласишься—ты мне друг, откажешься—тоже не поссорюсь.

Алимардан

Чем столько раз говорить „Муста, Муста", лучше один раз скажи „Мустафа" и дело с концом. Я знаю, о чём ты думаешь, как тебе не стыдно, ведь ты взрослый человек!

Герай

Знаешь? Ради бога, кто сказал тебе?

Алимардан

Дочь сказала, чтоб она сквозь землю провалилась.

Герай

Да приму я боли твоей дочери. Хорошо сделала, что сказала. Я ей говорю, а она отвечает: проси отца, если он согласится, то и я не откажусь. Алимардан, сегодня день моей смерти, только ты можешь спасти меня.

Алимардан

Ей богу, я убью этого наглеца!

Герай

Она выглядит, как джейран, а повадки павлиньи, пах, пах, пах!

Алимардан

Слушай, ты и вправду постарел, из ума выживаешь. Тебе не стыдно, седому?

Герай

Ну и что же, что я поседел! Как говорится: перл оценит ювелир, а не каждый, кто глядит. Попадётся она в руки какому-нибудь молокососу он её в три счёта превратит в клячу.

Алимардан *(в сторону)*

Кажется, он и правду это самое.

Герай

Я на колхозной конюшне устроил ей такое гнёздышко, ну прямо спальня невесты.

Алимардан

Послушай, ты думаешь, моя эта самая для тебя это самое?

Герай

Что ты выходишь из себя, как будто она и вправду джейран. Есть у тебя заезженная лошадёнка, так что же нам умирать из-за неё что ли?

Алимардан *(выходя из себя)*

Пошёл прочь отсюда, этот самый сын этого самого! Заезженная лошадёнка твоя мать.

№ 28. Дуэт Герая и Алимардана

(После музыки расходятся в разные стороны, появляются Алай и Мехпара).

Алай

Ты знаешь, Мехпара, что гости осматривали и твой участок?

Мехпара

Не может быть! Ну и как, понравилось?

Алай

Из-за тебя краснеть пришлось мне.

Мехпара

Почему, Алай джан?

Алай

Давай поговарим откровенно, Мехпара.

Мехпара

О чем, Алай джан?

Алай

О том, что без любви нельзя трудиться, без любви никакая работа не даст плодов.

Мехпара

Что касается любви, то тут со мной никто не сравнится.

Алай

Ты не путай, Мехпара, я говорю о нашем общем деле. Если бы у тебя в сердце была хоть капля любви, твоё бы звено не плелось бы в хвосте.

Мехпара

Алай джан, даже горькие твои речи для меня сладки.

Алай

Я не хочу тебя огорчать, я хочу одного, чтобы ты не отставала от всех.

Мехпара

Все исполню с радостью, что ты еще прикажешь, Алай джан?

Алай

Не роняй чести нашего колхоза. Ты же не маленькая я же любя, говорю все это тебе.

Мехпара

Клянусь и я люблю тебя, Алай джан. *(Кидается на грудь Алаю. Гёхар, увидев их прячется).*

Алай

Пустыми разговорами ты отнимаешь время и у меня, и у себя.

Мехпара

Ради тебя я поставлю такой рекорд, что и Лейли обгоню, вот увидишь! *(Мехпара уходит, Алай, услышав имя Лейли, помрачнел, задумался. Смотрит на речку, Гёхар приближается к нему).*

Гёхар

Алай, сынок, село у нас, погляди, какое большое. Неужто в таком селении не мог ты выбрать хорошей девушки?

Алай

Какая девушка, мама, о ком ты говоришь?

Гёхар

Не скрывай от меня, сынок, правду говорят: кто сердцу мил, тот всех затмил. Но ведь и со старой матерью считаться надо. Я не согласна.

Алай

О ком ты говоришь, мама?

Гёхар

Ты думаешь, я не знаю? Она же письмо твоё мне прочитала.

Алай *(обрадованно)*

Правда? Значит, вы без меня уже познакомились. Видно она тебе не понравилась а, мама?

Гёхар хала

Нет, не понравилась! Не скромная она. В тот же день, как получила твоё письмо, она меня так позорила, что и рассказать нельзя.

Алай

Этого не может быть, мама. Значит, ты ей что-то сказала.

Гёхар хала

Что же мне и говорить, сынок. Только ты подумай, если хочешь послушать мать, то знай, я не согласна.

Алай *(в сторону)*

Что это такое? Может Лейли и вправду, как говорит Сальянский, поссорилась с моей матерью? Надо ее сейчас найти. *(Уходит).*

Гёхар хала

Значит, любит. Ты смотри, как с лица переменился. Что же делать. Сын-то у меня один, не стану же я обижать его. Кто ему нравится, на той и женится, а если что, отделюсь от них, жить одна буду. *(Входит Алимардан, прислушивается).*

Алимардан

Что же ты, изменница, задумала, а как же обещание твое?

Гёхар хала

Да отстань ты от меня, ради бога, не стану же я из-за тебя сыну своему кровь портить. О чем я думаю, а о чем ты загадываешь.

№ 29. Дуэт Гёхар халы и Алимардана

(Уходят, перебраниваясь. Входят Герай и Наргилэ)

Герай

Наргилэ, ты знаешь, как на меня смотрит Алимардан? Как на змею в мешке. Почему—ума не приложу. А если ты сходишь к его дочке?

Наргилэ

Зачем?

Герай

Так о лошади же поговорить надо. Лейли тебе не откажет.

Наргилэ

Схожу, мой милый, схожу. Из-за тебя я хоть сто бед принять готова.

Герай

Если ты мне устроишь это дело, я куплю тебе платье и еще какое—шерстяное, а на нем цветочки. Знаешь какие? Величиною с блюдечко, а потом я возьму тебя на Исабулаг. Поняла? А теперь посмотри, Лейли идёт.

Наргилэ

Так это и есть дочь Алимардана! Вот опростоволосилась я.

Герай

Почему?

Наргилэ

Мы же с ней из-за тебя в клубе чуть не поцапались.

Герай

Ну, что мне делать с тобой, скажут тебе одно слово, а ты в ответ, как пулемёт. Ну, ничего! Ты держись, как будто б ничего не помнишь.

Наргилэ

Хорошо! Ты подожди меня здесь! *(Герай прячется, наблюдает за Наргилэ).* Саламалейкюм.

Лейли

Салам! Как твоё здоровье, тётя Наргилэ?

Наргилэ

Я-то ничего, милая, а вот муж мой не ест, не пьёт.

Лейли

А что, он не здоров? Вызовите врача.

Наргилэ

Что там врач, дочка! Герай говорит, если мне Лейли не поможет, не будет мне никакого спасенья. Говорит: исцеление моё у Лейли.

Лейли *(растерянно)*

Вы шутите, тётя Наргилэ.

Наргилэ

Да буду я жертвой твоей, дочка. Ей богу, я не шучу, он несчастен. Ты не должна отказывать.

Лейли

Но что же я могу сделать?

Наргилэ

Скажи отцу, пусть отступится, согласится.

Лейли

А почему отцу?

Наргилэ

Если ты сама не можешь всё устроить, дай-ка я позову его. Вы полюбовно всё и решите.

Лейли

Нет, не зови! Не хочу!

Наргилэ

Завтра скачки, с молдаванами гоняться будем. Что ж делать моему несчастному, на какой лошади скакать ему?

Лейли

А, а! Вам нужен мой Бозат? Так что же, пусть придёт, возьмёт.

Наргилэ *(обрадованно)*

Да буду я жертвой твоей. Герай, иди скорей! Она согласна.

Герай *(подбегая)*

Вот тебе, дочка, пять тысяч для начала, а остальные потом. Задержки не будет.

Лейли

Кто вы?

Наргилэ

Это мой муж. А это деньги за лошадь.

Лейли

Как твой муж, а герой?

Наргилэ

Так Герай и есть мой муж!

Лейли

Тут какая-то путаница.

Наргилэ

Ах, дочка, ты лошадь Гераю продала, а кажется, что ты мне весь мир подарила.

Герай

Жена, иди неси остальные деньги, а то знак препинания может выйти. *(Наргилэ уходит).*

Лейли

Как все хорошо получилось. Если вы муж Наргилэ, я дарю вам своего Бозата. Идите, берите его. Он ваш.

Герай

Да буду я жертвой твоей, дочка. *(От радости целует Лейли. Алимардан, выходя из Правления, замечает как Герай целует Лейли. Он теряет сознание. Лейли, видя, что отец упал, кидается к нему).*

Лейли

Что с тобой, папа? Что тебе еще привиделось?

Герай

Это я ему привиделся. Надо мне исчезнуть, а то все испортится. *(Скрывается).*

Алимардан *(очнувшись)*

Лейли, чтоб я услышал твоё имя на кладбище, прочь с моих глаз! Ты мне не дочь! Средь бела дня целоваться с мужчиной, который тебе в отцы годится! Где этот Сальянский? Если он действительно любит, выдам за него. Один Сальянский лучше, чем сто Гераев. *(Уходит. Входит Алай, Лейли, увидев Алая, бежит к нему навстречу)*

Алай

Лейли!

Лейли

Алай!

№ 30. Дуэт Лейли и Алая

(Песня любви)

Алай

Спасибо тебе, Лейли, я так стремился к тебе в разлуке, а ты вот как встречаешь меня. Я целый день ищу тебя, а ты все скрываешься.

Лейли

Я скрываюсь? Нет, Алай, я, чтобы встретить тебя, во Дворце Культуры была, но встретила там твою жену. *(Оба смеются).*

Алай

А когда мне Сальянский сказал, я и не знал, что думать.

Лейли

Все так запуталось что я думала тебя уже потеряла. *(Алай и Лейли хотят уйти, но им навстречу выходит Сальянский).*

Сальянский *(смеется)*

Поздравляю вас. Лейли, обязательно вечером будь во дворце.

№ 31

***

Лейли

Мне отец не разрешает, я не могу.

Сальянский

Я твоего отца попрошу. Сегодня у нас в селе будет невиданное: дадим такой концерт по случаю приезда молдавских гостей, что пыль столбом стоять будет.

Алай *(смеется)*

Только в глаза пыль не пускай. *(Алай и Лейли уходят. Появляется разъяренный Алимардан, хватает за грудь Сальянского).*

Алимардан

Слушай, Сальянский, поклянись мне сейчас же и, если ты вправду от всей души к Лейли это самое, то я разрешаю, забирай её.

Сальянский

(Думает, что Алимардан отпускает Лейли на концерт).

Значит ты разрешаешь? *(Обнимает и целует Алимардана).* Твоё разрешение я приветствую от всей души. Клянусь нашей сценой, твоё разрешение сыграет большую роль в поднятии культурного уровня нашего села. На нашей сцене расцветут и другие таланты, такие же, как Лейли. С этого дня ты мой друг, Кассио! *(Уходит).*

Алимардан

(Видит вдали Лейли и Алая, внимательно присматривается, не веря своим глазам. Протирает глаза, снова смотрит, улыбается)

Они!

(Радостно уходит. Появляются Гёхар хала и Мехпара).

Гёхар хала

Так вот, говорю ему, ты не таись от меня, скажи кого ты любишь. А он не отвечает. Да я всё равно догадалась, что он тебя любит.

Мехпара

Кого же ему и любить, как не меня. Кто в селе со мной сравнится? Я давно чувствовала. Он всегда разговаривая со мной вздыхал.

Гёхар хала

Да буду я жертвой моему сыну. Что же он скрывал от меня!

Мехпара

А если мы женимся, где ты будешь жить, Гёхар хала?

Гёхар хала

Слава богу, у нас три комнаты. Две ваши, а мне и одной хватит.

Мехпара

Ты пустое не говори. Я с тобой в одном доме жить не смогу. Скажи Алаю, пусть сперва найдёт для тебя место, а потом уже везёт меня в ЗАГС.

Гёхар хала

Детка, да разве ж я буду стеснять вас. Много ли мне, старой, надо?

Мехпара

Я тебе говорю, не мели пустое. Племя с племенем соединяется, а дом с домом никогда. Будем жить отдельно. Так лучше.

Алимардан *(входит)*

Гёхар хала, ай Гёхар хала, поздравляю тебя.

Гёхар хала

Что случилось, Алимардан?

Алимардан

А случилось то, что мы с тобой думали. Сейчас Алай познакомил Лейли с гостями и назвал её своей невестой.

Гёхар хала

Правда? Поздравляю и тебя, Алимардан.

Мехпара *(обращаясь к Гёхар хала)*

Ах, бессовестная, а как же я?

Гёхар хала

Я думала...

Мехпара

Это ещё что такое? Вы что, разыгрываете меня?

Гёхар хала

Кажется, я потеряла конец нитки.

Мехпара

Я тебе сейчас покажу его. Я тебе не из таких.

(Мехпара уходит. Входят Наргилэ и Герай с деньгами)

Герай

Вот тебе, Алимардан, остальные деньги. И дочь твоя согласна. Давай, уведу.

Алимардан

Будь проклят твой отец, нечестивец, сын нечестивца. Кажется, мне опять будет плохо. Ну, ты только посмотри. *(Указывает на Лейли и Алая).*

Герай

А что с ними случилось?

Алимардан

Если что и случилось, так с тобой. А у них сегодня свадьба.

Наргилэ

Вай, поздравляю вас!

Герай

Бог в помощь! Пусть будут у них и сыновья, и дочери.

Наргилэ

Пусть он будет отцом двенадцати сыновей!

Алимардан

Ну, теперь ты отстанешь?

Герай

Нет, Алимардан, не отстану. У них свадьба, а мне смерть.

Алимардан

Так ты видишь, или нет? *(Снова показывает на Алая и Лейли).*

Герай

Вижу.

Алимардан

Ну и пошёл к чертям в преисподню.

Герай

Ты дай ключи от конюшни, тогда куда хочешь посылай меня.

Алимардан

От конюшни?

Герай

Да! Лейли сказала, что б я отпер конюшню и взял коня.

Алимардан

Бозата?

Герай

Бозата.

Алимардан

Постой, постой, значит ты всё время у меня лошадь выклянчивал?

Герай

А ты что думал? *(Оба смеются).*

Алимардан

Тогда дарю тебе Бозата. Вот ключ, забирай на здоровье!

Герай

Да буду я жертвой, твоей Алимардан. Дай бог счастья твоей дочери. Завтра увидишь, что я буду выделывать на скачках.

Сальянский *(вбегая)*

Приехали. Гости приехали! *(Алай и Лейли выходят с гостями).*

№ 32. Сцена

(Лейли, Алай и гости)

№ 33. Молдавский танец

№ 34. Финал

Занавес

Редактору Б. Мәммәдова. Әдәби редактору Јусиф Һәсәнбәјов. Техники редактору Р. Овсепјан. Корректору Н. Әләкбәрова

Чапа имзаланмыш 9/VI-1961-чи ил. Кағыз форматы 62×50. Чап вәрәги 21,5. Сифариш 374. Тиражы 500. Гијмәти 2 м. 57 гәп

Азәрбајҹан ССР Мәдәнијјәт Назирлијинин 26 комиссар адына мәтбәәси, Бакы, Әли Бајрамов күчәси, № 3.